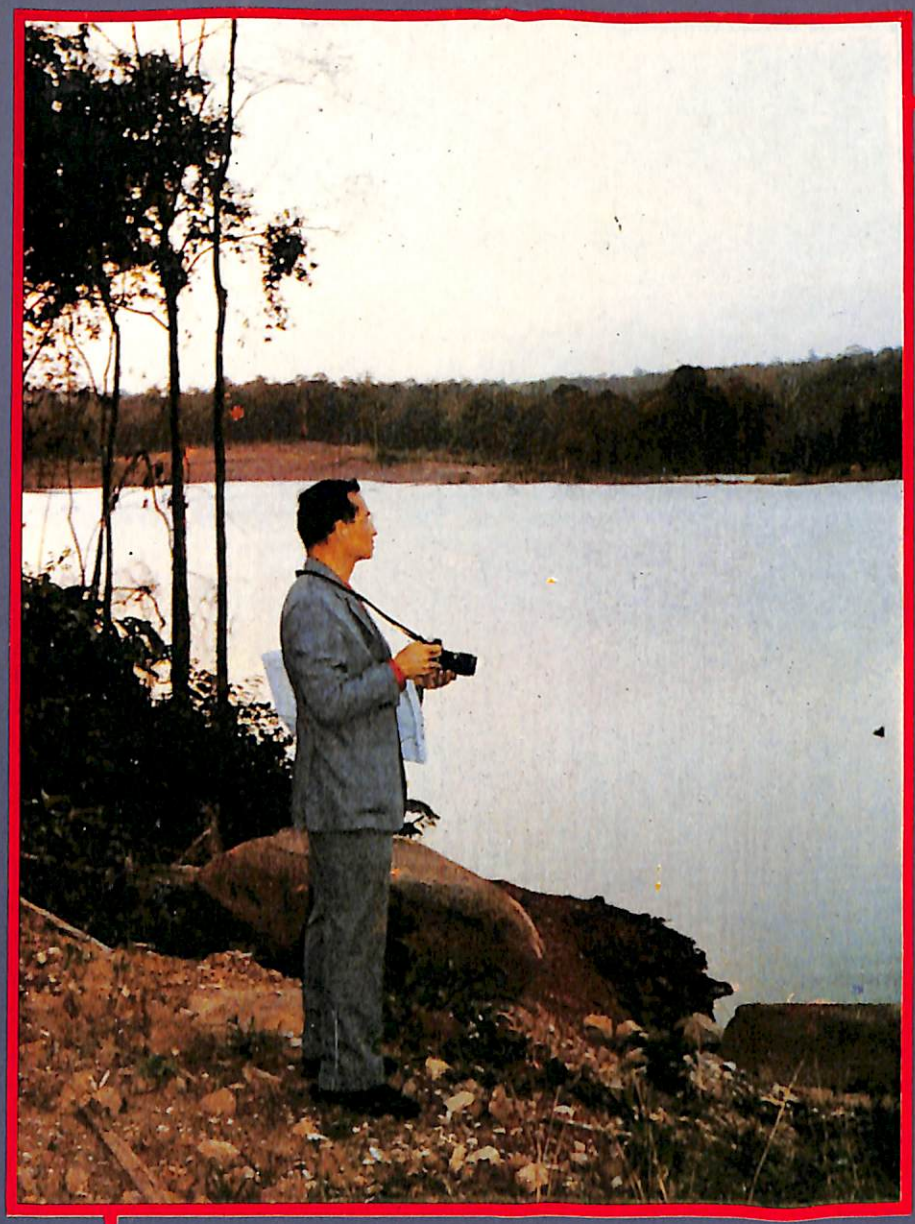

จากฟ้า...สู่ดิน

เล่ม ๓

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๓๐

จากฟ้า...สู่ดิน

เล่ม ๓

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๓๐

เรื่อง จากฟ้า.....สู่ดิน เล่ม ๓

คณะอนุกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ครั้งที่ ๑ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
ISBN 974-7770-20-2

บรรณาธิการ
นางจารุลินทร์ มุสิกะพงษ์
ออกแบบปก
นางสาวชมภูกา หงษ์สุวรรณ

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด เรืองแสงการพิมพ์ ๙๘๗-๙๘๙ ใกล้สี่แยกสี่พระยา ถนนเจริญกรุง กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐ โทร. ๒๓๖๕๕๕๔, ๒๓๖๕๕๔๔, ๒๓๖๕๗๕๔

คำนำ

คณะอนุกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้เคยรวบรวมบทวิทยุ จากรายการสารคดี "จากฟ้า...สู่ดิน" ซึ่งออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และได้จัดพิมพ์มาแล้วจำนวน ๒ เล่มสำหรับครั้งนี้ เป็นเล่มที่ ๓ ที่ได้จัดพิมพ์ขึ้น โดยรวบรวมบทวิทยุที่ออกอากาศ ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ๒๕๒๗-กันยายน ๒๕๒๘ จำนวน ๓๒ เรื่อง เพื่อเป็นการเผยแพร่โครงการในพระราชดำริให้แพร่หลายยิ่งขึ้น

ในโอกาสนี้ คณะอนุกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ขอขอบคุณ กองข่าว กองการในพระองค์ สำนักราชเลขาธิการ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร) กรมกิจการพลเรือนทหารบก และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนช่วยในการเผยแพร่พระราชกรณียกิจในครั้งนี้ให้บรรลุเป้าหมาย และหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ เช่นเดียวกับเล่มที่ ๑ และ เล่มที่ ๒

คณะอนุกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สิงหาคม ๒๕๓๐

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

รายนามคณะอนุกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

๑. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายอรุณ ภาณุพงศ์)	ประธานอนุกรรมการ
๒. อธิบดีกรมวิชาการ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๓. ผู้อำนวยการสำนักงานสารนิเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๔. อธิบดีกรมสามัญศึกษา หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๕. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๖. เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๗. นายประเสริฐ ณ นคร	อนุกรรมการ
๘. นายแก้วขวัญ วัชโรทัย	อนุกรรมการ
๙. หม่อมหลวง นวลผ่อง เสนาณรงค์	อนุกรรมการ
๑๐. คุณหญิง จินตนา ยศสุนทร	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้แทนกองทัพบก	อนุกรรมการ
๑๒. นายขวัญแก้ว วัชโรทัย	อนุกรรมการ
๑๓. นายสุวิทย์ สุทธานุกูล	อนุกรรมการ
๑๔. ผู้บังคับการตำรวจสันติบาล	อนุกรรมการ
๑๕. นายประสม สถาปิตานนท์	อนุกรรมการ
๑๖. นายแมนรัตน์ ศรีกรานนท์	อนุกรรมการ
๑๗. นายสุวิทย์ ยอดมณี	อนุกรรมการ
๑๘. นายเย็นใจ เลาหวณิช	อนุกรรมการ
๑๙. นางมาลี จันทรศุข	อนุกรรมการ
๒๐. นางจารุลินทร์ มุสิกะพงษ์	อนุกรรมการ
๒๑. นางสาวสมลักษณ์ วงศ์งามขำ	อนุกรรมการ
๒๒. นางศิริวัลย์ เหมะจันทร	อนุกรรมการและเลขานุการ
๒๓. นางบุณยนาถ เหล่าวานิช	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๔. นายวิเชียร เกียรตินาวิน	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

สารบัญ

	หน้า
โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองบึงตามพระราชดำริ ประจวบคีรีขันธ์	๑
โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายตามพระราชดำริ อำเภอ ชะอำ เพชรบุรี	๖
โครงการบรรเทาแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ในพื้นที่ด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ตามพระราชดำริ	๑๗
โครงการพัฒนาห้วยแม่เพรียงตามพระราชดำริ อำเภอท่ายาง เพชรบุรี	๒๙
โครงการศิลปาชีพพิเศษในภาคใต้ตามพระราชดำริ	๓๕
ความก้าวหน้าโครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัย โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ กรุงเทพมหานคร	๔๑
โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานตามพระราชดำริ สกลนคร	๔๙
โครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริหมู่บ้านปศุสัตว์เกษตรมูโนะ อำเภอตากใบ-สุไหงโกลก นราธิวาส	๕๗
สิ่งพระราชทานอันมีค่ายิ่ง ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	๖๗
มูลนิธิกองทุนการกุศลสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	๗๗
มูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ ในพระราชูปถัมภ์ ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	๘๓
ความก้าวหน้าในกิจการฝนหลวง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๙๐
โครงการในพระราชดำริ	๙๙
โครงการตามพระราชดำริ เพื่ออาณาประชาราษฎร์	๑๐๗
พระผู้ละม้ายพระอัยกา	๑๑๗
โครงการหลวงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	๑๒๕
โครงการบูรณปฏิสังขรณ์ศาลพระหลักเมือง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๑๓๒
โครงการสัตว์ป่าเปิดภูเขียวตามพระราชดำริ ชัยภูมิ	๑๓๗

โครงการพัฒนาหมู่บ้านทับลานตามพระราชดำริ
อำเภอ นาดี ปราจีนบุรี ๑๔๒
การส่งเสริมพืชพันธุ์ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๑๔๘
โครงการสวนสัตว์เปิดเขาค้อตามพระราชดำริ เพชรบูรณ์ ๑๕๗
สมเด็จพระเทพฯ ของปวงประชา ๑๖๒
โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยวังเดือนห้าและห้วยวังอ้อยหนู
สกลนคร ๑๗๓
โครงการตามพระราชดำริ สวนป่า สมุนไพร
อ.พนมสารคาม ฉะเชิงเทรา ๑๗๘
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กับกระทรวงมหาดไทย ๑๘๗
โครงการเกษตรรวมใจ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เขาชโงก นครนายก ๑๙๓
โครงการส่วนพระองค์เกี่ยวกับการเกษตรสวนจิตรลดา ๒๐๓
มูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ๒๐๙
มิ่งขวัญแห่งนาคร ๒๑๔
มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพันธุ์พืชแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ๒๑๙
มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย ตามพระราชดำริ
ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี ๒๒๕
โครงการพัฒนาป่าไม้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๒๓๑

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองบึงตามพระราชดำริ ประจวบคีรีขันธ์

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *พัชรินทร์ เขยกลินเทศ*
ผู้ร่วมรายการ *นายจีรศักดิ์ ชาญชัย*
นายบำรุง พัวโสพิศ

ดนตรี

บรรยาย ทุกท่านคงจะทราบกันดีว่า เรื่องของน้ำกินน้ำใช้เป็นปัญหาใหญ่ของพื้นที่ที่อยู่ติดกับทะเล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ก็เช่นเดียวกับจังหวัดชายทะเลอื่น ๆ คือมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลเสียเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการขาดแคลนน้ำจืดที่จะใช้บริโภคและอุปโภคภายในจังหวัด ตลอดจนบริเวณพื้นที่ที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพของประชาชน ดังเช่นที่นิคมสร้างตนเองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอทับสะแกบางส่วน ที่ตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือกรรมกรสามล้อจากกรุงเทพมหานคร และชาวประมงรายย่อยในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้มีอาชีพและมีที่ดินเป็นของตนเอง ตลอดจนใช้ที่ดินรกร้างว่างเปล่าหรือหมดสภาพป่าแล้วให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และมีเอกสารสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนั้น เพื่อเป็นการป้องกันการบุกรุกทำลายป่า ต้นน้ำลำธาร การทำไร่เลื่อนลอย ซึ่งเกิดขึ้นอยู่เสมอ จึงได้มีการจัดที่ดินจำนวน ๑๙๕,๖๒๕ ไร่ ให้ราษฎรที่เป็นสมาชิกนิคมสร้างตนเองฯ ได้เข้าอยู่อาศัยและประกอบอาชีพ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมสมาชิกนิคมสร้างตนเอง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ ทรงมีความห่วงใยในความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพของพสกนิกรเป็นอย่างยิ่ง ได้พระราชทานคำแนะนำแก่สมาชิกนิคมสร้างตนเองฯ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพหลายประการ สำหรับโครงการตามพระราชดำริในนิคมสร้างตนเองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นั้น นายจีรศักดิ์ ชาญวิชัย ผู้ปกครองนิคมสร้างตนเองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้เล่าให้ฟังว่า

นายจีรศักดิ์ "สำหรับงานโครงการตามพระราชดำริ ก็มีงานส่งเสริมการปลูกข้าวไร่ ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ งานส่งเสริมการปลูก

ป่านศรนารายณ์ ก็ได้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ ต่อไปก็เป็นงานโรงสีพระราชทาน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จฯ มาพระราชทาน เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๔ นอกจากนี้ ก็เป็นงานส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ โครงการต่อไปคือส่งเสริมการเลี้ยงโคนม ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๔"

พัชรินทร์ "นอกจากนั้นก็ยังมีงานเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในนิคมนี้ด้วย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการนำผลิตผลในนิคมสร้างตนเองฯ มาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ขอเรียนถามว่า สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถมีพระราชดำริอย่างไรบ้าง"

นายจีรศักดิ์ "สำหรับงานส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษตามพระราชดำริของนิคมสร้างตนเองฯแห่งนี้ ก็มี ๓ โครงการด้วยกัน โครงการที่หนึ่งคือ งานประดิษฐ์ดอกไม้ด้วยผ้า โดยสืบเนื่องมาจากในปีพุทธศักราช ๒๕๑๗ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจัดส่งครูมาฝึกสอนกลุ่มแม่บ้านและบุตรหลานสมาชิกนิคมสร้างตนเองฯ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ครอบครัว และเมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๔ ได้พระราชทานเงินทุนจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท สำหรับใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนด้วย"

พัชรินทร์ "นอกจากงานประดิษฐ์ดอกไม้ด้วยผ้าแล้ว ยังมีงานผลิตภัณฑ์จากสิ่งที่อยู่ในพื้นที่อีก มีอะไรบ้าง"

นายจีรศักดิ์ "โครงการที่สอง คืองานผลิตภัณฑ์จากผลสับปะรดที่ไม่ใช้แล้ว มีน้ำสับปะรด สับปะรดกวน และน้ำส้มสายชู สำหรับโครงการที่สาม คืองานปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ก็เริ่มมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๑๗ เช่นกัน มีสมาชิกกลุ่มรวมทั้งสิ้น ๑๕ ราย รวมเนื้อที่ ๖๐ ไร่ สำหรับงานปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร เนื่องมาจากราคาสับปะรดสูงขึ้น สมาชิกจึงใช้แรงงานไปทุ่มเทเกี่ยวกับการปลูกสับปะรดเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ดี สำหรับนิคมแห่งนี้ก็ยังรักษาแปลงสาธิตไว้ ๕ ไร่ เพื่อการขยายพันธุ์ในโอกาสต่อไปด้วย"

บรรยาย จากการที่ผู้จัดรายการ *"จากฟ้า...สู่ดิน"* ได้ติดตามเลขานุการคณะทำงานพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. พร้อมคณะ ในการตรวจเยี่ยมผลความก้าวหน้าของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองบึงตามพระราชดำริ ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ที่ผ่านมานี้ ได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหาน้ำให้แก่สมาชิกนิคมสร้างตนเองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริให้สร้างเขื่อนเก็บกักน้ำ ๒ แห่ง คือเขื่อนคลองบึงซึ่งเป็นเขื่อนใหญ่ ใช้ประโยชน์ในการเก็บกักน้ำและส่งน้ำให้สมาชิกนิคมสร้าง

ตนเองฯ ประมาณ ๑,๒๐๐ ครอบครัว ในเนื้อที่ ๓๐,๐๐๐ ไร่ และจะนำน้ำที่ได้จากเขื่อนนี้ไปจัดระบบประปาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์อีกด้วย ส่วนเขื่อนเล็กชื่อว่าเขื่อนอ่างหิน เป็นเขื่อนเก็บกักน้ำและสามารถส่งให้สมาชิกนิคมสร้างตนเองฯ ในพื้นที่จัดสรรใหม่ ซึ่งมีประมาณ ๑๒๖ ครอบครัว สำหรับการดำเนินงานในการสร้างเขื่อนและอพยพราษฎรไปอยู่ในพื้นที่จัดสรรใหม่นั้น นายจีรศักดิ์ ชาญวิชัย ผู้ปกครองนิคมสร้างตนเองฯ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้เล่าให้ฟัง ดังนี้

นายจีรศักดิ์ "สำหรับเรื่องการก่อสร้างเขื่อนคลองบึงนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการจัดหาน้ำให้กับสมาชิกนิคมสร้างตนเองฯ เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๒๐ และวันที่ ๑๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๒๓ ได้พระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยให้ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำเขื่อนคลองบึง เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๔ ในการดำเนินงานดังกล่าว กรมชลประทานจะสร้างอ่างเก็บน้ำ ในเขตนิคมสร้างตนเองฯ ระหว่างปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ ถึงพุทธศักราช ๒๕๒๙ เพื่อการชลประทานให้สมาชิกนิคมสร้างตนเองฯ ประมาณ ๙๙ ครอบครัว ๑๑๐ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๒,๗๐๐ ไร่ ซึ่งนิคมสร้างตนเองฯ จะอพยพสมาชิกที่ถูกน้ำท่วมไปอยู่ในพื้นที่แห่งใหม่ในป่าสงวน ๒๐ เปอร์เซ็นต์ ประมาณ ๒๗ ครอบครัว พร้อมทั้งจัดสรรที่ดินให้สมาชิกนิคม ๙๙ ครอบครัว ที่ถูกน้ำท่วม และนอกจากนั้น จะต้องจัดให้มีศูนย์บริการสมาชิก ซึ่งจะประกอบด้วยที่ทำการ บ้านพัก สถานีอนามัย โรงเรียน และอื่น ๆ ต่อจากนั้น กรมประชาสงเคราะห์จะได้ส่งเสริมให้สมาชิกนิคม เลี้ยงโคเนื้อ โคนม ปลูกข้าวไร่ ปลูกสับปะรด และพืชไร่อื่น ๆ"

พัชรินทร์ "สำหรับการก่อสร้างถนนและก็จัดสรรที่ให้ราษฎรที่จะถูกน้ำท่วมและอพยพออกไปนี้ ได้ดำเนินการไปบ้างแล้วอย่างไรบ้าง"

นายจีรศักดิ์ "นิคมสร้างตนเองฯ ได้รับอนุมัติให้ใช้จ่ายเงินจากงบประมาณของ กปร. ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ จำนวน ๑,๗๙๑,๙๔๐ บาท ซึ่งมีแผนการดำเนินงาน คือ **หนึ่ง** จะสร้างถนนพูนดินขนาดกว้าง ๖ เมตร ยาว ๑๕ กิโลเมตร และลงหินลูกรังกว้าง ๖ เมตร ยาว ๑๐ กิโลเมตร ครับ **สอง** วางท่อระบายน้ำ ๓๗ แห่ง **สาม** สร้างท่อลอด คสล. ๒ แห่ง"

พัชรินทร์ "การอพยพราษฎรที่อยู่ในพื้นที่ที่จะถูกน้ำท่วม จะเริ่มดำเนินการเมื่อไหร่ หรือว่าเริ่มไปแล้ว"

นายจีรศักดิ์ "ทางนิคมสร้างตนเองฯได้รับสมัครราษฎรเดิมในเขตพื้นที่จัดสรรใหม่ ทั้งหมด ๒๗ ราย ไปแล้ว และรับสมัครสมาชิกนิคมสร้างตนเองฯ คาดว่าจะเสร็จทันภายในปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ นี้"

พัชรินทร์ "ราษฎรที่อยู่ในพื้นที่เดิมที่เมื่อสร้างเขื่อนคลองบึงนี้แล้วจะถูกน้ำท่วม เขาจะต้องอพยพไปอยู่ในที่จัดสรรใหม่นี้ เขามีปัญหา หรือว่ามีข้อร้องเรียนอะไรบ้าง"

นายจีรศักดิ์ "ในขณะนี้ยังไม่มีปัญหา ทางสมาชิกรู้สึกว่าจะเต็มใจ ที่จะย้ายเข้าไปอยู่ในพื้นที่จัดสรรใหม่"

พัชรินทร์ "แล้วพื้นที่ที่จัดสรรใหม่นี้ ให้พื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัยและที่ทำกินครอบครัวละเท่าไหร่"

นายจีรศักดิ์ "ครอบครัวหนึ่ง ๒๒ ไร่ เราจะแบ่งเป็นรูปหมู่บ้าน โดยจะให้เป็นที่อยู่อาศัย ๒ ไร่ และที่ทำกิน ๒๐ ไร่"

พัชรินทร์ "เกี่ยวกับการก่อสร้างเขื่อนคลองบึงนี้ ได้ดำเนินการไปมากน้อยแค่ไหน เพียงใด"

นายจีรศักดิ์ "เรื่องการก่อสร้างเขื่อน ซึ่งเป็นส่วนความรับผิดชอบของกรมชลประทาน ก็ทราบว่าได้มีการก่อสร้างเขื่อนเล็ก ซึ่งจะส่งน้ำมาใช้ในพื้นที่จัดสรรใหม่ คาดว่าจะแล้วเสร็จในปีพุทธศักราช ๒๕๒๘ สำหรับเขื่อนใหญ่ก็ทราบว่าจะได้เริ่มสร้างในปีพุทธศักราช ๒๕๒๘ แล้วก็จะแล้วเสร็จในปีพุทธศักราช ๒๕๓๐"

บรรยาย สำหรับข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำ ซึ่งขณะนี้กำลังดำเนินการอยู่ในส่วนของเขื่อนเล็กนั้น นายบำรุง พัวโสพิศ นายช่างโยธา ๖ กรมชลประทาน ซึ่งรับผิดชอบการก่อสร้างเขื่อน และพาคณะของเราไปชมการดำเนินงานนั้น ได้เล่าให้ฟัง ดังนี้

นายบำรุง "เขื่อนนี้เป็นเขื่อนเล็ก จุน้ำประมาณ ๒.๘ ล้านลูกบาศก์เมตร"

พัชรินทร์ "เมื่อสร้างเสร็จแล้ว คิดว่าใช้ประโยชน์อะไรเกี่ยวกับในพื้นที่นิคมนี้"

นายบำรุง "น้ำในอ่างนี้ก็จะส่งให้ในพื้นที่ที่ทางนิคมจัดสรรให้กับสมาชิกนิคมที่ย้ายออกมาจากพื้นที่ที่น้ำท่วมจากตัวเขื่อนคลองบึง ประมาณ ๓,๐๐๐ ไร่"

พัชรินทร์ "จะสร้างเสร็จเมื่อไหร่"

นายบำรุง "ระยะเวลาการก่อสร้างทั้งตัวเขื่อนและระบบส่งน้ำ ก็คงอยู่ในงบประมาณ ปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ หรือ ๒๕๒๘ รวม ๒ ปี ก็คงจะเสร็จ"

พัชรินทร์ "ขณะนี้ได้ดำเนินการไปมากน้อยแค่ไหน"

นายบำรุง "เวลานี้กำลังดำเนินการก่อสร้างตัวเขื่อนดิน/การลอกหน้าดิน เสร็จสิ้นลงไปแล้ว ขณะนี้กำลังตัดร่องแกนอยู่ สิ้นเดือนเมษายนที่ผ่านมานี้ ผลงานก็ได้ไปประมาณ ๑๔ เปอร์เซ็นต์"

พัชรินทร์ "ถ้าสร้างเสร็จแล้ว จะมีราษฎรต้องอพยพออกไปจากพื้นที่ที่เขื่อนนี้เก็บน้ำบ้างหรือเปล่า"

นายบำรุง "เราสำรวจจากพื้นที่ที่น้ำท่วมของตัวเขื่อนอ่วงหินนี้ ปรากฏว่ามีราษฎรเข้ามาสร้างบ้านเรือนอาศัยอยู่ประมาณ ๕ ราย ทางผู้ปกครองนิคมสร้างตนเองฯ ก็ได้รับทราบแล้วว่าจะต้องจัดที่ดินให้เขาเข้าไปอยู่ในพื้นที่ที่ทางนิคมสร้างตนเองฯ จัดสรร"

พัชรินทร์ "มีงบประมาณในการดำเนินการก่อสร้างเท่าไหร่และได้มาจากไหน"

นายบำรุง "งานนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองบึง ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ เราได้งบประมาณจาก กปร. มาประมาณ ๗ ล้านบาท ก็เอามาจัดสร้างบริเวณพื้นที่แคมป์ไซด์นะครับ ก็มีที่ทำการ บ้านเรือนที่อยู่อาศัย กับโรงงาน โรงพัสดุ โรงซ่อมรถ ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ ก็ได้งบประมาณสำหรับงานก่อสร้างเขื่อนแห่งนี้มาประมาณ ๑๐ ล้านบาท สำหรับในปีพุทธศักราช ๒๕๒๘ ก็คาดว่า ส่วนที่เหลือก็คงจะได้รับการสนับสนุนจากสำนักงบประมาณทั้งหมด ซึ่งรวมกันแล้ว ค่าก่อสร้างสำหรับเขื่อนแห่งนี้ที่เขื่อนอ่างหิน ก็คงประมาณ ๔๕ ล้านบาท

พัชรินทร์ "แล้วเมื่อสร้างเสร็จแล้ว คิดว่าจะส่งน้ำไปให้ใช้กับพื้นที่ในนิคมนี้ประมาณเมื่อไหร่"

นายบำรุง "ก็คงจะส่งได้ในฤดูกาลเพาะปลูกของปีพุทธศักราช ๒๕๒๘ เพราะว่าเราจะเร่งรัดสร้างตัวท่อส่งน้ำเข้าพื้นที่ให้เสร็จภายในปีงบประมาณ ๒๕๒๗ นี้ แล้วตัวเขื่อนก็จะสามารถเก็บกักน้ำได้ในฤดูเพาะปลูกปีหน้า ซึ่งหมายถึงฤดูเพาะปลูกปี พุทธศักราช ๒๕๒๘ ซึ่งเราคาดว่าปริมาณน้ำที่เราจะเก็บนี้ ปีหนึ่งก็คงจะเต็ม ก็คงจะสามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่ที่นิคมสร้างตนเองฯ จัดสรรได้ภายในปีพุทธศักราช ๒๕๒๘ แน่นอน"

บรรยาย เขื่อนเก็บกักน้ำคลองบึงตามพระราชดำริ เป็นเพียงโครงการหนึ่ง ที่จะบันดาลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น สำหรับชีวิตคนเป็นจำนวนมาก ในนิคมสร้างตนเองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากรุ่นผู้ใหญ่ที่มีอาชีพที่แน่นอนเป็นหลักแหล่ง และสามารถทำมาหากินได้ตามอัตภาพ จนถึงคนรุ่นใหม่หรือพวกเยาวชน ที่จะต้องเติบโตต่อไป เพื่อชีวิตที่มีค่าและดีกว่าในอนาคต การสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำคลองบึง เป็นงานหนึ่งในการที่จะพัฒนาลุ่มน้ำคลองบึง ซึ่งเป็นโครงการตามพระราชดำริหนึ่งในหลายร้อยโครงการที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาลแก่ประชาชนชาวไทย

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายตามพระราชดำริ อำเภอ ชะอำ เพชรบุรี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๒๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *ปราณี ลิมปวณิชพันธุ์*
ผู้ร่วมรายการ *ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล*
นายอารี สุวรรณจินดา
พ.ต.ท. สมศักดิ์ แขวงโสภา

ดนตรี

บรรยาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาในทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้เป็นศูนย์ทดลองวิจัยและค้นคว้างานด้านการเกษตรต่าง ๆ เพื่อจะเป็นตัวอย่างให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ หรือบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ของศูนย์นั้น ๆ ซึ่งขณะนี้ได้ตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาดังกล่าวในทุกภาคของประเทศแล้ว คือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ในภาคเหนือ, ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ในภาคใต้, ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับในภาคกลาง ก็มีศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา, ศูนย์ศึกษาการพัฒนาปลวกแดง ที่จังหวัดระยอง, ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย จังหวัดเพชรบุรี เป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาแห่งล่าสุดในขณะนี้ เกี่ยวกับความเป็นมาและสาเหตุที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายนั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. ได้เล่าให้ฟังว่า

ดร.สุเมธ "สืบเนื่องมาจากในบริเวณห้วยทราย จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งแต่เดิมพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระบรมราชโองการให้ประกาศเป็นเขตหวงห้ามไว้ เป็นที่อภัยทานแก่สัตว์นานาชนิดในปีพุทธศักราช ๒๔๖๗ ในปัจจุบันนี้ได้กลายเป็นพื้นที่ที่ราษฎรเข้าไปบุกรุกถากถางป่าเป็นที่ทำกินจำนวนมาก ป่าก็ทรุดโทรมไป ดังนั้น เมื่อวันที่ ๕ เมษายนปี ๒๕๒๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จฯ ออกไป

ทอดพระเนตรโครงการเป็นครั้งแรก หลังจากที่ทรงพระประชวรมาระยะหนึ่ง วันนั้น ก็มีบุคคลต่าง ๆ ได้ตามเสด็จไม่มากนัก เป็นการเสด็จฯส่วนพระองค์จริง ๆ สำหรับผู้ตามเสด็จฯจากพระราชวังไกลกังวลก็มี หม่อมเจ้าจักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธ์ องคมนตรี ผู้ช่วยอธิบดีกรมชลประทาน คุณเล็ก จินดาสงวน และตัวกระผมเอง ในวันนั้นพระองค์ประทับอยู่บนเนินเขาแห่งหนึ่งในบริเวณห้วยทราย อำเภอชะอำ ทรงชี้ให้เห็นถึงสภาพพื้นที่ต่าง ๆ ว่า ทรุดโทรม แค่ไหน ปรากฏว่าภาพที่พวกเราเห็นในวันนั้น เป็นพื้นที่ที่มีความแห้งแล้งมาก ภูเขาซึ่งอยู่ในบริเวณนั้น เป็นภูเขาที่เกือบจะไม่มีต้นไม้แล้ว เมื่อมองลงมาเป็นพื้นที่ที่มีดินทราย และมีการปลูกพืชจำพวกสับปะรดและพืชอื่น ๆ บ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ หลังจากที่ได้พิจารณาทางข้อมูลกันแล้วก็ได้มีข้อยืนยันอีกข้อหนึ่งว่า ปริมาณฝนก็ลดน้อยลงตามลำดับ จึงมีกระแสพระราชดำรัสในวันนั้นว่า อย่างสภาพในพื้นที่บริเวณห้วยทราย ถ้าขืนปล่อยเอาไว้ระยะเพียงไม่กี่ปี อาจจะมีสภาพใกล้เคียงกับทะเลทรายได้ และในพื้นที่นี้จะต่อเนื่องไปยังชะอำลงไปถึงบริเวณทิศใต้ จนกระทั่งถึงบริเวณอำเภอกุยบุรี เป็นพื้นที่ที่กว้างใหญ่มาก ซึ่งสภาพแห้งแล้งนี้ ถ้าเราปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ทำอะไร ก็จะมีผลกระทบกระเทือนต่อส่วนรวมของประเทศชาติอย่างมาก เมื่อเป็นอย่างนี้แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็มีพระราชดำริในวันนั้นเอง ให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาด้านเกษตรกรรมขึ้น สำหรับโครงการฯนี้ เรามุ่งไปในส่วนของการปรับปรุงพื้นที่และแก้ไขปัญหาบางประการซึ่งมีอยู่ในพื้นที่ สำหรับพื้นที่ห้วยทราย เมื่อทรงเลือกแล้ว จะมีพื้นที่ถึง ๓ ประเภทด้วยกัน คือ มีพื้นที่ที่สูงชันเป็นพื้นที่ภูเขาสูงก็มีส่วนหนึ่ง พื้นที่ประเภทที่สองนี้ คือ พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก และประเภทที่สาม คือ พื้นที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ จะเห็นได้ว่า พื้นที่ดินทั้ง ๓ ที่ทรงเลือกขึ้นมานั้นก็เป็นตัวอย่างของพื้นที่ที่มีอยู่ในทั่วไปในบริเวณภาคกลาง"

บรรยาย สำหรับขั้นตอนการดำเนินงานในบริเวณพื้นที่โครงการฯ นั้น ดร.สุเมธฯ ได้เล่าว่า

ดร.สุเมธ "ในพื้นที่ ๓ ประเภทดังกล่าว เราก็จะมุ่งทำการทดลองกิจกรรมต่าง ๆ ในลักษณะไม่เหมือนกันอย่างบนภูเขานี้ ในขณะนี้ ทางป่าไม้จังหวัดเพชรบุรีก็ร่วมดำเนินการกับกรมป่าไม้ ดำเนินการปลูกป่าเพื่อสร้างพื้นที่สีเขียวในบริเวณพื้นที่สูงก่อนในพื้นที่ภูเขา ส่วนในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ส่งน้ำได้นั้น จะปลูกพืชเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น ไม้ผล

ไม้ยืนต้น พืชไร่ ผัก แม้กระทั่งทุ่งหญ้าเพื่อทำการเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งปลูกป่าไม้โตเร็ว เพื่อจัดเป็นป่าไม้เอนกประสงค์ อาจจะพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมเผาถ่านและใช้งานได้อย่างมีระบบ เพราะฉะนั้น ในพื้นที่ทั้ง ๓ นี้เป็นตัวอย่างที่ดี สามารถจะทำการศึกษาวิเคราะห์วิจัย และทำการพัฒนาได้โดยเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่น ๆ ด้วย และจุดมุ่งหมายที่เราดำเนินการนี้จะจัดที่ดินให้กับราษฎรที่มีกรรมสิทธิ์ที่ดินมาก่อน โดยไม่ให้เดือดร้อน ให้เข้าอยู่อาศัยและทำกินด้วย โดยจะจัดระบบการผลิตและระบบอื่น ๆ ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ จุดมุ่งก็เพื่อให้ราษฎรมีส่วนรับผิดชอบในการดูแลรักษาป่า และเข้าร่วมบริหารการพัฒนาด้วยตนเองในอนาคตต่อไป”

บรรยาย การดำเนินงานในโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายนี้ ในระยะเริ่มแรก คือ การปลูกป่าเพื่อให้พื้นที่ที่เคยแห้งแล้ง กลับกลายเป็นพื้นที่สีเขียวทั้งหมด และการแนะนำพืชเศรษฐกิจทั้งไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ หรือแม้กระทั่งทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ให้กับราษฎรในพื้นที่โครงการ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในเรื่องนี้อยู่ในความรับผิดชอบของป่าไม้จังหวัดเพชรบุรี คุณอารี สุวรรณจินดา ซึ่งได้เล่าให้ฟังถึงงานที่ได้ดำเนินการไปแล้วว่า

คุณอารี “งานที่ดำเนินไปเกี่ยวกับการสำรวจพื้นที่ในการปลูกป่าบนโคนเขาทั้งหมด ประมาณ ๔,๐๐๐ บาท สภาพภูมิประเทศก็เป็นโคนเขาหินโผล่ คุณภาพของดินต่ำมาก พื้นที่วนเกษตรที่เรากำลังทำการทดลองตามวัตถุประสงค์ของโครงการประมาณ ๓๐๐ ไร่ สภาพดินก็เป็นดินลูกรังดินทราย ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำมาก พื้นที่ร้อยละเก้าสิบเป็นพื้นที่ที่ราษฎรทำไร่ปลูกสับปะรด สำหรับพื้นที่วนเกษตร ได้วางแผนที่จะปลูกพืชไร่ พืชสวน ผสมกับการปลูกป่า ซึ่งก็ต้องค่อยทำค่อยไป เพราะมีปัญหาที่ดินของราษฎรอยู่ นอกจากนี้ เรามีการสำรวจปลูกป่าชุมชนเพื่อให้ราษฎรได้ใช้สอยเนื้อที่ประมาณ ๒๐๐ ไร่ สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่เชิงเขาดินลูกรัง คุณภาพของดินต่ำ บางส่วนราษฎรก็ทำไร่สับปะรดอยู่ สำหรับพื้นที่ทำการเพาะชำกล้าไม้ ขณะนี้เรามีเรือนเพาะชำอยู่ ๓ หลัง เนื้อที่ ๑ ไร่ และยังพยายามทำการทดลองปลูกป่าโดยใช้น้ำเพียงขันเดียวหรือใช้น้ำครั้งเดียว นอกจากนั้นจัดทำอ่างเก็บน้ำสำหรับรดน้ำกล้าไม้ในเรือนเพาะชำ ๒ หลัง ขณะนี้ได้ทำการเพาะชำกล้าไม้ต่าง ๆ ประมาณ ๘๐,๐๐๐ ต้น คิดว่าบางอย่างจะทันปลูกภายในฤดูฝนนี้ นอกจากนั้น ได้ติดต่อกรมป่าไม้ ขอสนับสนุนกล้าตามศูนย์เพาะชำกล้าไม้ต่าง ๆ เพื่อ

ดำเนินการให้ทันในฤดูฝนปีนี้"

ปราณี "สำหรับในอนาคตต่อไป ทางป่าไม้จังหวัดจะมีการเตรียมการหรือ มีการดำเนินการในเรื่องใดต่อไป"

คุณอารี "งานอีกอย่างหนึ่งก็คือ เกี่ยวกับวนศาสตร์ คือ เราพยายามจะทำการทดลองปลูกป่าเรื่องการเกษตรในหลายด้าน ทั้งประมง ปศุสัตว์ เพื่อนำเอาผลทดลองอันนี้เป็นตัวอย่างแนะนำราษฎรอีกครั้งหนึ่ง มิใช่ว่ามีค่านิยมแบบเก่า ๆ ว่า ถางให้เตียน เผาให้เตียนแล้วคิดว่าอันนี้จะดี ความจริงการปลูกป่าแบบวนศาสตร์จะช่วยเรื่องนี้ได้มาก สามารถป้องกันแมลง โรคพืชอะไรต่าง ๆ ได้ ประโยชน์มีมาก แต่ว่า การทดลองครั้งนี้เราต้องดึงราษฎรเข้ามาร่วมให้เขามีความรู้ตั้งแต่เริ่มต้นไป และความรู้ก็ควรจะกระจายเผยแพร่ออกไปอย่างมาก"

บรรยาย หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายขึ้นแล้ว ก็ต้องมีการพิจารณาคัดเลือกราษฎรเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่โครงการ เพื่อช่วยพัฒนาความเป็นอยู่และอาชีพของราษฎรอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ พันตำรวจโท สมศักดิ์ แขวงโสภา ผู้กำกับการ ๑ กองบังคับการฝึกพิเศษ ค่ายพระรามหก ในฐานะผู้อำนวยการโครงการฯ ได้ชี้แจงวิธีการคัดเลือกราษฎรว่า

พ.ต.ท.สมศักดิ์ "สำหรับในเรื่องของการจัดราษฎรเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่โครงการก็จะมีคณะกรรมการที่จะต้องดำเนินงาน ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานและมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดและส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะทางกองกำกับการ ๑ กองบังคับการฝึกพิเศษ การที่จะนำราษฎรเข้าอยู่อาศัยในพื้นที่โครงการก็มีอยู่ ๔ ลำดับ ลำดับที่ ๑ ราษฎรที่ปลูกสร้างบ้านเรือนและมีที่ทำกินอยู่ในพื้นที่โครงการอยู่แล้ว ลำดับที่ ๒ ราษฎรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โครงการ แต่ไม่มีที่ทำกิน ลำดับที่ ๓ ราษฎรที่มีที่ทำกินอยู่ในพื้นที่โครงการโดยพิจารณาตามความเหมาะสม และลำดับที่ ๔ ราษฎรที่ต้องอพยพออกจากพื้นที่ซึ่งกองกำกับการ ๑ กองบังคับการฝึกพิเศษ และกองกำกับการสนับสนุนทางอากาศตำรวจตระเวนชายแดนได้ขอใช้พื้นที่เป็นที่ตั้งหน่วย และราษฎรพวกนี้ไม่มีที่ทำกิน หรือที่อยู่อาศัยก็จะพิจารณาให้ตามความเหมาะสม"

ปราณี "หลังจากที่มีการคัดเลือกราษฎรเข้ามาอาศัยในพื้นที่ของโครงการนี้แล้วในฐานะที่ท่านเป็นผู้รับผิดชอบพื้นที่ของโครงการทั้งหมด และต้องมี

หน้าที่ในการเตรียมการด้านจิตวิทยา เพื่อจะสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาชนในพื้นที่นี้ ขอเรียนถามว่า ได้ดำเนินการอะไรไปแล้วบ้าง"

พ.ต.ท.สมศักดิ์ "สำหรับในเรื่องของการปฏิบัติการด้านจิตวิทยาเพื่อปลุกเร้าทำความเข้าใจ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ไม่ต่อต้าน.และหันกลับมาสนับสนุนโครงการด้วยความเต็มใจและจริงใจ ส่วนนี้ทางกองกำกับการ ๑ ได้กระทำอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การปฏิบัติการจิตวิทยาทั้งทางกว้างและทางลึก ทางกว้างก็เป็นลักษณะของการแสดงดนตรีเข้ามาเพื่อทำความเข้าใจ และเป็นการทำให้ประชาชนได้เข้าใจพื้นฐานไว้ขั้นหนึ่งก่อน และทางด้านการปฏิบัติการทางจิตวิทยาขั้นต่อไป ก็เป็นลักษณะของการช่วยเหลือและพัฒนาเพื่อเข้าถึงจิตใจประชาชน เช่น การจัดชุดพยาบาลเข้าไปเยี่ยมเยียนและรักษา การจัดนักเรียนฝึกในหลักสูตรต่าง ๆ เข้าไปฝึกภาคสนาม และทำการพัฒนาร่วมกับประชาชน เช่น สร้างถนน ทำความสะอาดวัด มัสยิดต่าง ๆ และในพื้นที่นี้ได้กล่าวมาแต่ต้นว่าเป็นพื้นที่แห้งแล้ง เพราะฉะนั้น ทางราษฎรก็ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค เพราะฉะนั้น ทางกองกำกับการ ๑ ก็สนับสนุนรถของหน่วย เช่น รถน้ำ เข้าไปบริการให้แก่ประชาชนที่ขาดแคลนซึ่งจากการปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นลักษณะของการปฏิบัติทางด้านจิตวิทยาและช่วยเหลือประชาชน แต่ที่ลึกซึ้งมากกว่านั้น ก็โดยการที่ได้จัดหาผู้นำธรรมชาติ หรือผู้นำชุมชนในพื้นที่ตามหลักวิชาการ และจะได้เอาผู้นำต่าง ๆ นี้มาอบรมเพื่อให้เข้าใจลึกซึ้งของโครงการและยังมีโครงการจะสร้างเยาวชนให้สนับสนุนโครงการด้วย โดยมีการอบรมเยาวชนเพื่อสนับสนุนโครงการตามพระราชดำริ ซึ่งขณะนี้ได้มีการฝึกอบรมไปแล้ว ๑ รุ่นเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ซึ่งมีสมาชิกจำนวน ๑๐๐ คน และรุ่นต่อไปก็จะกระทำอีกเป็นรุ่นที่สองในปีเดียวกันนี้ ก็จะมีสมาชิกอีก ๑๐๐ คน เชื่อว่าทั้งด้านการปฏิบัติการด้านกว้างและด้านลึกนี้ จะทำให้ประชาชนทั้งผู้หลักผู้ใหญ่ เด็ก หันมาสนับสนุน ถ้าเป็นลักษณะนี้แล้ว เชื่อว่าจะทำให้การดำเนินงานตามโครงการเป็นไปอย่างเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ และจะสอดคล้องกับแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โครงการทั้งพวกที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินและพวกเช่าอยู่และพวกที่เข้าอยู่อาศัย โดยไม่มีกรรมสิทธิ์ก็มีอยู่ด้วยกัน ๑๐๒ ครอบครัว ทุกคนมีความมั่นใจว่า ถ้าเผื่อว่า โครงการนี้เป็น โครงการพระราชดำริจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทุกคนจะให้ความสนับสนุน แม้กระทั่ง

คนที่มีทัศนคติหรือท่าทีที่จะต่อต้าน"

บรรยาย เพื่อเป็นการแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นของราษฎรในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโครงการนี้ ในโอกาสที่เจ้าหน้าที่รายการจากฟ้าสู่ดิน ได้ร่วมเดินทางไปกับคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อตรวจเยี่ยมโครงการ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๒๗ เราได้พบและพูดคุยกับราษฎร ซึ่งได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการว่า

ราษฎร "ตอนแรกไม่พอใจเนื่องจากที่ดินน้อยลง พอคิดไปคิดมาและเขาอธิบายให้ฟังก็เข้าใจและอยากให้เขาทำให้เจริญขึ้น"

"มีความคิดเห็นว่าดีใจที่เขาทำความเจริญให้บ้านเรา และเขาทำให้เรามีน้ำกินน้ำใช้ เพราะว่าตามธรรมดาที่นี้แห้งแล้งพอสมควร ปัญหาเรื่องน้ำนี่หนักที่สุด"

บรรยาย จากความเป็นอยู่และอาชีพของราษฎรในบริเวณห้วยทรายที่ขึ้นอยู่กับความไม่แน่นอนในรายได้ จนถึงปัจจุบันนี้ที่พระราชทานพระราชดำริในโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย ประโยชน์ที่ราษฎรในพื้นที่นี้จะได้รับ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการ สำนักงานเลขานุการ กปร. ได้เล่าให้ฟังว่า

ดร.สุเมธ "เมื่อเราได้มีการศึกษาระบบใช้ที่ดินอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการนี้ ก็จะสามารถกำหนดลักษณะของพืชเศรษฐกิจ กำหนดปริมาณ กำหนดทุกสิ่งทุกอย่างให้สอดคล้องกับทางด้านตลาดและด้านผลิตออกมา จะทำให้ราษฎรมีผลประโยชน์ มีรายได้ที่สม่ำเสมออยู่ตลอดเวลา มิใช่ดำเนินการไปตามแฟชั่น ตามแรงผลักดันของเศรษฐกิจชั่วครั้งชั่วครู่ ลักษณะของพื้นที่ในบางแห่งที่ส่งน้ำไม่ถึง เราสามารถพัฒนาเป็นทุ่งหญ้าได้ เราก็จะมุ่งเน้นไปในเรื่องการปศุสัตว์ด้วย จะมีการวิเคราะห์ วิจัย การเลี้ยงให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ก็จะทำให้การพัฒนาด้านการปศุสัตว์ได้ และได้รับทราบว่าในพื้นที่นี้ชาวบ้านมีความสนใจด้านปศุสัตว์ มีการเลี้ยงโคนมกันพอสมควร เราสามารถพัฒนาสิ่งที่เขามีอยู่แล้ว ให้เจริญและถูกต้องด้วย และเมื่อวางระบบชลประทาน เราคงต้องทำการพัฒนาทะนุบำรุงสิ่งแวดล้อมให้ปรับสภาพขึ้นมาสู่ในสภาพที่จะเป็นด้วย เพราะฉะนั้น เมื่อเราแก้ไขปัญหาอันนี้แล้ว ทำให้ปริมาณน้ำฝนซึ่งลดน้อยลงตามลำดับ อาจจะเพิ่มขึ้น ความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ ให้ขยายตัวของสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นลงไปสู่ตอนใต้ ลงไปสู่บริเวณทั่วไป ซึ่งมีลักษณะคล้าย ๆ

กัน คือ มีสภาพแห้งแล้งไปตามลำดับ เพราะฉะนั้น ผลประโยชน์มีทั้งส่วนรวมและมุ่งตรงไปสู่ราษฎรจริง ๆ"

บรรยาย และจากการดำเนินงานในโครงการนี้ ทำให้ประชาชนบางคนถูกเรียกกรรมสิทธิ์ในที่ดินคืนไปบ้าง ทั้งนี้ก็เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของโครงการที่กำหนดไว้เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการ กปร. ได้ชี้แจงว่า

ดร.สุเมธ "ในระยะเริ่มแรกที่เราลงไปดำเนินการนี้ มีผลกระทบกระเทือนอยู่บ้าง เพราะจำเป็นต้องสร้างเขื่อนที่ดินที่เคยทำมาหากินนั้น ราษฎรอาจเกิดความเสียดายเพราะต้องสละพื้นที่ไปบางส่วน เกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้ลงไปชี้แจง ทำความเข้าใจกับราษฎรแล้วว่า ขอให้มีความเสียสละในส่วนรวมก่อน ส่วนผลประโยชน์ส่วนตัวที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้น ก็จะไม่กระทบกระเทือนอะไรเลย เพราะว่าจากการวางระบบชลประทานที่ดีแล้ว ถึงแม้ว่าพื้นที่จะได้รับน้อยกว่าที่เคยครอบครองอยู่ แต่สามารถทำประโยชน์ได้เต็มพื้นที่ จำนวนพื้นที่จัดสรร คณะกรรมการกำลังพิจารณาอยู่ เราจะจัดสรรที่ดินอย่างยุติธรรมที่สุดเน้นอีกว่า จะดีกว่าที่ได้รับอยู่ในขณะนี้ด้วยซ้ำไป และราษฎรที่ประกอบอาชีพในพื้นที่นั้นก็จะได้รับการพิจารณาอย่างเสมอภาคกันเลย"

บรรยาย เมื่อใดที่โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย ที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ราษฎรในพื้นที่นี้ก็จะมีความเป็นอยู่ที่ดี มีรายได้ที่แน่นอนจากผลผลิตทางการเกษตรที่หน่วยราชการต่าง ๆ ได้เข้าไปให้คำแนะนำและช่วยเหลือ ในที่สุดจะนำมาซึ่งความเจริญในบริเวณพื้นที่นี้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นโครงการที่เกิดมาจากพระมหากรุณาธิคุณและความห่วงใยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีต่อราษฎรในบริเวณห้วยทราย เช่นเดียวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในโครงการอื่น ๆ

เพลง อันความกรุณาปรานี.....

โครงการห้วยทราย

โครงการห้วยทราย

โครงการห้วยทราย

โครงการบรรเทาแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ในพื้นที่ด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ตามพระราชดำริ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *สิริพร ทองคำวงศ์*
ผู้ร่วมรายการ *ดร. เทพพนม เมืองแมน*
นายจารึ ตุลยานนท์
นายอำพันธ์ ปุณณกันท์

ดนตรี

ดร.เทพพนม "น้ำท่วมเป็นของคู่กับกรุงเทพมหานคร คือมีมาตั้งแต่สมัยสร้างกรุงเทพฯ คือครั้งแรก เขียนไว้ตั้งแต่ พุทธศักราช ๒๓๒๘, ๒๓๗๔, ๒๔๑๔, ๒๔๒๒ เรื่อยมาทั้งหมดประมาณ ๑๑ ครั้งได้ แต่ว่าตอนหลัง ๆ นี้น้ำท่วมได้เกิดขึ้นบ่อยและถี่ขึ้น ซึ่งตามที่เกิดน้ำท่วมในกรุงเทพมหานครทำให้เกิดความเสียหายหลายอย่าง เสียหายต่อทรัพย์สินของประชาชนเป็นประการสำคัญ และความเสียหายที่เกิดขึ้นทางอ้อม เช่น การคมนาคม และสุขภาพจิต"

บรรยาย จากคำกล่าวของ รองศาสตราจารย์นายแพทย์ เทพพนม เมืองแมน คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งได้ทำการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับภาวะน้ำท่วม และความรู้สึกของผู้ที่อยู่บริเวณน้ำท่วม พุทธศักราช ๒๕๒๗ ก็จะเห็นได้ว่ากรุงเทพมหานคร และปริมณฑลนั้น ได้ประสบกับสภาวะน้ำท่วมมาเป็นระยะ ๆ ตั้งแต่เริ่มสร้างกรุง แต่ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนมากแก่ประชาชนโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ทางด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานครคือในปีพุทธศักราช ๒๕๒๓

จากสถานการณ์ดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชหฤทัยห่วงใยราษฎรที่อยู่ในบริเวณดังกล่าว จึงได้ทรงหาทางบรรเทาปัญหานี้ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กรมชลประทาน, กรุงเทพมหานคร, กรมโยธาธิการ และกรมทางหลวง เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทเพื่อรับพระราชทานพระราชดำริเพื่อร่วมกันหาทางแก้ปัญหานี้ แต่ขณะที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้เริ่มดำเนินการก็กลับเกิดภาวะน้ำท่วมหนักอีกครั้งในปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ ทั้งนี้เพราะนอกจากภาวะของฤดูน้ำเหนือหลาก น้ำทะเลหนุน ก็ประจวบกับเกิดดีเพรสชั่นขึ้น

ด้วย ทำให้ปริมาณน้ำเพิ่มมากขึ้น ประชาชนที่อยู่ในเขตน้ำท่วมได้รับความเดือดร้อนอย่างมาก

แต่ความทุกข์ของเขาเหล่านั้นก็มลายหายไป ทั้งนี้เพราะตระหนักถึงน้ำพระทัยอันเปี่ยมด้วยพระเมตตา ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีต่อพวกเขาเหล่านั้น ด้วยการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมพร้อมทั้งทรงมีพระราชวินิจฉัยเพิ่มเติมถึงแนวทางที่จะแก้ปัญหาน้ำท่วมให้บรรเทาเบาบางให้มากที่สุด

ขณะนี้หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในโครงการนี้ คือ กรมชลประทาน กรุงเทพมหานคร ก็กำลังดำเนินการอย่างเร่งด่วน เพื่อสนองพระราชดำริ สำหรับด้านกรมชลประทาน นายจาริ ตุลยานนท์ วิศวกรใหญ่ฝ่ายโยธา ได้ชี้แจงถึงการดำเนินงานของกรมชลประทานว่า

นายจาริ "**สำหรับขั้นแรก** คือดำเนินการก่อสร้างคันกั้นน้ำที่ป้องกันไม่ให้น้ำด้านนอกกรุงเทพมหานครไหลเข้ามาท่วมในที่ลุ่ม ซึ่งจะดำเนินการต่อเนื่องจากถนนวิภาวดีรังสิต แล้วก็เลียบลงมาจนออกไปทางคลองบางบำหรุ ส่วนงานขั้นนี้ได้แบ่งออกระหว่างกรมชลประทาน กรุงเทพมหานคร และกรมทางหลวง ซึ่งรับผิดชอบเป็นตอน ๆ ไป

ส่วนในขั้นที่สอง คือการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำตามแนวคันป้องกันน้ำต่าง ๆ ส่วนใหญ่ในคลองสายใหญ่ทั้งหมด ซึ่งมีอาคารขนาดใหญ่เป็นต้นว่าคลองสาน คลองแสนแสบ และคลองประเวศ แล้วก็คลองตอนบนทั้งหมด อาคารเหล่านี้จะเสร็จภายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗ ส่วนอาคารอีกส่วนหนึ่งซึ่งตามแผนงานเราจะต้องทำให้เสร็จในปีพุทธศักราช ๒๕๒๘ กรมชลประทานก็ได้ดำเนินการปิดทำนบชั่วคราว ไม่ให้น้ำด้านตะวันออกเข้ามาในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งอันนี้ก็ได้แก่คลองสำโรง แล้วก็พวกคลองเล็กคลองน้อยต่าง ๆ ใต้คลองสำโรงไปจนถึงทะเล

ส่วนขั้นที่สาม เนื่องจากเรามีคันกั้นน้ำที่ดำเนินการแล้ว ในการระบายน้ำด้านในคัน ในกรณีซึ่งฝนตก เราก็จะสามารถระบายลงในคลองแสนแสบ คลองลาดพร้าว แล้วก็คลองประเวศลงไปยังประตูพระโขนง ซึ่งในการดำเนินการปรับปรุงประตูระบายน้ำขนาดใหญ่ปากแม่น้ำจะสามารถระบายน้ำภายในที่กรมชลประทานรับผิดชอบอยู่ ๓ ประตูด้วยกัน คือประตูระบายน้ำปากคลองบางเขต ประตูระบายปากคลองพระโขนง ประตูระบายคลองสำโรง ซึ่งประตูระบายเหล่านี้จะสามารถระบายน้ำได้ก่อน ๓๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗ และจะสามารถระบายน้ำได้มากกว่าเดิม อย่างน้อยหนึ่งเท่าตัว ส่วนในกรณีซึ่งเมื่อเรามีคันกั้นน้ำแล้ว และไม่สามารถจะไหลเข้ามาในเขตกรุงเทพมหานครได้

นั้น กรมชลประทานก็ได้ดำเนินการขุดคลองระบายน้ำตั้งแต่ใต้คลองหกวาจนถึงชายทะเล ซึ่งคลองเหล่านี้จะสามารถระบายน้ำในส่วน ซึ่งจะทำให้ท่วมทุ่งนาหรือว่าในเขตเกษตรกรรมลงมาฝั่งชายทะเล สำหรับงานการขุดลอกคลองระบายน้ำต่าง ๆ เหล่านี้ กรมชลประทานได้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ ซึ่งขณะนี้ก็จะสามารถระบายน้ำได้เต็มที่ จากคลองระบายเหล่านี้จะสามารถส่งน้ำลงทะเลโดยประตูระบายน้ำขนาดใหญ่ ๒ ประตู ซึ่งกำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่ในขณะนี้ คือประตูระบายน้ำที่ตำบลบางปลา และประตูระบายน้ำที่บางปลาร้า แต่ว่าเนื่องจากมีอุปสรรคในด้านก่อสร้าง เพราะว่าในลักษณะที่เป็นดินอ่อน ในการทำงานฐานรากทำได้ลำบาก แต่อย่างไรก็ตามประตูระบายน้ำทั้ง ๒ ประตูนี้คงจะสามารถระบายน้ำได้ประมาณเดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๒๗ แน่นอน ซึ่งในระยะนั้นอาจจะมีฝนตกหนักและในเวลาเดียวกันน้ำทะเลหนุนขึ้นมาก็สามารถจะทำงานได้ทันเวลา สำหรับในระยะแรกโดยที่ประตูทั้ง ๒ นี้ ยังไม่เสร็จ ทางกรมชลประทานก็ได้ดำเนินการติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่จำนวน ๑๑ เครื่อง สูบน้ำข้ามถนนสุขุมวิทใน ๓ จุดด้วยกัน เครื่องสูบน้ำ ๑๑ เครื่องเหล่านี้จะสามารถสูบน้ำแต่ละเครื่องได้ถึง ๐.๓ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ซึ่งก็คิดว่าพอที่จะบรรเทาไม่ให้เกิดอุทกภัยในตอนเหนือถนนสุขุมวิท ในเขตจังหวัดสมุทรปราการได้"

สิริพร "เมื่อได้ทำการป้องกันหรือดำเนินงานไปตามที่ได้บอกแล้ว คิดว่าจะได้ผลอย่างไร สำหรับการป้องกันทั้งพระนครและธนบุรี"

นายจาริ "ถ้าฝนตกหนักในเขตภายในกรุงเทพมหานครเอง ซึ่งด้านภายนอกนั้นน้ำไม่สามารถจะเข้ามาได้โดยที่เราได้ป้องกันโดยคันกั้นน้ำไว้แล้ว เชื่อแน่ได้ว่าในประสิทธิภาพของประตูระบายน้ำซึ่งเราได้ปรับปรุงแล้ว พร้อมกับเครื่องสูบน้ำซึ่งกำลังจะติดตั้งต่อไปนี้ จะสามารถบรรเทาได้เป็นอย่างมาก จะเกิดน้ำสูงขึ้นบ้างก็เชื่อว่าเป็นในลักษณะที่ลุ่มจริง ๆ หรือในบริเวณซึ่งเป็นคลองส่งน้ำ เช่น ในคลองแสนแสบหรือคลองประเวศเท่านั้น"

สิริพร "ทางฝั่งธนบุรีจะป้องกันได้แค่ไหน สำหรับชาวสวน"

นายจาริ "ทางฝั่งธนบุรี ในตอนบน ก็ได้ทราบว่าทางกรุงเทพมหานครได้ดำเนินโครงการในเขตตลิ่งชันไปแล้ว ซึ่งก็คงจะสามารถป้องกันน้ำจากด้านแม่น้ำไม่ให้เข้าไปในเขตพื้นที่ป้องกันได้ ส่วนทางด้านกรมชลประทานและกรุงเทพมหานคร ได้ร่วมกันดำเนินการในตอนล่าง เนื่องจากเหตุผลที่ว่าทางฝั่งธนบุรี เมื่อเกิดอุทกภัยหรือมีน้ำท่วมขึ้นมา จะระบายได้ช้า เพราะฉะนั้นทางกรมชลประทานและกรุงเทพมหานครก็ได้พยายามที่จะขุดคลองระบายน้ำสายสำคัญ ๆ ซึ่งตัดตรงจากทางด้านเหนือลงไปยัง

ชายทะเล เป็นต้นว่าคลองราชมนตรี พยายามดึงน้ำจากแถวบางแค ลงไปยังคลองสนามชัย ซึ่งทางกรมชลประทานก็ได้ดำเนินการขุดลอกคลองราชมนตรีตอนล่างพร้อมทั้งคลองสนามชัย ส่วนทางกรุงเทพมหานครก็ทำการขุดลอกคลองราชมนตรีในตอนบน

สำหรับแผนเหล่านี้เป็นแผนชั่วคราว เพราะว่าแผนการนี้จะต้องทำการศึกษากันอีก นอกจากในการขุดลอกคลองต่าง ๆ แล้วก็ได้มีการจัดขุดทำประตูระบายน้ำที่ปลายคลองราชมนตรี พร้อมทั้งตั้งเครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่ จำนวน ๓ เครื่อง เพื่อจะระบายน้ำในเขตธนบุรีให้ลงได้เร็วที่สุด และกรมชลประทานก็มีแผนที่จะตั้งสูบน้ำที่อำเภอกระทุ่มแบน ที่สูบน้ำจากคลองภาษีเจริญไปลงยังแม่น้ำท่าจีน แล้วก็สำหรับทางกรมชลประทานก็ได้เตรียมเครื่องเป่าน้ำในกรณีซึ่งจะเกิดอุทกภัยที่จะเร่งน้ำให้ระบายได้เร็ว ๆ ตามแนวถนนธนบุรีปากท่อด้วย"

บรรยาย

ทางด้านกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการคืบหน้าไปอย่างไรนั้น นายอำพันธ์ ปุณณกันฑ์ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ชี้แจงว่า

นายอำพันธ์

"หลังจากเราได้รับงบประมาณมาแล้ว แต่ละหน่วยงานก็มีวิธีดำเนินการต่าง ๆ กัน อย่างกรมชลประทานก็อาจจะใช้แรงงานประจำโดยทำเองไม่ได้จ้างเหมา ก็ดำเนินไปได้ ๙๐% แต่ทางกรุงเทพมหานคร กับกรมทางหลวงเราไปจ้างเหมา เอกชนเขามาก่อสร้างงานก็ช้ากว่า โดยที่เสียเวลาในการประกวดราคา ตามระเบียบก็ช้าไปบ้าง แต่ก็คิดว่างานทั้งหมดนี้ก็คงจะเสร็จสิ้นภายในเดือนสิงหาคม กำหนดของเรานั้น ๓๑ กรกฎาคมแต่ว่ามีอยู่ ๒-๓ แห่ง ที่มีปัญหา เนื่องจากดินเลื่อน หมายความว่าดินข้างล่างมันอ่อน และพื้นที่จำกัด เมื่อไม่มีพื้นที่พอที่เราจะทำลาดตลิ่งให้ราบได้ ก็ทำให้ตลิ่งของคลองที่ก่อสร้างเลื่อนพังลงมา เช่นนี้ก็ทำให้การทำงานของผู้รับเหมาล่าช้าไปบ้าง เราพยายามเร่งรัดที่จะให้เขาทำให้เสร็จเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ แต่ว่าการเร่งงานนั้นมันก็จำกัด เพราะไม่สามารถจะนำเครื่องจักรเครื่องมือเข้าหักโหมทำในพื้นที่แคบ ๆ เหล่านั้นได้ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งระยะเวลาแข็งตัวของคอนกรีตก็มี เป็นการที่บีบบังคับให้เราไม่สามารถจะทำได้ติดต่อกันไป ต้องทิ้งระยะเวลาเป็นบางครั้ง แม้ว่างานเหล่านี้จะล่าช้าไปบ้าง สำหรับทางกรุงเทพมหานครไม่นิ่งนอนใจ เราพิจารณาในด้านการป้องกันน้ำท่วมเป็นสำคัญ ถ้าหากว่าผู้รับเหมาดำเนินการไม่เสร็จก็มีวิธีดำเนินการหลายอย่างซึ่งกรุงเทพมหานคร ได้เตรียมไว้เป็นต้นว่าการผันน้ำออกไปสู่ทิศทางที่สามารถระบายได้ หรือการเพิ่มปริมาณการสูบน้ำข้ามบ่อก่อสร้างลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาโดยตรง วิธีการเหล่านี้สำหรับแต่ละจุดที่มีปัญหา ทางกรุงเทพมหานครก็เตรียมการไว้พร้อมแล้ว"

สิริพร "จากผลการดำเนินการนี้ จะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนได้มากน้อยเพียงใด"

นายอำพันธ์ "ขณะนี้เราได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการหลายหน่วยครบถ้วน ในการที่จะป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร ลำพังกรุงเทพมหานครไม่สามารถจะป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพมหานครนี้ได้ เพราะว่าเราอยู่ปลายน้ำ มีอยู่ทางเดียวป้องกันตัวเราเองไว้ แล้วก็ผลักน้ำลงสู่ทะเล ซึ่งเป็นที่ต่ำเท่านั้น เพราะฉะนั้นเมื่อทางหน่วยราชการอื่นซึ่งรับผิดชอบน้ำที่มาจากตอนบนได้ร่วมอยู่ในคณะป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพมหานครด้วย ปัญหาน้ำท่วมที่มาจากเหนือแล้วไหลเข้าท่วมกรุงเทพมหานครนี้ ก็เป็นการบรรเทาลงไปได้มาก ท่านมีเจ้าหน้าที่ที่จะผันน้ำตอนบนไปทางอื่น โดยไม่ให้เกิดความเสียหายท่านก็ช่วยเรา เมื่อปีก่อนท่านช่วยแต่ว่ามันก็มีผลทำให้พื้นที่เพาะปลูกต้องเสียหายเป็นจำนวนมาก ในการที่ท่านผันไปที่อื่น ข้าวปลาก็ต้องเสียไปด้วย แต่ในขณะนี้ผมก็แน่ใจว่ามีความร่วมมือกันใกล้ชิดยิ่งกว่าเก่า และเราได้ปรับปรุงการระบายน้ำในเขตกรุงเทพมหานครเอง และข้างเคียงดีขึ้น การขุดลอกคลองในทุ่งเชียงราก คลองด่านก็ดีขึ้น น้ำที่หลากมาจากตอนบนจะไหลลงสู่ทะเลเสียเป็นส่วนใหญ่มีโอกาสที่จะเข้ามาในพื้นที่ชั้นในนี้น้อยมาก และน้ำจะไม่ท่วมเป็นระยะเวลายาวนาน แต่โปรดอย่าเข้าใจว่าไม่มีน้ำท่วมเสียเลย เพราะคำว่าน้ำท่วมในพื้นที่นี้ ประชาชนจะเข้าใจผิด เป็นต้นว่าฝนตกลงมาแล้วก็ต้องอยู่ในแอ่ง เพราะว่าพื้นที่ของกรุงเทพมหานครเป็นหลุมเป็นบ่อ หลุมบ่อที่หมายถึงนี้เป็นบริเวณกว้างขวางมาก ยกตัวอย่างเช่นมหาวิทยาลัยรามคำแหงนี้ ลึกลงไปตั้งเมตรห้าสิบ และใหญ่โตมโหฬารเหลือเกินไม่ใช่เตาขนมครกเล็ก ๆ แต่มันเตาใหญ่ เพราะฉะนั้น ถนนหนทางก็ไหลวิ่งผ่านเข้าไปในพื้นที่ลุ่มที่ต่ำนั้นด้วย เมื่อฝนตกลงมาก็ขัง ขังอยู่ในบริเวณนั้น เราก็ต้องมีการสูบน้ำจากบริเวณนั้นออก เวลานี้ก็ตั้งเครื่องสูบน้ำเอาไว้เต็มไปหมดเกือบ ๑๐๐ แห่ง ใช้เครื่องสูบเกือบ ๒๐๐ เครื่อง เพื่อเตรียมไว้ว่าเมื่อฝนตกมามันจะต้องขังในบริเวณนี้แล้วเราจะต้องสูบออก ถ้าจะปล่อยให้แห้งไปเองนั้นมันก็ต้องแช่อยู่นาน"

สิริพร "การที่ทางกรุงเทพมหานครเอาน้ำไปออกตามท้องที่ชนบท จะทำให้เกิดปัญหากับผู้ทำการเกษตร เพราะจะเกิดน้ำไปท่วมทางด้านนั้น จะมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

นายอำพันธ์ "โครงการพระราชดำรินี้ เป็นโครงการที่ทางกรมชลประทานได้ออกแบบตามพระราชดำริไว้ หมายความว่าเมื่อมีนโยบายอย่างใดก็ออกแบบไปตามแนวนั้น ในการที่จะระบายน้ำจากที่หนึ่งไปท่วมอีกที่หนึ่งนั้น ทางกรมชลประทานไม่กระทำหรอก เขาออกแบบเอาไว้ก็หมายความว่าผันน้ำจากที่หนึ่งก็ไปลงทะเล เป็นต้นว่าเรากั้นน้ำไม่ให้เข้าพื้นที่ชั้น

ใน แต่พื้นที่ชั้นนอกนี่ถ้าหากว่าไม่มีทางจะชักน้ำลงทะเลไปได้ อย่างนี้ก็เกิดความเดือดร้อนกับพี่น้องข้างนอก เขาก็พยายามที่จะขุดคลองขยายคลองให้กว้างขึ้น และก็ชักน้ำไปสู่ทะเล ขณะนี้ประตูระบายขนาดใหญ่ที่ชายทะเลที่บางปลาและบางปลาร้า เป็นประตูระบายขนาดกว้าง ๖ เมตร ๔ ช่อง ทั้ง ๒ แห่ง สามารถจะระบายน้ำได้มากมาย เข้าใจว่าจะเสร็จในเดือนกันยายน ซึ่งระยะนั้นก็เป็นระยะที่น้ำเหนือจะลงมา เราจะเสร็จทัน เพราะฉะนั้นน้ำในทุ่งก็จะไหลลงสู่ทะเลได้สะดวก ไม่คิดว่าจะมีการอัดเอ่อด้านนอกที่สูงขึ้น เพราะอย่างไรเสียน้ำจะต้องไหลลงไปสู่ที่ต่ำ ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เราปิดกั้นไม่ให้เข้าพื้นที่ชั้นใน ก็เป็นเพียงด้านตะวันออกเท่านั้น แต่ด้านใต้เราไม่ปิดด้วย หรือด้านตะวันตกเราก็ไม่ได้ปิดด้วย อาจจะไปทางแม่น้ำบางประกงหรืออาจจะลงมาทะเลก็ลงได้ทั้งสองทาง"

สิริพร "นอกจากกรุงเทพมหานครได้ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ แล้ว ท่านคิดว่าประชาชนจะมีส่วนร่วมในการป้องกันน้ำท่วมนี้บ้างไหม"

นายอำพันธ์ เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก โครงการที่ทางราชการได้ทำไปนี่จะสำเร็จหรือไม่ก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากพี่น้องประชาชนด้วย เราเคยก่อสร้างทำนบก็ดี คันกั้นน้ำก็ดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม แต่อาจจะมีบางท่านที่เสียประโยชน์ ยกตัวอย่างเช่นผู้ที่ใช้เรือแพสัญจรในคลองสายต่าง ๆ ถ้าหากว่าทางกรุงเทพมหานครได้ปิดกั้นน้ำเอาไว้โดยสร้างทำนบปิด ถ้าหากเป็นอาชีพรับส่งผู้โดยสารด้วยก็จะยิ่งทำให้รายได้ตกต่ำลงไปหรือต้องมีการขนถ่ายสินค้าตามทำนบต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ก็เป็นการขัดต่อประโยชน์ แต่ถ้าหากว่าพี่น้องที่มีอาชีพเหล่านี้ได้เห็นความทุกข์ยากของประชาชนส่วนใหญ่ และช่วยทางราชการแล้วละก็ ก็คงจะไม่มีการที่จะทำลาย แอบทำลายหรือว่าขุดคันกั้นน้ำหรือทำลายทำนบให้มันพังไปเสีย เพื่อไม่ให้มีการปิดกั้นอีกต่อไป ประชาชนมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้โครงการสำเร็จได้ สำหรับท่านที่ได้รับประโยชน์ก็ควรที่จะได้ดูแลช่วยกัน เพราะว่าอย่างกระสอบทรายที่ไปวางเป็นคันนี้เป็นสิ่งที่จะเคลื่อนย้ายได้ง่าย ถ้าหากว่ากักน้ำเอาไว้อยู่แล้ว แต่ทว่าท่านไม่ช่วยดูแล ก็อาจจะหลงหูหลงตาใครมาเอากระสอบไปเสีย น้ำก็จะรั่วเข้ามาข้างในได้ ซึ่งเมื่อน้ำเข้ามาได้แล้วก็เลยเป็นผลเสียหายมากมาย โครงการที่เสียเงินไปหลายสิบล้านมันก็จะไม่อำนวยประโยชน์ให้"

สิริพร "เมื่อแล้วเสร็จจากปีนี้แล้ว ทางโครงการนี้จะมีการวางแนวทางในปีต่อไปด้วยหรือเปล่า

นายอำพันธ์ เราจะดำเนินการกันต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ เพราะว่าบางส่วนงานที่ทำนี้มันเป็นชั่วคราว จะต้องศึกษาและก็ดำเนินการกันต่อไป หรือว่าภายในพื้นที่ชั้นในของกรุงเทพมหานคร ที่มีท่อระบายเล็ก ไม่พอหรือไม่ต่อ

เชื่อม หรือมีคลองเล็กถูกรุกล้ำตื้นเขิน สิ่งเหล่านี้ได้ทำการขุดลอกคลองและปรับปรุงให้ดีขึ้นแล้ว โอกาสที่น้ำจะท่วมภายหน้าก็ไม่มี ซึ่งเรื่องที่จะทำนี้ก็เป็นโครงการระยะยาว ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก ถ้าหากว่าเราหยุดเสียเพียงแค่นี้ ถ้าฝนเกิดตกผิดปกติขึ้นมาเป็นจำนวนมาก ๆ อย่างที่เคยปรากฏมาอย่างปีที่แล้ว ก็อาจจะทำให้มีปัญหา เพราะฉะนั้นเราจะไม่หยุด"

บรรยาย

การแก้ปัญหาเรื่องของน้ำท่วมนั้น ไม่สามารถจะป้องกันน้ำไม่ให้ท่วมทั้งหมดได้ แต่สามารถจะบรรเทาความเดือดร้อนได้ และขณะนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบก็ได้เร่งดำเนินงานกันอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้โครงการลุล่วงตามเป้าหมายเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

โครงการห้วยทราย

โครงการห้วยทราย

โครงการห้วยทราย

โครงการพัฒนาห้วยแม่เพรียงตามพระราชดำริ อำเภอท่ายาง เพชรบุรี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ*
ผู้ร่วมรายการ *พ.ท.ปรีชา ชำนาญไพร*
นายอารี สุวรรณจินดา

ดนตรี

บรรยาย ประเทศไทยเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติมากมาย เช่น แร่ธาตุ และป่าไม้ แต่บัดนี้ สิ่งเหล่านี้กำลังจะหมดไปพื้นดินที่อุดมสมบูรณ์และเขียวขจีไปด้วยป่าไม้ กลับที่โล่งเตียนว่างเปล่ากลายเป็นพื้นที่แห้งแล้ง หลายจังหวัดประสบกับปัญหานี้ และพยายามที่จะแก้ไข จังหวัดเพชรบุรีก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่ประสบปัญหาป่าไม้กำลังจะหมดไปจากพื้นที่ เพราะเหตุที่มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้เบญจพรรณที่คุณค่ามหาศาล และตลอดพื้นที่อันกว้างใหญ่ไพศาลนี้มีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ยิ่ง จึงมีชาวไร่ ชาวนาเข้าไปแสวงโชค บุกรุกถากถางเป็นพื้นที่ทำกิน พ่อค้านายทุนเข้าไปตัดไม้ทำลายป่า ผู้มีอิทธิพลเข้าไปจับจองแบ่งขายที่ดิน พ่อค้าถ่านนำราษฎรเข้าไปบุกรุกทำถ่าน และดุกคามต่อความเป็นอยู่ของราษฎรผู้ใช้แรงงานที่อยู่อาศัยอยู่ก่อน จึงเป็นเหตุให้บริเวณพื้นที่ต้นน้ำลำธารถูกทำลายลงปีละมากมาย ทำให้เกิดปัญหาติดตามมา ทำให้ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ได้เข้ามาแสวงประโยชน์จากการเข้าไปบุกรุกและการขัดแย้งกันเพราะผลประโยชน์ มีการกระทำที่ผิดกฎหมายและสร้างความหวาดกลัวให้กับราษฎร์ ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติเป็นอย่างยิ่ง

ดนตรี

บรรยาย กองฝึกรบพิเศษที่ ๑ กองทัพภาคที่ ๑ ในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบพื้นที่ดังกล่าว ได้เห็นถึงความสำคัญและรู้ถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จึงได้เข้าไปดำเนินการสำรวจพื้นที่ เพื่อช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนและระงับปัญหา ขัดแย้งที่รุนแรงต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาผู้ก่อการร้ายที่เข้ามาแสวงหาประโยชน์ แต่ก็เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ายับยั้งได้ชั่วระยะหนึ่งเท่านั้น ดังที่ พันโท ปรีชา ชำนาญไพร ผู้บังคับกองพันฝึกการรบพิเศษที่ ๑ ค่ายฝึกการรบพิเศษแก่งกระจาน กองฝึก

การรบที่ ๑ กองทัพภาคที่ ๑ ได้เล่าให้ฟังว่า

พ.ท.ปรีชา "เมื่อปี ๒๕๑๙ หลังจากที่ค่ายฝึกการรบพิเศษแก่งกระจาน ซึ่งเป็นหน่วยขึ้นตรงของกองทัพภาคที่ ๑ จัดตั้งหน่วยขึ้นที่ตำบลแก่งกระจาน ภารกิจในการปฏิบัติหน้าที่ก็คือ ดำเนินการฝึกอบรมกำลังทหารและกำลังกึ่งทหาร กำลังประชาชนโดยทั่วไป ให้มีความรู้ในเรื่องของการรบพิเศษ นอกจากนั้น ในเรื่องของการระวัง การป้องกันตนเอง ก็เป็นภาระกิจอีกอันหนึ่งที่หน่วยจะต้องดำเนินการ จากการที่หน่วยต้องมาตั้งในพื้นที่ที่โดดเดี่ยวห่างไกลทุรกันดาร ก็จำเป็นที่จะต้องวางมาตรการระวังป้องกันตนเอง เพื่อให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด ด้วยการส่งกำลังออกตรวจสอบพื้นที่ ลาดตระเวนโดยรอบ ๆ ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ป่าสงวน ในขณะนั้น ก็ปรากฏว่า จากการปฏิบัติดังกล่าว ทำให้ไปตรวจสอบพบการบุกรุกเขตป่าสงวน โดยราษฎรและกลุ่มผู้มีอิทธิพลก็เกิดแนวความคิดขึ้นมาว่าถ้าหากขืนปล่อยให้ราษฎรหรือผู้มีอิทธิพลได้บุกรุกอยู่อย่างนั้น ในไม่ช้าทรัพยากรของประเทศชาติก็คงต้องถูกทำลายโดยหมดสิ้น และจะทำให้เกิดปัญหาหลายสิ่งหลายอย่างตามมาทางธรรมชาติ จึงทำให้เกิดแนวความคิดว่าจะทำอย่างไรที่จะสามารถยับยั้งและสกัดกั้นหยุดยั้งไม่ให้ราษฎรหรือผู้มีอิทธิพลทั้งหลายรุกรานหรือบุกรุกเขตป่าสงวนได้ต่อไปอีกจึงได้มีการปรึกษาหารือกับทางเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง คือ ป่าไม้จังหวัด เพื่อที่จะได้กำหนดวิธีการว่า ทำอย่างไรถึงสามารถสกัดกั้นได้ จากการปรึกษาหารือกันก็มีหนทางปฏิบัติอยู่ว่า ควรที่จะได้มีประกาศปิดป่าเป็นป่าเสื่อมสภาพ และดำเนินการจัดสรรที่ให้ราษฎรในลักษณะออกเป็นสิทธิทำกินให้กับราษฎร ซึ่งก็ได้หารือกับชั้นต้นในลักษณะนั้น ต่อมาในปี ๒๕๒๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรที่ประสบอุทกภัยในพื้นที่ใกล้เคียง กับที่ตำบลเก่งกระจาน พันโท ฉลอง โชติกคาม ซึ่งเป็นผู้บังคับค่ายในสมัยนั้น ได้มีโอกาสกราบบังคมทูลพระกรุณาเกี่ยวกับแผนการจัดพัฒนาที่ดิน ซึ่งพระองค์ทรงสนพระราชหฤทัยเป็นอย่างมาก และก็ได้พระราชทานพระราชดำริให้กองทัพภาคที่ ๑ โดยค่ายฝึกการรบพิเศษแก่งกระจาน ให้จัดทำเป็นโครงการในชั้นต้น เพื่อที่จะได้ให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมเข้ามารับผิดชอบว่าจะดำเนินการกันอย่างไร ซึ่งก็ได้ดำเนินการตามที่พระราชดำริ จนกระทั่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมรับไว้เป็นโครงการตามพระราชดำริ"

บรรยาย จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา-สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในท้องที่ตำบลแก่งกระจาน อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม

๒๕๒๒ พระองค์ได้ทรงทราบเรื่องราวของปัญหาและความทุกข์ยากของราษฎรดังกล่าว จึงได้มีพระราชดำริให้ผู้บังคับกองฝึกรบพิเศษที่ ๑ ดำเนินการแก้ปัญหา โดยจัดทำโครงการพัฒนาร่วมกับส่วนราชการอื่น ๆ จึงก่อให้เกิดโครงการพัฒนาห้วยแม่เพรียงขึ้น โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ตามที่ พันโท ปรีชา ชำนาญไพร ผู้บังคับกองพันฝึกการรบพิเศษที่ ๑ ค่ายฝึกการรบพิเศษแก่งกระจาน ในฐานะผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการปฏิบัติงานระดับจังหวัด ของโครงการนี้ ได้เล่าให้ฟังดังนี้

พ.ท.ปรีชา "ก็มีขั้นตอนในการดำเนินการอยู่ ๓ ขั้นตอน ขั้นตอนที่ ๑ เรียกว่า ขั้นเตรียมการ อยู่ในระหว่างปี ๒๕๒๒-๒๕๒๔ ก็มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับนโยบาย ซึ่งมีคณะกรรมการจากกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ มีจากสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ โดย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เป็นที่ปรึกษา เป็นคณะกรรมการด้วย มีกองทัพภาคที่ ๑ เป็นเจ้าของเรื่อง มีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมป่าไม้ กรมชลประทาน เป็นคณะกรรมการร่วมด้วย ต่อมาก็มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในระดับจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี เป็นประธานกรรมการ หัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี เป็นกรรมการ มีปลัดจังหวัดเป็นเลขานุการ ป่าไม้จังหวัด เป็นผู้ช่วยเลขานุการ มีผู้บังคับกองพันฝึกการรบพิเศษที่ ๑ ค่ายฝึกการรบพิเศษแก่งกระจาน เป็นผู้ช่วยเลขานุการร่วมกันและในขณะเดียวกัน คณะกรรมการในระดับจังหวัด ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงาน ก็ได้มีคำสั่งมอบหมายแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติงานขึ้นมาอีกชุดหนึ่ง เนื่องจากว่า เจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายก็มีภารกิจประจำ จึงได้มอบให้กับทางค่ายฝึกการรบพิเศษแก่งกระจาน ซึ่งเป็นหน่วยที่อยู่ใกล้กับพื้นที่ เพราะฉะนั้นขั้นเตรียมการก็จะมีในลักษณะดังกล่าว คือมีการประกาศปิดป่าเพื่อกำหนดขอบเขตเป็นพื้นที่จัดสรรและก็แต่งตั้งคณะกรรมการ และก็มีการจัดทำเตรียมเกี่ยวกับเรื่องงบประมาณของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ขั้นตอนที่ ๒ เรียกว่าขั้นดำเนินการ อยู่ระหว่างปีพ.ศ. ๒๕๒๕ ถึง ๒๕๒๗ ก็มีหน่วยจัดที่ดินของกระทรวงมหาดไทย เข้ามาเป็นหน่วยดำเนินการจัดสรรพื้นที่ทำถนน ตัดถนน ทั้งสายหลักและก็สายซอย เพื่อที่จะให้สมาชิกในพื้นที่โครงการได้เป็นที่อยู่อาศัย ก็ได้คนละ ๓ ไร่ และที่ทำกินได้ครอบครัวละ ๑๕ ไร่ ซึ่งในโครงการนั้น ก็แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มหมู่บ้านใหญ่ ๆ กลุ่มที่ ๑ เรียกว่ากลุ่มหมู่บ้านด่านโง กลุ่มที่ ๒ กลุ่มหนองน้ำคำ และกลุ่มที่ ๓ กลุ่มตะเคียนงาม ห้วยไผ่ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะสามารถรับสมาชิกได้ ๗๐ ครอบครัว"

พัชรินทร์ "เมื่อได้เตรียมการและก็ได้ดำเนินการไปแล้ว ขณะนี้ ผลการดำเนินงานได้ทำไปมากน้อยแค่ไหน เพียงใด"

พ.ท.ปรีชา "ขั้นตอนในขณะนี้คือ ขั้นตอนที่ ๒ อยู่ในระหว่างปี ๒๕๒๕-๒๕๒๗ หน่วยจัดที่ดินของกระทรวงมหาดไทย ก็ยังดำเนินการจัดที่ดินซึ่งยังไม่เรียบร้อยอยู่ ให้เสร็จสิ้นตามโครงการ ส่วนหน้าที่ของคณะกรรมการอื่น ๆ ในระดับจังหวัด ก็จะต้องจัดสมาชิกเข้าเป็นสมาชิกของโครงการให้ครบทั้ง ๓ หมู่บ้าน ซึ่งขณะนี้ ที่กลุ่มแรก คือกลุ่มด่านโงนั้น ๗๐ ครอบครัว เราได้ประชุมคณะกรรมการและดำเนินการประกาศจัดเป็นสมาชิกเข้าในโครงการเป็นกลุ่มที่ ๑ เรียบร้อยแล้ว กลุ่มที่ ๒ กับกลุ่มที่ ๓ นั้น คาดว่าอย่างช้ากลางเดือนมิถุนายน เราก็จะสามารถประกาศรายชื่อราษฎรเข้าเป็นสมาชิกโครงการได้ทั้ง ๒ กลุ่ม หลังจากนั้น เราก็จะมีการเตรียมการเป็นขั้นที่ ๓ คือเตรียมการส่งมอบพื้นที่ให้กับฝ่ายผู้ที่รับผิดชอบต่อไป คือฝ่ายบ้านเมือง ฝ่ายปกครอง ฝ่ายอำเภอ ฝ่ายจังหวัด ก็จะมีการพัฒนาไปสู่เป้าหมาย คือเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางที่จะทำให้มีความเจริญ นำความเจริญต่าง ๆ เข้าไปสู่หมู่บ้านเหล่านี้ได้"

บรรยาย โครงการพัฒนาห้วยแม่เพรียง ตามพระราชดำริ ได้ดำเนินการไปด้วยดี โดยความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ หลายหน่วยงาน กรมป่าไม้โดยป่าไม้จังหวัดเพชรบุรี เป็นผู้หนึ่งซึ่งร่วมในโครงการนี้ตั้งแต่ต้นจนปัจจุบันนี้ นายอารี สุวรรณจินดา ป่าไม้จังหวัดเพชรบุรี ได้เล่าให้ฟังถึงความรับผิดชอบในโครงการนี้ ว่า

นายอารี "เริ่มต้นก็ผู้ว่าราชการจังหวัด สั่งให้ผม ในฐานะผู้ดำเนินการในคณะทำงาน วางแผนต่าง ๆ เสนอ เพราะเราทำงานร่วมกันหลายฝ่าย จนกระทั่งเราสามารถที่จะแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๓ หมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านนี้ ก็ได้จัดแบ่งแปลงที่อยู่อาศัย ๓ ไร่ แล้วก็ที่ทำกิน ๑๕ ไร่ ที่ปลูกป่าอีก ๒๐ ไร่ เวลานี้ เราก็จัดราษฎรเข้าไปอยู่แล้ว ทั้ง ๓ หมู่บ้าน แต่หมู่บ้านที่ค่อนข้างจะสมบูรณ์ก็หมู่บ้านแรก คือหมู่บ้านด่านโง หมู่บ้านที่สอง หมู่บ้านตะเคียนงาม เราก็เพิ่งจัดราษฎรเข้าไปอยู่ แล้วหมู่บ้านที่สาม หมู่บ้านห้วยไผ่ ก็ทำนองเดียวกัน สำหรับการแบ่งแปลงต่าง ๆ เราใช้พื้นที่ปลูกป่าเข้าไปด้วย ผมคิดว่าเราจะให้ความรู้ในเรื่องการปลูกป่ามาก ๆ ให้เขารักป่า รักต้นไม้ และก็เป็นการส่งเสริมฐานะให้เขาดีขึ้น เมื่อเวลาเขาตัดไม้มาขาย แล้วอีกอย่างหนึ่งเขาก็จะได้มีไม้ใช้สอย ไม่ต้องเข้าไปตัดไม้ในป่าซึ่งผิดกฎหมาย และเป็นการเพาะนิสัยให้มีการทำผิดกฎหมายอยู่เรื่อย ๆ เพราะฉะนั้นการปลูกป่าให้เขาใช้สอย โดยเขาปลูกเองนี่ ผมคิดว่ามันมีความจำเป็นจะต้องทำอย่างนั้น"

พัชรินทร์ "ราษฎรในพื้นที่นั้นให้ความร่วมมืออย่างไรบ้าง"

นายอารี "ครั้งแรกเรามีปัญหามาก โดยเฉพาะอิทธิพลต่าง ๆ อิทธิพลท้องที่เกี่ยวกับการยึดถือครอบครองพื้นที่ คนหนึ่งหลายพันหลายร้อยไร่ แต่ปัญหา

เหล่านี้เราค่อย ๆ แก้ ด้วยการเข้าประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ แล้วก็หลาย ๆ แบบในที่สุด เราก็สามารถแก้ปัญหาเรื่องนี้ไปได้พอสมควร"

พัชรินทร์ "แล้วคิดว่าตอนนี้ได้ผลคืบหน้ามากน้อยแค่ไหน"

นายอารี "ตอนนี้ พื้นที่การเกษตรเราก็มีอยู่ที่บ้านด่านโง ซึ่งก็ยังไม่มากเท่าไหร่ เข้าใจว่าปีหน้าถึงจะมาก แต่ปีนี้ก็กำลังทำที่อยู่อาศัยกันอยู่ คนละ ๓ ไร่ อย่างหมู่บ้านด่านโงนี่ ก็พยายามหาผู้บริจาคบางสิ่งบางอย่าง พวกวัสดุ พวกปูนซีเมนต์ พวกอิฐ หิน ปูน ทราย เพื่อสนับสนุนให้ราษฎรปลูกบ้านในแบบเดียวกัน ก็ทำไปได้หลายหลังแล้วตอนนี้คือเราพยายามลดไม่ให้เข้าไปทำลายป่า ให้เขาพยายามใช้วัสดุที่มันจำเป็นจริง ๆ ที่จะหามาให้เขา"

พัชรินทร์ "เริ่มต้นครั้งแรกเมื่อปีไหน แล้วก็ทางกรมป่าไม้ได้ดำเนินการเริ่มแรกอย่างไร"

นายอารี "เริ่มกันจริง ๆ ปี ๒๕ นี่เอง เวลานี้เราทำสำเร็จแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ดังที่ผมเรียนให้ทราบ เป็นต้นว่าอิทธิพลอะไรต่ออะไรนี้ เราก็แก้ปัญหาไปได้หมดแล้วก็เราก็วางแผนในการที่จะปลูกป่าชุมชน แล้วก็ตามถนน ริมถนนต่าง ๆ เราก็ปลูกไว้รอบ ๆ ในเนื้อที่ ๓ ไร่ ก็พยายามที่จะให้ราษฎรปลูกพันธุ์ไม้ที่กินได้"

พัชรินทร์ "กรมป่าไม้ ก็เป็นหน่วยงานหนึ่ง ที่เข้าไปร่วมในการดำเนินงานครั้งนี้ แล้วนอกจากนั้น ในเรื่องอุปสรรคทั้งหลายก็คงจะผ่านไปด้วยดี แล้วจากการที่ได้ดำเนินการมาแล้วนี่ คิดว่า ก้าวหน้าไปมากน้อยแค่ไหน

นายอารี "ระยะที่สำคัญ ๆ ที่เป็นอุปสรรคนี่เราผ่านพ้นไปแล้ว อีกไม่ช้าก็จะเจริญเป็นหมู่บ้าน คิดว่าเป็นหมู่บ้านตัวอย่างหมู่บ้านหนึ่ง ครั้งแรกที่ราษฎรเข้าไปอยู่ เป็นราษฎรที่มาจากหลายพวกหลายเหล่า มาจากหลายแห่ง ก็ไม่สามารถจะร่วมกันได้ในระยะแรก ๆ ตอนหลังนี่ เรามีการพัฒนาจิตใจร่วมกับทางฝ่ายทหาร มีการอบรมในด้านการเกษตร การป่าไม้ ในด้านศีลธรรม จรรยา หลาย ๆ อย่าง ตอนนี้ รู้สึกว่าราษฎรรวมกันและก็ตื่นตัวในการทำงาน โดยเฉพาะหน่วยรบพิเศษแก่งกระจานเป็นแกนนำอยู่ในพื้นที่ สามารถที่จะรวมราษฎรเอามาร่วมกันทำงาน เดี๋ยวนี้ก็รู้สึกยิ้มแย้มแจ่มใสขึ้นรู้สึกว่าสบายขึ้น อุปสรรคต่าง ๆ ที่เขาผจญอยู่ก็หมด และการป้องกันรักษาป่าของเรา เราก็ได้จากพวกนี้ ให้ความร่วมมือกับเราในการให้ข่าว เพราะว่าเราฝึกอบรมเขามาในรูปอาสาสมัครป้องกันรักษาป่า การให้ข่าวอะไรต่ออะไร แต่ยังมีอยู่บางราย นิด ๆ หน่อย ๆ เท่านั้นที่ยังทำผิดอยู่ คิดว่า ในพื้นที่อันนี้ คงจะปลอดในการที่จะทำลายป่า"

บรรยาย จากโครงการพัฒนาห้วยแม่เพรียงตามพระราชดำริ ที่อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี นี้ ทำให้เกิดหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง โดยราษฎรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งทำกินของตน โดยใช้

วัสดุและทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พัฒนาจิตใจ และปลูกฝังอุดมการทางการเมือง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างเสริมความมั่นคงของชาติมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ก็เพราะน้ำพระทัยขององค์พระประมุขของเรานั่นเอง

โครงการศิลปาชีพพิเศษในภาคใต้ตามพระราชดำริ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *ปราณี ลิมปวณิชพันธ์*
ผู้ร่วมรายการ *ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล*
พ.อ.ปานเทพ ภูวนาถนุรักษ์

ดนตรี

บรรยาย คงจะทราบกันดีแล้วว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ. ทรงมีพระราชหฤทัยฝักใฝ่ในทุกข์สุขของราษฎร ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรทุกหนทุกแห่งและทุกภาคของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นป่าลึก หรือขุนเขาทุรกันดาร ดังนั้นการเสด็จฯแปรพระราชฐานของพระองค์แต่ละครั้ง จึงมิใช่เพื่อทรงพักผ่อนพระราชอิริยาบถ แต่เป็นการเสด็จฯไปทอดพระเนตรทุกข์สุขของราษฎร แล้วจะทรงหาหนทางขจัดทุกข์บำรุงสุข และส่งเสริมให้ราษฎรอยู่ดีกินดีขึ้นด้วยการส่งเสริมอาชีพและแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ จนทำให้เกิดโครงการตามพระราชดำริขึ้นมามากมายหลายโครงการ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นหนทางส่งเสริมให้ราษฎรอยู่ดีกินดีทั้งสิ้น โครงการศิลปาชีพพิเศษ ก็เป็นโครงการหนึ่งที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำริให้จัดตั้งขึ้น ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. (ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล) ได้ชี้แจงถึงความเป็นมาของโครงการนี้ว่า

ดร.สุเมธ "เข้าใจว่าคงสืบเนื่องมาจากตอนเสด็จฯ ประพาสในท้องถิ่นต่าง ๆ นั้น พระองค์ทรงสังเกตเห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ซึ่งหลังจากฤดูทำนาทำไร่แล้ว ก็ยังมีเวลาที่จะเหลืออยู่บ้าง และ โดยเฉพาะพวกผู้หญิง ก็มักจะใช้เวลาว่างเย็บปักจักสานเอาไว้ใช้ในครอบครัวของตนอยู่แล้ว และอีกประการหนึ่ง สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงทราบว่าคนไทยเรานั้น ส่วนใหญ่ก็มีฝีมือ มีความปราณีตละเอียด และในแต่ละท้องถิ่นนั้น ก็มีหัตถกรรมพื้นบ้านที่ทำมาจากวัสดุพื้นเมือง ที่นี้ถ้าหากจะได้มีการปรับปรุงในงานเหล่านี้ให้มีประโยชน์ในทางใช้สอยมากขึ้น ก็จะเป็นการช่วยให้คนในชนบทมีอาชีพเสริม และมีรายได้พิเศษเพิ่มขึ้นอีก และโดยเฉพาะมีพระราชประสงค์อีกประการหนึ่ง

ที่จะอนุรักษ์ศิลปะต่าง ๆ ที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งสูญหายไปเรื่อย ๆ นั้นให้คงอยู่จีรังถาวรต่อไป โดยมีการถ่ายทอดความชำนิชำนาญให้กับคนรุ่นหลัง ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงทรงสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับงานหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นพิเศษ และทรงหาวิธีการส่งเสริมและสนับสนุนอยู่ตลอดเวลา จึงได้มีพระราชดำริให้จัดตั้งมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ทั้งนี้ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมหารายได้พิเศษให้แก่ครอบครัวชาวไร่ชาวนาผู้มีรายได้น้อยนอกฤดูทำนา ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนเหล่านั้นแล้ว ก็ยังเป็นการอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปหัตถกรรมพื้นเมือง อันเป็นสมบัติที่มีค่าของชาติด้วย พระองค์ได้พระราชทานไปทั่วทุกภาค เพราะว่าศิลปหัตถกรรมหรือการฝีมือในแต่ละภูมิภาคก็แตกต่างกันไป เพราะฉะนั้น ไม่ว่าภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ พระองค์มีโครงการเกือบทั้งสิ้น ทั้งนี้ก็แล้วแต่ว่าศิลปของพื้นที่ไหนจะมีลักษณะไหนอย่างไร”

ดนตรีบรรยาย จากการที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการศิลปาชีพพิเศษขึ้นในทุกภาคของประเทศเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนนั้น ในส่วนของจังหวัดภาคใต้จะมีโครงการศิลปาชีพพิเศษที่เกี่ยวกับงานด้านใดบ้างนั้น พันเอกปานเทพ ภูวนาถนุรักษ์ รองผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ ๕ ในฐานะผู้ประสานงานโครงการศิลปาชีพพิเศษในภาคใต้ ได้เล่าว่า

พ.อ.ปานเทพ “โครงการศิลปาชีพพิเศษในภาคใต้ก็มีมากมายหลายโครงการด้วยกัน ตัวอย่างเช่น การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทอผ้าไหม ทอผ้าฝ้าย จักสานย่านลิเพา เก็บย่านลิเพา สานเสื่อกระจูด หรือ วัสดุอื่น ๆ ที่มีพื้นที่ภาคใต้”

ปราณี “พูดถึงวัสดุที่ใช้ในโครงการนี้ ส่วนใหญ่ทางภาคใต้เป็นวัสดุประเภทใด”

พ.อ.ปานเทพ “วัสดุของภาคใต้ ก็มีพวกหวาย ย่านลิเพา กระจูด กากมะพร้าว นี่ก็มีมาก นอกจากนั้น วัสดุที่ส่งมาจากส่วนกลาง ก็มีพวกฝ้าย พวกไหม”

ปราณี “สำหรับโครงการนี้ ทรงเน้นหนักในจุดใด และทำไมพระองค์จึงทรงเน้นเช่นนั้น”

พ.อ.ปานเทพ “ที่ท่านเน้นมาก ก็คือว่า เน้นในเรื่องการอนุรักษ์ศิลปในภาคใต้ และอนุรักษ์การใช้วัสดุในภาคใต้ และที่สำคัญคือ ต้องการให้ราษฎรทำอะไรก็ได้ในเวลาว่างของเขา เพื่อจะมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการตัดสวนยางแล้วก็มาทอผ้า หรือกรีดยาง แล้วก็มาจักสานย่านลิเพา เป็นต้น”

ปราณี “ทรงเน้นในจังหวัดใดของภาคใต้บ้าง”

พ.อ.ปานเทพ "ก็คงจะไม่เน้นในจังหวัดใดเป็นพิเศษ แต่ว่าพระองค์ท่านจะเน้นหนักในจังหวัดที่มีความยากจนมาก ๆ โดยเฉพาะจังหวัดที่พระองค์เสด็จฯ แปรพระราชฐานไปประทับแรม คือ ในจังหวัดนราธิวาส ก็ดูเหมือนว่าจะมีโครงการศิลปาชีพพิเศษมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ"

ปราณี "เกี่ยวกับความร่วมมือจากประชาชนตามจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ ที่จะเข้ามาร่วมในโครงการศิลปาชีพพิเศษของพระองค์ท่านนี้ เป็นหน้าที่ของใครที่จะออกไปดำเนินการในเรื่องนี้"

พ.อ.ปานเทพ "ส่วนมากพระองค์จะทรงดำเนินการโดยตรง เวลาเสด็จฯ ออกไปเยี่ยมเยียนราษฎรต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีราชเลขานุการในพระองค์ฯ คือ ท่านผู้หญิงสุประภาดา เกษมสันต์ จะออกไปติดตามและไปเสริมด้วย นอกจากนั้น ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดต่าง ๆ คณะคุณนายผู้ว่าฯ ก็มีส่วนมากในการชักชวนและส่งเสริมให้มีโครงการศิลปาชีพพิเศษนี้ขึ้นมา"

ปราณี "หลังจากได้มีโครงการนี้เข้าไปแล้ว ได้มีการติดตามประเมินผลบ้างไหม"

พ.อ.ปานเทพ "การติดตามประเมินผล เดิมก็เป็นเจ้าหน้าที่ในส่วนกลาง คือ จากกองราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ในตอนหลัง ๆ พระองค์ทรงฝากท่านแม่ทัพภาคที่ ๔ ทรงฝากท่านผู้ว่าราชการจังหวัดต่าง ๆ ให้ช่วยติดตามผลด้วย"

ปราณี "ในเมื่อท่านพันเอกปานเทพ ในฐานะเป็นผู้ประสานงานในโครงการฯ ได้เคยออกไปประเมินผล-หรือไม่ คิดว่า เป้าหมายที่วางไว้สำเร็จตามที่ได้ตั้งไว้"

พ.อ.ปานเทพ "ส่วนมาก เป้าหมายก็สำเร็จตามที่ได้ตั้งไว้ หลายคนที่เขามาทำอาชีพเสริมนี้ มีรายได้เพิ่มขึ้น มีความสุขสมบูรณ์ขึ้น และมีความพอใจมาก และนอกจากนั้น เป็นการชักชวนให้คนอื่น ๆ มาทำอาชีพเสริมเพิ่มรายได้นี้ด้วยเช่นกัน"

ปราณี "ชาวบ้านที่ร่วมในโครงการนี้ได้พูดถึงในแง่ใดของโครงการบ้างหรือไม่"

พ.อ.ปานเทพ "ชาวบ้านที่มาร่วมในโครงการนี้มีความซึ้นชมในพระมหากรุณาธิคุณเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะจะมีผลสืบเนื่องไปถึงความมั่นคงของชาติด้วย เวลาพระองค์เสด็จพระราชดำเนินมาแต่ละครั้ง เสด็จฯ ออกไปเยี่ยมเยียนราษฎรในที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวไทยมุสลิมในระยะต้น ๆ นั้นก็มีความสนใจที่จะมารับเสด็จฯ น้อย แต่ว่าในแต่ละปีที่ผ่านไปก็เพิ่มมากขึ้น ๆ ทุกปี ในปีหลัง ๆ เวลาพระองค์เสด็จพระราชดำเนินไป หมู่บ้านต่าง ๆ ก็มีทั้งรับเสด็จ และส่งเสด็จ บางทีก็ดึกดื่นเที่ยงคืน หรือ ฝนฟ้าตกก็ยังมารับเสด็จ โดยเฉพาะเมื่อปีที่แล้ว ในหลายพื้นที่เวลาที่พระองค์เสด็จ

ผ่านไปแล้ว ชาวไทยมุสลิมก็มาตั้งโต๊ะหมู่บูชา และมีพระบรมฉายาลักษณ์ประดิษฐานไว้ด้วย ก็แสดงให้เห็นว่า เขามีความจงรักภักดีและมีความชื่นชมในพระมหากรุณาธิคุณเป็นอย่างยิ่ง ขบวนการโจรก่อการร้ายซึ่งเคยเป็นปัญหามาในอดีต พอมาในระยะหลัง ๆ นี้ เมื่อพระองค์เสด็จฯ ไปในพื้นที่ใด ในหมู่บ้านไหน ขบวนการโจรก่อการร้ายก็หมดไปจากพื้นที่นั้นเลย"

ปราณี "เมื่อประชาชนมีรายได้เสริมจากโครงการนี้แล้ว จะมีปัญหาด้านการขนส่งไปสู่ตลาดในเมือง หรือ ไปยังกรุงเทพมหานครบ้าง หรือไม่อย่างไร"

พ.อ.ปานเทพ "ก็อาจจะมีอยู่บ้าง แต่ว่าทางท่านนายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้ช่วยมาก เพราะว่าจะมียานพาหนะของหน่วยราชการไปติดต่อราชการ ก็สามารถที่จะนำสินค้าส่งไปตามลำดับ สินค้าบางอย่างก็หาตลาดได้ในพื้นที่ สินค้าบางอย่างหาตลาดไม่ได้ ก็ส่งไปในส่วนกลางและส่งต่อไปต่างประเทศในสินค้าที่มีฝีมือมาก ๆ

ดนตรี บรรยาย โครงการศิลปาชีพพิเศษ เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ประกอบกับความร่วมมือของหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานด้วยกัน โดยมุ่งที่จะสงวนรักษาศิลปหัตถกรรม งานฝีมือต่าง ๆ ของประเทศเราไว้ให้คงอยู่ตลอดไป นอกจากนั้น จะเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้ได้รับการสนับสนุน และความร่วมมือจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยเป็นอย่างดี โครงการนี้ ได้รับความศรัทธาจากประชาชน ด้วยการบริจาคทรัพย์โดยเสด็จพระราชกุศลในด้านศิลปาชีพพิเศษนี้ตลอดมา และขณะนี้ ชาวต่างประเทศได้เริ่มให้ความสนใจทั้งในด้านโครงการและผลิตภัณฑ์ตามโครงการนี้มากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งที่สุดของโครงการจะนำผลสู่ประชาชนในพื้นที่โครงการอย่างแน่นอน สำหรับประโยชน์ที่ประชาชนในจังหวัดภาคใต้จะได้รับจากโครงการนี้ ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการ กปร. เล่าให้ฟังดังนี้

ดร.สุเมธ "สำหรับในภาคใต้นั้น คิดว่าความสำเร็จและความสนใจนั้นมีอยู่อย่างแน่นอน เท่าที่รับทราบกันก็มีการฟื้นฟูการทอผ้าพื้นเมืองให้เป็นที่นิยมสูงขึ้น ซึ่งแต่ก่อนเราไม่ค่อยจะรู้จักกัน เวลานี้คิดว่าแม้กระทั่งในกรุงเทพฯ หรือในภูมิภาคอื่น ๆ เริ่มรู้จักผ้าทอของภาคใต้ขึ้นมาแล้ว อย่างเป็นต้นว่า ผ้าลายดอกพิกุล ลายราชวัตร ลายดอกมะลิ ผ้าเกาะยอ เป็นต้น ส่วนทางด้านหัตถกรรมอื่น ๆ ก็มีการสานเสื่อกระจูด ซึ่งเวลานี้ก็แพร่หลายกันไปพอสมควร นอกนั้นที่ดังที่สุด และเป็นที่รู้จักที่สุดก็คงเป็นการ

จักสานย่านลิเพา ซึ่งเวลานี้ก็เป็ที่นิยมกันมาก นอกจากนิยมภายในประเทศแล้ว ก็ยังมีความนิยมไปถึงต่างประเทศด้วย และสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เมื่อได้มีการส่งเสริมสนับสนุนกันขึ้น รายได้ก็มีเพิ่มมากขึ้นอย่างแน่นอนที่สุด เพราะฉะนั้น ชาวบ้านที่เคยทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการทำไร่ทำนา หรือการกรีดยางซึ่งก็เป็นลักษณะรายได้ที่เป็นฤดูกาล คือ หมดหน้ายาง หมดหน้าไร่ หรือ หมดหน้าของการทำนาแล้ว ก็จะมีช่วงระยะเวลาว่างอยู่ พวกชาวนาก็จะใช้เวลานี้ทำการศิลปหัตถกรรมต่าง ๆ ซึ่งพระราชทานให้มีการฟื้นฟูขึ้น รายได้ก็เพิ่มขึ้น เวลานี้ความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไปในหลาย ๆ แห่งที่มีโครงการทางด้านศิลปาชีพเข้าไป ประชาชนก็มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพราะว่าสามารถหารายได้ตลอดทั้งปี โดยไม่มีช่วงว่างเลย"

บรรยาย และในโอกาสเดียวกัน พันเอกปานเทพ ภูวนาถนุรักษ์ ผู้ประสานงานโครงการศิลปาชีพพิเศษในภาคใต้ ได้กล่าวถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่พระราชทานให้กับประชาชนในจังหวัดภาคใต้ ในขณะที่เสด็จฯแปรพระราชฐานไปยังภาคใต้ ดังนี้

พ.อ.ปานเทพ "ปกติแล้ว เวลาพวกเราไปในต่างจังหวัด พวกเราจะไปพักผ่อนกัน แต่ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เวลาเสด็จฯ แปรพระราชฐานไปยังตำหนักต่าง ๆ ในภาคต่าง ๆ นั้น พระองค์ทรงปฏิบัติภารกิจที่สำคัญ คือทรงเยี่ยมราษฎรดูแลทุกข์สุขของราษฎร สำหรับสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถนั้น ถ้าหากไม่โดยเสด็จฯพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว พระองค์ก็จะเสด็จฯ ตามลำพังพระองค์เอง อาจจะมีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ โดยเสด็จฯด้วย ในแต่ละวัน พระองค์จะเสด็จฯ ออกไปก็ประมาณเที่ยงถึงบ่ายโมง ไปในถิ่นทุรกันดารต่าง ๆ ที่ห่างไกลเข้าไปเยี่ยมราษฎร นำหมอไปรักษา เข้าไปฟื้นฟูและส่งเสริมโครงการศิลปาชีพต่าง ๆ เพิ่มพูนรายได้ให้กับราษฎรในขณะเดียวกันก็จะรับฎีกาถึงความเดือดร้อนของประชาชนในหมู่บ้านเหล่านั้น ในแต่ละวัน บางวันเสด็จฯกลับ ๕ ทุ่ม ตีหนึ่งตีสอง หลังจากนั้น จะทรงอ่านเพื่อจะดูว่า ในแต่ละวันนั้น พระองค์ไปทรงทำอะไรบ้าง ราษฎรมีความเดือดร้อนอะไรบ้าง กว่าจะบรรทม คิดว่าประมาณ ๕ นาฬิกา หรือ ๖ นาฬิกา ในวันรุ่งขึ้นเวลาประมาณ ๑๒.๐๐ น. จะเสด็จฯออกเป็นประจำทุกวัน ๔-๕ วันติดต่อกัน จะทรงพักสักครั้งหนึ่ง เคยมีชาวต่างประเทศเดินทางมาทำข่าวเกี่ยวกับพระองค์ แล้วก็ตามเสด็จฯไปวันหนึ่ง พอวันที่สองก็ไปอีก พอวันที่สามก็ขอไม่ไป ไม่ไหวแล้ว อย่างนี้ก็แสดงให้เห็นว่า พระองค์นั้นทรงเหน็ดเหนื่อยและตรากตรำมาก ในบางพื้นที่ที่เข้าไปในถิ่นทุรกันดารที่ห่างไกลมาก แม้กระทั่งเจ้าหน้าที่

ต่าง ๆ ก็ไม่เคยเข้าไปเลย ราษฎรในพื้นที่นั้นหลายคนที่เจ็บป่วยเป็นจำนวนมาก ถ้าหากพระองค์ไม่ได้เสด็จฯไป ผมคิดว่าในชาตินี้คงไม่มีโอกาสได้หายจากความเจ็บป่วยอันนั้นเลย มีภาพประทับใจก็คือว่า พระองค์เสด็จฯไปที่บ้านกาหลง อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส พระองค์ทรงไปรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย ก็มีชายคนหนึ่งเป็นโรคเรื้อน ปากโหว่ จมูกโหว่ ตาบอดหมด แล้ว มือก็คอยเช็ด หน้าที่น้ำเหลืองไหลอยู่ตลอดเวลา พอทราบว่า พระองค์เสด็จฯไปก็ขอที่จะจับพระหัตถ์ บอกว่า ขอจับพระหัตถ์พระราชินีหน่อย ท่านก็ยื่นพระหัตถ์ให้จับเป็นภาพที่ตื้นตันใจเป็นอย่างยิ่ง ผมคิดว่า ถ้าเป็นผมเอง ก็คงไม่ยื่นมือให้เขาจับอย่างนั้น นอกจากนั้น พระองค์เข้าไปในพื้นที่ นอกจากจะชุบชีวิตรักษาพยาบาลแล้ว ยังชุบชีวิตราษฎรผู้ยากจนจำนวนมากให้กลับมีรายได้ขึ้นมาดีขึ้น และมีสุขภาพที่ดีขึ้น นับว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นอย่างยิ่ง”

ดนตรีบรรยาย

ไม่ว่าอำเภอใด จังหวัดใด หรือ ภูมิภาคใด ที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนราษฎร หากทรงพบความทุกข์ยากในการทำมาหากินของราษฎรแล้ว พระองค์จะทรงนำโครงการศิลปาชีพพิเศษเข้าสู่พื้นที่นั้น ๆ ทันที จึงจะเห็นได้ว่า ตลอดเวลาที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงดำรงตำแหน่งพระบรมราชินีนาถของประเทศไทยนั้น ไม่ได้ทรงทำให้วันเวลาอันยาวนานหมดไปโดยเปล่าประโยชน์เลย ทรงใช้เวลาส่วนใหญ่ เพื่อทรงเยี่ยมเยียนประชาชนในท้องถิ่น ทรงหาทางแก้ไขปัญหาความทุกข์ยาก ซึ่งส่วนมากเกี่ยวกับเรื่องปากเรื่องท้อง และโรคภัยไข้เจ็บได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว นอกจากนั้น ทรงใช้ความพยายามในการปูพื้นฐานเกี่ยวกับงานส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ และส่งเสริมงานฝีมือที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อให้ราษฎรมีรายได้เสริมจากอาชีพหลักและอยู่ดีกินดีขึ้น ดังพระราชดำรัสของพระองค์ที่ว่า “ส่วนรวมเป็นสุขแล้ว บุคคลจึงจะสุขได้”

เพลง

บารมีพระแม่เจ้า.....

ความก้าวหน้าโครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัย โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ กรุงเทพมหานคร

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *สิริพร ทองคำวงศ์*
ผู้ร่วมรายการ *อ.กาญจนา เมฆสวรรค์*
อ.อรอนงค์ สุวรรณกุล
คุณหญิงเบญจา แสงมะลิ
นายจำนูญ เกียรติมงคล

ดนตรี

บรรยาย ย่อมเป็นที่ทราบกันว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นนักการศึกษา พระราชภารกิจทางด้านการศึกษานั้นมีมากมายนานัปประการ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบขึ้นในบริเวณพระบรมมหาราชวังขึ้น เพื่อให้การศึกษาแก่เด็กสามัญธรรมดาทั่วไป พร้อมกันนั้นได้มีพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัยในโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบด้วย เนื่องด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงรับหน้าที่ดำเนินงานมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทยด้วย ทำให้ได้ทรงใกล้ชิดกับเด็กที่ถูกทอดทิ้ง ซึ่งมีทั้งเด็กปกติและเด็กพิการ ทรงมีพระราชดำริที่จะช่วยเหลือเด็กเหล่านั้นให้มีชีวิตที่ดีขึ้น โดยใช้วิธีการให้การศึกษา โดยเฉพาะเด็กที่พิการ เพื่อที่เด็กเหล่านี้จะได้ช่วยตัวเองต่อไป โดยไม่เป็นภาระต่อสังคม จึงทรงจัดตั้งโครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัยขึ้นเป็นอีกโครงการหนึ่งของโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่ง ประกอบด้วยผู้ชำนาญด้านการแพทย์ของสาขา โสต ศอ นาสิก จากโรงพยาบาลรามาธิบดี ผู้ชำนาญด้านเกี่ยวกับการฝึกอบรมเด็กเล็กวัยก่อนเข้าเรียน และผู้ชำนาญด้านวางแผนการศึกษา จากกระทรวงศึกษาธิการ โดยพระองค์ท่านเสด็จพระราชดำเนินเป็นประธานในการประชุมและทรงคัดเลือกเด็กรุ่นแรกด้วยพระองค์เอง เพื่อรับเด็กเข้าเรียนในปีการศึกษา ๒๕๒๖

ขณะนี้โครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัยได้เปิดการสอนมาเกือบ ๒ ปีแล้ว มีความคืบหน้าอย่างไร นายจำนูญ เกียรติมงคล ผู้

อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในฐานะกรรมการของโครงการนี้ได้รายงานว่า

นายจำนูญ

"ก่อนที่จะกราบเรียนถึงความก้าวหน้าของโครงการหูหนวกปฐมวัยตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก็อยากจะขออนุญาตกราบเรียนว่า โครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัยตามพระราชดำรินี้เป็นโครงการที่กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้สำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งสังกัดอยู่ในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบโครงการวัตถุประสงค์ที่สำคัญของโครงการนี้ก็คือ เพื่อที่จะปิดช่องว่างของเด็กที่มีความพิการทางหู เพื่อที่จะรอเข้าเรียนเมื่อมีอายุถึง ๖ ขวบ เพราะเกรงว่าการฝึกที่จะสามารถให้พัฒนาการถึงการพูดนั้นจะช้าเกินไป เท่าที่ได้มาติดตามเยี่ยมดูการเรียนการสอนที่โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบในพระบรมมหาราชวังแห่งนี้ เห็นว่าโครงการ มีคณะกรรมการดำเนินงานซึ่งมี สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นองค์ประธาน และก็มีกรรมการอีกหลายฝ่าย ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ ที่เห็นได้ชัดคือ เวลามาที่โรงเรียนนี้เมื่อปลายปีการศึกษาพบว่า เด็กส่วนใหญ่สามารถที่จะใช้ภาษาพูดเป็นการสื่อความหมายได้ตามสมควร และคิดว่าหลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูเกี่ยวกับเรื่องเด็กที่มีความพิการทางหูนี้ ในปีที่ ๒ ที่ ๓ ก็คงจะสามารถที่จะพัฒนาให้เด็กสามารถพูดได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นเป็นลำดับ และเชื่อว่าสามารถจะมีการส่งเสริมพัฒาการทางด้านอื่น ๆ ตามขึ้นมาอีกด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กในวัยนี้เป็นอย่างยิ่ง"

บรรยาย

สำหรับการบริหารงานของโครงการนี้จะมีอย่างไร อาจารย์กาญจนา เมฆสวรรค์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบได้ชี้แจงว่า

อาจารย์กาญจนา

"แรกเริ่มทีเดียวก็คือมีการเปิดรับสมัครเด็ก ผู้ปกครองก็จะไปสมัครกับนายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล ที่แผนก โสต ศอ นาสิก ที่โรงพยาบาลรามาธิบดี ซึ่งนายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล ก็เป็นกรรมการและเลขานุการของโครงการนี้ด้วย เด็กที่จะมีคุณสมบัติที่จะสมัครได้ก็คือว่าอายุเมื่อนับวันเปิดเรียน คือวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ต้องไม่ต่ำกว่า ๓ ขวบบริบูรณ์ และไม่เกิน ๔ ขวบ ทางโรงพยาบาล ก็จะใช้เครื่องมือตรวจวัดการได้ยินแล้วคัดเลือกเด็กไว้จำนวนหนึ่ง แล้วหลังจากนั้นก็จะมีคณะกรรมการมาสัมภาษณ์เด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีแรกเริ่ม สมเด็จองค์ประธาน ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในวันคัดเลือกด้วย เมื่อคัดเลือกได้แล้วคำนวนเด็กที่คัดเลือกไว้ทั้งหมด ๑๔ คน ก็มาจัดเข้าชั้นเป็น ๒ ห้อง ห้องละ ๗ คน แล้วเราก็จัดครูเข้าสอนเป็นครูประจำชั้น ครูนี้ก็เป็น

ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาและวิชาเอกหรือวิชาโททางการศึกษาพิเศษและผ่านการอบรมของโครงการมาแล้ว เป็นเวลา ๓๐ วัน ครูพวกนี้ก็บรรจุเข้าเป็นครูประจำชั้น แล้วก็ทรงให้จ้างพี่เลี้ยงเด็กมาช่วยบ้าง โครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ระเบียบปฏิบัติอะไรทั้งหลายจะเหมือนกับนักเรียนปกติ โดยทั่วไปจะเป็นการเข้าเรียน เลิกเรียน การรับการส่ง การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การรับประทานอาหาร ทุกสิ่งทุกอย่างจะเหมือนเด็กปกติทั่วไป แต่อาคารเรียนจะแยกออกเป็นสัดส่วนต่างหาก เมื่อเด็กพร้อม ครูพร้อม สถานที่พร้อม ทุกสิ่งทุกอย่างพร้อมแล้ว เด็กปกติเปิดเรียน เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม แต่ศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัยเปิดเรียนวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๒๖ สำหับเด็กรุ่นแรกนี้นะคะ และตลอดเวลาคณะกรรมการอย่างที่ท่านผู้อำนวยการจำนูญ ได้ชี้แจงไปตั้งแต่แรกแล้ว ๑๗ ท่าน เราจะมีคณะอนุกรรมการอีก ๒ คณะคือเป็นคณะอนุกรรมการฝ่ายวิชาการและเป็นผู้ที่ร่างโครงการอบรมเลี้ยงดูช่วยครูเขาจัดทำแผนการสอน และอีกคณะหนึ่ง ก็เป็นคณะอนุกรรมการฝ่ายส่งเสริมความรู้ ผู้ปกครอง คณะกรรมการชุดนี้จะมีการเชิญประชุมผู้ปกครองเดือนละครั้ง เพื่อแนะนำหรือส่งเสริมความรู้ให้ผู้ปกครองทราบว่าควรจะอบรมเลี้ยงดูเด็กอยู่บ้านอย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับที่ทางโรงเรียนสอนไว้ เด็กจะได้มีความก้าวหน้าดีขึ้น"

บรรยาย ในด้านการเรียนการสอน ซึ่งเป็นฝ่ายวิชาการเขาจะสอนกันอย่างไร จะเรียนกันอย่างไร อาจารย์อรอนงค์ สุวรรณกุล ซึ่งเป็นอาจารย์จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต ซึ่งในปีแรกก็มาประจำอยู่ที่ศูนย์นี้ โดยช่วยนิเทศน์แล้วก็ดูแลเรื่องการเรียนการสอนกับคณะครูได้อธิบายถึงการสอน สำหรับเด็กหูหนวกปฐมวัย ว่า

อาจารย์อรอนงค์ "สำหรับเรื่องการเรียนการสอนเด็กหูหนวกในระดับอายุปฐมวัยนี้ โดยทั่วไปแล้วเราก็เลี้ยงดูแล้วก็อบรมเหมือนกับเด็กเล็ก ๆ ธรรมดาเหมือนลูกหลานเรานั่นเอง แต่เนื่องจากว่าแกสูญเสียการได้ยินทำให้แกไม่สามารถที่จะมีภาษาเข้าไปแล้วก็ใช้ภาษาได้ยินได้เหมือนอย่างเด็กโดยปกติทั่ว ๆ ไป เพราะฉะนั้น เราก็เลยจัดให้มีการเรียนการสอนในห้องเรียนเพิ่มขึ้น ใช้หลักของการเรียนแบบเป็นพิเศษ เพราะเด็กแกยังมีสายตา หลังจากฝึกให้เชื่อฟังครูและรักใคร่ครู กับเพื่อน ๆ ในห้องแล้วแกก็เริ่มที่จะอยากทำตามครู เพราะฉะนั้น ในการเลียนแบบนั้น เราก็จะใช้ระบบการสอนโดยผสมผสานระหว่างการให้อ่านริมฝีปากครูกับการดูท่าทาง ท่าทางนี้อาจจะเป็นท่าทางที่ครูทำในขณะนั้น เพื่อบอกความหมาย แล้วก็ให้แกดูรูปริมฝีปาก และในขณะเดียวกัน ก็ลองให้แก่ทำริมฝีปากตาม เทคนิคพิเศษที่เพิ่มมาก็คือกระจกเงา ส่วนใหญ่จะพยายามให้เริ่มต้นด้วยการมานั่งหน้ากระจกที่

เราทำนั้น มีอะไรเคลื่อนไหวบนใบหน้า แล้วก็มีอุปกรณ์เพิ่มขึ้นมาอีกอันหนึ่งขึ้นมาพร้อมกัน เพราะฉะนั้น สายตาเด็กจะเห็น ๓ สิ่งพร้อมกันคือ ปากที่เคลื่อนไหว การกระทำที่แสดงแล้วก็ภาพที่บอกความหมายในการกระทำนั้น ในการเรียนการสอนในระยะเวลาแรก ๆ นี้ จะมีความรู้สึกว่าเด็กนี้ยังจับไม่ได้ว่าเราต้องการอะไรหรือสอนอะไร เพราะฉะนั้น เราก็ต้องสอนซ้ำบทเรียนนั้น การสอนซ้ำก็เป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่เราจะต้องยอมรับแล้วก็อดทนรอ แล้วหลังจากนั้นเราก็คิดว่าการให้เด็กได้ดูของจริง ได้ลงมือกระทำจริง พอเห็นแล้วเรียบร้อยก็ให้จำ พอจำ ก็หมายความว่าเราเริ่มให้ดู ถอดจากของจริงมาเป็นรูปภาพ อันนี้เป็นเทคนิคที่เราใช้อยู่ปกติ"

สิริพร "สำหรับเด็กที่เรียนต่างกันจะเป็นปัญหาในการสอนหรือเปล่า แล้วเราก็ใช้หลักสูตรเหมือนกับเด็กปกติทั่วไปไหม"

อาจารย์อรอนงค์ "เรื่องเด็กเรียนรู้ต่างกันมีอยู่เสมอ ๆ ในห้องเรียนเด็กปกติ เด็กพิเศษในห้องเรียนจะมีความแตกต่างกันเป็นรายบุคคลเลย แกจะไม่เท่ากันแม้แต่เพียงคนเดียว เพราะฉะนั้น ถ้าจะถามว่าจะเป็นปัญหาหรือไม่ในการสอนนั้นมันก็เป็น แต่เราก็แก้ปัญหาโดยการลดจำนวนเด็กลง เด็กปกตินี้ห้องเรียนหนึ่งจะมีตั้งแต่ ๓๕-๕๐ หลังจากทดลองแล้วเราพบตัวเลขที่พอดีสำหรับครูที่จะสอนให้ได้ผลคือ เด็กหูหนวก ๗ คน ต่อครู ๑ คน เพราะฉะนั้นการเรียนการสอน ครูจะใช้ทั้งการสอนเป็นกลุ่ม คือถ้ามีเรื่องอะไรขึ้นมาใหม่ เราก็สอนให้ฟังพร้อม ๆ กัน ก็เรียกว่าสอนเท่ากัน แต่พอถึงเวลาที่จะเจาะจงตัวว่าคนนี้จำคำศัพท์นี้ได้หรือยัง คนนี้ออกเสียงคำศัพท์นี้ได้หรือยัง เราก็สอนเป็นรายบุคคล ไม่มีปัญหาอะไร ส่วนหลักสูตรนั้น ทางศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัยของโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบนี้คณะกรรมการมีแนวนโยบายว่าเราทำเป็นโครงการอบรมเลี้ยงดูขึ้นมาใหม่ ใช้สำหรับศูนย์นี้โดยเฉพาะ เนื่องจากว่าเรารับเข้ามาเมื่ออายุ ๓ ขวบ แต่แนวโดยทั่ว ๆ ไป เราก็ใช้แนวที่เราใช้สอนเด็กอนุบาลตามโรงเรียนปกติเหมือนกัน เพียงแต่เรายืดเวลาให้แก คือหัวข้อหนึ่งเด็กปกติอาจจะเรียนเพียงแค่วันเดียว สองวันหรืออาทิตย์เดียว แต่เด็กพวกนี้ในระยะแรกนี่เราให้ถึง ๔ สัปดาห์ ถ้าหัวข้อไหนครูเขาสามารถคิดว่าเด็กนี่รู้แล้วจำได้แล้วภายในสัปดาห์หรือ ๒ สัปดาห์ เราก็ยืดหยุ่นให้เขาที่จะยืดเวลาได้หรือหดเวลาได้ แล้วก็เราเน้นในปีแรกนี่ โดยการฝึกหัดนิสัยและให้เขาสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เช่น ใส่เสื้อผ้าเองได้ ถอดถุงเท้าเองได้ เข้าห้องน้ำเองได้ ล้างมือล้างหน้าได้ ตักข้าวเองได้อย่างนี้เป็นต้น"

สิริพร "พอจะสรุปได้ไหมว่า เราควรจะส่งเด็กมาเข้าฝึกตั้งแต่วัยปฐมหรืออย่างที่เข้าใจกันแต่เดิมว่าต้องรอให้ครบ ๖ ปีก่อน"

อาจารย์อรอนงค์ "เห็นว่า ยิ่งมาได้เร็วเท่าไหร่ แล้วมีสถานที่เลี้ยงดู สอนแล้วก็มีครูให้ก็ยิ่งดี"

บรรยาย ท่านก็คงจะได้ทราบถึงความคืบหน้าการบริหาร ตลอดจนการเรียนการสอนของโครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัย ในพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แล้ว จะขอพาท่านผู้ฟังไปพบกับเด็ก ๆ และผู้ปกครองในศูนย์นี้คือ นางมาลี บวรสันติสุข มารดาเด็กหญิงจุไรรัตน์ บวรสันติสุข และนางวนิดา ปรัชญานุสิทธิ์ มารดาของ เด็กชายจักราวุฒิ ปรัชญานุสิทธิ์

สิริพร "คุณมาลีคะ ลูกสาวของคุณเป็นบุตรคนที่เท่าไหร่ของคุณคะ"

มาลี "คนแรกค่ะ คนเดียว"

สิริพร "มีสาเหตุอะไรที่ทำให้แกไม่ค่อยได้ยินนัก"

มาลี "ตอนท้องเป็นหัดเยอรมัน ท้องได้ ๓ เดือนกว่าก็ไปหาหมอ หมอก็เช็คเลือดเพราะตัวเป็นผื่น ผลออกมาเป็นหัดเยอรมัน"

สิริพร "แล้วอะไรเป็นเหตุจูงใจที่ทำให้คุณพาลูกของคุณมาเข้าที่โรงเรียนนี้คะ ทราบได้อย่างไรคะ"

มาลี "คือตั้งแต่เริ่มนะคะ ไปหาหมอก็หาหมอที่ทำคลอดแกนี่แหละค่ะ แกก็เลยแนะนำไปรามา พอมารามาก็มาเจออาจารย์เจียมจิต ก็แนะนำไปโรงเรียนอนุบาลออุทิศ ซึ่งเพิ่งจะมีโครงการ อาจารย์เจียมจิตก็เลยให้ลงชื่อเอาไว้ที่นี่ ก็เลยติดต่อมาเรื่อย ๆ"

สิริพร "เมื่อวันที่มาสมัครเข้านะคะ ได้เข้าเฝ้าทูลละอองพระบาทสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี ท่านมีรับสั่งอย่างไรบ้าง แล้วก็คุณมาลีรู้สึกอย่างไรบ้างคะ"

มาลี "ท่านก็ทรงถามว่า มีบุตรกี่คน ทางบ้านเป็นอย่างไร พ่อทำอะไร แม่ทำอะไร"

สิริพร "ตอนนี้ลูกสาวของคุณอยู่ชั้นอะไรแล้วคะ"

มาลี "อนุบาล ๒ ค่ะ"

สิริพร "จากที่ได้เข้ามาฝึกที่นี่ ปีนี้เป็นปีที่สองนี่ คุณมาลีมีความรู้สึกอย่างไรลูกของคุณนี่รู้สึกว่าดีขึ้นไหมคะ"

มาลี "ดีค่ะ ดีขึ้นกว่าตอนยังไม่ได้เข้ามาค่ะ อย่างน้อยแกก็รู้ว่าเรียกทานข้าวได้ พูดได้หลายคำ รู้ว่าสิ่งของนั้นเรียกว่าอะไร"

สิริพร "เวลาอยู่บ้านคุณมาลีพยายามฝึกที่จะพูดกับแกบ้างไหมคะ (เพื่อให้แกได้ฝึกที่จะพูดนี่คะ)"

มาลี "แกเป็นเด็กที่ชอบพูดนะคะ ชอบช่วยเหลือกลับบ้านก็เห็นพี่ ๆ ทำการบ้าน ก็ลงไปนั่งทำด้วยกัน ก็ฝึกสอนเขาไปในตัว"

สิริพร "แล้วพี่ ๆ น้อง ๆ เขามีความรู้สึกต่อ จุไรรัตน์อย่างไรบ้างคะ"

มาลี "ทางบ้านนะคะ สงสารแกเสียส่วนมากคะ ก็ไม่ค่อยได้ขัดใจแกตามใจ แต่ก็ไม่ใช่ว่าเสียจนเกินขอบเขตนะคะ เอาใจใส่แกดี รักแกทุกคนแหละค่ะ"

สิริพร "เมื่อจบอนุบาล ๒ แล้วนี่ คุณมาลีจะให้แกเข้าเรียนที่ไหนต่อคะ"

มาลี "คิดว่า ดูว่าผลของเด็กจะไปทางไหน และทางโรงเรียนคิดว่าถ้าเด็กสมควรทางไหนก็จะให้ไปทางนั้นค่ะ"

สิริพร "คุณมาลีรู้สึกดีใจไหมคะ ที่สามารถให้ลูกได้เข้ามาฝึกที่โครงการนี้ โรงเรียนนี้ได้นะคะ"

มาลี "ดีใจ เพราะว่าไม่เคยคิดว่าลูกจะได้เข้ามาเรียนในตำหนักนี้นะคะ ก็ดีใจดีใจมากเลยค่ะ"

สิริพร "ลูกชายของคุณวนิดาที่มาเรียนในโครงการศูนย์เด็กปฐมวัยนี้นะคะ เป็นบุตรคนที่เท่าไหร่คะ"

วนิดา "บุตรคนแรกค่ะ แล้วก็มีน้องของลูกอีกคนนะคะ แต่ว่าแกเป็นปกติ ลูกต้อนี่มีการสูญเสียการได้ยิน บกพร่องทางหูนี้ค่ะ"

สิริพร "ทำไมถึงได้สนใจที่จะเข้ามาในศูนย์เด็กหูหนวกปฐมวัยนี่คะ"

วนิดา "ทีแรกก็ยังไม่ทราบเลยคะ เพราะว่าทีแรกลูกก็ไปเรียนอยู่ที่คลีนิคที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สุขุมวิท ๒๓ นะคะ เรียนได้ปีหนึ่ง พอดีทางโรงเรียนก็สอนได้ดีมากค่ะ ซึ่งทำให้ลูกรู้สึกว่ามีอะไรที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ แล้วก็พูดอะไรได้หลายคำทีเดียว ตอนแรกรู้สึกว่าจะให้เด็กนี่เข้าไปที่โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศมากกว่า ก็เลยคิดว่าถ้าลงชื่อทางโรงพยาบาลรามาด้วยที่โครงการนี้คะ แล้วพอดีเด็กที่สอบละอออุทิศไม่ติดค่ะ ก็คิดว่ามาโครงการนี้ ก็ก่อนที่จะเข้าโครงการนี้นะคะ เคยได้ยินว่าโครงการนี้สอนเด็กหูหนวก ซึ่งทางครอบครัวทั้งตัวดิฉันเองก็คิดว่า สงสัยจะสอนไปทางภาษามือมากกว่า ทีแรกก็ไม่ทราบว่าทางผลการสอนของโครงการนี้เป็นอย่างไร พึ่งมาทราบตอนหลังที่นี่นะคะ"

สิริพร "เมื่อได้ทราบแล้วนี่นะคะว่าไม่ได้สอนภาษามือนี่ แล้วลูกของคุณนี่เท่าที่เรียนมา ๒ ปี เป็นอย่างไรบ้างคะ"

วนิดา ก็มีความดีใจมากค่ะ ที่ว่าเห็นแกมาเรียนที่นี่รู้สึกว่าดีขึ้นมากทีเดียว ทำให้แกสนใจทุกสิ่งทุกอย่าง แล้วก็มีอะไรแกสามารถพูดได้เองมากขึ้น รวมทั้งการเขียนด้วย แกสามารถเปรียบสิ่งของ หรือของอะไรที่ไม่เหมือนกับเหมือน หรือว่าสูงและต่ำนี่คะ หรือสิ่งใดที่แกพูดผิดพูดถูก แกก็จะพยายามที่จะพูด เมื่อพูดผิดแล้วทำให้เราคิดว่าเด็กของเราพูดผิดหรือไม่ชัดอย่างนี้เราก็มาฝึกอีกทีหนึ่ง ทำให้แกจำได้มากขึ้น แล้วก็ทำให้รู้สึกว่าแกรู้อะไรต่ออะไรมากด้วยค่ะ ทั้งปีที่แกเรียนมาตั้งแต่ปีที่แล้วนี่ รู้สึกแกมีผลงานนี่ไม่ใช่น้อยแบบว่าดีขึ้นมาก รวมทั้งการพูด การเขียน การเปรียบเทียบทุกสิ่ง

ทุกอย่าง แล้วก็ความว่องไว ฉลาด ดีขึ้นมาก รู้สึกดีใจจริง ๆ ที่ได้เข้าโรงเรียนพระตำหนักนี้"

บรรยาย ผลความคืบหน้าของโครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัย ตั้งแต่เริ่มเปิดทดลองในปี ๒๕๒๖ จนขณะนี้ได้ผลแค่ไหนนั้น คุณหญิงเบญจา แสงมะลิ รองประธานของโครงการได้กรุณาสรุปให้ฟังว่า

คุณหญิงเบญจา สำหรับเด็กที่มาอยู่กับเรานี่ ๑ ปี มองดูโดยทั่ว ๆ ไป คือเด็กทั้งกลุ่มเลย ก็ปรากฏว่าในฐานะที่ว่าเรื่องเกี่ยวกับเรื่องเด็ก จุดหลักก็คือว่าเราต้องการเลี้ยงเด็กให้แข็งแรง เราก็เห็นเด็กที่นี่ปีหนึ่งมาอยู่นี่ ดิฉันก็เปรียบเทียบเลย ระหว่างแรกเข้ากับมาเข้า ตอนแรกรู้สึกว่าผิวพรรณแกซีด ไม่ค่อยแจ่มใสเท่าใด แต่เมื่อมาอยู่ระยะหนึ่งแกแข็งแรงดีขึ้น และได้ออกเล่นที่สนามบ้าง แขนขาก็โตขึ้น ก็ความแข็งแรงที่เราต้องการมากที่สุด เพราะเด็กที่แข็งแรงจะทำให้จิตใจดีด้วยและได้ที่สมองดี ทีนี้ไปมองอีกทีในด้านเกี่ยวกับจิตใจ อารมณ์สำหรับเด็กธรรมดาเราจะมองเห็นว่าแกควบคุมอะไรไม่ได้ทั้ง ๆ ที่พูดได้รู้ภาษากับเรา แต่เด็กพวกนี้แกไม่สามารถที่จะพูดได้เหมือนเด็กปกติเลย เพราะฉะนั้น ความอัดอั้นตันใจมีมาก สิ่งสำคัญก็คือว่าเราจะต้องฝึกอารมณ์ต่าง ๆ ของแกให้ดี เด็กนี้เมื่อเกิดความอัดอั้นตันใจก็จะมีอาการก้าวร้าว และทำร้ายร่างกายกันด้วย เราก็จะฝึกแกปรากฏว่าในปีหนึ่งที่เรามาอยู่นี่ เด็ก ๆ ไม่มีการรังแกกันเลย เรื่องการร้องไห้อย่างวันแรก ๆ ที่เข้ามาก็ไม่มี นอกจากนั้นแกแจ่มใส หัวร่อและแกก็เล่นกันได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เราเห็นเราก็มีความสุข ทีนี้ในด้านสังคมมันเกี่ยวพันกัน คือถ้าจิตใจดีก็อยากเล่นกับเพื่อน เพื่อนก็อยากเล่นด้วย แกก็มีความสุข ไม่เพียงแต่อยากจะเล่นกับเพื่อนเท่านั้น เมื่อใครเข้ามาในโรงเรียนอย่างดิฉันตอนแรก ๆ แกยังกลัวเป็นคนแปลกหน้า แต่พอสักระยะหนึ่ง ดิฉันมาแกจะมาทักทายแล้วกล่าวคำว่าสวัสดีครับดิฉันพูดเป็นภาษาพูดนะคะบางคนก็พูดชัดบางคนก็พูดไม่ชัด นี่แสดงว่าแกต้องการติดต่อกับคนอื่นด้วย ทีนี้ในเรื่องสำคัญอีกอันหนึ่ง สำหรับที่เราเป็นห่วงมาก เพราะเรารู้ว่าแกพูดไม่ได้ เราก็อยากจะให้เด็กสื่อสารได้ การสื่อสารกันได้หลายประการ ธรรมดาเด็กเวลาแกยังพูดไม่ได้ แกก็อาจจะแสดงท่าทาง ซึ่งเป็นท่าธรรมชาติ ซึ่งพวกเราเหมือนกัน เวลาพูด เราก็อดที่จะแสดงมือประกอบไม่ได้ นี่เป็นของธรรมดานะคะ เด็กพวกนี้ก็เหมือนกัน แต่สิ่งหนึ่งที่เราก็มีความหวัง คือถ้าแกออกเสียงได้ ดิฉันสังเกตนะคะ เด็กมาระยะแรก ๆ สักอาทิตย์หนึ่ง ดิฉันมาที่โรงเรียนแกมาดึงแขนดิฉัน คือแกอยากไปเล่นที่สนามแกก็ชี้มือไป นี่แกสื่อสารกับดิฉัน เริ่มเข้าใจอย่างนี้ เรามีความหวังว่าแกอยากที่จะพูดอยากที่จะทำอะไรและแกทำเสียงอ้อแอ้ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว เราก็ถือโอกาส เมื่อแกอยากทำเสียงเราก็ให้ออกเสียงให้ถูก เพราะฉะนั้น เปอร์เซ็นต์การพูดก็คงจะเกิดขึ้นได้

มาก ถ้าเราไม่ยอมให้แกพูดก็ไม่ได้พูดกัน แต่ถ้าเด็กออกเสียงได้เราช่วยอันนี้เป็นความหวังของพวกเรา ก็ปรากฏว่าตอนหลัง ๆ แกจะมาทักทายแล้วพยายามพูดด้วย แต่ทว่าการพูดของเด็กไม่สามารถพูดได้เหมือนกันหมด เพราะว่าเด็กธรรมดาเองยังพูดไม่ได้ชัดในวัยนี้ เพราะฉะนั้น เด็กเล็ก ๆ ซึ่งผิดปกติทางการพูดอยู่แล้ว การพูดชัดจึงเป็นเรื่องยาก แต่อย่างไรก็ตามถ้าแกอยากพูด แล้วแกพยายามหัดให้ได้ดีที่สุด นี่เป็นเรื่องหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ในเด็กทั้งหมด ๑๔ คน ปรากฏว่าแกก็พยายามพูดทุกคน แกอยากแสดงอยากพูด ฟังชัดบ้างไม่ชัดบ้างแล้วแต่ อีกข้อหนึ่งที่ได้เห็นดิฉันสบายใจด้วยเพราะ ในการเลี้ยงเด็กปกติก็เหมือนกัน สิ่งหนึ่งที่เราจะต้องการให้เป็นเด็กดี การช่วยเหลือตัวเองได้ ตอนนี้แกดูแลตัวเองได้พอสมควรในระยะหนึ่งปีมานี่ เช่น รับประทานอาหารอย่างเรียบร้อย เราก็พอใจแล้ว เพราะไปถึงที่บ้านก็ไม่เป็นภาระ การแต่งกายก็พยายามใส่เสื้อผ้า พยายามใส่รองเท้า ซึ่งที่จริงรองเท้าเป็นเรื่องยากสำหรับเด็ก แกก็ทำได้ และการไปห้องน้ำแกก็เข้าใจและช่วยเหลือตัวเองได้ นี่คือสิ่งสำคัญมากสำหรับเด็กในการช่วยเหลือตัวเอง จึงเข้าใจว่าในปีต่อไปแกคงจะทำอะไรได้มากกว่านี้ แต่สิ่งที่พลอยได้อย่างเห็นได้ชัดคือผู้ปกครองเด็ก ใจคอสบายขึ้น เพราะว่าคิดว่ามีที่หวังที่โรงเรียนแห่งนี้ รู้สึกทุกคนเวลาลูกที่ไม่ปกติพ่อแม่ไม่สบายใจ แต่รู้ว่าใครจะช่วยได้บ้าง นี่เป็นความหวังของเขา และถ้าผู้ปกครองร่วมมือในด้านต่าง ๆ เด็กอาจจะมีหวังที่เรียกว่าไม่เป็นภาระแน่ ๆ แต่ต้องร่วมมือกันระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน"

บรรยาย จากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัยขึ้น เพื่อให้การศึกษาแก่เด็กเหล่านี้ ย่อมเป็นที่แน่นอนว่าเด็กเหล่านี้สามารถที่จะช่วยตัวเองได้ โดยไม่เป็นภาระแก่สังคม ทั้งนี้ก็ด้วยน้ำพระทัยที่ทรงรักและห่วงใยต่อเด็ก ๆ และพสกนิกรของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีโดยแท้

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานตามพระราชดำริ สกลนคร

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๖ กันยายน ๒๕๒๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *พัชรินทร์ เชยกลิ่นเทศ*
ผู้ร่วมรายการ *ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล*

ดนตรี.....

บรรยาย ประเทศไทยเราเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทางด้านการเกษตร แต่การประกอบอาชีพหรือการทำมาหากินในด้านการเกษตร มักจะประสบกับปัญหาในเรื่องของพื้นที่ดินและแหล่งน้ำ ไม่ว่าจะเป็นภาคเหนือ ใต้ กลาง ตะวันตก ตะวันออก หรือแม้แต่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีปัญหาในหลาย ๆ ด้าน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วทุกภาค ทรงทราบถึงปัญหาต่าง ๆ และสาเหตุของความทุกข์ยากของราษฎร จึงได้พระราชทานพระราชดำริ เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาและบรรเทาความทุกข์ยากเดือดร้อน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงได้กระจายอยู่ในท้องที่ทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะในเขตยากจนห่างไกลและทุรกันดาร โดยจะเน้นในเรื่องน้ำหรือการชลประทาน ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาเป็นหลัก นอกจากนี้ ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย โดยตั้งเป็น *"ศูนย์ศึกษาการพัฒนา"* ขึ้น ซึ่งมีอยู่ทั่วทุกภาค เพื่อช่วยแก้ปัญหาในด้านการพัฒนาต่าง ๆ และให้มีการพัฒนาอย่างเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการใช้เทคนิคสมัยใหม่มาทดลองใช้ในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ดนตรี :

บรรยาย ศูนย์ศึกษาการพัฒนาได้เกิดขึ้นตามภาคต่าง ๆ เป็นศูนย์ของการทดลอง ค้นคว้า วิจัย และนำผลไปปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาและความเดือดร้อนของราษฎรในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างกันออกไป ดังเช่นในภาคกลางก็มีศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา และศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย จังหวัดเพชรบุรี ภาคตะวันออก มีศูนย์ศึกษา

การพัฒนาปลวกแดง ที่จังหวัดระยอง ส่วนในภาคใต้ ก็มีศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองที่จังหวัดนราธิวาส และที่ภาคเหนือ ก็มีศูนย์ศึกษาการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้ ที่จังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงได้เกิดศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน ขึ้นที่จังหวัดสกลนคร สำหรับเหตุผลของการตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนา ตลอดจนปัญหาของประชาชนที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรในแต่ละท้องถิ่น จนกระทั่งมีพระราชดำริขึ้นนั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. ได้เล่าให้ฟัง ดังนี้

ดร.สุเมธ "ก่อนที่จะไปสู่เนื้อหาสาระของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เราควรจะต้องมาดูกันเกี่ยวกับเรื่องปัญหาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือที่เราเรียกกันสั้น ๆ ว่าภาคอิสานนั้นเสียก่อนว่า ลักษณะปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านการเกษตรมีอะไรบ้าง ภาคอิสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้น เป็นภาคที่กว้างใหญ่มาก มีเนื้อที่ถึง ๑๐๖ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อย ก็ร้อยละ ๓๓ ของพื้นที่ของประเทศ ประชากรก็มีมากที่เดียว คือมีถึง ๑๗ ล้าน หรือร้อยละ ๓๔.๒ ของทั้งประเทศเลย เหลียวมาดูภูมิประเทศไทยทั่ว ๆ ไป ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปก็เป็นลักษณะลูกคลื่น เอียงลาดจากทางด้านทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก และก็มีแนวแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับราชอาณาจักรไทย และในขณะเดียวกันเราก็คงจะต้องยอมรับกันว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้น เป็นภาคที่มีปัญหามากที่สุดและรุนแรงที่สุด ที่สำคัญก็คือ ปัญหาการผลิตด้านการเกษตร ซึ่งเป็นสาขาเศรษฐกิจหลักและมีสัดส่วนประมาณครึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งสิ้นของภาค เพราะฉะนั้น สาเหตุจากปัญหาการผลิตด้านการเกษตรก็มีมาก ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ก็เนื่องมาจากเหตุผลสองสามประการด้วยกัน เอาปัญหาใหญ่ ๆ ก็คือการเพิ่มผลผลิตทางด้านการเกษตรโดยขยายเนื้อที่การเพาะปลูกในภาคนี้นั้น ไม่สามารถที่จะขยายต่อไปได้อีกแล้ว และก็ทำให้เกษตรกรที่มีเนื้อที่เพาะปลูกน้อยมาก โดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกร ๑ คน ทำนาทำไร่ควบคู่กันไป ต่อเนื้อที่ประมาณ ๔.๗๘ ไร่ เท่านั้นเอง ปัญหาที่สองของภูมิภาคนี้ก็คือ ปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคด้วย เราพูดกันอยู่เสมอว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้นเป็นภาคที่แห้งแล้ง หรืออะไรต่าง ๆ นานา ตามที่เรารับทราบกันอยู่ ปัญหาที่สามก็คือ ปัญหาเรื่องเกษตรกรขาดความรู้ด้านการเกษตรแผนใหม่ที่ถูกต้องตาม

หลักวิชาการ ทั้งด้านการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การประมง และนอกเหนือไปจากนั้นก็ยังขาดแคลนเครื่องมือ อุปกรณ์ และปัจจัยส่งเสริมการเกษตรกรรมต่าง ๆ และในปัญหาสุดท้ายก็คือ ขาดการรวมกลุ่มที่มีประสิทธิภาพอย่างจริงจัง ด้วยสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้การขยายผลผลิตส่วนรวมของภาค เมื่อเทียบกับการขยายตัวของผลผลิตส่วนรวมของประเทศแล้ว ก็จะเห็นได้ว่าสัดส่วนนั้นจะลดลงเรื่อย ๆ ในปี ๒๕๐๓ มีสัดส่วนถึงร้อยละ ๑๙ ปัจจุบันเหลือร้อยละ ๑๔.๑ เท่านั้น เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่าผลการพัฒนาของประเทศโดยส่วนรวม ของตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มันไม่ได้กระจายไปส่งประชาชนในภูมิภาคนี้เท่าที่ควร และรัฐบาลเองก็พยายามหาแนวทางในการพัฒนาชนบทว่าควรจะมีการดำเนินงานพัฒนาในรูปแบบใดจึงจะเหมาะสม แต่ว่าการดำเนินงานของรัฐบาลนั้นจะเห็นได้ว่า ถึงแม้จะมีรูปแบบการพัฒนาที่ดีก็ตาม แต่บางครั้งบางกรณีก็อาจจะยังไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในแต่ละภูมิภาค รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีของประชาชนในท้องถิ่นนี้ด้วย และด้วยเหตุผลดังนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่า การพัฒนาในแต่ละแห่งในแต่ละพื้นที่ที่มีสภาพพื้นที่และขนมธรรมเนียมหรือขนบประเพณีแตกต่างกันไปนั้น ควรที่จะมีการศึกษาถึงปัญหาสภาพท้องถิ่น วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นให้ชัดแจ้งเสียก่อน เพื่อจะหารูปแบบการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นอย่างถูกต้องได้ และให้ผลแน่นอน ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ และสำหรับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ ก็จัดตั้งให้มี "ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ" ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยมีแนวพระราชดำริที่สำคัญคือ เพื่อให้เป็นศูนย์ศึกษาและทดลองการพัฒนาการเกษตรต่าง ๆ ตามความเหมาะสม สำหรับเพื่อให้เป็นตัวอย่างให้ราษฎรนำไปใช้ปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง และส่งเสริมให้มีการปลูกพืชเศรษฐกิจในขั้นต่อไป เพื่อนำผลผลิตทางด้านการเกษตรมาแปรสภาพเป็นสินค้าเกษตรอุตสาหกรรม นี่คือเหตุผลที่ทรงมีพระราชดำริ ตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขึ้น"

ดนตรีบรรยาย

จากปัญหาต่าง ๆ และสาเหตุดังกล่าว จึงได้เกิดโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน ขึ้นที่จังหวัดสกลนคร ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สำหรับสภาพพื้นที่ทั่วไปของโครงการนี้เป็นอย่างไร และได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้อย่างไรบ้าง ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้เล่าให้ฟังว่า

ดร.สุเมธ "สำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานนี้ มีพื้นที่ในตัวศูนย์เองจริง ๆ ประมาณ ๒,๑๐๐ ไร่ แต่ว่าจะมีเขตปริมณฑลเพื่อการพัฒนาป่าไม้ในรอบ ๆ บริเวณนี้อีกประมาณ ๑๑,๐๐๐ ไร่ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวนี้ ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนห่งชาติ เรียกว่าป่าภูล้อมข้าว และป่าภูเพ็ท ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร และเขตที่ดินจัดสรรตามโครงการจัดที่ดินผืนใหญ่ของภูพาน จังหวัดสกลนคร สภาพพื้นที่โดยทั่ว ๆ ไปเท่าที่ไปดูนั้นก็เป็นสภาพของป่าไม้เต็งรัง ทางด้านทิศตะวันตกเป็นไหล่เขา สภาพป่าค่อนข้างสมบูรณ์ มีไม้ใหญ่ คือพวงเต็ง รัง ไม้พลวง ขึ้นค่อนข้างหนาแน่นพอสมควร แต่ในบริเวณส่วนอื่น ๆ สภาพป่าไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ รู้สึกว่าจะได้ถูกตัดฟันออกไปเกือบหมดแล้ว และมีพันธุ์ไม้เล็ก ๆ ขึ้นอยู่ค่อนข้างจะหนาแน่น และก็มีหลายส่วนที่เดียว ได้มีการบุกรุกเพื่อทำเกษตรกรรม ทำไร่มันสำปะหลัง ไร่ฝ้าย และพืชอื่น ๆ ในที่ดอน ส่วนที่ลุ่มก็ใช้เป็นที่ทำนา แต่สภาพทั่ว ๆ ไปของโครงการ จะเห็นได้ว่าสภาพความแห้งแล้งอะไรต่ออะไรต่าง ๆ โดยเฉพาะในเขตที่ป่าที่ถูกทำลายเห็นได้อย่างชัดเจน ถ้าเราทิ้งเอาไว้ในลักษณะนั้นแล้ว จะมีปัญหาเกิดขึ้นในอนาคตอย่างมากทีเดียว อีกประการหนึ่ง การเลือกพื้นที่ตั้งของโครงการรู้สึกว่าเป็นลักษณะการเลือกที่ดี เพราะว่าสภาพในโครงการต่าง ๆ ทั้งหมด ในศูนย์ฯ เป็นลักษณะของพื้นที่หรือภูมิภาคของประเทศ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยทั่ว ๆ ไปนั่นเอง เพราะฉะนั้น จะเป็นสนามทดลองที่สามารถจะนำประโยชน์ต่าง ๆ ออกมาใช้ปฏิบัติได้ในภาคความเป็นจริง"

พัชรินทร์ "เมื่อได้ทราบถึงสภาพพื้นที่โดยทั่ว ๆ ไป ของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานตามพระราชดำริ ที่จังหวัดสกลนคร แล้ว อยากจะขอทราบว่า ศูนย์ฯ นี้เข้าไปมีบทบาท หรือว่ามีวัตถุประสงค์อะไรในการดำเนินงานครั้งนี้"

ดร.สุเมธ "วัตถุประสงค์นั้น เราก็ตั้งไว้อยู่ ๕ ประการ **ประการแรก** ได้มีพระราชดำริว่าจะตั้งศูนย์ศึกษานี้เพื่อเป็นการทดลองการพัฒนาการเกษตรต่าง ๆ ตามความเหมาะสม สำหรับเป็นตัวอย่างให้ราษฎรได้นำไปใช้ปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองได้อย่างจริงจัง และอีกประการหนึ่ง ป่าไม้ในบริเวณรอบ ๆ ประมาณหมื่นกว่าไร่ อยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรมพอสมควร เพราะฉะนั้นเราก็ตั้งวัตถุประสงค์**ประการที่สอง**ไว้ เพื่อส่งเสริมให้มีการบำรุงรักษาและพัฒนาป่าไม้ในเขตปริมณฑลของศูนย์ฯ ด้วย และก็ใช้ระบบชลประทานเป็น

หลัก โดยจะทำลักษณะของน้ำซึม แล้วก็ทำให้เกิดฤดูกาลฝนนอกฤดูได้ ถ้าเราเก็บน้ำไว้เพียงพอ ซึ่งจะทำให้ป่าไม้ต่าง ๆ โตเร็วขึ้นกว่าสภาพปกติขึ้นไปอีก เพราะพระองค์ท่านรับสั่งว่า เราสามารถที่จะพยายามให้ทำลักษณะสร้างฤดูกาลเทียมขึ้นมา ฤดูฝนเทียม หรืออะไรก็แล้วแต่สำหรับ**ประการที่สามนั้น** ก็พยายามที่จะศึกษาเพื่อจะส่งเสริมให้มีการปลูกพืชเศรษฐกิจขึ้น เพื่อนำผลผลิตทางด้านการเกษตรมาแปรรูปเป็นสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมขึ้นในอนาคตก็ได้ และ**ประการที่สี่** ประการสุดท้ายนั้นก็คือการส่งเสริม เพื่อจะส่งเสริมการพัฒนาอาชีพทางการเกษตรต่าง ๆ เช่น การกสิกรรม การประมง การปศุสัตว์ เป็นต้น เพื่อให้ราษฎรในพื้นที่บริเวณนั้น และก็ในบริเวณอิสานทั่ว ๆ ไป ได้มีตัวอย่างและสามารถทำให้มีอาชีพที่มั่นคง และมีรายได้พอเลี้ยงครอบครัวได้ในพื้นที่ของตนเอง"

พัชรินทร์ "เมื่อได้ตั้งวัตถุประสงค์ขึ้นแล้ว แล้วมีวิธีดำเนินการสนองพระราชดำริอย่างไร และได้ดำเนินการไปบ้างแล้วอย่างไร"

ดร.สุเมธ "สำหรับวิธีดำเนินงาน เราก็ได้ตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารขึ้น เราเรียกว่า *"คณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ"* ซึ่งมี มจ.จักรพันธุ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ ฯพณฯ องคมนตรี เป็นองค์ประธานกรรมการ มีปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อธิบดีกรมชลประทาน เป็นรองประธาน และมีกรรมการมาจากหน่วยงานต่าง ๆ หลายหน่วยด้วยกัน รวมทั้งหมดประมาณ ๑๕ คนสำหรับเลขานุการ ก็เป็นเจ้าหน้าที่ของกรมชลประทาน นอกเหนือไปจากนั้น เราก็ได้กำหนดไว้ให้มีคณะกรรมการวางแผนแม่บทด้วย มีผู้ช่วยอธิบดีกรมชลประทานคือคุณเล็ก จินดาสงวน เป็นประธานคณะกรรมการชุดนี้ สำหรับคณะกรรมการต่าง ๆ นั้น ก็จะมีหน้าที่ที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย แนวทางการบริหารต่าง ๆ และควบคุมกำกับดูแล ติดตามผล และแก้ไข อุปสรรคในการบริหารโครงการด้วยซึ่งก็ได้มีการประชุมกำหนดแผน ไว้เรียบร้อยแล้ว และเราก็ได้รับอนุมัติงบประมาณ ตั้งแต่เดือนเมษายนที่ผ่านมานี้เอง ขณะนี้ก็ได้ลงมือดำเนินการไปหลายอย่างหลายประการด้วยกัน"

บรรยาย สำหรับในเรื่องของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เข้าไปดำเนินงานมีหน่วยงานอะไร และได้ดำเนินการไปก้าวหน้ามากน้อยแค่ไหน นั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้เล่าให้ฟังต่อไปว่า

ดร.สุเมธ "ลักษณะเฉพาะประจำของศูนย์ศึกษาการพัฒนาต่าง ๆ นั้น เราจะมีการร่วมมือร่วมใจและร่วมปฏิบัติการกันระหว่างหน่วยราชการต่าง ๆ

อย่างมากมายทีเดียว ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ นี้ ก็เป็นอีกแห่งหนึ่งที่เป็นตัวอย่างที่ดี ในโครงการดังกล่าวในศูนย์ฯ นี้ มีหน่วยงาน โดยเฉพาะหน่วยงานทางด้านการเกษตรเกือบครบ ที่ลงไปทำงานในที่นั้น เรามีหน่วยงานจากทางด้านจังหวัดเอง ผู้ว่าราชการจังหวัด และก็หน่วยงานที่ขึ้นกับทางจังหวัดนั้น ก็มาร่วมกับทางด้านเราด้วย กินความไปถึงทางด้านกระทรวงสาธารณสุข และก็แม้กระทั่งทางฝ่ายทหาร ก็ได้เข้ามาร่วมในโครงการนี้ทั่วกัน ทีนี้สำหรับหน่วยงาน ก็มีนับไม่ถ้วนทีเดียว มีเกือบครบทุกด้านและทุกสาขา งานต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้น เราได้มีการสร้างอ่างเก็บน้ำ ๒ อ่างด้วยกัน เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว คืออ่างเก็บน้ำห้วยตาดไฮใหญ่ และอ่างเก็บน้ำภูไม้ฮวก อันนี้เสร็จแล้ว และขณะนี้กำลังก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเวียนไพร เราก็ได้สร้างระบบส่งน้ำโดยท่อ เพื่อนำน้ำมาสนับสนุนพื้นที่จัดสรรในหมู่บ้านป่าไม้ ซึ่งเราจะตั้งในบริเวณนั้น และก็ส่งน้ำไปเสริมกับอ่างเก็บน้ำลาดกะเฌอ ซึ่งมีอยู่แล้วด้วย และนอกเหนือไปจากนั้น ก็จะมีการดำเนินการก่อสร้างฝายต้นน้ำลำธารขนาดเล็ก จำนวน ๒๐ แห่งตามลำน้ำสายต่าง ๆ ไว้เป็นช่วง ๆ เพื่อลดหลั่นกันลงมา สำหรับอันนี้ มีพระราชดำริเลยว่า พยายามสร้างฝายให้เยอะ ๆ แล้วน้ำจะได้กระจายตัวออกไปข้าง ๆ ทำให้ความชุ่มชื้นเกิดขึ้นกับป่าต้นน้ำลำธาร เพราะฉะนั้น ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ในบริเวณดังกล่าวนี้ ก็จะมีป่าเขียวชอุ่มขึ้นมาทีเดียว และนอกเหนือไปจากนั้นแล้ว เราก็มีงานทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างต่าง ๆ มีการปรับปรุงผิวถนนในหมู่บ้าน เรื่องบ่อน้ำ เราทำกันมากพอสมควร และนอกเหนือไปจากนั้น ทางด้านการพัฒนาทางด้านกสิกรรม เราก็ทดลองปลูกพืชต่าง ๆ ขึ้นตลอดจนการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และเพาะเห็ดในพื้นที่ต่าง ๆ ทำแปลงนาใหม่ และตรงไหนที่มีบ่อ เราก็จะสร้างกระชังไม้ สำหรับการประมงขึ้นมาแล้วขุดบ่อ ตลอดจนกระทั่งเลี้ยงสุกร ทางด้านปศุสัตว์ รวมทั้งการประมง เราได้ทำกันมากมายพอสมควรในหมู่บ้านที่มีอยู่แล้ว และนอกเหนือไปจากนั้น ทางด้านอาชีพการส่งเสริมอาชีพอุตสาหกรรมในครอบครัว เราก็ได้มีการส่งเสริมอาชีพการตีเหล็ก ทำมีดขึ้น และก็แนะนำให้ทำเครื่องมือการเกษตรด้วย

เรื่องเกี่ยวกับตีเหล็กทำมีด ปรากฏว่ามีการดำเนินการอยู่แล้ว แต่ลักษณะที่ว่าไม่ค่อยจะทันสมัยนัก เราก็ไปส่งเสริมให้วิชาความรู้เพิ่มเติมขึ้น ก็ทำให้คุณภาพต่าง ๆ ที่ผลิตออกมานั้น มีลักษณะที่ดีขึ้น และแน่นอนที่สุดในสิ่งที่ชาวบ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือถนัดก็คือ อาชีพ

ทอผ้าด้วยมือ เราก็จะส่งเสริม ทางด้านศิลปาชีพก็คงจะเข้าไปในระยะต่อไป และนอกเหนือไปจากนั้น ก็สอนให้เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาปรับปรุงบำรุงดินจัดทำปุ๋ยหมัก การอบรมเผยแพร่ในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เราไม่รั้งรอ หน่วยงานต่าง ๆ ได้ทำไปแล้ว และนอกเหนือไปจากนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด ก็คืองานศึกษาและการพัฒนาป่าไม้ ก็จะมีการปลูกเสริมป่าธรรมชาติ ที่มีสภาพป่าเสื่อมโทรม ในปีนี้ก็รู้สึกจะปลูกประมาณ ๑๐๐ ไร่ก่อน และปลูกเสริมป่าธรรมชาติ บำรุงรักษาประมาณ๕๐๐ ไร่ และจัดที่ดินให้แก่ราษฎรตัวอย่าง ปลูกป่าฟืนและไม้ใช้สอย เพราะว่าแถวนั้นเขาใช้ฟืนใช้ฟืนกันอย่างมากมายเหลือเกิน เพราะฉะนั้นเราต้องเตรียมการไว้ ทำการปลูกป่าเพื่อให้สามารถหมุนเวียนกลับมาใช้เป็นไม้ใช้สอยได้ทัน นอกจากนั้นอาชีพเดิม คือการเพาะเลี้ยงครั่ง ก็ได้มีการอบรมให้ได้รับทราบถึงด้านวิชาการและการดำเนินการที่ดี คิดว่าอีกไม่กี่ปีข้างหน้านี้ ในบริเวณสวนต่าง ๆ นั้น จะมีตัวอย่างซึ่งชาวบ้านสามารถจะมาดู มาฝึกอบรม จนกระทั่งสามารถที่จะนำกลับไปใช้ในพื้นที่ของตนเองได้"

ดนตรีบรรยาย แม้ว่าโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน จะเพิ่งเริ่มต้น แต่ก็จะเป็นแหล่งข้อมูลและตัวอย่าง ที่จะก่อประโยชน์อย่างมหาศาลต่อไปในอนาคต ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงติดตามผล ทรงชี้แนะและทรงช่วยแก้ปัญหา เพื่อพสกนิกรของพระองค์

ดร.สุเมธ "ก็เป็นลักษณะของทุกโครงการที่พระองค์ทรงติดตาม ขณะนี้ยังไม่ได้เสด็จพระราชดำเนินไปที่ภูพานราชนิเวศน์ ซึ่งหมายกำหนดก็คงจะอีกซัก ๒-๓ เดือนข้างหน้า ขณะนี้ ประทับอยู่ที่ทักษิณราชนิเวศน์ ในขณะที่ประทับอยู่ก็จะต้องเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรโครงการอย่างแน่นอนที่สุด และคงจะพระราชทานพระราชดำริอะไรต่ออะไรต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อเราจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการต่อไป ในระหว่างที่ยังไม่เสด็จฯ นี้ ก็มิใช่ว่าจะขาดตอนไป ในฐานะที่สำนักงาน กปร. เป็นหน่วยงานกลาง นั้นเราได้คอยติดตามประเมินผล และก็ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านกรมชลประทาน ทำรายการทูลเกล้าฯ ถวายให้ทรงทราบอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ การติดตามในเรื่องการดูแลนั้นก็กระทำกันอย่างต่อเนื่อง ไม่ขาด"

บรรยาย จากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โครงการต่าง ๆ ทั้งหลายจึงเกิดขึ้น เป็นการพัฒนาช่วยเหลือประชาชนจนถึง

วัน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกิดขึ้นอย่างมากมาย ระเทศ

โครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริหมู่บ้านปศุสัตว์เกษตรมูโนะ อำเภอตากใบ-สุไหงโกลก นราธิวาส

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๒๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *สิริพร ทองคำวงศ์*
ผู้ร่วมรายการ *ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล*
นายทิม พรรณสิริ

ดนตรี

บรรยาย ย่อมเป็นที่ทราบกันดีว่า การเสด็จแปรพระราชฐานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ก็คือการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนดูแลทุกข์สุขของราษฎรในท้องถิ่นนั้น ๆ หมุนเวียนกันไปทั่วทุกภาคของประเทศ ด้วยพระองค์เองอย่างใกล้ชิด อย่างเช่น ขณะนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ก็เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปยังพระตำหนักทักษิณราชนิเวศ จังหวัดนราธิวาส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริหลายแนวทางด้วยกัน ในการที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องการทำกินและสุขภาพอนามัยของราษฎร เนื่องจากพื้นที่หลายแห่งในเขตภาคใต้นั้น ไม่สามารถที่จะทำการเพาะปลูกได้ อย่างเช่นพรุซึ่งน้ำขังหรือพรุบางแห่งที่น้ำแห้งลง พื้นที่ทำประโยชน์ไม่ได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแนวพระราชดำริ ที่จะใช้ดินในบริเวณเหล่านี้ให้เกิดเป็นประโยชน์ เพื่อให้ราษฎรของพระองค์สามารถที่จะมีอาชีพเพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัวต่อไป จึงพระราชทานแนวพระราชดำริให้ทดลองจัดตั้งหมู่บ้านปศุสัตว์เกษตรขึ้น ซึ่งเป็นโครงการใหม่ที่เพิ่งดำเนินการ ดังที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร.ได้เล่าว่า

ดร.สุเมธ "ระหว่าง ๑ เดือนที่ผ่านมาที่ทรงประทับที่จังหวัดนราธิวาส โครงการใหม่ ๆ อันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้นจะมีอยู่มากมายหลายประการด้วยกัน แต่คิดว่าจะมีโครงการบางโครงการ ซึ่งลักษณะเป็นโครงการ

ที่ดำเนินการโดยราชการหลาย ๆ หน่วย มีโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์มูโนะ ซึ่งมีกระแสรับสั่งตั้งแต่ปีที่แล้วก็มาดำเนินการในปีนี้ ก็คงจะเสร็จในระหว่างที่ประทับอยู่นี้"

สิริพร "สำหรับโครงการมูโนะ ซึ่งเป็นโครงการใหม่ที่จะเปิดดำเนินการ สาเหตุที่จะมีโครงการนี้ขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไร"

ดร.สุเมธ "สืบเนื่องมาจาก อ.ส.ซึ่งได้เข้าร่วมปฏิบัติงาน ป้องกันประเทศชาติมาเป็นเวลานานพอสมควร เราก็มีแผนที่จะปลดถ่ายออกไปเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้ว ปรากฏว่า เมื่อปีที่แล้วนี้เองทาง อ.ส.ซึ่งจะต้องถูกปลดถ่ายไปนั้นก็ได้ทูลเกล้าถวายฎีกาขึ้นมาเพื่อขอให้ทรงช่วยเหลือ ซึ่งในเรื่องนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถก็ได้พระราชดำริเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๖ ว่าให้จัดตั้งหมู่บ้านปศุสัตว์เกษตรมูโนะขึ้น เพื่อจะได้ช่วยเหลือพวก อ.ส.ที่ได้รับการปลดถ่าย ให้เป็นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพนี้คือสาเหตุเบื้องต้นที่โครงการนี้เกิดขึ้นและหลังจากนั้น พระองค์ท่านก็ได้ทรงเลือกที่เผอิญในบริเวณดังกล่าว เราได้ขุดคลองมูโนะตั้งแต่ปี ๒๕๒๐ หรือประมาณเมื่อ ๗ ปีที่แล้วมา เพราะฉะนั้นเมื่อขุดคลองมูโนะระบายน้ำออกไปแล้วก็ทำให้พื้นที่ฝั่งขวาของคลองประมาณ ๗,๐๐๐ ไร่ ซึ่งเดิมเป็นพื้นที่ใช้การไม่ได้เลย เป็นดินที่เป็นพรุน้ำท่วมขังตลอดปี ก็ปรากฏว่าแห้งลงมันก็กลายเป็นทุ่งหญ้ากว้าง ชาวบ้านก็เลี้ยงวัวเลี้ยงอะไรต่ออะไรกันอยู่แล้วในบริเวณนั้น เพราะฉะนั้นหลังจากที่โครงการตามพระราชดำริมูโนะเสร็จ พื้นที่เริ่มใช้การได้ก็ทรงเห็นว่า เมื่อใช้การได้อย่างนี้แล้วก็น่าจะจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน และกิจกรรมหลักก็ควรจะต้องเป็นในเรื่องปศุสัตว์ เพราะสภาพพื้นที่ก็อำนวยอยู่แล้ว"

สิริพร "สำหรับโครงการทั้งหมดซึ่งก็คงจะเน้นในด้านปศุสัตว์ จะมีรายละเอียดอะไรบ้าง นอกเหนือจากนั้น"

ดร.สุเมธ "สำหรับโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์เกษตรมูโนะนี้ ตั้งอยู่ในบริเวณอำเภอตากใบ อำเภอสุไหงโกลก คือเป็นส่วนเชื่อมกันของ ๒ อำเภอ ในระยะแรกเราก็มี อ.ส.มาสมัครเยอะพอสมควรมากทีเดียว แต่ว่าตอนระยะหลัง ๆ นั้น คือ อ.ส.ที่แสดงเจตจำนงจริง ๆ จำนวนไม่มากนัก เพราะฉะนั้นโครงการเราก็ได้ลดขนาดลง ในระยะแรกนี้ เราจะดำเนินการในพื้นที่ของอำเภอตากใบก่อน ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๑,๕๐๐ ไร่ สำหรับในพื้นที่ดังกล่าวนี้ เราก็จะจัดสรรให้กับสมาชิกที่สมัครครอบครัวหนึ่งประมาณ ๑๕ ไร่ แล้วก็แบ่งเป็นที่อยู่อาศัยบ้าง ทำเกษตรบ้าง ประมาณครอบครัวละ ๓ ไร่ แล้วก็จัดหาน้ำให้ทำการเพาะปลูกอะไรต่ออะไรได้

ตลอดปี คือถ้าโครงสร้างทางด้านดินดีแล้ว ขนาดของที่ดินคงไม่มีความสำคัญอะไรมากนัก ชาวบ้านที่เข้าไปอยู่ก็สามารถอยู่กินได้ และพื้นที่อีก ๑๒ ไร่นี้ แต่ละครอบครัวนั้นเราก็จะให้พื้นที่รวม เป็นพื้นที่ดินผืนใหญ่เลย และก็ปรับปรุงทุ่งหญ้าสำหรับสมาชิกใช้เลี้ยงสัตว์ด้วยกัน เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าส่วนหนึ่งเป็นของชาวบ้าน และอีกส่วนหนึ่งเป็นแปลงใหญ่เลยก็เป็นเรื่องที่สมาชิกทุกคนที่เข้าไปอยู่ก็สามารถจะใช้การได้ใช้ร่วมกัน"

สิริพร "สำหรับหน่วยงานหลักที่จะช่วยกันรับผิดชอบโครงการนี้ มีหน่วยงานไหนบ้าง"

ดร.สุเมธ "โครงการในลักษณะที่ประสานหน่วยกันห่าง ๆ นี้ก็คงจะเหมือนกับโครงการทั่ว ๆ ไป คือเราต้องอาศัยการร่วมมือร่วมใจระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ มากมาย แต่ว่าสำหรับในโครงการนี้พอที่จะกล่าวได้ว่าหน่วยงานหลัก ๆ นั้นก็มีประมาณ สัก ๕ หน่วยด้วยกัน คือกองทัพภาคที่ ๔ ซึ่งเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการประสานงานดูแลอะไรต่ออะไรต่าง ๆ และมีความรับผิดชอบในการจัดสร้างบ้านด้วย ในขณะนี้ก็สร้างอยู่ประมาณ ๕๐ หลัง แล้วก็จะต้องจัดหาราษฎรเข้าไปอยู่อาศัย จัดหาวัว ในชั้นต้นนี้ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของกรมปศุสัตว์ แต่เพื่อที่จะช่วยเหลือให้แบ่งเบาภาระในชั้นต้นนี้ก็รับผิดชอบในเรื่องนี้ด้วย สำหรับหน่วยงานที่ ๒ เป็นหน่วยงานที่สำคัญมากก็คือกรมชลประทาน เพราะในบริเวณพื้นที่นั้น ก็บางระยะ บางฤดูกาลก็จะมีน้ำท่วมขึ้นมา เพราะฉะนั้นก็จะต้องวางระบบการถ่ายน้ำออกไปทั้งพื้นที่โครงการจำนวน ๑,๕๐๐ ไร่ เพราะฉะนั้น ทางกรมชลประทานจะสร้างคันกั้นน้ำ ดูระบายน้ำวางท่อสร้างถนน สำหรับอีกเรื่องหนึ่งก็คือ เมื่อเป็นหมู่บ้านปศุสัตว์ก็คงจะหนีไม่พ้น กรมปศุสัตว์ ทางกรมปศุสัตว์ก็รับผิดชอบสร้างคอกโค โรงพยาบาลโค ปรับปรุงแปลงหญ้า ฝึกอบรมราษฎรเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ แล้วก็วางแผนเกี่ยวกับการปศุสัตว์ทั้งหมด ทางด้านจังหวัดก็จะประสานงานร่วมกับกองทัพภาคที่ ๔ ในการดำเนินงานทั้งหมด ทางด้านสาธารณสุขก็มีสร้างสถานีอนามัยอะไรต่ออะไรต่าง ๆ ซึ่งแต่ละหน่วยก็จะทยอยเข้าไปช่วยกันประสานงานดำเนินการในโครงการนี้"

สิริพร "จากที่ ดร.สุเมธได้กลับจากภาคใต้ ตอนนี้ผลการดำเนินงานได้ผลคืบหน้าไปได้ มากน้อยแค่ไหน"

ดร.สุเมธ "ก็คืบหน้าไปด้วยดี เป็นต้นว่าทางกองทัพภาคที่ ๔ ได้รับผิดชอบ

เรื่องการสร้างบ้าน และรู้สึกว่าสร้างไปได้พอสมควรทีเดียว ใกล้จะสิ้นสุดลงแล้ว แล้วก็ได้ข่าวว่าภายในอาทิตย์นี้ก็คงจะจัดสมาชิกที่มาสมัครเอาไว้ให้เข้าอยู่อาศัยได้ สำหรับแปลงปลูกผักปลูกหญ้าอะไรต่ออะไรต่าง ๆ นั้น ก็ได้ดำเนินการไปแล้วอย่างน้อยที่สุดเมื่อเข้าไปอยู่ในจังหวะแรก ก็จะมีอะไรต่ออะไรหมุนเวียนมาใช้ เครื่องบริโภคอุปโภค รายได้ได้พอสมควร สำหรับในเรื่องของกรมชลประทาน เรื่องถนนหนทางอะไรต่ออะไรต่าง ๆ นั้น ก็พอดำเนินการไปได้พอสมควรแล้ว เพราะฉะนั้น คิดว่าผลงานทั้งหมดที่สำคัญ ๆ และที่เป็นหลัก ๆ นั้นก็ได้ดำเนินการไปพอสมควรก็คงจะเหลือเรื่องปลีกย่อย ซึ่งคงจะต้องใช้เวลานาน เรื่องปศุสัตว์เรื่องอะไรต่ออะไรต่าง ๆ นี้ กว่าชาวบ้านจะได้มีการฝึกอบรมและวางระบบการเลี้ยงการจำหน่ายคงจะต้องใช้เวลาอีกสักระยะหนึ่ง ระยะนี้ก็เป็นเรื่องของโครงสร้าง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็จะเสด็จมาเยี่ยมเยียนโครงการในอาทิตย์หน้า"

บรรยาย โครงการนี้กำลังเริ่มขึ้น จากพื้นดินกว้างขวางสุดสายตา ซึ่งแทนที่จะใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้แล้วนั้น ด้วยพระราชหฤทัยที่ทรงรักและห่วงใยต่อพสกนิกร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้พระราชทานแนวพระราชดำริเพื่อให้พื้นที่นี้สามารถจะเกิดประโยชน์ เป็นที่ทำกินของราษฎรต่อไปได้ ทางด้านกรมปศุสัตว์ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับผิดชอบในโครงการนี้ ได้ดำเนินการอย่างไร ท่านอธิบดีกรมปศุสัตว์ นายทิม พรรณสิริ ได้เล่าว่า

อธิบดีกรมปศุสัตว์ "สำหรับงานของกรมปศุสัตว์ที่โครงการมูโนะนี้ ตามที่ได้ตกลงกันไว้ก็คงจะเป็นการส่งเสริมเรื่องการเลี้ยงโค เพราะว่ามีบริเวณซึ่งสามารถที่อาจจะปรับปรุงเป็นทุ่งหญ้าสำหรับใช้เลี้ยงโค กระบือได้ ทางคณะกรรมการก็มีความเห็นว่าน่าจะส่งเสริมเรื่องการเลี้ยงโค ในโครงการนี้

สิริพร คิดว่าจะส่งเสริมให้เลี้ยงปศุสัตว์อื่นอีกบ้าง"

อธิบดีกรมปศุสัตว์ "ได้เสนอโครงการไปอีกอันหนึ่งว่า น่าจะมีการส่งเสริมให้มีการเลี้ยงเป็ดด้วย โดยจะให้มีการเลี้ยงเป็ดเป็นอาชีพประจำ เพราะว่าสามารถที่จะเก็บไข่ขายได้เป็นรายได้เป็นประจำทุกวัน ส่วนโคนั้นปกติแล้วต้องเลี้ยงถึง ๓ ปีถึงจะขายได้ เพราะฉะนั้นเกษตรกรที่เข้าไปในโครงการนี้ก็จะไม่มีเงินใช้จ่ายประจำวัน แต่ถ้าหากเขาเลี้ยงเป็ดได้ด้วยนี้ก็จะมีรายได้ประจำวันทุกวัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงพระราชทานอนุญาตให้กรมปศุสัตว์ดำเนินการ แต่โครงการอีกอันหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้รับสั่งให้กรมปศุสัตว์ดำเนินการ ก็คือโครงการเรื่องการเลี้ยงแพะนม อันนี้ก็คงจะเป็นโครงการเสริมกับโครงการเลี้ยงโค ซึ่งกรมปศุสัตว์ก็จะได้ดำเนินการควบคู่กันไป"

สิริพร "ตอนนี้กรมปศุสัตว์ได้เข้าไปดำเนินการอะไรไปบ้างแล้ว"

อธิบดีกรมปศุสัตว์ "ขณะนี้กรมปศุสัตว์ยังไม่ได้เข้าไปดำเนินการเพราะว่า ๑. ต้องรอให้ทางกรมชลประทานถมที่ให้ก่อน เพราะว่าที่ที่ให้นั้น ค่อนข้างต่ำมาก น้ำท่วมทุกปี เพราะฉะนั้นเมื่อกรมชลประทานถมที่เสร็จแล้ว กรมปศุสัตว์จะเข้าไปดำเนินการสร้างคอกสัตว์ เป็นคอกรวม ส่วนในทุ่งหญ้าซึ่งเราวางแผนจะทำการปรับปรุงนั้น เนื่องจากต้องระบายน้ำออก เพราะฉะนั้นบริเวณนั้นรถแทรกเตอร์อะไรต่าง ๆ นี่ก็ลงไปยังไม่ได้ จำเป็นต้องรอสักระยะหนึ่ง กว่าดินจะแห้ง แต่อันนี้กรมปศุสัตว์ก็ได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปศึกษาหญ้าพื้นเมืองในบริเวณนั้น ก็มีแนวโน้มว่าจะใช้หญ้าพื้นเมืองนั้นปรับปรุงไปก่อน แล้วค่อยนำพืชอื่นหรือหญ้าอื่นเข้าไปเพิ่มเติมทีหลัง ถ้าหากว่าเราสามารถกระทำได้"

สิริพร "พืชอื่น ๆ ที่จะนำเข้าไปแนะนำให้กับราษฎรปลูกนี้จะเป็นประเภทไหน

อธิบดีกรมปศุสัตว์ "กรมปศุสัตว์ก็มุ่งหวังมากเหลือเกิน ว่าจะใช้พืชตระกูลถั่ว คือกระถิน กระถินนี่เราจะใช้กระถินธรรมดาซึ่งมีใบมาก แล้วก็ต้นเตี้ยโคสามารถจะแทะเล็มกินได้เอง ไม่จำเป็นต้องไปตัดมาให้กิน ซึ่งอันนี้ก็พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ได้รับสั่งว่าน่าจะได้ไปทำการศึกษาดู ถ้าหากว่าสามารถปลูกกระถินได้ กระถินก็จะสามารถเลี้ยงเป็ดได้ เลี้ยงแพะได้ ก็จะเป็นประโยชน์ทั้งโคทั้งแพะ แล้วก็ทั้งเป็ดด้วย ซึ่งอันนี้กรมปศุสัตว์ก็ได้รับพระบรมราชโองการนี้มาดำเนินการ"

สิริพร "นอกจากจะส่งเสริมให้เลี้ยงโคแล้ว สร้างคอกแล้วก็ปรับแปลงหญ้า ทราบว่าจะต้องมีการสร้างโรงพยาบาลด้วยนั้น หมายถึงอะไร

อธิบดีกรมปศุสัตว์ "โรงพยาบาลนี่ความจริงก็ไม่ใช่โรงพยาบาลนัก แต่เป็นคอกสำหรับเก็บสัตว์ป่วย ถ้าสัตว์ป่วยขึ้นมาเราก็จะแยกมาไว้ในคอกนี้ต่างหาก คอกเรียกว่าคอกพักฟื้น แล้วเราก็จะให้สัตว์แพทย์ของกรมปศุสัตว์เข้าไปควบคุมดูแล ในด้านการรักษาสัตว์เจ็บป่วยให้ แล้วก็บริเวณคอกกักสัตว์พักฟื้นนี้เราก็จะมีส่วนหนึ่งสำหรับทำเป็นอ่างสำหรับฆ่าเชื้อ ฆ่าเห็บเรียกว่า *"ปอดิ๊บ"* อันนี้ก็จะเป็นส่วนหนึ่งของโรงพยาบาลสัตว์ที่เราจะตั้ง แต่จริง ๆ แล้วก็เป็นคอกพักฟื้นสัตว์ป่วย"

สิริพร "ราษฎรที่เข้าไปอยู่ในโครงการนี้จะเป็นผู้เลือกเองว่าเขาจะเลี้ยงสัตว์ชนิดใดหรือว่าทางกรมปศุสัตว์จะกำหนดให้

อธิบดีกรมปศุสัตว์ "การเลือกสัตว์ที่จะไปเลี้ยงนั้นก็เดิมทีเดียว ทางโครงการมีความประสงค์อยากจะให้ผู้ที่เข้าไปร่วมในโครงการนี้เลี้ยงโค แต่กรมปศุสัตว์เห็นว่า

การเลี้ยงเป็ดนั้นจะเป็นรายได้ประจำวัน เพราะฉะนั้นจะพยายามเดินสายกลาง ถ้าหากว่าเกษตรกรสนใจจะเลี้ยงเป็ดมากเราก็จะให้เลี้ยงเป็ด ถ้าหากว่าเกษตรกรสนใจจะเลี้ยงโคด้วยเราก็ส่งเสริมให้เลี้ยงโคด้วยหรือเกษตรกรสนใจจะเลี้ยงแพะเราก็จะส่งเสริมให้เลี้ยงแพะด้วยควบคู่กันไป"

สิริพร

"เรื่องของตลาดที่ราษฎรจะนำผลิตผลของเขาออกจำหน่าย ทางกรมปศุสัตว์ได้มองหาลู่ทางไว้ แล้วหรือยัง"

อธิบดีกรมปศุสัตว์

"กรมปศุสัตว์มองหาลู่ทางไว้แล้ว โดยเฉพาะโครงการเลี้ยงเป็ดเราก็มีตลาดที่สุไหงโกลก ซึ่งเป็นตลาดใหญ่ใกล้เคียงกับมูโนะ นอกจากนั้นเราก็มองเลยไปถึงมาเลเซีย ซึ่งเวลานี้ต้องการเป็ดจากเราและต้องการไข่เป็ดจากเรา เพราะเวลานี้มาเลเซียซื้อไข่เป็ดจากจีนแดงประมาณปีละ ๒ ร้อยล้านฟอง เพราะฉะนั้นถ้าเรามีไข่เป็ดเหลือเราก็จะสามารถส่งไปขายในมาเลเซียได้ ส่วนวัวนั้นคงไม่มีปัญหา เพราะเวลานี้วัวเราก็ส่งขายมาเลเซียเป็นประจำอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นถ้าหากมีเราก็ส่งขายมาเลเซียได้ ถ้าเหลือจากภายในประเทศ สำหรับแพะนี้ก็ทางกรมปศุสัตว์ส่งเสริมให้มีการเลี้ยงแพะนม เพื่อที่จะได้มีนมบริโภคอย่างน้อยที่สุดจะบริโภคภายในครัวเรือน ถ้ามีเหลือก็สามารถที่จะนำมาขายได้ ส่วนในด้านการขายนั้นเกษตรกรอาจจะมีปัญหาบ้าง ซึ่งกรมปศุสัตว์ก็ยินดีจะไปช่วยเหลือ โดยจะนำไปขายในตลาดในเมืองให้ คือถ้าหากว่าเราสามารถจะขายตลาดไปยังมาเลเซียเป็นบรรจุขวดหรือบรรจุกล่อง เราก็จะดำเนินการให้ในระยะต่อไป ถ้าหากเลี้ยงกันอย่างจริงจัง"

ดนตรี บรรยาย

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหมู่บ้านปศุสัตว์เกษตรมูโนะ อำเภอตากใบ-อำเภอสุไหงโกลก จังหวัดนราธิวาส กำลังเริ่มดำเนินการ หน่วยงานที่ร่วมกันรับผิดชอบ ทั้งกรมปศุสัตว์ กรมชลประทาน กระทรวงสาธารณสุข กองทัพภาคที่ ๔ และจังหวัดนราธิวาส ต่างก็ร่วมมือกันอย่างเต็มที่ เพื่อให้โครงการนี้บรรลุเป้าหมายรุดหน้าอย่างดีที่สุด เพื่อสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้ราษฎรในพื้นที่นี้มีความหวังที่จะมีอนาคตที่สดใสขึ้น

ราษฎร

"ผมมีความรู้สึกดีใจมาก ที่ทางรัฐบาลมอบที่ดินให้ผมเป็นที่ทำกินและที่อยู่คือที่อยู่เดิมของผมไม่มีเลย เมื่อก่อนผมก็เป็นคนที่มีความคิดที่ไม่ถูกต้องเหมือนกัน พูดกันแบบบ้านเรานะครับผมก็เข้าไปร่วมอยู่กับพรรค

คอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ผมได้มอบตัวเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย ผมดีใจมากที่ผมได้ออกมาเดินในเส้นทางที่ถูกต้อง และออกมาถึงก็ได้พบกับสิ่งที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น และเจ้าหน้าที่ทางราชการเขาก็ช่วยดูแลอย่างทั่วถึงนะครับ กระผมขอเรียกร้องพ่อแม่พี่น้องในบ้านเรา ขอให้เพิ่มความสามัคคีมากยิ่งขึ้น เมื่อก่อนมีอิทธิพลในหลาย ๆ ด้านมาครอบงำพวกเราอยู่ ได้ก่อให้เกิดความแตกแยกกัน ไม่ค่อยได้สามัคคีกัน

กระผมมาอยู่ที่นี่มีความรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ กระผมรู้สึกว่าปีนี้ก็จะเสด็จมาอีกราวปลายเดือนกันยายนนี้ กระผมก็จะต้องนำพรรคพวกเพื่อนบ้านไปเข้าเฝ้าสักครั้ง"

บรรยาย

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีมากมายหลายโครงการ และโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์เกษตรมูโนะ อำเภอตากใบ-อำเภอสุไหงโกลก เป็นโครงการหนึ่ง ซึ่งขณะนี้กำลังเริ่มดำเนินการ เพื่อให้ราษฎรมีชีวิตอนาคตการเลี้ยงชีพที่ดีขึ้น จากพื้นที่ที่เกือบจะใช้ประโยชน์ไม่ได้ให้เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ที่สมบูรณ์ ตามพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั่นเอง

หมู่บ้านปศุสัตว์ เกษตรมูโนะ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน
ตรวจเยี่ยมโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์ เกษตรมูโนะ

หมู่บ้านปศุสัตว์ เกษตรมูโนะ

สิ่งพระราชทานอันมีค่ายิ่ง
ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *พัชรินทร์ เชยกลิ่นเทศ*
ผู้ร่วมรายการ *พล.ต.ท. มโน สมิตะพินทุ*
นพ. มณเฑียร บุนนาค

บทร้อยกรอง

สมเด็จพระศรีนครินทรา
ของตำรวจพลเรือนอาสาการ
บ้างอนาถขาดยารักษาไข้
บ้างขาดขวัญหวั่นไหวใจระบม
สมควรที่มีใครใฝ่ธุระ
ส่งน้ำใจไปบ้างเป็นรางวัล
เพื่อช่วยแรงแห่งรัฐสวัสดิการ
มีอาหารและยารักษาตัว
ได้เสด็จส่วนพระองค์สู่ดงเถื่อน
มอบของกินของใช้ให้โดยตรง
ทรงไต่ถามความยากที่ตรากตรำ
อันตรายราวีถึงชีวิต
ได้เสด็จชายแดนแสนกันดาร
จากที่นั่นที่นี่มีมากมาย
ทรงตั้งมูลนิธิจากริเริ่ม
โดยทุนส่วนพระองค์จำนงมาน
ที่ถึงฆาตบาดเจ็บจากการรบ
ทั้งสงเคราะห์ครอบครัวเป็นตัวแทน
เช่นขาดที่อาศัยไร้เคหา
หรือน้ำท่วมถาโถมเข้าโรมราญ
ทั้งช่วยการศึกษาธิดาบุตร
ได้เลี้ยงตัวต่อไปไม่เบียดเบียน
ได้เสด็จเยี่ยมเยียนเวียนไปเรื่อย
ไม่ทรงหวั่นพรั่นผองสยองภัย
เห็นคุณค่าเสียสละของทหาร
อยู่ชายแดนกันดารจนซานซม
บ้างก็ไม่มีผ้าจะหาห่ม
บ้าระทมคิดถึงบ้านทุกวาระวัน
ไปพบปะปลอบปลุกทำนุกขวัญ
ให้ความมั่นใจตอบเรื่องครอบครัว
แก่ทหารตำรวจชายแดนทั่ว
ไม่หม่นมัวหมองใจอยู่ในดง
เพื่อเยี่ยมเยือนตามพระราชประสงค์
อีกทั้งทรงปราศรัยอย่างใกล้ชิด
เรื่องที่ทารุณกรรมอำมหิต
ที่คอยปลิดปลุกปั่นขวัญกระจาย
จนถึงฐานปฏิบัติการทั้งหลาย
ได้ผ่อนคลายภาระรัฐบาล
ทุนประเดิมล้านสองแสนเป็นแกนฐาน
ช่วยข้าราชการตำรวจ ณ ชายแดน
หรือประสบวิบัติตัดขาแขน
ยามขาดแคลนเคราะห์ร้ายหลายประการ
ด้วยเหตุว่าบ้านไหม้ไฟเผาผลาญ
ก็เจือจานค้ำจุนพอหมุนเวียน
ให้มีวุฒิวิจารณ์พออ่านเขียน
เป็นหนามเสี้ยนสังคมระทมไทย
ไม่ทรงเหนื่อยท้อแท้จะแค่ไหน
แม้ทางไกลกันดารหรือบนดอย

ได้เสด็จดำเนินเยือนสิงขร ที่ลุ่มดอนดินระแหงแผงฝุ่นฝอย
จะแดดจ้าหรือฟ้าฝนหล่นปรายปรอย ไม่ทรงคอยคิดห่วงทวงบุญคุณ
ได้ทรงพบประชาชนซึ่งจนยาก จำนวนมากที่เนาว์ตามเขาขุน
ที่กันดารดินแดนแสนทารุณ ไม่มีทุนทุกทางจะสร้างตน
ไม่เคยมีโรงเรียนสอนเขียนอ่าน ทั้งหมู่บ้านขระขรุทุรหน
เมื่อตำรวจชายแดนแสนอดทน สู้ขวายขวนสอนอ่านเขียนจึงเจียนตาย
ขาดเครื่องเรียนรวมทั้งขาดหนังสือ ขาดเครื่องมือช่วยฝึกที่นึกหมาย
สร้างโรงเรียนได้แต่โรงโปร่งสบาย ยามลมชายสายฝนไม่พ้นดี
ด้วยมีแต่หลังคาขาดฝาห้อง แล้วยังต้องขาดโต๊ะขาดเก้าอี้
ทั้งสมุดดินสอก็ไม่มี อาศัยที่มีใจไว้แข็งแรง
เพื่อให้เด็กแดนกันดารได้อ่านเขียน มีโรงเรียนให้ความรู้นำสู่แสง
ใสสว่างพร่างเพริศเจิดแจรง ไม่มืดแสงฝ้าฟางอย่างแต่เดิม
ได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ สร้างอาคารมั่นคงช่วยส่งเสริม
ทั้งสร้างใหม่และพอจะต่อเติม ได้ทรงเพิ่มเป็นผลจนทั่วไป
ราวสองร้อยโรงเรียนสอนเขียนอ่าน ในท้องถิ่นกันดารทั้งเหนือใต้
ตชด.สอนสั่งโดยตั้งใจ เป็นครูได้อย่างดีมีเมตตา
เด็กชาวเขาหลายคนเรียนจนรู้ ได้เป็นครูช่วยฝึกการศึกษา
และรับช่วงการสอนตอนต่อมา ได้รู้ว่าอยู่ในถิ่นแผ่นดินไทย.

บรรยาย นี่คือบางส่วนจากบทร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งนางสาววนิดา สถิตานนท์ เป็นผู้ร้อยกรอง ทำให้เราได้เห็นภาพ และซาบซึ้งในพระมหากรุณาอันมีค่ายิ่ง ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือสมเด็จย่าของชาวไทย

ดนตรี

บรรยาย สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงปฏิบัติและอุทิศเวลาเกือบทั้งหมด โดยมิเห็นแก่ความเหนื่อยยากและลำบากพระวรกาย เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนและพระราชทานสิ่งของเครื่องใช้แก่ข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือน ที่ปฏิบัติงานในท้องถิ่นชายแดนอันทุรกันดารและห่างไกลจากการคมนาคม เป็นประจำงานที่ทรงกระทำดุล่วง ที่กำลังกระทำอยู่ และที่เพิ่งทรงริเริ่มทำใหม่ มีมากมายเกินกว่าจะพรรณนาให้ครบถ้วนได้ นอกจากนั้น ยังทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์ขององค์การสมาคม และมูลนิธิ เพื่อสาธารณกุศลมากมาย ดังที่นายแพทย์มณเฑียร บุนนาค เลขาธิการมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้เล่าให้ฟังถึงมูลนิธิต่าง ๆ ในพระอุปถัมภ์ของพระองค์ ดังนี้

นพ.มณเฑียร "ทรงมีมูลนิธิอยู่ในพระอนุเคราะห์ ประมาณ ๒๕ มูลนิธิ รวมทั้งของมูลนิธิแพทย์อาสาด้วย แต่สำหรับแพทย์อาสานั้น ท่านทรงเป็นองค์นายิกากิตติมศักดิ์ของมูลนิธิเพียงมูลนิธิเดียว เพราะฉะนั้น ก็เท่ากับว่า

เป็นมูลนิธิที่ท่านทรงมีภารกิจที่จะทรงบริหารงานของมูลนิธิแพทย์อาสานี้อย่างเต็มที่ มูลนิธิแพทย์อาสานี้เรามีคณะกรรมการกลาง กับคณะกรรมการที่ปรึกษาในส่วนกลาง ก็สมเด็จท่านก็ทรงเป็นองค์นายิกากิตติมศักดิ์ของมูลนิธิ นอกจากนั้นแล้ว เราก็ยังมีกรรมการบริหาร และกรรมการที่ปรึกษาของจังหวัดต่าง ๆ ที่เรียกว่าจังหวัดแพทย์อาสาของมูลนิธินี้อีก ๔๘ คณะ ก็หมายความถึงว่า มี ๔๘ จังหวัด เวลานี้ ก็มีคณะกรรมการบริหารระดับจังหวัดอีก ๔๘ จังหวัด ๔๘ คณะ"

ดนตรีบรรยาย

มีผู้กล่าวว่า สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงเป็นขวัญใจของทหารและตำรวจตระเวนชายแดน เพราะว่าพระองค์ทรงปฏิบัติและอุทิศเวลาเกือบทั้งหมด โดยไม่ได้เห็นแก่ความเหนื่อยยากและลำบากพระวรกาย เพื่อพวกเขามาโดยตลอด และ ตชด.หรือตำรวจตระเวนชายแดน เป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งได้รับพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น ดังที่พลตำรวจโท มโน สมิตะพินทุ ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้เล่าให้ฟังว่า

พล.ต.ท. มโน

"สาเหตุที่สมเด็จย่าทรงมีพระมหากรุณาธิคุณแก่ตำรวจตระเวนชายแดนเป็นพิเศษนั้น เฉพาะเรื่องนี้ก็ต้องศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติของพระองค์ท่านเป็นประจำวัน ในสมัยที่พระวรกายยังทรงแข็งแรงอยู่ หากเสด็จไปประทับแรมต่างจังหวัด จะทรงโปรดไปประทับที่ที่มีอากาศหนาวเย็นและที่มีภูเขา เพื่อที่จะได้ทรงพระดำเนินออกกำลังกาย ในการเสด็จฯ และการประทับแรมในระยะก่อน ทางทหารมิได้จัดกำลังไปถวายความปลอดภัย ก็คงมีแต่ราชองครักษ์ประจำพระองค์ จึงเป็นหน้าที่ของตำรวจภูธรและตำรวจตระเวนชายแดนที่จะไปถวายความปลอดภัย เมื่อเสด็จฯ ไปประทับที่พระตำหนักภูพิงค์ราชนิเวศน์ในครั้งแรกนั้น เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๕ ได้จัดกำลังไปถวายความปลอดภัย จำนวน ๒ หมวด โดยตั้งเต้นท์อยู่ที่ผาดำนอกรั้วพระตำหนัก เนื่องจากพระองค์ทรงโปรดที่จะเสด็จพระดำเนินเป็นการออกกำลัง และทอดพระเนตรดอกไม้ ต้นไม้ต่าง ๆ ขณะเสด็จฯ ได้ทรงเห็นตำรวจตระเวนชายแดนไปตั้งเต้นท์อยู่ ก็ได้ทรงซักถาม เพราะตำรวจตระเวนชายแดนแต่งตัวชุดสนามคล้าย ๆ ทหาร และตอนนั้นเองจึงได้ทรงทราบถึงภาระหน้าที่ ตลอดจนความยากลำบากของตำรวจตระเวนชายแดน จึงได้เริ่มเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมเยียนตามที่ตั้งหมวดตำรวจตระเวนชายแดนในภาคเหนือ และโปรดเกล้าฯ ให้ทุกคนได้ถ่ายรูปหมู่ในการเสด็จฯ แต่ละแห่งด้วย จากนั้นมา ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ในการสร้างโรงเรียนชาวเขาและประชาชนไกลคมนาคม ในความรับผิดชอบของ

ตำรวจตระเวนชายแดนในที่ต่าง ๆ ทรงสนพระทัยในสภาพความเป็นอยู่ของตำรวจตระเวนชายแดนตลอดเวลา นอกจากนี้ ยังทรงสนพระทัยในสถานการณ์ความเป็นไปของตำรวจตระเวนชายแดน หากหนังสือพิมพ์ลงข่าวที่เกี่ยวกับตำรวจตระเวนชายแดนในทางที่ไม่ดีแล้ว จะทรงตัดข่าวไว้ และส่งให้ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงได้ทราบ และทรงขอทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ด้วย

ครั้งสำคัญที่สุดก็คือ การเสด็จพระราชดำเนินขึ้นดอยอินทนนท์ ซึ่งเป็นยอดเขาสูงสุดของประเทศไทย ได้เสด็จพระราชดำเนินไปประทับแรมในป่าเช่นเดียวกับตำรวจตระเวนชายแดนถึง ๒ คืน ซึ่งตำรวจตระเวนชายแดนก็ได้ถวายงานอย่างเต็มที่เต็มความสามารถ และครั้งที่สอง ได้เสด็จพระราชดำเนินไปประทับแรมที่หมวดตำรวจตระเวนชายแดนทางด้านอำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ก็ได้เสด็จพระราชดำเนินออกร่วมในการลาดตระเวนรอบฐานในตอนกลางคืนด้วย ยิ่งได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมตำรวจตระเวนชายแดนทุกภาค ทรงเห็นการปฏิบัติที่ยากลำบาก ด้วยพระทัยเปี่ยมล้น ด้วยพระเมตตา จึงได้พระราชทานพระมหากรุณาธิคุณแก่ตำรวจตระเวนชายแดนตลอดมา จนถึงทุกวันนี้"

ดนตรี บรรยาย

พระมหากรุณาอันมีค่ายิ่ง ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีอีกอย่างหนึ่งก็ได้แก่ โครงการสำคัญ ๆ ต่าง ๆ ที่ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ ซึ่งเอื้ออำนวยประโยชน์สุขต่อประชาชนอย่างมากมาย และตำรวจตระเวนชายแดนก็มีบทบาทในเรื่องนี้อยู่ไม่ใช่น้อย พลตำรวจโท มโน สมิตะพินทุ ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับโครงการในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในส่วนที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดน ดังนี้

พล ต.ท.มโน

"โครงการสำคัญ ๆ ความจริงมีอยู่หลายโครงการด้วยกัน แต่ที่น่าจะนำมากล่าวที่สำคัญ มี ๒ โครงการ คือ โครงการโรงเรียนชาวเขาและประชาชนไกลคมนาคม ซึ่งโครงการนี้ทรงให้การสนับสนุนตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ด้วยการพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ และเงินพระราชทานในส่วนที่มีผู้มีจิตศรัทธาทูลเกล้าฯ ถวาย ให้กับตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อนำไปใช้ในการสร้างอาคารเรียนและบ้านพักครู ตามโครงการโรงเรียนชาวเขาและประชาชนไกลคมนาคม ต่อมาจนถึงปัจจุบันตำรวจตระเวนชายแดนได้รับเงินมาแล้ว เป็นเงินถึง ๑๕,๖๙๓,๗๗๐.- บาท และได้พระราชทานธงชาติ พระพุทธรูป ภปร. พระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อุปกรณ์การศึกษา ให้กับโรงเรียนทุกโรงเรียน ในปัจจุบันนี้ พระองค์ได้พระราชทานยาและเวชภัณฑ์ให้

กับโรงเรียนดังกล่าว เพื่อรักษาพยาบาลเด็กนักเรียนและประชาชนในท้องถิ่นนั้นอีกส่วนหนึ่งด้วย ยังประโยชน์ให้แก่ประชาชนชาวเขาและประชาชนไกลคมนาคม ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนเช่นเดียวกับประชาชนในท้องถิ่นอื่น ๆ

โครงการที่สำคัญอีกโครงการหนึ่งก็คือ โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน โดยเริ่มดำเนินการครั้งแรกในปี ๒๕๒๑ เป็นต้นมา ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โครงการนี้สืบเนื่องมาจากพระองค์ทรงมีพระราชปรารภถึงความทุกข์ยากลำบาก และความไม่มั่นคงปลอดภัยของประชาชนในชนบทตามหมู่บ้านต่าง ๆ ทางกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค ๒ ได้จัดทำโครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้านขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย พระองค์ทรงรับไว้ในพระอุปถัมภ์และพระราชทานพระราชทรัพย์เพื่อจัดตั้งเป็นกองทุน ๑ ล้านบาท ปัจจุบันมีเงินกองทุนทั้งสิ้น ๑,๕๓๔,๐๐๐.- บาท และพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ และส่วนที่มีผู้มีจิตศรัทธาทูลเกล้าฯ ถวาย โดยเสด็จพระราชกุศลอีกส่วนหนึ่ง เป็นเงิน ๔ แสน เก้าหมื่นบาทเศษ เพื่อใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งปัจจุบันกำลังดำเนินการในพื้นที่ตำบลห้วยยาง อำเภอกระนวน กิ่งอำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ และบางหมู่บ้าน ซึ่งเป็นที่ตั้งโรงเรียนไกลคมนาคมอีกด้วย”

บรรยาย

ในบรรดาพระราชกรณียกิจเพื่อพสกนิกรในท้องถิ่นทุรกันดารที่แลเห็นเด่นชัด และเป็นคุณประโยชน์อย่างยิ่งที่สุดอย่างหนึ่ง ก็คือ การที่ทรงริเริ่มจัดตั้งหน่วยแพทย์อาสาขึ้น เพื่อช่วยเหลือราษฎรที่เจ็บป่วยในท้องถิ่นทุรกันดารและห่างไกล มีชื่อเรียกว่า *“หน่วยแพทย์อาสา ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี”* สำหรับความเป็นมาของหน่วยแพทย์อาสาฯ จนกระทั่งก่อกำเนิดเป็นมูลนิธิ นั้น นายแพทย์ มณเฑียร บุนนาค เลขาธิการมูลนิธิแพทย์อาสา ได้เล่าให้ฟังดังนี้

นพ.มณเฑียร

“ความจริงมูลนิธิแพทย์อาสานี่ ถ้าเผื่อจะนับกันแล้ว ก็ถือกำเนิดมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๒ มาถึงปัจจุบันนี้ก็ ๑๔ - ๑๕ ปีแล้ว เมื่อเริ่มต้นทีเดียวก่อนที่จะทรงจัดตั้งมูลนิธินี้ขึ้นก็เนื่องมาจากว่า สมเด็จฯ ท่านโปรดฯ ที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรตามจังหวัดต่าง ๆ ที่อยู่ห่างไกล โดยเฉพาะที่มีตำรวจชายแดนอยู่ดูแลความเรียบร้อยอยู่ตามชายแดนต่าง ๆ ท่านก็เสด็จพระราชดำเนินไปตามนั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๗ ทีนี้ก็ในระหว่างที่ท่านเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรตามสถานที่เหล่านั้น ในปี ๒๕๐๗ เป็นต้นมานี่ ท่านก็ทอดพระเนตรเห็นด้วยพระองค์เองว่า ราษฎรที่อยู่ห่างไกลที่ท่านเสด็จฯ ไป ประสบความยาก

ลำบากเหลือเกิน เวลาที่ป่วยเจ็บ และพระองค์ท่านก็พยายามที่จะทรงหาหน่วยแพทย์ต่าง ๆ ออกไปช่วยเหลือราษฎรเหล่านั้น เพราะว่าราษฎรเหล่านั้นก็ยากจนมาก และก็ยังจะห่างไกลด้วย แล้วก็ไม่มีความรู้ว่าจะไปที่ไหน ไม่ทราบว่าจะเป็นอย่างไร เมื่อพระองค์ท่านเห็นความยากลำบากเหล่านี้ ท่านก็พยายามที่จะหาให้มีหน่วยแพทย์ออกไปช่วยรักษาพยาบาลเขา แต่ตั้งแต่ ๒๕๐๗ จนกระทั่งถึง ๒๕๑๒ ก็ยังไม่ปรากฏว่าจะสามารถที่จะมีหน่วยแพทย์ใด ๆ ออกไปถึงจุดเหล่านั้นได้ ท่านก็เลยมีพระราชดำริขึ้นมาว่า ถ้าอย่างนั้นก็น่าจะ..คือมีพวกหมอที่มีจิตใจดีเป็นจำนวนมาก น่าจะเรียกร้องเป็นอาสาสมัครที่จะออกไปปฏิบัติงานนี้ได้ ซึ่งอันนี้ ความคิดอันนี้ ท่านก็เกิดขึ้นเมื่อตอนที่ท่านประทับอยู่ที่เชียงใหม่ ท่านก็เลยเชิญพวกหมอต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ขึ้นมาปรึกษาหารือดูว่า จะสมัครกันเป็นอาสาสมัครกันไหม ออกไปปฏิบัติงาน มีหมอ มีพยาบาล มีทันตแพทย์ มีอะไรออกไป มีหมอฟันนี่สำคัญ ทีนี้ปรากฏว่าพวกหมอเขาก็ยินดีที่จะรับสนองพระราชดำริ ก็เลยดำเนินการเริ่มต้นจัดตั้งการมีแพทย์เคลื่อนที่ขึ้นมาครั้งแรก และก็ทดลองออกไปปฏิบัติงาน เมื่อทดลองออกไปปฏิบัติการในระยะแรกนั้น ก็ไปกันตามที่เห็นว่าห่างไกลเหมาะสม โดยมีตำรวจตามชายแดน มีพาหนะที่ใช้ เฮลิคอปเตอร์สมัยนั้น เพราะถนนหนทางต่าง ๆ มันก็ไม่ดี ก็จะต้องใช้เฮลิคอปเตอร์เดินทางไปรักษาพยาบาลครั้นต่อมา ก็มีจังหวัดอื่น ๆ ที่ท่านเสด็จพระราชดำเนินไป จังหวัดอื่น ๆ เมื่อเขาทราบว่าทรงจัดตั้งขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอื่น ๆ ก็ขอที่จะเป็นอาสาสมัครบ้าง พวกหมอต่าง ๆ เหล่านี้ ก็เลยเกิดเป็นทีละจังหวัดสองจังหวัด เรื่อยมามาก ๆ ขึ้น จนกระทั่ง ปัจจุบันนี้มีถึง ๔๘ จังหวัด ซึ่งท่านก็รับสั่งว่า จะไม่ขยายเพิ่มออกไปอีกแล้ว แต่ ๔๘ จังหวัดนี้ ท่านก็มีข้อแม้ว่าจะต้องเป็นจังหวัดที่อยู่ในที่ที่ติดชายแดนหรือใกล้ชายแดน ถ้าเผื่อเป็นจังหวัดที่อยู่กลาง ๆ ส่วนกลางแล้ว ท่านก็ถือว่าไม่ห่างไกล ไม่ทุรกันดารอะไรมาก ก็ไม่ควรจะตั้งเป็นมีกิจการแพทย์อาสา ในระยะต่อมา ในปี ๒๕๑๖ ท่านก็เลยทรงพิจารณาเห็นว่าควรจะตั้งเป็นมูลนิธิขึ้นมา เป็นเรื่องเป็นราวให้เรียบร้อยขึ้น ก็เลยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งเป็นมูลนิธิโดยสมเด็จท่านทรงเป็นองค์นายิกากิตติมศักดิ์ของมูลนิธินี้ตั้งแต่บัดนั้นมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้"

ดนตรีบรรยาย

จากน้ำพระทัยอันเปี่ยมล้น ทำให้ประชาชนชาวไทยได้อยู่เย็นเป็นสุข ความมั่นคงของประเทศชาติเพิ่มขึ้น คนที่หมดหวังในชีวิต ก็กลับฟื้นคืนมาใหม่ สดใสกว่าเก่า เพราะน้ำพระทัยที่โปรยปรายไปทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยแพทย์อาสา หรือโครงการที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงใน

ชนบท เพื่อความมั่นคงของชาติ และอีกหลายสิ่งหลายอย่าง ล้วนแล้วแต่เป็นพระมหากรุณาอันมีค่ายิ่ง ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือสมเด็จย่าของพวกเรานั่นเอง

เพลงสมเด็จย่าประชาไทย

เสด็จฯ อ่างเก็บน้ำลำตระเพลิง จ.นครราชสีมา

พระราชทานเลี้ยงแพทย์อาสา ในพระบรมราชูปถัมภ์
ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

มูลนิธิกองทุนการกุศลสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *สิริพร ทองคำวงศ์*
ผู้ร่วมรายการ *คุณหญิงกนิษฐา วิเชียรเจริญ*

ดนตรี

บรรยาย สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงเป็นขัตติยนารีศรีประเทศนั้น เป็นจริงโดยแท้ เพราะพระราชกรณียกิจที่ทรงบำเพ็ญตลอดมา ล้วนเป็นประโยชน์สุขต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และแก่ราษฎรไทยทั่วหน้า โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ขาดแคลนปัจจัยที่จะช่วยให้ชีวิตอยู่ดีมีสุข เช่น ขาดการศึกษา สุขภาพอนามัย โดยเฉพาะสถานพยาบาล รวมทั้งผู้ป่วยเจ็บ พิการ และยากไร้

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจส่วนใหญ่เป็นงานด้านพัฒนาและอาสาสมัครเพื่อสังคม ดังที่ประจักษ์แล้วว่า ทรงบำเพ็ญประโยชน์ด้านงานสังคมสงเคราะห์ไว้เอนกประการ ทรงมีมูลนิธิที่อยู่ในพระอุปถัมภ์มากมายหลายมูลนิธิ เช่น มูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และมูลนิธิที่ช่วยคนโรคเรื้อน ถึง ๓ แห่งด้วยกัน คือที่ลำปาง เชียงใหม่ และที่นครศรีธรรมราช ตลอดทั้งมูลนิธิที่ให้ความช่วยเหลือแก่ทหาร ตำรวจ ข้าราชการชายแดน รวมทั้งทางด้านการศึกษาด้วย

ด้วยเหตุที่ทรงรับมูลนิธิต่าง ๆ ไว้ในพระอุปถัมภ์ไม่น้อยกว่า ๒๐ แห่ง ในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุได้ ๘๐ พรรษา ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๓ จึงมีผู้ร่วมใจกันน้อมเกล้าน้อมกระหม่อม บริจาคทรัพย์สินตามกำลังและศรัทธา โดยเสด็จพระราชกุศล เป็นกองทุนการกุศลสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งท่านผู้หญิง เบ็ตตี้ ดูแมน ได้ก่อตั้งขึ้นที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อเป็นการสนองพระราชดำริ ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ดังที่คุณหญิง กนิษฐา วิเชียรเจริญ กรรมการและเลขาธิการของกองทุนการกุศลสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้เล่าถึงความเป็นมาของกองทุนนี้ว่า

คุณหญิงกนิษฐา "มูลนิธิกองทุนการกุศลสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ก่อตั้งขึ้นโดยท่านผู้หญิง เบ็ตตี้ ดูแมน ซึ่งเป็นพระสหายของสมเด็จ เป็นชาวอเมริกัน ขณะนี้ก็ล่วงลับไปแล้ว อายุ ๘๕ ท่านได้เริ่มตั้งมูลนิธิในสหรัฐฯ

ก่อน เมื่อราวพระชนม์สัก ๗๐ แล้วก็หาทุนอะไรต่ออะไรขึ้นตั้งแล้วก็ไปจดทะเบียนเป็นมูลนิธิในต่างประเทศ แล้วก็ขอให้เสียภาษีซึ่งเป็นมูลนิธิต่างประเทศ มูลนิธิแรกที่เป็นของรัฐบาล ซึ่งผู้บริจาคไม่ต้องเสียภาษี ทีนี้มาถึงพระชนมายุจะ ๘๐ พรรษา ท่านผู้หญิง เบ็ตตี้ ดูแมน ก็มาชักชวนคนไทย ที่มีความจงรักภักดีว่า ควรจะตั้งในไทย บ้างนะ แล้วท่านก็จะโอนเอามูลนิธิในสหรัฐฯมาให้ทางนี้ เราก็ช่วยจัดทำขึ้นโดยท่านก็ไปเชิญด๊อกเตอร์ ถนัด คอร์มัน มาเป็นประธานมูลนิธิ แล้วก็เชิญคนอื่น ๆ อีกหลายคน รวมทั้งมีชาวอเมริกันหลายคน เพราะว่ามูลนิธินี้ก็เหมือนเป็นความร่วมมืออันหนึ่งของอเมริกันกับไทย พอตอนที่พระชนมายุ ๘๑ ในราวพุทธศักราช ๒๕๒๓ เราก็ช่วยกันจัดงาน หาเงินเพื่อก่อตั้งมูลนิธิ ก็จัดกันอยู่หลาย ๆ งาน ได้รับสิบกว่าล้าน พอก่อตั้งมูลนิธิแล้วนี่ วัตถุประสงค์ที่สำคัญของมูลนิธินี้ตามที่ท่านผู้หญิง เบ็ตตี้ ดูแมน ซึ่งมีความจงรักภักดีต่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีมาก เพราะว่าท่านเห็นว่าสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงเสียสละ ต่อประชาชนคนไทยเหลือเกิน ก็เห็นว่ามีมูลนิธิอยู่ ๕ มูลนิธิ ซึ่งรู้สึกว่าสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ทรงพระกรุณาให้ความสนพระทัยมาก และบางมูลนิธิที่ได้ทรงก่อตั้งขึ้นมา เช่น แพทย์อาสา ก็ทรงก่อตั้งมานานและตอนหลังก็มากลายมูลนิธิ และก็มีมูลนิธิโรคเรื้อน ๒ แห่ง เช่น มูลนิธิชีวิตใหม่ ที่จังหวัดเชียงใหม่ กับช่วยคนเป็นโรคเรื้อนที่ลำปาง ท่านทรงพระกรุณาสงสาร แล้วก็มีมูลนิธิสงเคราะห์ตำรวจทหาร ตำรวจตระเวนชายแดน และครอบครัว เพราะว่าท่านเสด็จไปตามชายแดนมาก ท่านก็เลยได้เห็นว่าตำรวจตระเวนชายแดน ได้รับความยากลำบากมากในการที่จะต้องไปรักษาชายแดน และก็ยังครอบครัวเขา ซึ่งอยู่ทางหลัง ถ้าตำรวจเป็นอะไรไป เพราะฉะนั้น ท่านก็ทรงช่วยเหลือมาก ตำรวจตระเวนชายแดนและครอบครัว เพราะฉะนั้น ท่านผู้หญิงเบ็ตตี้ ดูแมน ก็จึงตั้งเป้าไว้ว่ามูลนิธิกองทุนการกุศลสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่ก่อตั้งในสหรัฐฯ เมื่อพระชนมายุราว ๗๐ หรือว่าจะ ๗๐ นี่ แล้วก็ตอนพระชนมายุ ๘๐ ก่อตั้งในประเทศไทย ก็มีวัตถุประสงค์โดยตรงที่จะสนับสนุนมูลนิธิทั้ง ๕ แห่งนี่ก่อน แต่ก็มิได้ปิดกั้นมูลนิธิอื่นหรือองค์การกุศลอื่น ๆ ที่จะมาขอความช่วยเหลือ ก็จะพิจารณาด้วย ๕ แห่งนี่เป็นเรื่องสำคัญที่มูลนิธิตั้งเป้าไว้คือว่ามูลนิธิสงเคราะห์ตำรวจตระเวนชายแดนและครอบครัว มูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ มูลนิธิชีวิตใหม่ที่เชียงใหม่ มูลนิธิช่วยเหลือคนโรคเรื้อน จังหวัดลำปาง แล้วก็มูลนิธิแพทย์อาสา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี แต่ว่ามูลนิธิในพระอุปถัมภ์นั้นมีมาก เท่าที่หามาได้ตั้ง ๒๓ มูลนิธิ อย่างเช่น มูลนิธิส่งเสริมผลผลิตชาวเขาไทย สตรี

วิทยาสมาคม มูลนิธิสตรีวิทยา เหล่านี้ในพระอุปถัมภ์ แล้วโครงการอาสาสมัครสงเคราะห์ชาวเขาฝ่ายพุทธานุเคราะห์ ชมรมกลุ่มพระพุทธศาสนาและประเพณี โครงการจัดหาวัสดุการสอบสำหรับครูโรงเรียนชาวเขาและโรงเรียนไกลคมนาคม ก็อันนี้ของตำรวจตระเวนชายแดน สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยก็อยู่ในพระอุปถัมภ์ พีระยานุเคราะห์ มูลนิธิของหมอเพียร สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย สมาคมสูงอายุแห่งประเทศไทย สมาคมศิษย์เก่าพยาบาลศิริราช มูลนิธิมหาราชวิทยาลัย มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย มูลนิธิส่งเสริมกิจการเผยแพร่พุทธศาสนาและมนุษยธรรม สมาคมส่งเสริมการศึกษาในถิ่นกันดาร มูลนิธิเผยแพร่พุทธศาสนาแก่ชนถิ่นกันดาร มูลนิธิสงเคราะห์ครอบครัวทหารผ่านศึก โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของวัดอนงคาราม มูลนิธิพิพิธภัณฑ์วังวรดิษฐ์ เป็นต้น ที่เอ่ยมานี้หมายความว่าอยู่ในพระอุปถัมภ์ เพราะว่าบางแห่งเขาก็ไม่ได้รบกวนท่านอย่างเช่น มูลนิธิพิพัธภัณฑ์วังวรดิษฐ์ หรือจะเป็นวิทยาสมาคม เขาตั้งมามีทุนอะไรอยู่แล้ว แต่ว่าขอเข้าอยู่ในพระอุปถัมภ์อะไรอย่างนี้ แต่บางแห่งท่านก็ได้พระราชทานแต่ว่าที่ดิฉันจะพูดถึงไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับมูลนิธิอื่น แล้วก็ไม่อาจเอื้อมจะไปพูดถึงเขาที่อื่น เป็นแต่เพียงว่าได้เข้ามารับใช้ในมูลนิธิกองทุนสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งตั้งมาเพียง ๔ ปี ตั้งแต่พระชนมายุ ๘๐ พรรษา จนบัดนี้พระชนม์ ๘๔ พรรษา เราก็อาจจะพิจารณาว่าเงินกองทุนที่มีอยู่แล้วนี่จะมีดอกผลเท่าไหร่ พอถึงวันคล้ายวันพระราชสมภพ ๒๑ ตุลาคม เราก็จัดแจกให้มูลนิธิในพระอุปถัมภ์ไป ซึ่งก็แจกไปปีหนึ่งก็ล้านกว่าบาท อย่างปีนี้ก็ได้กราบทูลถามไปว่าจะพระราชทานใครบ้าง ก็จะมีมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ มูลนิธิสงเคราะห์ตำรวจตระเวนชายแดนและครอบครัว แล้วก็ชีวิตใหม่ แล้วก็โรคเรื้อนที่ลำปาง ก็จะพระราชทานมูลนิธิละ ๒๕๐,๐๐๐ บาท จากเงินที่มูลนิธิกองทุนนี้หาไว้ได้ แล้วก็จะพระราชทานกับพีระยานุเคราะห์มูลนิธิด้วยอีกแสนกว่า ก็เป็นเงินในปีนี้ ก็อันนี้เป็นงานที่มูลนิธิทำ เพื่อสนับสนุนการกุศลที่ได้ทรงทนุบำรุงอยู่ ท่านผู้หญิงเบ็ตตี้ ดูแมน เห็นว่ามูลนิธิกองทุนการกุศลตั้งขึ้นมา เพื่อจะให้เป็นอนุสรณ์ที่ยั่งยืนของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพราะว่าเป็นชื่อของท่านเฉพาะ แล้วก็มีวัตถุประสงค์เพื่อท่านโดยเฉพาะ ไม่ใช่เพื่อคนอื่น เพราะฉะนั้น ก็แล้วแต่พระราชประสงค์ว่าจะให้บริจาคช่วยเหลือมูลนิธิอะไร อันนี้ก็มีหลายท่าน ที่จะบริจาคให้กับมูลนิธินี้ ก็มักจะไปนึกว่าอยากจะถวายโดยเสด็จเป็นตามพระราชอัชยาสัยเฉพาะ หรือว่ายังไม่อยากให้มูลนิธิ แต่ที่จริงมูลนิธิอันนี้ก็เพื่อท่าน โดยทั้งหมด เป็นแต่เพียงว่าตั้งไว้ให้เป็นหลักเป็นฐาน แล้วก็เอาดอกผลมาใช้เพื่อว่ากองทุนจะได้มีอยู่ตลอดไป

เพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงพระองค์ท่าน แล้วก็มันก็เหมือนกันไม่ได้เอาไปเป็นของคนอื่น ก็แล้วแต่ท่านปีหนึ่งจัดแจกกันที่มันจะได้เป็นก้อนเป็นกำเท่านั้น"

บรรยาย

มูลนิธิกองทุนการกุศลสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ราษฎร ทุกหมู่ทุกเหล่า ทั้งผู้ที่อยู่ชายแดน ขาดแคลนและห่างไกลความเจริญ ทั้งด้านการศึกษา อนามัย สุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่ผู้ที่มีชีวิตของเขาเกือบจะหมดความหมาย เพราะความพิการอันเกิดขึ้นจากโรคภัยไข้เจ็บ ทำให้เขาเหล่านั้นสามารถที่จะดำรงชีวิตต่อไปช่วยตัวเองได้ โดยไม่เป็นภาระแก่สังคม อย่างเช่น มูลนิธิที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยเป็นโรคเรื้อน ซึ่งมูลนิธิกองทุนการกุศลสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ให้ความช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้และครอบครัวอย่างไร คุณหญิงกนิษฐา วิเชียรเจริญ กรรมการและเลขาธิการของมูลนิธินี้ได้ชี้แจงต่อไปว่า

คุณหญิงกนิษฐา

"มูลนิธิในพระอุปถัมภ์นี้ ที่สืบทราบมานี่มีประมาณ ๒๐ กว่า เพราะฉะนั้น เราก็มิได้ตกลงไปว่าจะเป็นมูลนิธิอะไรก็ได้ถ้ามาขอความช่วยเหลือจากมูลนิธินี้ก็จะต้องพิจารณาดู เพราะฉะนั้นก็เรียกว่าทำไปตามวัตถุประสงค์ดั้งเดิมของผู้ก่อตั้งก่อนคือท่านผู้หญิง เบ็ตตี้ ดูแมน ที่มุ่งจะช่วย ๕ อันแรก แต่เราก็ขยายมาแล้วอะไรอย่างนี้ ที่อยู่ในพระอุปถัมภ์โดยตรงนี่ก็มีมูลนิธิชีวิตใหม่. ซึ่งช่วยคนเป็นโรคเรื้อนที่เชียงใหม่ ซึ่งมูลนิธินี้ก็ได้ก่อตั้งโดยคนอเมริกันเหมือนกัน เมื่อก่อตั้งมาแล้วตั้ง ๓๐ กว่าปี จนถึงเดี๋ยวนี้ ก็ภายหลังจึงได้มาขอเข้าอยู่ในพระอุปถัมภ์ เพราะว่าท่านทรงมีพระเมตตาต่อผู้ป่วยเป็นโรคเรื้อนอย่างมาก และยังลูก ๆ ก็ถึงได้เรียกว่าชีวิตใหม่ เพื่อจะได้ชุบชีวิตเขาใหม่ อันนั้นที่เชียงใหม่ แล้วก็มีมูลนิธิช่วยคนโรคเรื้อน จังหวัดลำปาง ซึ่งก่อตั้งโดยคนอเมริกัน แล้วก็ภายหลังมีคนไทยร่วมด้วย ก็จึงได้มาขอเข้าอยู่ในพระอุปถัมภ์ ทั้งสองมูลนิธินี้อยู่ในความช่วยเหลือของมูลนิธิกองทุนการกุศล ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีโดยตรง แล้วก็ได้จัดเงินบริจาคให้ทั้ง ๒ มูลนิธิในวันพระราชสมภพของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในปีที่แล้วกับปีนี้ รวมกันจะเห็นได้ว่า สำหรับมูลนิธิชีวิตใหม่ได้ให้เงินช่วยเหลือแล้ว ๖๕๐,๐๐๐ บาท สำหรับมูลนิธิช่วยคนโรคเรื้อน จังหวัดลำปาง ก็ช่วยไปแล้ว ๕๓๐,๐๐๐ บาท แล้วก็ยังมีนิคมโรคเรื้อนพุทหงษ์ ที่นครศรีธรรมราช นิคมโรคเรื้อนนี้ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้เคยเสด็จเยี่ยมและทรงแสดงความห่วงใย แล้วก็ทรงพระเมตตาอยู่มาก แต่ว่ายังไม่ทันได้มีการขอเข้าในพระอุปถัมภ์ แต่ว่าผู้ที่จัดดำเนินการนิคมนี้ก็ได้ขอความช่วยเหลือมายังมูลนิธิ ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี คณะกรรมการได้พิจารณาให้ความช่วยเหลือไปเป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท เพราะ

ฉะนั้น ในเรื่องของการช่วยเหลือผู้เป็นโรคเรื้อน เพื่อให้หายแล้วก็เพื่อจะช่วยป้องกันและช่วยไม่ให้ลูกหลานของเขาติดโรคเรื้อน ทางมูลนิธิของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีนี้ ก็ได้ช่วยเหลือไปไม่น้อยเหมือนกัน อันนี้ก็เพราะว่าท่านทรงเมตตาอยู่มากในเรื่องผู้ป่วยเป็นโรคเรื้อน"

สิริพร "สำหรับการดำเนินงานหรือว่าวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งของมูลนิธิโรคเรื้อนที่ลำปาง แล้วก็ที่เชียงใหม่ เขามีการดำเนินงานแล้วก็วัตถุประสงค์อย่างไรบ้าง"

คุณหญิงกนิษฐา "คือดิฉันเองก็ไม่ได้เป็นกรรมการของมูลนิธิทั้ง ๒ แห่งนั้นโดยตรง แต่ก็ดูได้จากเอกสารที่มีเขียนไว้อย่างมูลนิธิชีวิตใหม่ ก็ช่วยเหลือผู้ป่วยเป็นโรคเรื้อนแล้วก็เป็นโรคจิตด้วย และคนพิการอื่น ๆ ก็ถ้าเข้ามาอยู่ในนิคมของมูลนิธินี้เขาก็ช่วยเหลือด้วย แล้วก็ช่วยผู้ที่หายป่วยหรือทุเลาจากการป่วยเป็นโรคเรื้อน หรือโรคจิตหรือพิการอย่างอื่นนี่ ให้มีทางประกอบอาชีพช่วยตนเอง เช่น หางานให้ทำ จัดที่ดินให้ทำมาหากิน เช่น จัดตั้งเป็นนิคมกสิกรรม แล้วก็มีหมู่บ้านพักฟื้น แล้วก็ช่วยในด้านการส่งเสริมการศึกษาเด็ก ๆ ในหมู่บ้านพักฟื้นของมูลนิธินี่ แล้วก็เวลาที่มูลนิธิช่วยไป ทางโน้นก็รายงานมาให้ทราบว่าได้เอาไปทำอะไร แต่โดยมากตอนหลังนี่ ช่วยเหลือให้การศึกษากับลูกหลานของผู้ป่วยเป็นโรคเรื้อน เพราะว่าโดยมากแล้วนี่โรงเรียนธรรมดาก็มักจะรังเกียจนิดหน่อย ถ้าทราบว่ามาจากพ่อแม่เป็นโรคเรื้อน เพราะฉะนั้น เราจึงต้องตั้งส่งเสริมการศึกษา หรือมีอะไร ๆ เฉพาะให้เด็กเหล่านี้ที่เชียงใหม่ ที่ลำปางก็เช่นเดียวกัน ก็รู้สึกว่าทำนองเดียวกันนี่ มีนิคมมีโรงเรียนเฉพาะ ลูกหลานของเด็กที่เป็นโรคเรื้อน อย่างโรงเรียนจิตอารีย์ ซึ่งก็ทรงรับเข้าในพระอุปถัมภ์ด้วย เมื่อประมาณ ๓๐ ปี มาแล้ว และอย่างที่โรคเรื้อนพุทหงษ์ที่นครศรีธรรมราชก็เช่นเดียวกัน โดยมากมูลนิธิที่ก่อตั้งช่วยเหลือพวกนี้ขึ้นมาแล้วนี่ ต้องหาที่มีนิคมที่ดินต่างหาก เพราะว่าอันนี้เป็นของธรรมดาคนเราก็ยังเป็นปุถุชนก็ยังอดรังเกียจไม่ได้ถ้าเห็นคนเป็นโรคเรื้อน เพราะฉะนั้น มูลนิธิที่ตั้งขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือเท่านี้ก็เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ที่ตกทุกข์ได้ยาก และที่เคราะห์ร้ายเหล่านี้มาก ก็คิดว่าพระองค์ท่านมีพระเมตตาเหลือเกิน ที่จะทรงช่วยเหลือ เราก็พยายามหาเงินมา แล้วก็แบ่งสรรค์ให้ทุกปี ก็หวังว่าจะได้เป็นประโยชน์ต่อพวกที่เป็นโรคเรื้อน

สิริพร สำหรับหลักเกณฑ์ที่ทางกองทุนสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ให้การช่วยเหลือมูลนิธิต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านโรคเรื้อนนี้ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งหรือสองในห้า ซึ่งเริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่แรก มีหลักเกณฑ์พิจารณาอย่างไรบ้าง ในแต่ละปี"

คุณหญิงกนิษฐา "พูดถึงเฉพาะโรคเรื้อนมิได้มีหลักเกณฑ์โดยเฉพาะ แต่เราคือหลักเกณฑ์ในการแบ่งสรรค์เงินไปช่วยมูลนิธิในพระอุปถัมภ์นี้ มีหลักเกณฑ์เพียงว่า เมื่อจวนจะถึงวันพระราชสมภพ เราก็ถือว่าหาเงินที่เป็นรายได้ที่มูลนิธิได้หาเงินไว้ เป็นดอกผลต่าง ๆ นี่ แบ่งสรรค์ไปเพื่อสนับสนุนเป็นเงินอุดหนุนให้กับมูลนิธิเหล่านี้ เป็นการเสด็จโดยพระราชกุศลให้กับพระองค์ท่านในวันพระราชสมภพก็มีเท่านี้เอง อย่างปีนี้ ครั้งแรกที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ได้ประทับอยู่ในกรุงเทพมหานครในระยะใกล้ ๆ วันพระราชสมภพของท่าน แล้วก็ท่านได้เสด็จทรงบรรยายเกี่ยวกับชีวประวัติและภาพฝีพระหัตถ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ก็เลยถือโอกาสเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม เชิญให้ผู้แทนมูลนิธิต่าง ๆ ในพระอุปถัมภ์ ๕ แห่ง ได้มารับเงินอุดหนุนจากมูลนิธิกองทุนการกุศล สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีอีกที แต่คราวนี้มูลนิธิที่เป็นครั้งแรกที่มารับก็มี พิริยานุเคราะห์มูลนิธิ สำหรับแพทย์อาสาคราวนี้ไม่ได้ให้เพราะว่าอาจจะเป็นว่า ท่านมีพระราชทรัพย์ส่วนอื่นหรือว่ามีคนส่วนอื่นให้เยอะแล้วก็ได้"

บรรยาย พระกรุณาธิคุณที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงมีต่อราษฎร ผู้เจ็บป่วยยากไร้ในท้องถิ่นต่าง ๆ จากเหนือสุดใต้ ตะวันออกจรดตะวันตก ที่อาณาเขตประเทศไทย พระองค์ท่านได้ทรงปฏิบัติไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อเสด็จพระราชดำเนิน ณ ที่ใด พระองค์ทรงนำความหวัง ความอบอุ่นและความชุ่มชื่นใจไปพระราชทานแก่ผู้ได้เข้าเฝ้าละอองพระบาท ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ เพื่อบำบัดความเดือดร้อนทุกข์ยากให้แก่ประชาชนตลอดมา แม้ว่าสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จะเจริญพระชนมายุได้ ๘๔ พรรษา แล้วก็ตาม แต่พระองค์ก็ยังทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจต่อประเทศชาติ และประชาชน โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยพระวรกายแต่ประการใด นับว่าพระองค์ทรงมีน้ำพระทัยในการช่วยเหลือราษฎรที่ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อนโดยแท้

มูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ*
ผู้ร่วมรายการ *คุณหญิง สุมาลี จาติกวณิช*

เด็กชาย "ดีใจมากครับ และก็ภูมิใจด้วย ที่ได้เข้ามาในศูนย์นี้ เมื่อก่อนผมทำอะไรไม่ถนัดเลย เดี๋ยวนี้ผมทำได้หลายอย่าง ซึ่งผมคิดว่าเป็นเพราะพระเมตตาของสมเด็จพระศรีนครินทราฯ มากครับ"

เด็กหญิง "หนูดีใจมากที่ได้เข้ามาอยู่ในศูนย์นี้ เป็นพระมหากรุณาธิคุณของท่าน ที่ได้สร้างศูนย์และโรงเรียนขึ้นมา ให้พวกหนูและคนพิการคนอื่น ๆ เข้ามาอยู่และรักษา และเรียนให้มีที่นอน มีที่พัก มีที่รักษา และก็มีห้องอาหาร มีโรงเรียนให้พวกหนูอยู่ ให้เรียน ให้รักษาเหมือนคนปกติ ตอนนี้หนูหายเกือบจะเป็นเหมือนคนปกติทั่ว ๆ ไป แล้วค่ะ"

ผู้ชาย "ผมมีความรู้สึกว่า เหมือนกับให้ผมมาเกิดใหม่ครับ เพราะให้ความสะดวกสบายทุกอย่าง ช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพผมให้ดีขึ้น ทั้งสติปัญญาและร่างกาย ผมมีความอิ่มเอิบใจมาก ที่องค์พระศรีนครินทราบรมราชชนนี และในหลวง ได้มีเมตตากับผม ที่ได้ส่งมาอยู่ที่นี่ พระคุณของท่านมากมายนับไม่ถ้วน ผมจะจดจำไว้ตลอดชีวิตครับ."

บรรยาย นี่คือความรู้สึกของเด็ก ๆ เพียงบางส่วน ที่อยู่ในศูนย์บริการเด็กพิการ และโรงเรียนศรีสังวาลย์ ของมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ดนตรี

บรรยาย คนพิการเป็นประชากรกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีความไม่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ฉะนั้น คนพิการจึงควรได้รับการรักษา แก้ไข และฟื้นฟูสมรรถภาพเพื่อให้เขาเหล่านั้นสามารถมีส่วนร่วมรับใช้และพัฒนาประเทศชาติได้ รวมทั้งอยู่ร่วมกันได้ในสังคม ท่านผู้ฟังคงจะเคยเห็นคนพิการหลายต่อหลายคน ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตทัดเทียมกับคนธรรมดา มีชื่อเสียง และอีกหลาย ๆ อาชีพ ซึ่งไม่น้อยหน้าคนที่มีร่างกายปกติธรรมดา และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ได้เล็งเห็นปัญหาของคนพิการ จึงได้ดำเนินการเพื่อป้องกันความพิการและให้การแก้ไข ฟื้นฟูสมรรถภาพ และสงเคราะห์ รวมทั้งให้การศึกษาแก่คนพิการ

ในลักษณะงานต่าง ๆ กัน มูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ จึงได้ก่อกำเนิดขึ้น คุณหญิงสุมาลี จาติกวนิช ประธานศูนย์บริการเด็กพิการ และโรงเรียนศรีสังวาลย์ของมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ

คุณหญิงสุมาลี

"มูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ ถือกำเนิดมาตามกฎหมาย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ เป็นปีที่ว่าได้รับจดทะเบียนให้ดำเนินกิจการ แต่ความเป็นจริงแล้วนั้น สาเหตุนั้นมีมาตั้งแต่ปีพ.ศ.๒๔๙๕ ประเทศไทยของเรานั้นไม่เคยรู้จักกับโรค ซึ่งภายหลังเราเรียกว่า โรคไขสันหลังอักเสบ มาก่อน ปีนั้นมีเด็กจำนวนมากทีเดียวที่ป่วยเป็นไข้สูงมาก แล้วในที่สุดก็มีอาการเหมือนอัมพาต แขนขาอ่อนเปลี้ย จะเป็นกับเด็กซึ่งอายุประมาณ.. ในขณะนั้นก็ประมาณ ๓ ขวบ ถึง ๙ ขวบ มีจำนวนมาก และก็เป็นอยู่ในเขตสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตคลองสาน สำเหร่ เขตยานนาวา และบางรัก เด็กก็มารับการรักษาที่สถานีการแพทย์ ซึ่งสมัยนั้นเรียกว่าสถานสงเคราะห์แม่และเด็กสาธร ซึ่งองค์การสหประชาชาตินั้นจัดตั้งขึ้น เพื่อจะเป็นรูปแบบของศูนย์บริการสาธารณสุข ซึ่งปัจจุบันนี้ก็ได้วิวัฒนาการมาเป็นศูนย์บริการสาธารณสุข ของกรุงเทพมหานคร นั่นเอง ที่นั่นเราเรียกย่อ ๆ ว่า เอ็ม ซี เอช. เอ็ม ซี เอช.สาธรนี้ก็มีคุณหมอ ซึ่งก็แปลกใจ ทำไมมีเด็กซึ่งป่วยเป็นไข้สูง แล้วเป็นอัมพาตกันมาก ก็มาสำรวจกันดู ก็ปรากฏว่า ได้รับเชื้อโรคไขสันหลังอักเสบ หรือที่เรียกว่า โพลิโอ ไล ไมทิส มาจากประเทศสิงคโปร์ ซึ่งสมัยนั้นก็ยังไม่เป็นประเทศด้วยซ้ำไป ก็เรียกกันว่าเกาะสิงคโปร์ เชื้อนี้ติดมากับพวกเดินเรือ เรือใหญ่ ๆ มาจากสิงคโปร์ ก็มาเทียบท่า ก็แพร่เชื้อลงไปในลำแม่น้ำนั้น เด็ก ๆ พวกนี้ก็ว่ายน้ำเล่น พ่อแม่ก็เป็นเจ้าหน้าที่ขนของ ทำงานอยู่ในเขตท่าเรือนั้น ก็ได้รับเชื้ออย่างนี้มา ที่ทราบนั้นก็เมื่อประมาณปี ๒๔๙๖-๙๗ นั้น ก็มีเด็กที่พิการไปแล้วจากโรคนี้ จำนวน ๑๙ คน อยู่ที่ เอ็ม ซี เอช สาธร นี้ จำเป็นที่จะต้องส่งไปรับการบำบัดที่โรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ซึ่งมีอยู่เพียง ๒ แห่ง เท่านั้น ที่จะบริการที่จะกระตุ้นกล้ามเนื้อฝึกเดินใหม่ ส่วนใหญ่จะเป็นที่ขา เรามีอาสาสมัครกลุ่มหนึ่ง มีชาวต่างประเทศจำนวนมาก และก็มีคนไทย ประมาณสัก ๑ ใน ๓ รวมกันทั้งหมดก็ประมาณ ๑๒ คน ผลัดเปลี่ยนกันไป รับเด็กจากบ้าน แล้วก็นำขึ้นรถมา แล้วก็ไปส่งโรงพยาบาล สายหนึ่งก็ไปโรงพยาบาลศิริราช สายหนึ่งก็ไปโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ก็ทำการนวดแช่น้ำ และออกกำลัง แล้วเราก็รีบกลับมาส่งบ้าน ทำอย่างนี้ทุกวัน ๆ จันทร์ถึงศุกร์ อาสาสมัครเริ่มงานกันตั้งแต่เจ็ดโมงเช้า กว่าจะกลับบ้านเราก็ประมาณบ่ายสองโมง

ส่วนใหญ่เด็กพวกนี้จะอยู่ในเขตที่เราเรียกว่าตรอกจันทน์ แต่ตรอกจันทน์สมัยโน้นกับสมัยนี้จะผิดกันฟ้ากับดิน ตรอกจันทน์สมัยที่เป็นโรคไขสันหลังอักเสบนั้น เป็นสวน มีท้องร่องทั้งนั้น ดังนั้น แม่ ก็จะอุ้มลูกที่พิการนี้กระโดดข้ามท้องร่อง มารอข้างทาง เมื่อรถเราผ่านไป เราก็รับจากแม่เขาขึ้นมา ขากลับก็นัดกันว่า ประมาณเที่ยงถึงบ่ายโมง แม่ก็มารอที่ข้างทาง เราก็เอาลูกส่งไปให้เขา ต้องดูว่าไม่ให้ผิดเนื้อผิดตัว ลูกใครก็ต้องส่งคืนแม่ให้เขา บางครั้งแม่เขาไม่ว่างมา เราก็ต้องกระโดดท้องร่องเอาไปส่งให้จนถึงบ้านในเขตสวนเหล่านั้น ถ้าเดี๋ยวนี้เราผ่านไป เรานึกไม่ออกเลยว่า เด็กที่เราเคยไปรับไปส่งนั้น เดี๋ยวนี้ก็ต้องอายุตั้งหลายสิบแล้ว เพราะว่าร่วมสามสิบปีมาแล้ว เป็นหนุ่มเป็นสาวกันไปหมดแล้ว แล้วก็เรือกสวนนั้นก็หายไปหมดแล้ว กลายเป็นถนนคอนกรีตไปหมด มาในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร ท่านก็รวบรวมผู้ที่มีศรัทธาจะช่วยทางด้านนี้ ด้วยคำแนะนำปรึกษาของผู้เชี่ยวชาญจากองค์การสหประชาชาติ ชื่อ มิส เดวิดสัน กับ มิส เจเนเวียฟ คอฟิลด์ ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดในประเทศไทย รวมผู้ที่เป็นอาสาสมัครทำงานอยู่แล้ว และเชิญชวนท่านผู้อื่นมารวมกัน จดทะเบียนเป็นมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ เพื่อจะให้การดูแลกับเด็กเหล่านั้น ๑๙ คน ครั้งแรกนั้น นอกเหนือไปจากการรักษาทางการแพทย์ เพราะต่อไปเด็กก็จะโตขึ้นไปทุกที ๆ ก็ควรจะให้การสงเคราะห์เป็นในรูปของมูลนิธิ"

พัชรินทร์

"จากสาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้ จึงได้เกิดมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ และก็อยู่ในพระราชูปภัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อได้ก่อกำเนิดมูลนิธิแล้ว สำหรับวัตถุประสงค์นั้น จะให้ความอนุเคราะห์คนพิการประเภทไหน และอย่างไรบ้าง"

คุณหญิงสุมาลี

"เนื่องจากว่าเรามีวัตถุประสงค์ในเบื้องต้น ที่จะช่วยเด็กซึ่งพิการจากโรคไขสันหลังอักเสบ เพราะฉะนั้น วัตถุประสงค์ของเราข้อแรกก็ระบุไปเลยว่า เราจะช่วยเด็กที่พิการตามแขนขาและลำตัว เพื่อว่าจะจำกัดขอบเขตของการช่วยเหลือนี้ให้แน่ชัดแล้วก็ทำการสงเคราะห์ให้ได้ผลอย่างจริงจัง ถ้าเราบอกว่าพิการนี้ มันก็มีตั้งหลายอย่าง ตาบอดก็พิการ หูหนวกก็พิการ แล้วก็รวมทั้งปัญญาอ่อนก็พิการด้วย ทีนี้เรา สำหรับมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการนี้ จะช่วยเฉพาะพิการแขนขา และลำตัว"

ดนตรี บรรยาย

มูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ ได้ทำการอนุเคราะห์คนพิการ ทั้งเด็กผู้ใหญ่ ทั้งหญิงและชาย จนถึงปัจจุบันนี้ นับเป็นจำนวนไม่ถ้วน สำหรับในเรื่องของการรักษาและสงเคราะห์นั้น มีวิธีการอย่างไร และให้บริการอะไรแก่คนพิการบ้างนั้น คุณหญิงสุมาลี จาติกวนิช ประธานศูนย์บริการ

เด็กพิการ และโรงเรียนศรีสังวาลย์ ในมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการฯ ได้เล่าให้ฟังว่า

คุณหญิงสุมาลี "เราก็เริ่มด้วยการรักษาบำบัดก่อน เพราะว่า ตอนนั้นเด็กของเรากำลังพิการ เราก็มุ่งเรื่องการรักษา ก็พยายามที่จะติดต่อไปตามโรงพยาบาลซึ่งมีเฉพาะที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมตั้งเป็นแผนกขึ้นมาโดยเฉพาะ มีอาคารชื่อว่าตึกวชิราลงกรณ์ สมัยนั้น เป็นสถานที่ซึ่งจะให้ความช่วยเหลือแก่คนที่ป่วยเป็นโรคไขสันหลังอักเสบโดยเฉพาะ สำหรับที่โรงพยาบาลศิริราชเป็นโรงพยาบาลใหญ่ เป็นโรงเรียนแพทย์ มูลนิธิฯ เห็นสมควรที่จะให้ความร่วมมือช่วยเหลือเป็นพิเศษ ในด้านการส่งเสริมให้นักศึกษาแพทย์สนใจในเรื่องทางนี้ การแก้ไขความพิการในลำดับต่อไปนั้น จำเป็นจะต้องอาศัยการผ่าตัด ซึ่งในสมัยนั้นเราเรียกว่า ศัลยศาสตร์ออโธปิดิคส์ ในสมัยนั้นยังไม่มีภาควิชาศัลยศาสตร์ออโธปิดิคส์ เราก็พยายามติดต่อช่วยหาทุน หาผู้เชี่ยวชาญ ฝึกสอนนักศึกษาแพทย์ในโรงพยาบาลศิริราช และรวมทั้งช่วยกันหาทุนส่งนักศึกษาที่ศิริราช ไปเรียนที่ต่างประเทศด้วย ดังนั้น เมื่อเรามองย้อนหลังไป ๓๐ ปีก็เรียกว่าก้าวหน้าอย่างมหาศาล ปัจจุบันนี้เรามีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางศัลยศาสตร์ออโธปิดิคส์ สามารถที่จะรักษาแก้ไขความพิการได้ทุกอย่าง นอกจากนั้น ยังมีภาควิชา ซึ่งเดี๋ยวนี้รวมเรียกว่า เวชศาสตร์ฟื้นฟู ซึ่งรวมทั้งกายภาพบำบัด แล้วก็อาชีวบำบัด แล้วก็การบำบัดในเรื่อง วิธีพูด เพราะว่าเด็กบางคนพิการและก็ไม่สามารถที่จะพูดให้ชัดเจนได้ ไม่ใช่ว่าเขาเป็นใบ้ แต่ว่าเส้นประสาทที่บังคับส่วนนั้นของร่างกายทำไม่ได้ อันนี้มูลนิธิฯ ก็เข้าไปช่วยด้วย ทำให้เกิดอาคาร ๒ หลัง ขึ้นในโรงพยาบาลศิริราช อาคารหลังแรกนั้น ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของแผนกศัลยศาสตร์ออโธปิดิคส์ ซึ่งสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขนานชื่อของตึกนี้ตามพระนามได้ ก็มีชื่อว่าตึกศรีสังวาลย์ ปัจจุบันนี้อยู่ในโรงพยาบาลศิริราช อาคารหลังที่สอง ซึ่งมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการช่วยกันจัดงานรื่นเริงและหาทุนสร้างให้ ก็คืออาคารเป็นโรงงานทำแขนขาเทียม ซึ่งมาเป็นบริการอันดับที่สาม เรารักษาก่อน รักษาแล้วก็ฟื้นฟู ฟื้นฟูเสร็จก็ต้องหากายอุปกรณ์ให้ บางคนก็ต้องใส่ขาเทียม บางคนก็ต้องใส่เครื่องปะกับให้เดินตรง รองเท้าพิเศษสมัยนั้นก็ยังไม่มี เมื่อเราสร้างโรงงานให้แล้ว ก็ได้ติดต่อกับองค์การต่างประเทศ ส่งผู้เชี่ยวชาญมาฝึกสอนวิธีทำกายอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัจจุบันนี้ตึกหลังแรกนี้เขาได้รื้อถอนออกไปแล้ว เพราะว่าได้สร้างตึกหลังใหม่ใหญ่ขึ้นแทน แผนกที่ทำกายอุปกรณ์หรือว่าโรงงานทำแขนขาปลอมของศิริราชนี้ ก็ได้ย้ายมาอยู่ตึก เรียกว่า

ตึก โอ พี ดี เดิม อยู่ริมน้ำ ปัจจุบันนี้ก็เป็นโรงงานใหญ่ และต่อจากนั้น มูลนิธิฯ ก็ไปช่วยโรงพยาบาลเลิศสิน สร้างโรงงานขึ้นอีกแห่งหนึ่ง ดังนั้น ปัจจุบันนี้ก็มีโรงงานที่ทำแขนขาปลอม และกายอุปกรณ์ให้กับคนพิการหลายโรงพยาบาล โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้านั้น ก็ได้รับพระบรมราชูปถัมภ์สืบต่อมาจนทุกวันนี้ ต่างจังหวัดก็มีหลายแห่งที่ทำได้แล้ว นี้เป็นเรื่องการรักษาบำบัด ทางด้านสวัสดิการเราก็มีบริการทางสังคมสงเคราะห์ เริ่มต้นจากการเยี่ยมบ้าน สัมภาษณ์ ให้คำแนะนำปรึกษาให้คนพิการที่มาขอความช่วยเหลือ แล้วก็ให้เงินทุนช่วยเหลือ จัดหาที่อยู่อาศัยให้ความสะดวกในการที่จะพาไปหาแพทย์ แล้วก็ให้บริการต่าง ๆ เปรียบเสมือนกับเป็นพี่เลี้ยงรวมเรียกว่าสวัสดิการและสังคมสงเคราะห์ ต่อจากนั้นมาเราก็มีบริการให้การศึกษา เพราะเห็นว่า ความพิการนี้ก็เป็นอุปสรรคไม่สามารถให้เขาเดินทางไปเรียนตามโรงเรียนปกติได้ มันสมองใช้ได้เหมือนกัน แต่ว่าการที่จะไปอยู่โรงเรียนซึ่งสูง ๓ ชั้น ๔ ชั้น เข้าห้องน้ำ หรือว่ามื้อกลางวันนี้ ตีระฆังเลิกเที่ยงเหมือนกัน นักเรียนลงมาพันคน เด็กพิการจะค้ำยันและก็ไปแย่งเขาซื้อก๋วยเตี๋ยว ๑ ชาม ก็ลำบากไม่ใช่น้อย เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นจะต้องมีโรงเรียนพิเศษ ซึ่งจะให้เด็กซึ่งพิการอย่างมากนั้น ได้มาเรียนเสียก่อน มาเรียนเพื่อจะให้ความรู้ทางวิชาการนี่ทันคนอื่นเขา แล้วก็ฝึกความสามารถให้ไปต่อสู้โลกได้ เดี๋ยวนี้นักเรียนศรีสังวาลย์ของเรานั้น เมื่อฝึกอยู่ในโรงเรียนของเรา ๒-๓ ปี แล้วนะคะจะกลับไปเรียนโรงเรียนปกติได้ ตีระฆังก็ไปแข่งเขาซื้อก๋วยเตี๋ยวรับประทานได้ ไม่ต้องอดเหมือนอย่างแต่ก่อน คือการให้การศึกษานั้น ไม่ใช่ให้แต่วิชาการ ต้องให้ว่าสามารถจะไปเผชิญชีวิตเหมือนคนธรรมดาในโลกธรรมดา ๆ ที่ค่อนข้างจะต้องแข่งขันกันในทุกทาง นอกจากนั้นแล้ว มูลนิธิฯ ก็มีบริการทางด้านป้องกันสาเหตุของความพิการ เราจัดเอกสารเผยแพร่ มีรายการวิทยุ รายการทีวี จัดสัมมนา อะไรต่ออะไรร้อยแปด เพื่อที่จะให้ประชาชนได้ทราบว่า การปฏิบัติตนในเรื่องการป้องกันไม่ให้เกิดความพิการนั้น ดีกว่าที่จะมาแก้ไขความพิการภายหลัง"

พัชรินทร์ "การให้บริการนั้น ก็มีการให้บริการกับเด็กพิการ ซึ่งอยู่ที่ศูนย์บริการเด็กพิการ และโรงเรียนศรีสังวาลย์ ก็อยากจะถามให้กว้างขึ้น บริการที่ให้กับเด็กพิการที่ศูนย์บริการเด็กพิการนั้น ให้อย่างไรบ้าง"

คุณหญิงสุมาลี "สำหรับบริการที่ให้ที่สำนักงานก่อน ที่มูลนิธิฯ นี่มีสำนักงานอยู่ที่ตึกมหิดล สี่แยกถนนราชวิถีตัดกับพระรามหก ในบริเวณตึกมหิดลของสภาสังคมสงเคราะห์ฯ ที่นั่นเรามีบริการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้พิการทั่วไป แต่ว่าไม่ได้ให้บริการแก้ไขความพิการที่นั่น ส่วนที่ถนนติวานนท์ ปากเกร็ด ที่ใกล้ ๆ กับที่เขาเรียกกันว่าห้าแยกปากเกร็ดนั้น

เรามีศูนย์บริการเด็กพิการ เป็นที่พักแก่เด็กพิการ ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด แล้วก็ไม่มีโรงพยาบาลหรือสถานที่ที่จะให้การรักษาบำบัดแก่เขาได้ ก็รับเขามาพักอยู่ที่นี่ โดยเราจะนำตัวไปฝากเป็นคนไข้ของโรงพยาบาลต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ในกรุงเทพฯ ปัจจุบันเราก็รับเด็กที่พิการอายุระหว่าง ๓ ปี ถึง ๑๔ ปี ทั้งชายทั้งหญิง ที่มีผู้ปกครองรับรองแน่นอนว่าไม่ได้เอามาทิ้งไว้ให้เราตลอดไป จำนวนครั้งละ ๑๕๐ คน เราก็อยากจะหมุนเวียน การแก้ไขความพิการนี้ ปกติก็จะใช้เวลาระหว่าง ๖ เดือน ถึง ๒ ปี ถ้าเผื่อหมุนเวียนได้ เราก็จะได้รับรายใหม่เข้ามาเรื่อย ๆ ให้มีที่ว่าง ถ้าเผื่อว่าไม่มีผู้ปกครอง เราก็รับช่วยได้เพียง ๑๕๐ คน เท่านั้นเอง ดังนั้น เราอยากจะช่วยให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ นับตั้งแต่เปิดมูลนิธิฯ มาจนปัจจุบันนี้ เราก็มีทะเบียนไว้ว่า ได้ให้ความอนุเคราะห์แก่คนพิการแล้ว ๖,๕๐๐ กว่าราย"

ดนตรี
คุณหญิงสุมาลี

"นับตั้งแต่เด็ก ๆ พิการ ซึ่งอยู่ในความดูแลของมูลนิธิและคณะกรรมการมูลนิธิฯ เมื่อปี พ.ศ.๒๔๙๙ หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร ซึ่งเป็นประธานมูลนิธิในสมัยนั้น ได้นำความกราบทูลทรงทราบฝ่าละอองพระบาท สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ถึงเรื่องการสงเคราะห์เด็กพิการนี้ ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมทรงรับมูลนิธิไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ของท่าน เป็นมูลนิธิแรก และก็ทรงสนพระทัยอย่างใกล้ชิด พระราชทานคำแนะนำคำปรึกษาในการทำงานตลอดเวลามา ประทานเล่าตัวอย่างถึงการทำงานในต่างประเทศ ประทานคำแนะนำในเรื่องการทำของเล่น อย่างเช่นรับสั่งว่า รูปปฏิทินงาม ๆ นั้น ถึงปีก็ทิ้งไป ถ้าเรานำมาปะกับแผ่นไม้อัดบาง ๆ แล้ว ก็ตัด ก็จะเป็นรูปตัดต่อให้เด็ก ๆ เล่นได้ ควรจะสอนให้เด็ก ๆ ที่ทราบว่า ของทุกสิ่งทุกอย่างนั้นมีค่า ถ้ามีความคิด มีหัว มีฝีมือที่จะนำมาดัดแปลงให้ใช้ประโยชน์ได้ ทรงเน้นมากถึงในเรื่องความประหยัด ความมีระเบียบวินัย ความช่วยเหลือผู้อื่น อย่ารอรับแต่ความช่วยเหลือจากผู้อื่นแต่ฝ่ายเดียว ถึงแม้ว่าจะเป็นเด็กพิการก็มีความสามารถตั้งหลาย ๆ ด้าน ที่จะช่วยผู้อื่นได้ ในสมัยเริ่ม ๆ แรกนั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเลี้ยงเป็นมหามงคลอย่างยิ่งแก่ผู้ที่ช่วยเหลือแก่มูลนิธิฯ เช่น พวกลูกเสือ ผู้กำกับลูกเสือ เจ้าของโรงภาพยนตร์ที่ออกรับบริจาค เพราะเรารับบริจาคมานี่ก็เกือบ ๒๐ ปีแล้ว เป็นประจำเรื่อยมาจนกระทั่งทรงมีพระราชภารกิจมากมาย และเราก็ไม่กล้าที่จะรบกวนพระยุคลบาท ก็ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้ารับพระราชทานเครื่องหมายสมนาคุณของมูลนิธิฯ เป็นครั้งคราว ในกรณีที่ไม่ทรงว่างพระราชกิจ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิ-

วัฒนาก็ทรงปฏิบัติหน้าที่แทน ในบางครั้งก็พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรชายา และทรงพระกรุณาเสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีต่าง ๆ นับว่าเป็นมิ่งมงคล และก็เป็นกำลังใจแก่ผู้ที่ทำงานในด้านนี้เป็นอย่างมาก เด็ก ๆ ที่อยู่ในศูนย์บริการเด็กพิการ ถึงแม้ว่าหลายคน จะไม่ได้เคยเฝ้าแหนสมเด็จพระศรีฯ อย่างใกล้ชิดด้วยตนเอง แต่เขาก็มีความรู้สึกเหมือนกับว่าเป็นลูกเป็นหลานของท่าน ทุก ๆ ปีในใกล้วันพระราชสมภพ เราจะมีนิทรรศการซึ่งเราให้เขาคิดเอง เด็ก ๆ ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึง ม.๓ ที่อยู่ในโรงเรียน ให้แต่ละชั้นคิดเองว่า เขาจะทำนิทรรศการเรื่องอะไร และหลาย ๆ คนก็จะทำนิทรรศการ ซึ่งงดงามอย่างมากเลย พยายามที่จะไปค้นหาพระพุทธรูป และก็ข้อความและบทความ และเรื่องราวต่าง ๆ ที่เขียนถึงท่าน บางทีก็เขียนว่า หนูรักท่าน หนูอยากเฝ้าท่านจังเลย หนูยังไม่เคยเห็นท่านเลย แต่หนูก็รู้จักท่านอย่างดี อะไรอย่างนี้ คือ เขารู้สึกเขาภูมิใจที่เขาเป็นนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ เหมือนเป็นลูกเป็นหลานท่าน”

ดนตรีบรรยาย

มูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เปรียบประดุจแสงเทียน ที่ส่องสว่างนำทางแก่คนพิการทั้งหลาย โดยเฉพาะเด็ก ๆ ซึ่งจะต้องเติบใหญ่ต่อไปในอนาคต และน้ำพระทัยอันใสสดขององค์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เปรียบเสมือนสิ่งหล่อเลี้ยงชีวิตของคนพิการทั้งหลาย ให้อยู่ในโลกนี้อย่างมีความหวัง

ความก้าวหน้าในกิจการฝนหลวง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *สิริพร ทองคำวงศ์*
ผู้ร่วมรายการ *นายเมธา รัชตปิติ*
พ.อ (พิเศษ) สุพิช วรอุทัย

ดนตรี
เสียงประกอบ เสียงเครื่องบินบินมาแล้วเสียงค่อย ๆ จางลง พร้อมทั้งแทรกเสียงฝนฟ้าร้องเบา ๆ แล้วค่อย ๆ ดังขึ้น

บรรยาย (มีเสียงฝนและเสียงน้ำแทรกเบา ๆ) "ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพในการทำไร่ ทำนา ทำสวน การเกษตรต้องอาศัยน้ำเป็นปัจจัยสำคัญ แม้ว่าจะได้มีการพัฒนาในด้านชลประทานแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงต้องอาศัยน้ำฝนที่ตกลงมาตามฤดูกาลเป็นปัจจัยสำคัญ บางปีมีฝนน้อยเกินไปจนเกิดความแห้งแล้งทำให้พืชผลได้รับความเสียหาย (เสียงฝนดังขึ้นแล้วค่อย ๆ เบาลงหายไป)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยพสกนิกรในท้องถิ่นที่ประสบความแห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำบริโภคและเพาะปลูก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูเพาะปลูกชาวไร่ ชาวนามักประสบความทุกข์ยากเนื่องจากปัญหาฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน ทำให้พืชผลเสียหายเสมอมา จึงทรงมีพระราชดำริเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๙๙ ที่จะนำเอาวิธีการทำฝนหลวงมาแก้ไขบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรดังกล่าว โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ ม.ร.ว.เทพฤทธิ์ เทวกุล ซึ่งขณะนี้ท่านได้ถึงแก่อสัญกรรมด้วยโรคหัวใจล้มเหลวเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ที่ผ่านมา ซึ่งในขณะนั้นท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำการค้นคว้าพัฒนาการทำฝนหลวงให้ได้ผล

ตั้งแต่นั้นมา การทำฝนหลวงก็ได้มีการค้นคว้าเรื่อยมา ความเป็นมาและขั้นตอนในการทำฝนหลวงหรือการดัดแปลงสภาพอากาศนั้น นายเมธา รัชตปิติ ผู้อำนวยการสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวง ได้เล่าว่า

นายเมธา "โครงการฝนหลวงนี้เกิดมาจากแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเล็งเห็นปัญหาภาวะแห้งแล้งในอนาคตว่า จะมีผลกระทบต่อเกษตรกรรมมากน้อยเพียงใด นอกเหนือจากการชลประทาน

การทำนุบำรุงต้นน้ำลำธารแล้วทรงมีพระราชดำริ เห็นว่าน่าจะมีทางเป็นไปได้ ที่จะนำเอาเทคโนโลยีในการดัดแปลงสภาพอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำฝนมาแก้ไขปัญหาภาวะแห้งแล้งที่อาจจะเกิดขึ้นได้ก็ได้ พระราชทานแนวคิดนี้ให้แก่ ม.ร.ว.เทพฤทธิ์ เทวกุล ที่ปรึกษาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในด้านเกษตรวิศวกรรมในขณะนั้น ทำการศึกษาค้นคว้ามาโดยตลอด จนกระทั่งในปีพ.ศ. ๒๕๑๒ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้น้อมรับเอาแนวพระราชดำรินี้มาจัดตั้งเป็น โครงการค้นคว้าทดลอง การทำฝนขึ้น โดยมอบให้ ม.ร.ว.เทพฤทธิ์ เทวกุล เป็นผู้รับผิดชอบโครงการนี้ และก็ได้ทำการทดลองค้นคว้าปฏิบัติการจริงในท้องฟ้าเป็นครั้งแรกในปีเดียวกันนั้น จากผลการค้นคว้าทดลองในในครั้งแรกนั้นปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งในครั้งนั้น เป็นการเริ่มต้นด้วยเครื่องมือ เครื่องใช้ที่มีอยู่อย่างจำกัด และมีอยู่ในขณะนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องบินเราใช้เครื่องบิน เซสน่าขนาดเล็ก ซึ่งบรรทุกสารเคมีได้เพียง ๒๐๐ กิโลกรัมจำนวน ๒ เครื่อง เพราะฉะนั้น การทดลองครั้งแรกจึงเป็นการทดลองปล่อยสารเคมีเข้าไปในเมฆโดยตรง ซึ่งเรียกว่า **ไดเร็คฟีดดิ่ง** แล้วผลก็ปรากฏว่าสามารถช่วยให้เมฆรวมก่อตัวหนาแน่นได้เร็วขึ้น และฝนตกลงสู่เป้าหมายตามความต้องการ ผลการทดลองก็เป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่ง

ต่อมาการค้นคว้าทดลองก็ได้ดำเนินการก้าวหน้ามาเรื่อย ๆ ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงเกษตรมากขึ้น ได้รับเครื่องบินถึงแม้ว่าจะเป็นเครื่องบินขนาดเล็กที่มีอยู่ในขณะนั้น จำนวนเพิ่มมากขึ้น การทดลองค้นคว้าหรือโปรยสารเคมี นอกจากจะโปรยเข้าไปในก้อนเมฆแล้ว ยังโปรยในระหว่างช่วงว่างก้อนเมฆหรือในท้องฟ้าที่ไม่มีก้อนเมฆด้วย ฉะนั้นเราจึงเริ่มเข้าสู่การทดลองค้นคว้า ในการคิดแปรสภาพอากาศอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงแต่โปรยสารเคมีตรงเข้าไปในก้อนเมฆเท่านั้น การค้นคว้าทดลองและพัฒนากรรมวิธีทำฝนก็ได้พัฒนาก้าวหน้าโดยตลอดจนกระทั่งพุทธศักราช ๒๕๑๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาสรุปกรรมวิธีการทำฝนหลวงเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ๓ ขั้นตอนด้วยกันคือ

๑. การก่อกวน ๒. เลี้ยงให้อ้วน ๓. แล้วโจมตี

การที่กำหนดคำสั้น ๆ มาเป็นขั้นตอนกรรมวิธีเพื่อ สะดวกในการที่จะวางแผนการทดลองที่จะปฏิบัติการโดยข้อเท็จจริงแล้ว ขั้นตอนทั้ง ๓ ขั้นตอนนี้เป็นการที่นำเอาเทคโนโลยีหรือวิชาการมาช่วยเร่งเร็ว เสริมธรรมชาติ เพื่อให้เกิดฝนตกตามเป้าหมายที่ต้องการ เป็นการวางขั้นตอนที่สอดคล้องเป็นไปตามธรรมชาติโดยใช้วิทยาศาสตร์เข้าช่วยเหลือ"

สิริพร นายเมธา "สำหรับวิธีการทำฝนเทียมนี้ เราจะทำได้กี่วิธี"

"การทำฝนเทียมเท่าที่ทราบจากนานาประเทศนั้น และสำหรับประเทศไทยด้วยเวลานี้เราทำอยู่ ๒ วิธี

วิธีที่ ๑ ก็คือการใช้เครื่องบินบินขึ้นไปดัดแปลงสภาพอากาศให้เกิดฝนขึ้น

วิธีที่ ๒ เรียกว่าทำจากพื้นดินสู่อากาศ ทำได้โดยใช้เครื่องพ่นสารเคมีจากยอดเขาขึ้นสู่ท้องฟ้า หรือเข้าไปในฐานเมฆ อีกวิธีหนึ่งก็ใช้เครื่องยิงการใช้เครื่องยิงนี่ก็มีหลายวิธีที่จะยิงขึ้นไป อาจจะยิงโดยการสร้างจรวดยิงขึ้นไปสู่ก้อนเมฆ หรือใช้ปืนต่อสู้อากาศยาน บางประเทศทราบว่ามีการใช้ปืนใหญ่ในการยิงเข้าไปในก้อนเมฆเพื่อให้สารเคมีไปแตกกระจายในก้อนเมฆด้วย"

ดนตรีบรรยาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำและติดตามผลการปฏิบัติการฝนหลวงมาโดยตลอด ทรงวางแผนปฏิบัติการด้วยพระองค์เอง และทรงแนะนำกรรมวิธีใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ นอกจากนั้นทรงพระราชทานข้อคิดต่าง ๆ ในการปรับปรุงกรรมวิธี จนได้ขั้นตอนการปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพและใช้เป็นแนวทางปฏิบัติได้ อย่างเช่นในปัจจุบันนี้ และขณะนี้การทำฝนหลวงก็ได้ก้าวหน้าขึ้นไปอีกขั้นหนึ่งแล้ว ความก้าวหน้าในขั้นนี้จะเป็นอย่างไรนั้น ท่านผู้อำนวยการสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวง นายเมธา รัชตปิติ ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า

นายเมธา "สำหรับการค้นคว้าทดลองทำฝนเทียมนี้ เราก็ยังยึดหลักในแนวกรรมวิธี การทำฝนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงสรุปพระราชทานไว้ให้ เพราะเป็นหลักการ เป็นวิชาการที่เป็นวิทยาศาสตร์ และเป็นเรื่องที่วัดผลประเมินผลได้ ฉะนั้นในหลักการนี้ยังยึดเป็นแนวทางใช้ปฏิบัติการทำฝนหลวงมาโดยตลอด แต่ว่าได้มีการพัฒนาในด้านสารเคมีในด้านอุปกรณ์สนับสนุนต่าง ๆ ก้าวหน้าเพิ่มมากขึ้น ได้รับเครื่องบินที่มีประสิทธิภาพสูงเพิ่มเติมมากขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลหรือการใช้ประกอบในการวางแผนปฏิบัติการ เราก็ได้รับการสนับสนุนดีขึ้น อาทิ เช่น ได้รับเครื่องวิทยุหยั่งอากาศ ในการวางแผนปฏิบัติการและได้รับเครื่องเรดาห์ตรวจอากาศในการจะติดตามผลว่า ฝนจะตกลงสู่เป้าหมายได้แม่นยำและปริมาณน้ำฝนเพิ่มมากขึ้นมากน้อยเพียงใด ก็เรียกว่าเราก้าวหน้าในด้านทางเทคโนโลยีมากพอสมควร ประสบการณ์ส่วนใหญ่ของเราเป็นประสบการณ์ในการทำฝนโดยใช้เครื่องบินและ กับเมฆที่มีอุณหภูมิสูงกว่าศูนย์ คือ เมฆในโซนเขตร้อน แต่อย่างไรก็ตามกรรมวิธี

ในการใช้เครื่องบิน บางโอกาสมีปัญหาอุปสรรคที่เราจะไม่สามารถปฏิบัติให้ครบขั้นตอนกรรมวิธีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานไว้ให้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโอกาสที่จะโจมตีฝนให้ตกลงสู่เป้าหมาย บางครั้งเกิดลมพายุรุนแรงซึ่งในทางการบินห้ามไม่ให้เครื่องบิน ๆ ขึ้นไป ทำให้เราเสียโอกาสที่จะขึ้นไปบังคับฝนให้ตกสู่พื้นที่เป้าหมายตามต้องการได้ แต่บางโอกาส พื้นที่ ๆ เมฆไปปกคลุมเข้าสู่พื้นที่เป้าหมายเราต้องการแล้ว เครื่องบินก็ไม่สามารถขึ้นบินได้เพราะฝนตกคลุมสนามบิน ก็ไม่สามารถบินไปที่จุดที่เราต้องการที่จะบังคับให้ฝนตกได้ นอกจากนั้นบางพื้นที่ เป็นแถบถิ่นที่เป็นภูเขาสูงมากฐานเมฆปกคลุมยอดภูเขา การที่จะบินขึ้นไปปฏิบัติการในแถบพื้นที่เหล่านั้นก็เป็นการเสี่ยงอันตรายต่อการศูนย์เสียชีวิต หรือทรัพย์สิน คือเครื่องบินซึ่งมีราคาแพงมาก ฉะนั้น บางโอกาสเราก็พลาดโอกาสที่จะไปปฏิบัติการให้ครบตามขั้นตอนเช่นนี้ได้ และในโอกาสอย่างนี้ทางพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพยายามคิดว่า ทำอย่างไรจึงจะสามารถทำให้ขั้นตอนกรรมวิธีสมบูรณ์ การปฏิบัติการได้ผลสมบูรณ์ ซึ่งในขณะนั้นประมาณพุทธศักราช ๒๕๑๗ ก็ได้พระราชทานแนวคิดให้คิดจรวดที่จะยิงเข้าไปในกลุ่มเมฆในพื้นที่ ๆ เครื่องบินขึ้นไปทำไม่ได้ ก็ได้มีการพัฒนาจรวดแต่ว่าเนื่องจากทางด้านฝ่ายพัฒนาจรวด คือ ฝ่ายการทหารติดภารกิจทางด้านการทหาร ฉะนั้น จึงได้ประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อการทดลองเพียง ๒ หรือ ๓ ครั้ง ยังไม่เสร็จสมบูรณ์และไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้น การพัฒนาเรื่องจรวดจึงหยุดชงักมาจนกระทั่งถึงบัดนี้ แต่เป็นที่น่ายินดีขณะนี้สภาวิจัยแห่งชาติโดยความร่วมมือของฝ่ายทหารได้ริเริ่มโครงการนี้ขึ้นมาใหม่อีกครั้งหนึ่งแล้ว”

ดนตรีบรรยาย

ขณะนี้ ทางสภาวิจัยแห่งชาติและฝ่ายทหาร คือ ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ รวมทั้งพลเรือน โดยมี พันเอก(พิเศษ สุพิช วรอุทัย จากศูนย์อำนวยการสร้างอาวุธกองทัพบกในฐานะประธานคณะทำงานจรวดทางวิทยาศาสตร์เพื่อใช้ในกิจการฝนหลวง เป็นประธานคณะทำงานก็ได้เริ่มทำการวิจัยและค้นคว้าทดลองมาเป็นลำดับ โครงการนี้ได้ดำเนินการไปแค่ไหน มีเป้าหมายอย่างไรนั้น พันเอก(พิเศษ) สุพิช วรอุทัย ได้ชี้แจงว่า

พอ.สุพิช

“คณะทำงานได้พิจารณาและวางเป้าหมายของงานวิจัยจรวดทางวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ในกิจการฝนเทียม เราได้วางเป้าหมายไว้ดังนี้”

ประการแรก จรวดที่ใช้ในกิจการฝนเทียม จะต้องสามารถใช้ร่วมกันหรือทดแทนการทำงานของเครื่องบินในการทำฝนเทียมซึ่งจะต้องให้ผลในทางประหยัดและคุ้มค่า

ประการที่สอง ลูกจรวดเมื่อยิงขึ้นไปแล้วจะต้องไม่มีส่วนหนึ่งส่วนใดตกลงมาเป็นอันตรายต่อทรัพย์สิน บุคคล หรือยานพาหนะที่สัญจรไปมาและรวมทั้งพืชไร่ต่าง ๆ

ประการที่สาม สารเคมีที่ใช้ในการทำฝนเทียมทุกขั้นตอนจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ มนุษย์ สัตว์เลี้ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งน้ำดื่มน้ำใช้

ประการที่สี่ ให้มีลักษณะสะดวกง่ายต่อการนำไปมาและการใช้งานตามสภาพท้องถิ่น พื้นที่หรือทุกสภาพอากาศและทุกสภาพภูมิประเทศ

ประการที่ห้า นำทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศมาใช้ให้มากที่สุด จะทำการซื้อจากต่างประเทศเท่าที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น นี่คือเป้าหมายของโครงการที่ได้วางเอาไว้"

สิริพร พอ.สุพิช "จรวดนี้เราจะใช้ในขั้นตอนไหนของการทำฝนเทียม"

"สำหรับการพิจารณาใช้จรวดในการทำฝนเทียมนั้น คณะทำงานได้พิจารณาร่วมสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าขั้นโจมตีซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำฝนหลวงนั้น เหมาะสมที่สุดประหยัดและคุ้มค่าที่สุดที่เป็นเช่นนี้ ต้องเข้าใจว่า ในการทำฝนหลวงนั้นในขั้นตอนที่ ๓ คือขั้นโจมตี ตามปกติ ใช้เครื่องบินในการปฏิบัติการในขั้นที่ ๓ คือเมื่อเริ่มที่จะปฏิบัติงานในขั้นนี้จะใช้เครื่องบินโปรยสารเคมีไปรอบ ๆ เมฆที่เกิดขึ้น เราจะเห็นว่าเมฆฝนนั้นจะเห็นเป็นสีดำทมึนสูงจะเคลื่อนตัวไปช้า ๆ หรือจะอยู่กับที่ตามที่สายตาเราเห็น แต่ด้วยข้อเท็จจริงแล้วสภาพของเมฆในขณะนั้นจะมีสภาพแปรปรวนของอากาศภายในนั้นมีการหมุนเวียนของอากาศอย่างรุนแรง โดยปกติธรรมดาแล้วเครื่องบินไม่ว่าจะเป็นเครื่องบินทางทหาร ทางพลเรือนก็ตามหรือแม้กระทั่งในการปฏิบัติการฝนหลวง โดยปกติไม่อยากจะบินเข้าไปใกล้ ๆ หรือบินฝ่าเข้าไปในก้อนเมฆ เพราะจะเกิดอันตราย แต่ในการทำฝนหลวงนั้นเราจำเป็นต้องเสี่ยงบินเข้าไปใกล้ ๆ เพื่อโปรยสารเคมีรอบ ๆ เพื่อให้สารเคมีเข้าไปในก้อนเมฆแล้วเกิดปฏิกิริยาทำให้ฝนตกลงมา แต่ถ้าหากเราใช้จรวดในขั้นนี้แล้วเราไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องบิน เพราะว่าเมื่อเกิดเมฆในสภาพพร้อมที่จะทำให้ฝนตกแล้วเราก็ยิงจรวดเข้าไปในก้อนเมฆ เมื่อจรวดเข้าไปแตกในก้อนเมฆสารเคมีทั้งหมดก็จะกระจายอยู่ในก้อนเมฆ สะดวก ง่าย สบาย แต่ถ้าหากใช้เครื่องบินแล้ว เราจะเห็นว่าการโปรยสารเคมีรอบ ๆ เมฆนั้นจะมีบางส่วนที่เข้าไปในเมฆ ไปทำปฏิกิริยาทำให้ฝนตกลงมา แต่ก็ยังมีอีกหลายส่วนที่ไม่ได้ปลิวเข้าไปในก้อนเมฆ ก็จะตกไปที่อื่น เพราะฉะนั้นจะทำให้สารเคมีที่ใช้ก็ใช้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย และนักบินก็เสี่ยงอันตราย อันนี้จึงพิจารณาได้ว่า ใช้ประโยชน์มากที่สุดมีผลคุ้มค่าก็ในขั้นตอนที่ ๓

ส่วนในขั้นตอนที่ ๑ ที่ ๒ นั้นเราไม่สามารถจะทำได้เพราะว่าเป็นการสร้าง ก่อให้เกิดเมฆแล้วก็เลี้ยงเมฆให้อ้วนในทำนองนี้ ซึ่งถ้าใช้จรวดแล้วไม่คุ้มค่า จึงได้พิจารณาใช้ในขั้นตอนที่ ๓"

สิริพร "ขั้นตอนของงานวิจัยและทดลองนี้ได้ดำเนินไปถึงไหนแล้ว"

พอ.สุพิช "แผนการวิจัยและทดลองของโครงการนั้นเราได้แบ่งเอาไว้ ๔ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ การทำการวิจัยออกแบบตัวจรวดและส่วนประกอบ

ขั้นตอนที่ ๒ การทดสอบการทำงาน คือให้สามารถยิงจากพื้นดินสู่อากาศได้และควบคุมให้ชนวนทำงาน ณ จุดที่ต้องการ หมายถึงว่าเราจะควบคุมให้ไปแตกที่ไหนในก้อนเมฆได้

ในขั้นตอนที่ ๓ เป็นการวิจัยทดลองสารเคมีที่ใช้กับจรวดซึ่งในขั้นนี้เราจะทำการทดลองในห้องทดลองกับปฏิบัติการในภาคสนาม

ในขั้นตอนที่ ๔ เป็นการทดลองปฏิบัติทำฝนเทียมในท้องที่ต่าง ๆ ร่วมกับสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวง

สำหรับในปัจจุบันนี้ ยังอยู่ในขั้นตอนที่ ๓ ที่ทำการวิจัยทดลองสารเคมีที่ใช้กับจรวด และเป็นการปฏิบัติการในภาคสนาม ถ้าหากว่าขั้นตอนนี้สำเร็จ เราก็สามารถที่จะทำการทดลองร่วมกับการทำฝนหลวงได้นะครับในขั้นตอนที่ ๔ แต่สำหรับวิจัยและทดลองของโครงการตามที่ได้วางไว้นั้น เราได้บรรลุผลตามลำดับขั้นตอนมาโดยตลอด แต่อย่างไรก็ตาม ในการทดลองนั้น ในขั้นต่อไปนั้นจะต้องอาศัยฤดูกาลช่วยด้วย เพราะเราเริ่มที่จะทดลองสารเคามีกับจรวด เพราะฉะนั้น อันนี้ต้องใช้ฤดูกาลเข้ามาร่วม ทำให้เวลาของการทดลองนี้ขยายออกไป"

เสียงประกอบ *"เสียงนับการยิงจรวด"* ลูกที่หนึ่ง ตั้งมุมยิง .๕๐ องศา ชนวนตั้งเวลา ๐.๑๕ *"ทดลองที่ประจวบฯ วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๒๗ เวลาประมาณ ๙.๓๐ น."* เสียงยิงจรวด ๓ ครั้ง แล้วตามด้วยเสียงฝนตก

บรรยาย การดำเนินการทดลองใช้สารเคมียิงใช้กับจรวดนั้น ขณะนี้คณะทำงานก็กำลังร่วมมือร่วมใจกันทุก ๆ หน่วยที่จะให้แนวพระราชดำริในการใช้จรวดในกิจการฝนหลวงบรรลุเป้าหมายโดยเร็วที่สุด และโครงการนี้จะมีประโยชน์มาก นอกจากจะมีประโยชน์โดยตรงในการส่งเสริมกรรมวิธีฝนหลวง ซึ่งเป็นแนวพระราชดำริแล้ว ยังจะให้ประโยชน์ในด้านอื่นอีกอย่างเช่น ทำให้เกิดฝนตกต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เพิ่มปริมาณน้ำเก็บกักในอ่างเก็บน้ำมากขึ้น เพื่อทำให้ผลิตกระแสไฟฟ้า ไปช่วยระบบชลประทานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วย

การใช้เครื่องบินบินขึ้นไปโปรยสารเคมี ดัดแปลงสภาพอากาศ
เพื่อทำให้เกิดฝน

เครื่องพ่นสารเคมีจากยอดเขาขึ้นสู่ท้องฟ้า หรือเข้าไปในฐานเมฆ
เพื่อทำให้เกิดฝน

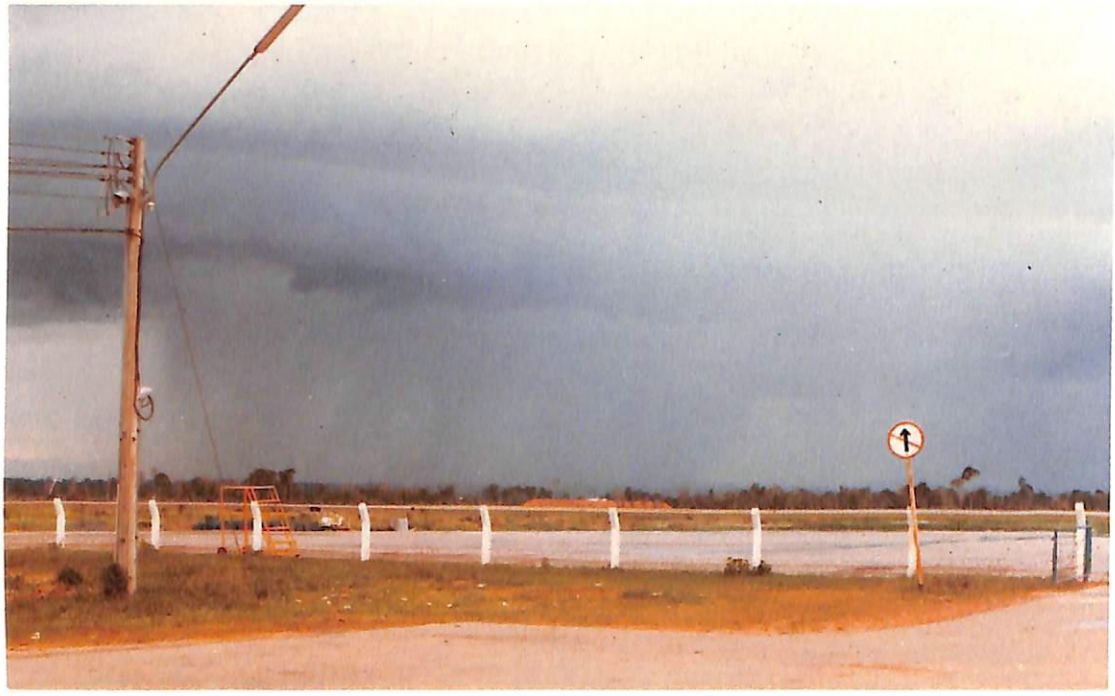

ฝนหลวง

โครงการในพระราชดำริ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันอังคารที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๗ เวลา ๐๗.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *ชัยวิชิต อติศัพท์*
ผู้ร่วมรายการ *ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล*
ปราณี ลิมปวณิชพันธ์

ดนตรี

เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒ ธันวาคมที่ผ่านมานี้ เราทั้งหลายก็คงจะได้ร่วมกันแสดงความจงรักภักดีต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา และเราทั้งหลายก็คงจะตั้งดวงจิตขอพระองค์ท่านจงทรงพระเจริญ และทรงพระเกษมสำราญ แต่ในภาวะการณ์ปัจจุบันนี้ องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราทั้งหลายทรงรับพระราชภารกิจอันหนักอึ้งในอันที่จะทรงแก้ปัญหาความเดือดร้อนของพสกนิกรของพระองค์ท่าน พระองค์ท่านจะทรงพระเกษมสำราญในท่ามกลางความทุกข์ ความเดือดร้อนของพสกนิกรของพระองค์ท่านได้อย่างไร ปัญหาใหญ่ก็คือ ปัญหาเศรษฐกิจ แต่ถ้าเราคิดจะช่วยกันแก้ไขก็น่าจะทำได้ไม่ยาก เพียงแต่เราช่วยกันประหยัด ช่วยกันสร้างค่านิยมไทยและช่วยกันสร้างวินัยในชาติ เราคิดว่า เริ่มกันตั้งแต่วันนี้ หรือวันพรุ่งนี้ก็ได้ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระองค์ท่านได้ทรงทำทุกอย่างเพื่อเราทั้งหลายมามากแล้ว เราจะไม่เสียสละสิ่งเหล่านี้เพื่อส่วนรวมบ้างหรือ ความเหนื่อยยากของพระองค์ท่านในอันที่จะทรงทำให้พสกนิกรร่มเย็นเป็นสุขนั้น ได้ก่อให้เกิดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลายโครงการด้วยกัน ปราณี ลิมปวณิชพันธุ์ ได้ไปสัมภาษณ์ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริว่ามีอะไรบ้าง

ดร.สุเมธ

"สำหรับคณะกรรมการที่เราเรียกชื่อย่อ ๆ ว่า กปร. หรือ คณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นั้น ได้จัดตั้งขึ้นมาโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๒๔ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๒๔ สำหรับระเบียบที่ออกมานี้ เพื่อให้เป็นหลักแก่หน่วย

ราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ได้ยึดถือปฏิบัติในการดำเนินงานสนองพระราชดำริให้เกิดเป็นระบบรวดเร็วและมีประสิทธิภาพอย่างดีที่สุด อันนี้เป็นวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งคณะกรรมการชุดนี้ขึ้นมา ซึ่งก่อนหน้าปี ๒๕๒๔ นั้น ไม่มีหน่วยงานกลางสำหรับประสานงานโครงการพระราชดำริ หรือ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำหรับบุคคลที่ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการในคณะกรรมการชุดนี้ ประธานกรรมการก็คือ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเอง และมีที่ปรึกษา ๑ ท่านคือ ท่านองคมนตรี หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ และมีท่านราชเลขาเป็นกรรมการ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นกรรมการ ผู้บัญชาการทหารบกเป็นกรรมการ และมีปลัดกระทรวงหลัก ๆ ๓ กระทรวงด้วยกัน คือ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการร่วมอยู่ด้วย และมีหน่วยงานสำคัญอีก ๒ หน่วย คือ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการด้วย นอกจากนั้นยังมีผู้แทนจากสำนักราชเลขาอีกท่านหนึ่ง คือ วิทยากรพิเศษ หม่อมราชวงศ์ทองน้อย ทองใหญ่ เป็นกรรมการด้วย สำหรับเลขานุการคณะกรรมการชุดนี้ คือ ตัวกระผมเอง ในฐานะผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมีผู้อำนวยการกองวางแผนเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ และอีกท่านหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สำนักราชเลขาธิการ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการอีกท่านหนึ่ง สำหรับการดำเนินงานนั้น หน่วยงานนี้จะเป็นหน่วยงานกลางในการพิจารณาวิเคราะห์กลั่นกรองประสานแผนงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของทุกหน่วยงานในทุกกรณี เพื่อเสนอให้คณะกรรมการ กปร. ทำการพิจารณาอนุมัติแผนโครงการ หรืองบประมาณให้กับหน่วยต่าง ๆ เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่า สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการ กปร.นี้ ซึ่งตั้งขึ้นตามระเบียบเช่นกัน ที่ทำหน้าที่คล้าย ๆ กัน สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการนั่นเอง ก็จะเป็นศูนย์กลางของการประสานงานทั้งหมด เราก็จะเห็นได้ว่า โครงการตามพระราชดำริ ปัจจุบันนี้มีอยู่ร่วม ๆ ๑,๐๐๐ โครงการ ในจำนวนโครงการทั้งหมด เราได้แบ่งออกเป็นสาขา หรือ กลุ่มใหญ่ ๆ อยู่ ๔-๕ กลุ่มด้วยกัน สำหรับ**กลุ่มแรก**นั้น ลักษณะเป็นโครงการพัฒนาเกษตรแบบเบ็ดเสร็จสมบูรณ์แบบ เช่น การจัดรูปที่ดิน หรือ การจัดหมู่บ้าน ซึ่งจะมีการจัดให้ประชาชนลงไปอยู่ในพื้นที่ พร้อมกับจัดโครงการพัฒนาขั้นพื้นฐานและส่งเสริมอาชีพหลาย ๆ ประเภทรวมอยู่ในพื้นที่นั้นด้วย เป็นลักษณะโครงการเบ็ดเสร็จ ส่วน

ประเภทที่สอง ซึ่งมีอยู่มากมายทีเดียว ก็คือ โครงการประเภทแหล่งน้ำ เพราะว่า เมื่อพระองค์ท่านจะเสด็จที่ไหน ส่วนมากประชาชนก็จะร้องขอเรื่องน้ำ เพราะประชาชนในพื้นที่ชนบทที่ยากจนนั้นก็ที่เรารู้อยู่แล้วว่าเป็นเกษตรกรเสียส่วนใหญ่ อยู่ในพื้นที่ที่ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นเกณฑ์ เพราะฉะนั้น เรื่องน้ำเป็นสิ่งสำคัญมาก สำหรับ**ประเภทที่** ๓ ก็โครงการทางด้านคมนาคม ซึ่งมีคนร้องขอมาเป็นจำนวนมากทีเดียวเช่นกัน **ประเภทที่** ๔ โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีอยู่มากและทั้งสองพระองค์ คือของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็มีโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถก็มีโครงการนี้เช่นกัน สำหรับใน**ประเภทที่** ๕ คือโครงการพัฒนาการเกษตรและส่งเสริมอาชีพ ซึ่งโครงการเช่นนี้ จะมีอยู่ทั่ว ๆ ไป และใน**ประเภทที่** ๖ เป็นโครงการทางด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการ จะเห็นว่า ในการเสด็จพระราชดำเนินแต่ละครั้ง จะมีหน่วยแพทย์พระราชทานติดตามไปด้วย และโครงการ**ประเภทที่** ๗ นั้น เราก็รวม ๆ กันไปในโครงการซึ่งไม่รวมอยู่ใน ๖ ประเภทข้างต้น อาจจะเป็นโครงการเกี่ยวกับการศึกษา วิจัยพืชบางชนิด หรือ โครงการเกี่ยวกับทางด้านศาสนา หรือทางด้านสังคม เป็นต้น วิธีการทำงานนั้นก็เป็นลักษณะที่ค่อนข้างจะเรียบง่าย คือ เมื่อพระองค์เสด็จแปรพระราชฐานในที่ใดแล้ว เราก็จะมีทีมงานของเราที่รับผิดชอบในแต่ละพื้นที่และรวมทั้งทีมงานที่รับผิดชอบในส่วนกลางด้วย ได้ติดตามเสด็จไปด้วยทุกครั้งและทุกพระองค์เท่าที่จะกระทำได้ และในระหว่างการตามเสด็จอยู่นั้น ก็จะได้รับพระกระแสรับสั่ง หรือพระราชดำริต่าง ๆ ซึ่งในระหว่างนั้น อาจจะทรงรับสั่งกับผู้ว่าราชการจังหวัด หรือว่าข้าราชการจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ตามเสด็จไปด้วย เมื่อเราได้รับพระราชทานพระราชดำริอันนั้นมาแล้ว หลังจากนั้น กปร.ก็จะเป็นแกนกลางในการประสานงานเพื่อจะจัดให้มีการพบปะ หรือว่าประชุมประสานงานเกี่ยวกับหน่วยราชการต่าง ๆ มาพิจารณาวิเคราะห์ว่าพระราชดำริต่าง ๆ ที่พระราชทานนั้น จะเป็นลักษณะที่ส่งประโยชน์แก่ประชาชน สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริงหรือไม่ พูดง่าย ๆ คือการวิเคราะห์โครงการต่าง ๆ ออกมาก หลังจากวิเคราะห์โครงการออกมาจนกระทั่งได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจแล้ว เราก็จะส่งต่อไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงนำไปปฏิบัติ หรือนำไปก่อสร้าง ในกรณีของเขื่อนอย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้น ขอเรียนเน้นย้ำอีกครั้งหนึ่งว่า เมื่อมีพระราชดำริแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของหน่วยราชการต่าง ๆ จะด้วยความร่วมมือจาก กปร.ก็ตาม หรือว่าเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้น ๆ จะต้องนำไปวิเคราะห์วิจัยอีกครั้งหนึ่ง เพราะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงย้ำ

อยู่เสมอว่า ทรงเป็นที่ปรึกษาของประเทศชาติ เพราะฉะนั้น แนวตามพระราชดำริหรือว่า อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นเรื่องที่ต้องนำมาคิด นำมาคำนวณ นำมาวิเคราะห์ นำมาวิจัยอีกครั้งหนึ่ง ส่วนมากถ้าเรานำมาวิเคราะห์วิจัย ล้วนแล้วแต่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั้งสิ้น และหลังจากนั้น เราก็จะส่งต่อให้หน่วยราชการที่รับผิดชอบได้ดำเนินการต่อไป"

ปราณี "ได้ทราบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ก็ขอเรียนถามท่านผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการกปร.ว่า ศูนย์ศึกษาการพัฒนาในปัจจุบันนี้มีอยู่ที่ใดบ้าง และจะให้ประโยชน์ไปถึงราษฎรได้อย่างไรบ้าง"

ดร.สุเมธ "สำหรับโครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนานี้ ขณะนี้มีอยู่ ๖ แห่งด้วยกัน ซึ่งทั้ง ๖ แห่งนี้ กระจายไปในภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งพระองค์พยายามที่จะมีให้ครบทุกภูมิภาค ถ้าเราเริ่มตั้งแต่ตอนเหนือ ลงจดใต้ ในภาคเหนือ มีที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ คือ *ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ* ถัดลงมาก็คือ ที่จังหวัดสกลนคร คือ *ศูนย์ศึกษาพัฒนาภูพาน* หลังจากนั้น ก็มาในภาคกลาง ๆ ก็มีอยู่ ๓ แห่งด้วยกัน คือ *ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน* อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ถัดลงไปก็เป็น*ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนตามพระราชดำริ* อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี และลงมาใกล้กรุงเทพฯนี่เอง คือ *ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย* อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และลงไปใต้สุด ก็คือ *ศูนย์ศึกษาพัฒนาพิกุลทอง* อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ทั้ง ๖ ศูนย์นี้ หลายท่านคงแปลกใจว่า ประชาชนจะได้รับผลประโยชน์อย่างไร คือ การดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาราษฎรในพื้นที่ต่าง ๆ ในระหว่างที่เสด็จแปรพระราชฐานไปนั้น พูดง่าย ๆ ว่าเป็นลักษณะของการแก้ไขปัญหาการพัฒนาชนบทในส่วนรวมนั่นเอง หรือว่า การดำเนินงานต่าง ๆ นั้น รู้สึกว่าบางครั้งเราก็ได้ผล บางครั้งก็ไม่ได้ผลตามที่พึงพอใจมากนักและอีกประการหนึ่งที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เรื่อย ๆ ก็คือว่า เมื่อเราทำการแก้ไขปัญหาไปแล้ว บางครั้งปัญหานั้น ๆ ไม่เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมที่เราไปดำเนินการอยู่ เพราะฉะนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างมากที่จะแสวงหาวิธีการที่ถูกต้อง มีประสิทธิภาพที่สุด และสอดคล้อง สามารถนำไปใช้ในภูมิประเทศ หรือ ภูมิภาคนั้น ๆ อย่างแท้จริง"

ปราณี "ในฐานะที่ท่านเป็นผู้อำนวยการสำนักงานกปร. ได้มีโอกาสโดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริแทบทุกแห่ง ท่านมีความรู้สึกประทับใจพระองค์ท่านอย่างไรบ้าง"

ดร.สุเมธ

"โดยที่มีโอกาสได้ติดตามเสด็จไปในหลาย ๆ แห่งด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ แม้กระทั่งภาคกลางเองนั้น รู้สึกประทับใจในหลาย ๆ ประการทีเดียว คือ **ประการแรก**นั้น เป็นความประทับใจที่พระองค์มีความรู้สึกต่อความทุกข์ยากของพสกนิกรที่ได้มาเข้าเฝ้า ทรงสนพระทัยอย่างจริงจังทีเดียว ปัญหาทุก ๆ ปัญหาที่ราษฎรร้องขอมานั้น ทรงศึกษาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ทรงอุทิศเวลาเกือบจะทั้งหมดของพระองค์ไปในการแก้ไขปัญหาของราษฎรทีเดียว หลายครั้งที่ได้ตามเสด็จ ดำเนินการไปอย่างมืดค่ำ ท่ามกลางฝนหนักฟ้าร้อง แม้จะน้ำท่วม พระองค์ก็จะเสด็จไป มืดค่ำดึกดื่นอย่างไรก็แล้วแต่ เมื่องานไม่เสร็จ พระองค์ก็ยังไม่เสด็จไป และที่น่าทึ่ง น่าประทับใจที่สุด แม้กระทั่ง ๒-๓ อาทิตย์ที่ผ่านมา ที่จังหวัดสกลนคร ที่ภูพานนั้น มืดค่ำดึกดื่นอย่างไร ประชาชนจะมารอเฝ้าอยู่ตามริมทางนั้น มือพนมเมื่อรถขบวนผ่านไป หรือ เวลาที่พระองค์เสด็จประพาสผ่านไปนั้น สีหน้า ความหวังของประชาชนทั้งหมดนี่ ก็พุ่งมาสู่ที่พระองค์อย่างชนิดที่จะฝากชีวิตไว้กับพระองค์ก็ว่าได้ จากภาพที่มองเห็น พระองค์ได้สนองตอบอย่างเต็มพระทัยเป็นอย่างยิ่ง **ประการที่สอง**นั้น ปรากฏว่า ความที่สนพระทัยความเป็นอยู่ของราษฎรนั้น ผมเห็นว่า ทรงจำได้หมด ชื่อหมู่บ้านต่าง ๆ แม้กระทั่งชื่อคนจะเป็นภาคเหนือ ภาคใต้ ชื่อแสนจะจำยาก ทรงกล่าวได้อย่างสบาย ๆ ทรงจำได้อย่างแม่นยำอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเอ่ยที่ไหน จะมีรายละเอียดขึ้นมาอย่างพร้อม อันนั้นแสดงให้เห็นว่า ทรงสนพระทัยอย่างจริงจังต่อปัญหา และ**ประการต่อไป**นั้น เท่าที่ผมสังเกตดู ทรงอุทิศเวลาในการศึกษาอย่างแท้จริงทีเดียว ทุกปัญหาที่หยิบยกขึ้นมานั้น จะทรงพิจารณาอย่างชนิดที่ทั้งความลึกซึ้งของปัญหาและส่วนกว้างของปัญหา หลักปฏิบัติและความเป็นไปได้ ทุกสิ่งทุกอย่าง แม้กระทั่ง การที่เราเป็นนักวิชาการที่ทำงานสนองพระองค์อยู่นั้น หลายครั้งหลายหน เราก็มองไปไม่ได้ไกลเท่าพระองค์เองเลย มั่นใจเลยว่า ทุกเวลาไม่ว่าเป็นกลางวัน ไม่ว่าเป็นกลางคืนนั้น ในพระทัยของพระองค์นั้น มีแต่ที่จะรับเอาปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศชาติของทั้งประเทศ เพื่อที่จะขบคิดปัญหา และหาหนทางแก้ไขปัญหาขึ้นมา"

โครงการในพระราชดำริ

โครงการตามพระราชดำริ เพื่ออาณาประชาราษฎร์

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *พัชรินทร์ เชยกลิ่นเทศ*
ผู้ร่วมรายการ *นายประมูล จันทรจำนง*

ดนตรี

บรรยาย สวัสดีค่ะ ท่านผู้ฟัง รายการ *"จากฟ้า...สู่ดิน"* สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในนามของคณะอนุกรรมการส่งเสริมการเผยแพร่ข่าวพระราชกรณียกิจ คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ด้วยความร่วมมือของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และกองข่าว สำนักราชเลขาธิการ เสนอท่านผู้ฟังวันนี้ เรื่อง โครงการตามพระราชดำริเพื่ออาณาประชาราษฎร์ ค่ะ

ไตเติ้ล (ต่อ) .....จากฟากฟ้าสุราลัย สู่แดนดิน.

บรรยาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่พรั่งพร้อมด้วยทศพิธราชธรรม ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่เพื่อประโยชน์สุขของอาณาประชาราษฎร์ พระราชภารกิจดังกล่าว จะต้องทรงตรากตรำพระวรกายเป็นอย่างมาก แต่ก็มิได้ทรงย่อท้อต่อความยากลำบากและความเหน็ดเหนื่อยแต่อย่างใด ทรงปฏิบัติพระองค์เป็นแบบอย่างในการยังความเจริญก้าวหน้า และเพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ นับว่าเป็นพระมหากษัตริย์ที่ประเสริฐยิ่งของพสกนิกรชาวไทย

ดนตรี :

บรรยาย ตามสถิติของสำนักพระราชวัง ในปีหนึ่ง ๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงอุทิศเวลาประมาณ ๒๐๐ วัน ในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร และทอดพระเนตรกิจการโครงการพัฒนาตามพระราชดำริในท้องถิ่นทุรกันดารทั่วทุกภาค การนี้ ได้ทรงวางแผนพัฒนาเพื่อความเจริญก้าวหน้า และความมั่นคงในพื้นที่ดังกล่าว ทุกด้านอย่างสอดคล้องต้องกันเสมอ มีการประสานประโยชน์เพื่อเกื้อกูลซึ่งกันและกันโดยตลอด ก่อนที่จะเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยม จะโปรดศึกษาแผนที่บริเวณนั้นอย่างละเอียดละออ ทำให้ทรงสามารถกำหนดจุดพัฒนา ครั้นเสด็จพระราชดำเนินถึงจุดที่หมายนั้น ๆ แล้ว จึงจะทอดพระเนตร สภาพพื้นที่ตามความเป็นจริง ตลอดจนทรงซักถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติม รวมถึงปัญหาต่าง ๆ อย่างละเอียด ในขณะที่ทรงพิจารณาสถานที่นั้น โดยมีแผนที่แผ่นใหญ่

ประกอบ พระองค์ท่านแทบจะไม่เคยปรากฏพระองค์โดยปราศจากแผนที่ในพระหัตถ์ เวลาที่เสด็จเยี่ยมตามชนบทต่าง ๆ

ดนตรี : บรรยาย

การริเริ่มโครงการพัฒนาตามพระราชดำริ เป็นการอุทิศกำลังกาย กำลังปัญญาร่วมกัน เพื่อประโยชน์สุขของราษฎรนั่นเอง และโครงการพัฒนาตามพระราชดำรินี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นฝ่ายพระราชทานพระราชดำริ เพื่อให้ฝ่ายวิชาการรับไปพิจารณาโดยรอบคอบ หากเห็นเหมาะสมจึงดำเนินการสนองพระราชดำริ ผู้ปฏิบัติงานที่เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญก็คือ ข้าราชการประจำนั่นเอง ทุนที่ใช้ในการดำเนินโครงการก็ได้มาจากงบประมาณของรัฐบาล บางครั้งก็พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ โครงการดังกล่าวยังช่วยขจัดปัญหาความขัดแย้งระหว่างราษฎรกับฝ่ายปกครอง อันอาจจะลุกลามเป็นปัญหาใหญ่โตขึ้นในภายภาคหน้าได้ และผู้ที่ทำงานในโครงการตามพระราชดำริต่างก็มีความเชื่อมั่นในพระราชวินิจฉัยของพระองค์ในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

บางทีทำโครงการ โครงการที่ทำเอาไว้ เจ้าหน้าที่เอาไว้ ๑๘๓ ล้านบาท ถ้าเอามาเสนอท่านรัฐมนตรี ท่านบอกว่า โอ้ อย่างนี้แย่ ไม่มีเงิน แต่ว่าเมื่อวานซืนนี้ก็ลงมาอวดท่านรัฐมนตรี บอกว่า เจ้าหน้าที่เขาทำโครงการ ๑๘๓ ล้านบาท ตัดไปตัดมา ตอนนั้นพูด ดูเหมือนจะเป็น ๓ ทุ่มครึ่งแล้ว ที่จริงหัวค่ำมาก ให้เขาทำ แล้วก็เขาก็ไปขีดเขียน ขีดไปขีดมา ส่งโครงการมาตอนเช้า ดูไป ค่าทำโครงการ ๑๘ ล้าน อันนี้ก็ไม่น่าเชื่อ แต่ว่าอันนี้ก็ถ้าสงสัย สงสัยก็ต้องถามผู้ที่เขียนมา ๑๘๓ ล้านบาท ลดลงมาเหลือ ๑๘ ล้านบาท เราก็ตัดเหมือนกัน หั่นแหลกเหมือนกัน ก็ทำหน้าที่เพื่อให้มันเรียบร้อย แล้วเข้าใจว่าในโครงการนั้นของเดิม ผลประโยชน์ในการทำนั้นอาจจะเลี้ยงปลาได้บ้าง แต่ว่าผลประโยชน์ในทางเกษตรอะไรต่าง ๆ รู้สึกว่าจะศูนย์ไร่ เพราะว่าน้ำที่ออกมาไหลลงน้ำตกแล้วก็ไม่สามารถที่จะนำไปทำประโยชน์อะไรเท่าไหร่ ส่วนโครงการที่เขียนมาคืนวันนั้นก็ได้ผลประโยชน์ตามที่เขาเขียนไว้แต่เดิมในโครงการนั้น ผลประโยชน์ ๑,๒๐๐ ไร่ คูณสอง แต่ว่าเข้าใจว่าถ้าทำดี ๆ ต่อไป ผลประโยชน์อันนั้นก็จะได้ประมาณสองหมื่นไร่ ซึ่งคิดพิจารณาดูแล้วก็รู้สึกว่าจะนับว่าคุ้มในการทำ และนอกจากนั้นก็เป็นอยู่ในพื้นที่ที่แต่ก่อนนี้มีคนถืออาวุธทำหน้าที่อยู่ข้างใน เดินไปเดินมาเยอะแยะ เดี๋ยวนี้ก็สามารถที่จะไปช่วยให้ประชาชนได้มีการเพาะปลูกที่เรียบร้อยที่ดี และก็เชื่อว่าจะแก้ไขสถานการณ์ที่ไม่ค่อยดีได้อย่างดี และทำให้คนมีงานทำ

บรรยาย นี่คือพระราชดำรัสตอนหนึ่ง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานแก่ผู้ที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ถวายพระพรชัยมงคล ในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ที่ผ่านมานี้ ที่ศาลาดุสิดาลัย ประเทศไทยกำลังเจริญก้าวหน้าไปอย่างดี และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงแสดงให้เห็นว่า การพัฒนานั้น จะต้องระมัดระวังมิให้ภูมิประเทศในชนบทต้องถูกทำลายไปด้วย ดังนั้น โครงการพระราชดำริต่าง ๆ จึงได้มีการพัฒนารวมไปกับการสงเคราะห์ด้วย สำหรับหน่วยงานที่ทำหน้าที่สงเคราะห์และพัฒนาหน่วยงานหนึ่ง ที่ร่วมรับผิดชอบอยู่ในโครงการตามพระราชดำริหลายโครงการ ได้แก่ กรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งนายประมูล จันทรจำนง อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ ได้พูดถึงโครงการตามพระราชดำริ ในส่วนที่เกี่ยวกับกรมประชาสงเคราะห์ดังนี้

นายประมูล "สำหรับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น ก็เป็นที่ทราบกันว่าเป็นเพราะพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงห่วงใยในพสกนิกรทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพสกนิกรของพระองค์ที่อยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกลโดดเดี่ยว มีฐานะมีความเป็นอยู่ด้อยกว่าพี่น้องประชาชนทางส่วนอื่น ๆ และก็เห็นว่าพี่น้องประชาชนดังกล่าวนี้สมควรที่จะได้รับการพัฒนา ได้รับการปรับปรุงให้มีฐานะมีความเป็นอยู่ดีขึ้น อันนี้ก็นับว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างหาที่สุดมิได้ เฉพาะโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมประชาสงเคราะห์นั้น ก็มีหลายโครงการด้วยกัน รวมทั้งสิ้นก็ประมาณ ๓๐ โครงการ เป็นโครงการที่ได้ดำเนินการมาเป็นเวลาหลายปีต่อเนื่องแล้วก็มี และเป็นโครงการใหม่ก็มี โครงการดังกล่าวนี้พอจะแยกออกได้เป็น ๒ ลักษณะ บางโครงการนั้นเป็นโครงการที่กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการแต่เพียงหน่วยเดียว ซึ่งมีอยู่ไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นโครงการประเภทที่สอง คือโครงการที่กรมประชาสงเคราะห์จำเป็นจะต้องประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานในระดับจังหวัด ซึ่งมีท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ท่านนายอำเภอ และหัวหน้าหน่วยราชการ เกือบจะเรียกว่าเกือบทุกส่วน สำหรับทางส่วนกลางนี้ก็เช่นเดียวกัน ก็จะต้องมีการประสานกันในระหว่างกรม อาทิเช่น กรมชลประทาน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมป่าไม้ อันนี้ก็สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นอกจากนั้นก็ยังมีกรมอื่น ๆ อาทิเช่นจากกรมพัฒนาชุมชน กรมการปกครอง สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทเหล่านี้เป็นต้น นี่ก็เป็นลักษณะโครงการที่เราดำเนินการ สำหรับโครงการพระราชดำริ ใน

จำนวนทั้งหมดประมาณ ๓๐ โครงการนี้ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นโครงการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรหรืออาชีพทางด้านเกษตรกรรม โครงการทั้งหมดที่กรมประชาสงเคราะห์รับนั้น จะแบ่งเป็น ๒ ส่วน หรือ ๒ ภาค ทางภาคเหนือนั้น โครงการพระราชดำริทั้งหมดหรือส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมด เป็นโครงการที่มีกระแสรับสั่งหรือมีพระราชดำริไว้ในหน่วยงานของกรมประชาสงเคราะห์ ในส่วนที่เกี่ยวกับศูนย์สงเคราะห์และพัฒนาชาวเขา กองสงเคราะห์พัฒนาชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ หรือพูดกันง่าย ๆ ก็คือ เป็นโครงการพัฒนาหมู่บ้านชาวเขาในหลายหมู่บ้าน หลายจังหวัด และหลายอำเภอในหลาย ๆ พื้นที่ทางภาคเหนือของประเทศไทย รัฐบาลได้มอบให้กรมประชาสงเคราะห์มีหน้าที่หลักในการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาทั่วประเทศ ซึ่งเราก็มีกองสงเคราะห์ชาวเขาในส่วนกลาง มีสถาบันวิจัยชาวเขาในส่วนกลาง ซึ่งไปตั้งอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ มีศูนย์สงเคราะห์และพัฒนาชาวเขากระจายกันอยู่ใน ๒๒ จังหวัดทั่วประเทศไทย และเรามีหน่วยงานสงเคราะห์และพัฒนาชาวเขาทั้ง ๒๓๐ หน่วย กระจายกันอยู่ในพื้นที่ตามภูเขา โครงการตามพระราชดำริในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชาวเขานั้น ส่วนใหญ่จะเน้นให้ชาวเขาได้พัฒนาตนเอง มีฐานะมีรายได้ และไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม บ้านเมือง และประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่ชาวเขาสร้างนั้น ปัญหาที่หนึ่ง คือปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า เพื่อขยายเขตพื้นที่ทำกิน ป่าต้นน้ำลำธารก็ถูกทำลาย ก็ทำให้ทรัพยากรของชาติเสียหายมาก ในประการที่สอง ชาวเขาได้ดำเนินการปลูกฝิ่น เสพฝิ่น ซึ่งเป็นยาเสพติด ซึ่งเป็นงานที่รัฐบาลต้องการขจัดให้หมดไป และเรื่องนี้เป็นปัญหาทั้งในระดับประเทศและในระหว่างในระดับโลก กรณีที่จะให้ชาวเขานี้ได้งดเว้นการตัดไม้ทำลายป่า หรือเลิกการเสพหรือปลูกฝิ่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงย้ำว่า จะต้องให้ชาวเขาสามารถช่วยตัวเองได้ คือมีอาชีพมีรายได้ และมีข้าวสารบริโภค จึงทรงรับสั่งให้มีการขยายพื้นที่ทำกินของชาวเขา และส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้นให้กับชาวเขา หรือการปลูกไม้เมืองหนาว รวมทั้งที่เป็นไม้ยืนต้นและไม้ล้มลุก การที่จะพัฒนาชาวเขาให้มีการปลูกพืชดังกล่าวนี้ จะทำให้ชาวเขามีรายได้ เขาก็จะสามารถนำเงินรายได้นั้นไปซื้อข้าวสาร และจะเป็นเหตุให้เขางดการปลูกฝิ่น ขณะเดียวกันในพื้นที่บางพื้นที่ พระองค์ก็ทรงดำริให้เปิดพื้นที่ทำกิน นอกจากปลูกพืชทำกินและพืชล้มลุกแล้ว ส่งเสริมให้ชาวเขาได้มีการทำนา เพราะข้าวนั้นเป็นอาหารหลักของชาวเขาและคนไทย ถ้าเขามีข้าวบริโภค เขาก็จะไม่ไปปลูกฝิ่น หรือไปเสพฝิ่น หรือเขาก็จะงดเว้นการที่จะมาบุกเบิกการปลูกไม้ทำลายป่า เป็นเหตุให้ชาว

เขาได้อยู่เป็นหลักแหล่ง การตัดไม้ทำลายป่าหรือการอพยพเคลื่อนย้ายก็มีน้อยลง ส่วนทางภาคใต้นั้น จะเป็นโครงการส่งเสริมอาชีพทางด้านเกษตร เปิดพื้นที่ทำกินให้กับพี่น้องประชาชนในนิคมสร้างตนเอง ไม่ว่าจะเป็นนิคมสร้างตนเองจังหวัดนราธิวาสก็ดี นิคมสร้างตนเองจังหวัดยะลาก็ดี หรือนิคมสร้างตนเองแห่งอื่น ๆ ก็ตาม รวมทั้งพื้นที่ในนิคมสร้างตนเองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำหรับนิคมแต่ละนิคมนั้น ส่วนใหญ่พระองค์ทรงดำริที่จะให้ขยายพื้นที่ทำกินให้กับพี่น้องประชาชนซึ่งเป็นสมาชิกในนิคม และปรับปรุงปัจจัยในการผลิต ให้กับพี่น้องประชาชน อาทิเช่น การปรับปรุงดิน การปรับปรุงพันธุ์พืช การปรับปรุงในด้านเทคโนโลยีเกี่ยวกับเรื่องปุ๋ย และที่สำคัญที่สุดก็คือ การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เพราะน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในด้านการเกษตร"

ดนตรี : บรรยาย

พระราชกรณียกิจต่าง ๆ ในถิ่นทุรกันดาร ที่ผ่านสายตาอาณาประชาราษฎร์ครั้งแล้วครั้งเล่า แสดงให้เห็นว่า พระองค์ทรงรู้ถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแผ่นดินนี้อย่างแท้จริง โครงการตามพระราชดำริทั้งหลาย ล้วนแต่ถูกต้องตรงเป้าหมายที่ต้องการ พระองค์ทรงชำนาญกิจการต่าง ๆ แทนทุกสาขาอาชีพ ทรงให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเข้าถึงปัญหาเพื่อแก้ไขให้ถูกจุด การกระทบกระทั่งของคนในชาติ เพราะความไม่เข้าใจหรือไม่ถูกต้องในลัทธิที่เชื่อถือ พระองค์ทรงประสานความสามัคคีของชนในชาติได้อย่างดียิ่ง เหตุร้ายที่รุนแรงพลันสงบลง ด้วยพระอำนาจบารมีภายในพริบตาเดียว ขอทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน เป็นมิ่งขวัญของอาณาประชาราษฎร์ตลอดไป

ดนตรี

โครงการห้วยทรายซึ่งเป็นโครงการหนึ่งในโครงการพระราชดำริ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน
ตรวจเยี่ยมโครงการในพระราชดำริ ณ ภาคใต้

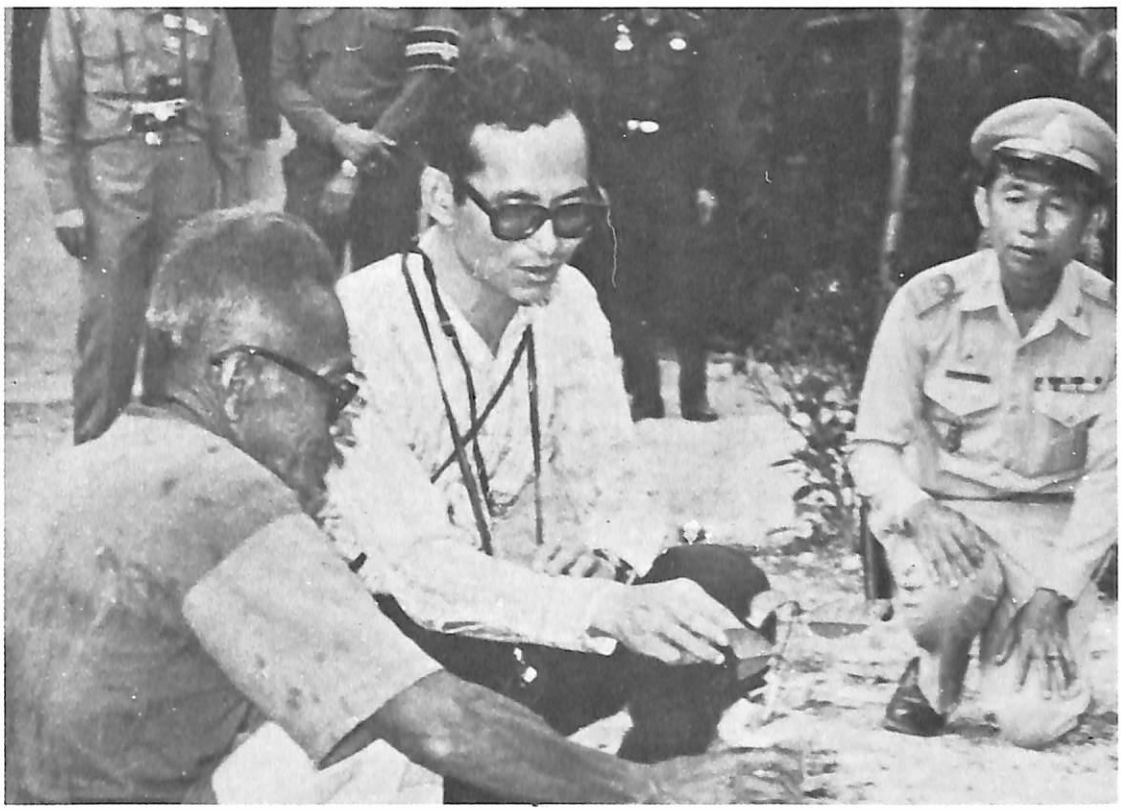

นายอ้วน พรหมชาติ รับเสด็จฯ เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๑๘
ณ.ตำบลลำภู อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

พระผู้ละม้ายพระอัยกา

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันเสาร์ที่ ๕ มกราคม ๒๕๒๘ เวลา ๐๗.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *ภารดี กาญจนโพธิ์*
ผู้ร่วมรายการ *ม.ร.ว. แสงสูรย์ ลดาวัลย์*

ดนตรี

คำกล่าวนำ วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๒๘ เป็นวันที่สำคัญวันหนึ่งในประวัติศาสตร์ชาติไทย คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เจริญพระชนมพรรษา ๕๗ พรรษา กับ ๓๓ วัน เสมอสมเด็จพระบรมอัยกาธิราช พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว *"พระปิยมหาราช"* ของคนไทยสมัยปู่ย่า ตาทวดของเรา ประกอบทั้งเคยได้ยินท่านผู้มีอายุปรารภว่า *"พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลนี้ ท่านทรงมีอะไรหลายอย่างละม้ายสมเด็จพระบรมอัยกาธิราช"* ดังนั้น เพื่อให้ท่านผู้ฟังได้ทราบถึงพระราชพิธีที่จะทรงบำเพ็ญในวโรกาสสำคัญนี้ กับทั้งเพื่อให้ทราบว่า ที่ว่าทรงละม้ายกันนั้นคืออย่างไร คุณภารดี.....เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ จึงไปขอเรียนสัมภาษณ์ **ม.ร.ว.แสงสูรย์ ลดาวัลย์** ได้ทั้งความรู้และข้อคิด ดังที่ท่านผู้ฟังจะได้ฟังการสนทนากันในหัวข้อเรื่องว่า *"พระผู้ละม้ายพระอัยกา"* ดังต่อไปนี้

ภารดี "สวัสดีค่ะ คุณชาย ก่อนอื่นดิฉันขอเรียนถามว่า ในวันที่ ๗ มกราคมนี้ ในพระราชสำนักจะมีพิธีอย่างใดหรือไม่"

ม.ร.ว.แสงสูรย์ "ผมได้ทราบว่าจะมีการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเป็นการภายในที่พระที่นั่งไพศาลทักษิณในพระบรมมหาราชวัง มีพระสงฆ์ ๕๗ รูป เท่าจำนวนพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เจริญพระพุทธมนต์ แล้วทรงถวายภัตตาหารเพล หลังจากนั้น มีพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑"

ภารดี เนื้อหาของพิธีก็ดูเป็นธรรมดา ไม่มีอะไรพิเศษสมกับความสำคัญ ทำไมจึงเป็นอย่างนั้นคะ

ทราบว่ามีพระราชประสงค์เพียงแต่จะบำเพ็ญพระราชกุศลถวายสมเด็จพระบรมอัยกาธิราช"

ม.ร.ว.แสงสูรย์ "ขอมีพระชนมพรรษาอยู่สืบไปเพื่อที่จะได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ราษฎรต่อไปอีก ไม่ทรงมุ่งหมายที่จะบำเพ็ญพระราชกุศลเพื่อประราชสิริสวัสดิ์ของพระองค์เอง"

ภารดี "เป็นบุญอย่างใหญ่หลวงของปวงชนชาวไทย ที่มีพระประมุขที่มีน้ำพระทัยประเสริฐสุดอย่างนี้ ดิฉันก็พอจะเห็นราง ๆ แล้วว่า ทรงรักประชาชนเหมือนสมเด็จพระบรมอัยกาธิราชท่านรัก และประชาชนก็รักท่านเหมือนประชาชนสมัยโน้นรักสมเด็จพระปิยมหาราช"

ม.ร.ว.แสงสูรย์ "ผมก็เข้าใจอย่างคุณภารดีฯ เข้าใจ"

ภารดี แล้วที่ผู้ใหญ่บางคนท่านว่า *"ทรงมีอะไรหลายอย่างละม้ายสมเด็จพระอัยกาธิราช"* นั้นพอจะอธิบายได้ไหมคะว่า *"ทรงมีอะไรคล้ายกัน"*

ม.ร.ว.แสงสูรย์ ผมเข้าใจว่าที่คุณได้ยินมานั้น ผู้พูดคงไม่ได้หมายความว่าทรงมีพระสิริลักษณ์ที่คล้ายกัน คงจะคล้ายกันใน *"พระราชประวัติ"* *"พระราชจริยาวัตร"* และ *"พระราชกรณียกิจที่ทรงบำเพ็ญเพื่อบ้านเมืองและประชาชน"* มากกว่า

ภารดี ขอความกรุณาช่วยอธิบายให้กระจ่างอีกสักหน่อย ซิคะ

ม.ร.ว.แสงสูรย์ ที่ว่าคล้ายกันทาง *"พระราชประวัติ"* ขอนำเฉพาะที่สำคัญมาอ้าง ๓ ประการ คือ

ประการที่ ๑. ทรงเป็นกำพร้ามาแต่ทรงพระเยาว์ทั้งสองพระองค์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงกำพร้า *"พระราชชนนี"* ด้วยสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี ผู้เป็นพระราชมารดา เสด็จสวรรคตเสียแต่เมื่อพระองค์ทรงมีพระชนมพรรษาได้เพียง ๘ พรรษา ต้องทรงอยู่ในพระอภิบาลบำรุงของสมเด็จพระเจ้ามหัยยิกาเธอ กรมพระยาสุดารัตนราชประยูร และทรงนับถือเสมือนเป็น *"สมเด็จแม่"* ที่แท้จริงด้วย ส่วนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันทรงเป็น *"กำพร้าพระชนก"* ด้วยสมเด็จพระบรมราชชนกเสด็จสวรรคตเสียแต่ เมื่อพระองค์มีพระชนมพรรษาเพียง ๑ พรรษา ๘ เดือน ๑๙ วัน ที่ทรงพระเจริญขึ้นด้วยพระพลานามัยสมบูรณ์ เพียบพร้อมด้วยพระราชจริยาวัตรอันงดงาม และมีน้ำพระทัยอันประเสริฐสุดหาที่เปรียบมิได้นั้น ก็ด้วยทรงได้รับการอภิบาลบำรุงอบรมบ่มพระนิสัยจาก สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีแต่เพียงพระองค์เดียว

ประการที่ ๒. เสด็จขึ้นทรงราชย์โดย *"เอนกชนนิกร สโมสรสมมติ"* เหมือนกัน

ภารดี - ขอประทานโทษนะคะ ข้อนี้ดิฉันสงสัยมาก เพราะต่างกาลสมัยและต่างระบอบการปกครองประเทศอีกด้วย จะเหมือนกันได้อย่างไรคะ

ม.ร.ว.แสงสูรย์ - เหมือนกันได้อย่างน่าอัศจรรย์ทีเดียว ผมจะอธิบายความเหมือนให้ฟัง

ต้องย้อนไปถึงเมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ทรงพระประชวรหนักใกล้สวรรคต ท่านให้เชิญพระบรมราช

โองการแจ้งต่อพระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการใหญ่น้อยที่เฝ้า ๆ ฟังพระอาการอยู่ในพระราชมณเฑียรว่า ไม่มีพระราชประสงค์จะทรงแต่งตั้งผู้ใดให้เป็นพระรัชทายาทสืบพระราชสันตติวงศ์ ขอให้ประชุมปรึกษาหารือจงพร้อมกัน เมื่อเห็นว่าท่านผู้ใดปรีชาควรเป็นผู้รักษาแผ่นดินได้ ก็ให้ยกกันขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินตามที่เห็นชอบพร้อมกันนั้นเถิด ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต ท่านเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ ซึ่งต่อมาเป็นสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ จึงเชิญพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการใหญ่น้อย รวมทั้งประมุขฝ่ายสงฆ์และพระราชาคณะฐานานุกรม เข้าไปประชุมกันเบื้องหน้าพระมหาเศวตฉัตร ในพระที่นั่งอนันตสมาคมองค์เก่า ที่อยู่ในพระบรมมหาราชวัง เพื่อหารือกัน ที่ประชุมตกลงอัญเชิญสมเด็จเจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕, พระเจ้าแผ่นดินที่ขึ้นทรงราชย์โดยการถูกเลือกจากเสียงส่วนใหญ่นั้น ถือว่าทรงราชย์โดย *"เอนกชนนิกรสโมสรสมมติ"* ส่วนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันนั้น เมื่อสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช เสด็จสวรรคตแล้ว จะอัญเชิญท่านผู้ใดขึ้นทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาเสียก่อน ตามรัฐธรรมนูญ จึงมีการประชุมรัฐสภา ณ เบื้องหน้าพระมหาเศวตฉัตร ในพระที่นั่งอนันตสมาคมองค์ใหม่ ที่ประชุมเห็นพ้องต้องกัน เลือกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นี้ อย่างนี้ก็ต้องถือว่า *"เอนกชนนิกรสโมสรสมมติ"* เหมือนกัน เพราะสมาชิกรัฐสภานั้นคือผู้แทนปวงชน

ภารดี เดี๋ยวนี้รัฐสภาย้ายไปประชุมที่ตึกใหม่แล้ว ถ้าจะมีการประชุมให้ความเห็นชอบทำนองนี้อีก คงไม่ใช่การประชุมหน้าพระมหาเศวตฉัตร และไม่ใช่ในพระที่นั่งที่มีชื่อว่า *"อนันตสมาคม"*

ม.ร.ว.แสงสูรย์ นั่นยิ่งทำให้เห็นว่า เป็นความเหมือนอันน่าอัศจรรย์ และเป็นมงคลพิเศษโดยเฉพาะของทั้งสองพระองค์ พระราชประวัติที่เหมือนกันประการที่ ๓ คือ เสด็จดำรง-สิริราชสมบัติแต่เมื่อยังไม่ทรงบรรลุราชนิติภาวะ บริหารราชการแผ่นดินด้วยพระองค์เองยังไม่ได้ ต้องมีผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์บริหารราชการแทนทั้งสองรัชกาล

ภารดี ในข้อที่ว่า *"พระราชจริยาวัตร"* คล้ายกันนั้นคืออย่างไรคะ

ม.ร.ว.แสงสูรย์ เมื่อรัชกาลที่ ๕ สวรรคต ผมยังเป็นทารกแรกเกิดได้ไม่กี่วัน และในรัชกาลปัจจุบันผมก็ทำงานอยู่ห่างไกลเบื้องพระยุคลบาท แต่เคยได้ฟังจากท่านผู้สูงทั้งเกียรติและอายุ และเคยอยู่ใกล้ชิดราชสำนักทั้งสองรัชสมัย ท่านว่าไว้ว่า *"พระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ ท่านสุภาพนุ่มนวล พระราชอิริยาบทละมุลละไม แต่มีสง่าเหมาะสมในที่ทุกสถาน และทุกกาลเวลา*

ทรงมีพระราชอุสาหะมาก และทรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรมอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะในข้อที่ทรงอดทน อดกลั้น ไม่แสดงพระอาการทรงพระพิโรธฉุนเฉียวเหมือน ๆ กันทั้งสองพระองค์" ผมจึงนำมาถ่ายทอดสู่กันฟัง ว่าพระราชจริยาวัตรของท่านนั้นคล้ายกัน

ภารดี ในด้านพระราชกรณียกิจ ที่ทรงบำเพ็ญเพื่อประโยชน์สุขของชาติและประชาชนเล่าคะ เหมือนกันหรือคล้ายกันอย่างไร

ม.ร.ว.แสงสูรย์ เห็นจะต้องบอกว่าที่เหมือนก็มีที่คล้ายกันก็มี ที่เหมือนกันก็คือนับตั้งแต่ทรงบรรลุพระราชนิติภาวะบริหารราชการแผ่นดินด้วยพระองค์เองได้แล้ว ได้ทรงสดับตรับฟังความทุกข์สุขของราษฎรอย่างเอาพระทัยจดจ่อ ทรงฟังรายงานทางราชการอย่างเดียวเกรงจะคลาดเคลื่อน จึงพยายามที่จะทรงทราบด้วยพระเนตรพระกรรณของพระองค์เอง เพื่อทรงหาทางช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ราษฎรได้ตรงเป้าหมายอันแท้จริง

ภารดี ดิฉันว่า พระบรมราชประณิธานของท่านนั้นเหมือนกัน แล้วที่คล้ายกันเล่าคะ

ม.ร.ว.แสงสูรย์ ที่คล้ายกันคือ วิธีการเสด็จเข้าถึงประชาชนเพื่อฟังสารทุกข์สุขดิบและวิธีดำเนินการบำบัดทุกข์บำรุงสุขซึ่งเป็นคนละวิธี พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น ทรงใช้วิธีปลอมพระองค์ไปพบปะเยี่ยมเยียนราษฎรโดยไม่ให้รู้ว่าท่านเป็นเจ้าชีวิต ซึ่งคุณภารดีฯ ก็คงทราบจากหนังสือเรื่อง *"การเสด็จประพาสต้น"* อยู่แล้ว

ภารดี ค่ะ ดิฉันเคยอ่าน

ม.ร.ว.แสงสูรย์ จากพระเนตรพระกรรณ

ภารดี ในรัชกาลปัจจุบันดิฉันเห็นท่านใช้วิธีเสด็จฯ เยี่ยมราษฎรตามชนบทอย่างเปิดเผย ไม่ปลอมพระองค์

ม.ร.ว.แสงสูรย์ ก็จะปลอมทำไม ปลอมไปเขาก็รู้จัก เพราะเขามีพระบรมรูปกันอยู่แทบทุกครัวเรือน แต่ด้วยการเสด็จฯ อย่างลำลองไม่เป็นพิธีการทรงมีโอกาสเข้าโอภาปราศรัยถึงตัวราษฎรได้ บางแห่งก็พระราชทานพระมหากรุณาเสด็จขึ้นถึงชานเรือน จึงทำให้ทรงทราบความเป็นอยู่อาชีพ ความทุกข์ยากเดือดร้อน ทั้งที่เกิดจากความป่วยไข้ หรือทำมาหาได้ไม่พอกิน ก็ทรงพระกรุณาช่วยเหลือแก้ไขพระราชทานที่ต้นเหตุ จึงได้เกิดมีโครงการตามพระราชดำริต่าง ๆ เกิดขึ้น เพราะทรงมุ่งหมายจะช่วยให้ราษฎรมีทางทำมาหากินที่ดีขึ้นเป็นส่วนรวม

ภารดี พอจะบอกได้ไหมคะว่า ได้พระราชทานโครงการอะไรไว้บ้าง

ม.ร.ว.แสงสูรย์ ข้อนี้ผมหมดปัญญาที่จะจาระไน บอกได้แต่ว่าโครงการตามพระราชดำริมีนับพันกระจายอยู่ทุกหนทุกแห่งทั่วราชอาณาจักร ต้องเขียนหนังสือแจงกันเป็นเล่ม ๆ จึงจะครบถ้วน แต่ผมพอจะกล่าวสรุปให้ฟัง

ได้ว่า ท้องถิ่นใดแห้งแล้งขาดแหล่งน้ำที่ราษฎรจะใช้เพาะปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหารให้พอเลี้ยงชีพ ก็ทรงตรวจภูมิประเทศด้วยพระองค์เอง หาแหล่งที่จะสร้างเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำเมื่อทรง-พบแหล่งที่เหมาะสมก็ทรงชี้แนะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐจัดสร้างขึ้น ในขนาดที่พอควรสำหรับท้องถิ่นนั้น ๆ สร้างเสร็จมีน้ำใช้แล้วก็ทรงปล่อยพันธุ์ปลาต่าง ๆ ลงไป ราษฎรก็ได้ทั้งน้ำทำไร่ทำนา และได้ปลาที่เติบใหญ่ขึ้นมาไปบริโภคด้วย ท้องที่ใดลุ่มมีน้ำขังตลอดปีใช้ประโยชน์ไม่ได้ ก็ทรงตรวจภูมิประเทศหาทางระบายน้ำแล้วแนะนำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐขุดคูคลองทำเขื่อนทำประตูระบายน้ำให้ไหลลงทะเลเสียมิให้น้ำขังอยู่ ราษฎรก็ได้ใช้ที่ดินซึ่งน้ำไม่ท่วมแล้วทำมาหากินต่อไป สำหรับคนที่ได้รับความทุกข์เพราะความป่วยไข้ ก็พระราชทานแพทย์เคลื่อนที่ออกรักษาพยาบาล ที่ป่วยหนักก็โปรดให้ส่งโรงพยาบาลในฐานะคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ สังเกตดูชีวิตรับในหลวงรัชกาลที่ ๕ ท่านสร้างประปาให้ราษฎรมีน้ำกินน้ำใช้นี่ท่านสร้างแหล่งเก็บน้ำให้ราษฎรใช้ปลูกพืชเลี้ยงชีพได้ ผลประโยชน์ที่ราษฎรได้รับพระราชทานใกล้เคียงกัน ผมจึงว่าพระราชกรณียกิจที่ทรงบำเพ็ญเพื่อประชาชนนั้นคล้ายกัน

ภารดี เคยมีผู้กล่าวว่า โครงการช่วยชาวเขานั้นประโยชน์น้อย บางคนเขาก็แต่งกลอนกระแหนะ-กระแหน เป็นเชิงว่า เห็นชาวเขาเป็นเทวดาต้อง *"จูงวัวไปสู่แบกหมูไปส่ง"* อะไรทำนองนี้

ม.ร.ว.แสงสูรย์ ผมคิดว่าคงจะมีอะไรสักอย่างทำให้เขาหูอื้อหน้ามืดตามัว มองไม่เห็นประโยชน์แล้วถากถางเอา แท้จริงโครงการช่วยชาวเขาที่เป็นโครงการตามพระราชดำรินั้น ไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์เฉพาะชาวเขา ประโยชน์นั้นไพศาลมีผลพลอยได้ถึงทั้งคนในชาติของเราเอง **และมวลมนุษย์เกือบทั่วโลกอีกด้วย**

ภารดี เรื่องนี้สำคัญ ต้องขอคำอธิบายค่ะ

ม.ร.ว.แสงสูรย์ คงเป็นที่ทราบกันอยู่ดีแล้วว่า ชาวเขานั้น เขาทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการทำไร่เลื่อนลอย ปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหารเพียงเล็กน้อยพอบริโภค ส่วนใหญ่ปลูกฝิ่น การทำไร่เลื่อนลอยเป็นภัยแก่บ้านเมืองมาก เพราะมีการตัดไม้ทำลายป่าอันเป็นต้นน้ำลำธาร ถ้ามากเข้าก็เป็นผลให้ดินฟ้าอากาศวิปริตแปรปรวน ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เกิดความแห้งแล้ง แต่บทจะตกก็เทลงมาเหมือนฟ้ารั่ว น้ำในแม่น้ำลำธารไหลหลาก พาให้การปลูกพืชพันธุ์ในที่ลุ่มพลอยเสียหาย กระทบกระเทือนทั้งการทำกินของราษฎร และเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวม สำหรับฝิ่นก็เหมือนกันตัวของมันเองก็เป็นยาเสพติดให้โทษอยู่แล้ว ต่อมายังมีผู้สกัดเป็น *"เฮโร*

อีน" กลายเป็นยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง ที่ทำลายมวลมนุษย์ให้เสียผู้เสียคนเสียชีวิตไปเป็นจำนวนมาก

ภารดี ปัญหาสำคัญที่จะไม่ให้เกิดผลเสียร้ายแรงดังคุณชายกล่าวมาก็ต้องป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า และป้องกันมิให้มีการปลูกฝิ่น

ม.ร.ว.แสงสูรย์ ถูกแล้วครับ แต่การทำอย่างว่านั้นยาก สำหรับฝิ่นทำลายที่นี่แกก็ไปถางไร่ทำลายป่าปลูกขึ้นใหม่ที่โน่น ยิ่งทำให้สภาพดินฟ้าอากาศวิปริตยิ่งขึ้น แต่ด้วยพระปรีชาอันหลักแหลม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านจึงยื่นพระหัตถ์ลงไปช่วย โดยหาทางเกลี้ยกล่อมให้ชาวเขาเลิกทำไร่เลื่อนลอย กลับไปทำไร่ถาวร ทรงเลือกพืชพันธุ์อันเหมาะสมแก่ภูมิประเทศ พระราชทานไปให้ปลูกจัดขายพืชผลให้ถ้าขายเองไม่ได้ เมื่อเขามีอาชีพพอเลี้ยงตัวเลี้ยงครอบครัวได้ ก็เลิกทำไร่เลื่อนลอยและเลิกปลูกฝิ่น

ภารดี เป็นพระบรมร๊าโชบายอันล้ำเลิศเหลือเกินนะคะ คุณชายมีอะไรที่จะเปรียบเทียบพระราชกรณียกิจที่ทรงบำเพ็ญเพื่อชาติของทั้งสองพระองค์อีกไหมคะ

ม.ร.ว.แสงสูรย์ ผมอยากจะเชิญพระราชกรณียกิจที่ทรงแก้ไขสถานการณ์อันเป็นมหันตภัยต่อความมั่นคงของบ้านเมืองมาเปรียบเทียบให้ฟัง

ภารดี ข้อนี้ยิ่งน่าสนใจมาก

ม.ร.ว.แสงสูรย์ คุณคงทราบดีแล้วว่าในแผ่นดินสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงนั้น ประเทศเราถูกคุกคามจากมหาอำนาจผู้ล่าเมืองขึ้น ประเทศต่าง ๆ ทางเอเชียที่อยู่รอบบ้านใกล้บ้านเราถูกยึดเอาไปเป็นเมืองขึ้นแทบไม่มีเหลือ เมืองไทยเหมือนขนมหวานที่ยังเหลืออยู่ ต่างพยายามที่จะเชือดเฉือนเอาไปแบ่งปันกัน พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงทรงใช้ความสุขุมคัมภีรภาพความอดทนอดกลั้นยับยั้งพระราชหฤทัยไม่ให้บรรลุแก่โทษะ ทรงผ่อนปรนยอมให้เชือดเฉือนดินแดนในส่วนไม่สำคัญมากนักเอาไป เพื่อรักษาส่วนใหญ่ที่สำคัญไว้ แม้การถูกเชือดเฉือนนั้นจะทำให้ทรงเจ็บปวดในพระราชหฤทัยอย่างยิ่งก็ตาม

ภารดี ค่ะ เหตุการณ์เหล่านั้นเราจดจำ ด้วยความเจ็บแค้นกันตลอดมาจนถึงทุกวันนี้ แต่ในยุคนี้ก็หมดสมัยล่าเมืองขึ้นอย่างนั้นแล้ว

ม.ร.ว.แสงสูรย์ ถูกแล้วครับ หมดสมัยการล่าอย่างโจ่งแจ้งอย่างแต่ก่อน แต่มันก็มีการล่าเมืองขึ้นแบบใหม่ขึ้นมาแทน ในลักษณะของการกวาดต้อนให้เข้าร่วมอยู่ในกลุ่มลัทธิการเมืองการเศรษฐกิจแบบใหม่ ซึ่งพอเข้าร่วมแล้วก็กลายเป็นลูกสมุนของประเทศเจ้าของลัทธิ เขาใช้วิธีล้างสมองคนไทยให้นิยมลัทธิของเขา แล้วยุยง-----ให้จงเกลียดจงชังในหลวง ยุยงให้ก่อกวน เพื่อโค่นล้มการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ มีคนไทยไม่น้อย

หลงเชื่อ และเมื่อเห็นว่า -- ส่วนใหญ่ยังจงรักภักดี ยังถือในหลวงว่าเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติ ก็ทำเอกสารโจมตีใส่ร้ายท่านด้วยเรื่องอันเป็นเท็จตะหลบตะแลง โฆษณาเผยแพร่การใส่ร้ายไปในหมู่นักศึกษาและประชาชนทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้สิ้นความจงรักภักดีต่อพระองค์ท่าน

ภารดี ดิฉันก็เคยได้ยินได้เห็นเอกสารทำนองนั้น ขอพูดอย่างชาวบ้านว่าดิฉันสงสารท่านเหลือเกิน พฤติกรรมเลวร้ายที่ว่านี้ ทรงทราบหรือเปล่าคะ

ม.ร.ว.แสงสูรย์ ผมทราบว่าทรงทราบทุกเรื่องที่โฆษณาใส่ร้ายท่าน

ภารดี แล้วทรงทำอย่างไรคะ

ม.ร.ว.แสงสูรย์ ทราบมาอีกเหมือนกันว่า ทรงวางเฉย ไม่เคยแสดงอาการทรงพระพิโรธ ทรงมุ่งแต่จะบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์สุขของบ้านเมืองและประชาชน ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทรงทำได้เรื่อย ๆ ไป

ภารดี ดิฉันว่าคงไม่มีใครเชื่อคำยุยงกล่าวร้ายเท่าใดนัก

ม.ร.ว.แสงสูรย์ แต่ในบางคราวลูกไม้ในการปลุกปั่นมติมหาชน ก็จวนทำให้เกิดจลาจลบ้านเมืองลุกเป็นไฟไปเหมือนกัน เช่น เมื่อตุลาคม ๒๕๒๖ ถ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านไม่เสด็จลงมาแก้ไขสถานการณ์ทันท่วงที ด้วยพระบรมราโชบายที่สุขุมคัมภีรภาพแล้ว ไทยกับไทยก็จะสู้รบกันในบ้านเมืองก็จะวอดวายไปสักแค่ไหนก็ไม่อาจคะเนได้ บ้านเมืองเมื่อเกิดจลาจลขึ้นแล้วก็มีแต่จะเสียหายวอดวาย เป็นช่องทางให้ผู้คอยฉวยโอกาสเข้าแทรกแซง และเมื่อถูกแทรกแซงแล้วเราจะยังคงเป็นอกราชอยู่โดยเสรีต่อไปได้หรือไม่ก็คิดดูกันเอง คิดไม่ออกก็ดูเพื่อนบ้านบางประเทศของเรานั้นเถิด

ภารดี ดิฉันยังจำเหตุการณ์ครั้งนั้นได้อยู่ ในหลวงท่านถึงต้องออกโทรทัศน์ ตรัสวิงวอนตักเตือนห้ามปรามให้ยุติการก่อเหตุ เมื่อเหตุรุนแรงสงบก็โปรดให้มีการเลือกเฟ้นบุคคลที่ราษฎรรักใคร่นับถือในแต่ละจังหวัดทั่วราชอาณาจักร เข้ามาประชุมร่วมกันที่ราชตฤณมัยเพื่อเลือกบุคคลที่เขาเห็นสมควรแล้วถวายความเห็นให้ทรงแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ การประชุมครั้งนั้นผู้ไม่เห็นคุณค่า เรียกว่า *"ประชุมสภาสนามม้า"* แต่ทางราชการเรียกว่า *"การประชุมสมัชชาแห่งชาติ"*

ม.ร.ว.แสงสูรย์ ถูกแล้วครับคุณยังจำได้ดี คิดดูเถิดครับถ้าไม่ได้ในหลวงที่ทรงพระปรีชาเฉียบแหลม และมีแต่ความสุขุมคัมภีรภาพแล้ว บ้านเมืองเราจะคืนสู่ปรกติสุขโดยเร็ว ไม่กระทบกระเทือนต่อเสถียรภาพของชาติหรือ ผมจึงว่าพระราชกรณียกิจครั้งนั้น เปรียบได้ว่าคล้ายกับพระราชกรณียกิจของ

สมเด็จพระบรมอัยกาธิราชของพระองค์ ที่ผ่อนความคับขันจากการคุกคามของมหาอำนาจผู้ล่าเมืองขึ้น

ภารดี เป็นการเปรียบเทียบที่ถ้าไม่คิดให้ลึกซึ้งก็ไม่เห็นนะคะ"

ม.ร.ว.แสงสูรย์ ยังมีอีกหลายกรณีนะครับที่เปรียบเทียบกันได้ว่าในหลวงพระองค์นี้ท่านคล้ายสมเด็จพระบรมอัยกาธิราช แต่เราคงไม่มีเวลาพอที่จะสนทนากัน จึงขอยกมาเปรียบอีกกรณีเดียว คือราษฎรในแต่ละรัชสมัยจงรักภักดีหวังเทิดพระเกียรติขึ้นเป็น *"มหาราช"* ตั้งแต่ยังดำรงพระชนม์อยู่ทั้งสองพระองค์ การเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์ไทยขึ้นเป็น *"มหาราช"* ทำกันเมื่อล่วงแผ่นดินไปแล้วทั้งนั้น เว้นสองพระองค์ที่เรากำลังกล่าวถึงท่านอยู่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น พสกนิกรในรัชสมัยท่านเทิดพระเกียรติเป็น *"พระปิยมหาราช"* เมื่อ พ.ศ.๒๔๕๑ ส่วนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราพระองค์นี้ พสกนิกรก็ร่ำร้องขอเทิดพระเกียรติเป็นมหาราชมาหลายปีแล้ว ดังที่เราท่านก็ร่วมใจขอเทิดพระเกียรติท่านให้เป็น *"มหาราช"* พระองค์ใหม่ของชาติไทยอยู่ด้วยแล้ว

ภารดี เห็นจะต้องขอยุติการสัมภาษณ์คุณชายไว้แค่นี้ ท่านผู้ฟังคะ จันทร์ที่จะถึงนี้เป็นวันสำคัญในประวัติศาสตร์ชาติไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราเจริญพระชนมพรรษาเสมอสมเด็จพระบรมอัยกาธิราช ทรงราชการได้ชักชวนประชาชนทั่วราชอาณาจักรบำเพ็ญกุศลตักบาตรถวายเป็นพระราชกุศล โปรดอย่าลืมไปตักบาตร์ ณ ที่ ๆ ทางราชการในจังหวัดของท่านนัดหมายเชิญชวนไว้ สำหรับกรุงเทพมหานครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเชิญชวนท่านไว้ที่ลานพระบรมรูปทรงม้า เวลา ๐๗.๐๐ น. โปรดร่วมกันไปเป็นการแสดงความจงรักภักดี แล้วจะได้รวมกลุ่มกันถวายพระราชกุศล โปรดอย่าลืมว่านาน ๆ เราจะถวายพระราชกุศลด้วยผลบุญที่เราทำสักครั้ง แต่ส่วนพระองค์ท่านได้พระราชทานพระมหากรุณา พระราชทานความช่วยเหลือแก่คนไทยผู้เป็นพี่น้องร่วมชาติของเราอยู่เป็นนิจและเป็นเวลานานมาแล้ว คือ นับแต่ทรงลั่นพระปฐมบรมราชโองการไว้เมื่อวันทรงรับพระบรมราชาภิเษก ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ว่า *"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"*

โครงการหลวงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๓ มกราคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *ปราณี ลิมปวณิชพันธ์*
ผู้ร่วมรายการ *ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล*
นายประมูล จันทรจำนง
นายศุภลักษณ์ ทิมพัฒนพงศ์

ดนตรี

อยู่หัวค่ะ

บรรยาย

จากพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงทราบ และทอดพระเนตรเห็นความเดือดร้อนและความทุกข์ยากของประชาชนชาวไทย โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบทที่ห่างไกลที่ความเจริญยังเข้าไปไม่ถึง พระองค์จึงพระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเรื่องต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนเหล่านั้นดังที่เราทราบกันดีอยู่แล้ว และนอกจากพระองค์จะมีพระมหากรุณาธิคุณต่อประชาชนชาวไทยแล้ว พระมหากรุณาธิคุณนี้ยังได้เผื่อแผ่ไปยังกลุ่มชนที่มาขอพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระองค์อีกด้วย นั่นคือ กลุ่มชาวเขาต่าง ๆ ที่อาศัยบนที่สูงทางภาคเหนือของประเทศไทย ดังนั้น โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจึงได้เข้าสู่พื้นที่ของกลุ่มชาวเขาเหล่านั้นด้วย และโครงการหนึ่งที่มีความสำคัญและเอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่กลุ่มชาวเขาอย่างมาก ก็คือ *"โครงการหลวง"* สำหรับความเป็นมาและสาเหตุที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการหลวงนี้ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ชี้แจงให้ฟังว่า

ดร.สุเมธ

"สำหรับสาเหตุที่พระองค์ทรงมีพระราชดำริจัดตั้งโครงการหลวงขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือชาวเขาที่อยู่ในภาคเหนือของประเทศนั้น ก็เนื่องมาจากการเสด็จฯแปรพระราชฐานไปยังพระตำหนักภูพิงค์ราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งทรงกระทำอย่างสม่ำเสมอทุกปีนั่นเอง สำหรับการเสด็จแปรพระราชฐานนั้น ได้เสด็จเยี่ยมเยียนทุกข์สุขของราษฎรในภูมิภาคนั้น และในระหว่างนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงตระหนักถึงภัยที่เกิดขึ้นจากการตัดไม้ ทำลายป่า การทำไร่เลื่อนลอยปลูกฝิ่น โดยเฉพาะการขาดมาตรการที่ดีในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งเป็นปัญหามากในภาคเหนือ ด้วยเหตุนี้ ในปี ๒๕๑๒ จึงได้พระราชทานพระราช

ทรัพย์ส่วนพระองค์เริ่มงาน ซึ่งขณะนี้เราเรียกว่า "โครงการหลวง" สำหรับโครงการหลวงนี้ก็เพื่อจะช่วยประสานงานกับทางรัฐบาล หน่วยราชการ นักวิชาการและข้าราชการต่าง ๆ ในการเร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหาชาวเขาอย่างเร่งด่วน สำหรับตั้งแต่ปี ๒๕๑๒ เป็นต้นไป พระองค์ทรงมอบให้ มจ.ภีศเดช รัชนี เป็นผู้รับสนองพระราชโองการ โดยให้ดำรงตำแหน่งองค์อำนวยการโครงการ ซึ่งมจ.ภีศเดช รัชนี ได้ทรงอุทิศเวลาทุ่มเทในเรื่องนี้อย่างมาก สำหรับโครงการนี้ ในตอนเริ่มงานใหม่ ๆ นั้น เรียกชื่อว่า *"โครงการพระบรมราชานุเคราะห์ชาวเขา"* แต่ต่อมาเปลี่ยนเป็น *"โครงการหลวงพัฒนาชาวเขา"* และก็ *"โครงการหลวงพัฒนาภาคเหนือ"* ตามลำดับ แต่พอมาตอนหลัง ท้ายสุดในปี ๒๕๒๓ โครงการนี้เปลี่ยนชื่อเป็น *"โครงการหลวง"* ซึ่งเวลานี้ถ้าเอ่ยชื่อ *"โครงการหลวง"* ก็หมายถึงโครงการที่มีพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาชาวเขานี้"

ปราณี "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริในโครงการหลวงเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง เพื่อจะสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้แก่ชาวเขาเหล่านั้น"

ดร.สุเมธ "สำหรับพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการหลวงนี้มีอย่างมากมาย จะสรุปในลักษณะที่ว่า ในเรื่องการพัฒนาชาวเขาให้อยู่ดีกินดีขึ้น และโดยเฉพาะให้เลิกการปลูกฝิ่นและเลิกการตัดไม้ทำลายป่า หรือ เลิกการทำไร่เลื่อนลอย ก็เลิกค้าของเถื่อน เป็นต้น พระองค์ทรงเน้นให้มีการปลูกพืชหมุนเวียนที่มีคุณค่าสูง และปัจจัยที่ตามมาอีกประการหนึ่ง ต้องขนส่งง่ายด้วย เพราะเราทำการพัฒนาบริเวณพื้นที่สูงบนภูเขา การขนส่งการคมนาคม เต็มไปด้วยความยากลำบาก เพราะฉะนั้น ทุกอย่างที่เป็นพืชหมุนเวียนที่เราแนะนำให้เขาปลูก จะต้องมีคุณสมบัติที่ขนส่งง่าย และอีกประการหนึ่งเพื่อให้เขาอยู่ได้ สามารถเลี้ยงชีพอยู่ได้ ก็จะมุ่งไปในลักษณะปลูกข้าวไร่ด้วย และพวกการบริโภค ก็จะมีการเลี้ยงสัตว์ โดยพยายามให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ให้คุ้มค่าแทนการปลูกฝิ่น เพราะว่า ถ้ารายได้หรือผลการพัฒนายังต่างกันมากนั้น ชาวเขาก็รักจะปลูกฝิ่นมากกว่า เพราะฉะนั้น ในสิ่งที่เราพยายามที่จะแนะนำให้กับพวกชาวเขาได้ทำการปลูกพืชทดแทนฝิ่น ส่วนมากเป็นพืชเมืองหนาวที่มีคุณค่าสูง พวกสตอร์เบอร์รี่ ดอกไม้เมืองหนาวที่ไม่เคยปลูกในเมืองไทยมาก่อนเลย เพราะฉะนั้น งานวิจัยจะเป็นงานหลัก สำหรับเรื่องนี้ มจ.ภีศเดช รัชนี ได้ทุ่มเทเวลาของท่านอย่างมากมายและได้รับการสนับสนุนบางส่วนจากองค์การระหว่างประเทศด้วย และโดยเฉพาะทางกระทรวงเกษตรและสหรัฐ-อเมริกา ได้มีการจัดตั้งเป็นกองทุนสนับสนุนโครงการหลวงในเรื่องการวิจัย สำหรับงานวิจัย ทางโครงการหลวงมีสถานีวิจัยอยู่ ๔ แห่ง คือ ที่

อ่างขาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับสถานีนี้ที่เรียกว่า สถานีเกษตรหลวง มีงานวิจัยไม้ผลเมืองหนาว ไม้ดอก พืชพันธุ์ต่าง ๆ ส่วนมากมีหมดในสถานีนี้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นผู้รับผิดชอบ มีอีกสถานีหนึ่งที่**ปางดะ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่** เป็นสถานีวิจัยเกี่ยวกับธัญญพืชเมืองหนาว โดยได้รับงบประมาณจากกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และโครงการหลวงจัดหาทุนสนับสนุนอีกแห่งหนึ่ง ก็คือ **ที่ขุนวาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่** แห่งนี้ก็เช่นเดียวกัน ดำเนินการวิจัยและขยายพันธุ์ไม้ผลเมืองหนาว และพืชอื่น ๆ และอีกแห่งหนึ่ง คือ **ที่ดอยอินทนนท์** เวลานี้ไม้ดอกได้งอกงามขึ้นมามาก และได้ส่งเข้าตลาดอย่างพอสมควรทีเดียว และมีการเลี้ยงปลาที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมประมงด้วย"

ดนตรีบรรยาย

นอกจากงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาด้านอาชีพแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้มีการพัฒนาด้านสังคม อันหมายถึง เรื่องสุขภาพอนามัย การศึกษา และการส่งเสริมอาชีพควบคู่กันไปด้วย โดยให้อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ หลายหน่วยงาน และกรมประชาสงเคราะห์ ก็มีหน้าที่ในเรื่องนี้ด้วย ตามที่อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ นายประมูล จันทรจำนง ได้ชี้แจงว่า

อธิบดีประมูล

"สำหรับโครงการส่งเสริมอาชีพนี้ ก็จะเกี่ยวกับการปรับพื้นที่หรือ จัดสรรพื้นที่ทำกินให้แก่ชาวเขา การจัดดำเนินการเกี่ยวกับแปลงทดลอง หรือ แปลงสาธิตทางด้านการเกษตร โครงการการส่งเสริมการปลูกพืช ทั้งพืชยืนต้นและพืชล้มลุก โครงการที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการปศุสัตว์ นอกจากนั้น เป็นโครงการก่อสร้างพวกถังน้ำดื่มบริโภคภายในหมู่บ้าน นอกจากโครงการส่งเสริมอาชีพดังกล่าวนี้แล้ว ก็จะมีอีกประเภทหนึ่งเป็นประเภทที่ ๒ ได้แก่ การพัฒนางานด้านสังคม คือ โครงการพัฒนาอนามัย สุขาภิบาล และแหล่งน้ำสะอาด โครงการจัดตั้งธนาคารข้าว ธนาคารโค กระบือ ธนาคารยา"

บรรยาย

โครงการหลวงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นอกจากจะเน้นด้านการส่งเสริมอาชีพและการพัฒนาสังคมแล้ว ขณะนี้ ยังได้มีการจัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกรขึ้น เพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ดีแก่เยาวชนชาวเขาเหล่านั้น จะได้เป็นผู้นำที่ดีต่อไปในอนาคต ซึ่งมีรายละเอียดและประโยชน์นั้น เกษตรจังหวัดเชียงใหม่ นายศุภลักษณ์ ทิมพัฒนพงศ์ ได้เล่าว่า

ศุภลักษณ์

ในปี ๒๕๒๖-๒๕๒๗ โครงการ กปร.เกี่ยวข้องกับยุวเกษตรกรมีอยู่ ๒ กลุ่มคือ กลุ่มบ้านขุนกร่าง อำเภอจอมทอง เป็นกลุ่มยุวเกษตรกร

บ้านกร่าง ซึ่งสมาชิกเป็นชาวแม้ว กิจกรรมส่วนใหญ่ของยุวเกษตรกรบ้านขุนกร่างปลูกดอกแดลดิโอลัส ปลูกผลไม้เมืองหนาว นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมประจำอยู่มีการปลูกพืชผักตลอดปี โครงการยุวเกษตรกรชาวเขาซึ่งได้งบจากปปร.อีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มแม่สาใหม่ ซึ่งเป็นชาวเขาเผ่าแม้ว กลุ่มแม่สาใหม่อยู่ที่อำเภอแม่ริม กิจกรรมก็ได้รับหมูพันธุ์พระราชทานพันธุ์เหมยฝางจำนวน ๘ ตัว ซึ่งเลี้ยงอยู่ขณะนี้ และเลี้ยงไก่กะทง เลี้ยงปลา ปลูกพืชผัก จำพวกกะหล่ำ สลัดแก้ว และปลูกถั่วเหลืองอีก ๑๒ ไร่ด้วย กิจกรรม ๒ กลุ่มนี้ได้รับงบพิเศษจากกปร. ประโยชน์ที่ได้รับ เราต้องการฝึกเยาวชนชาวเขาให้มีความรู้ทางด้านการเกษตรตั้งแต่เยาว์วัย และฝึกให้มีผู้นำและฝึกการเปลี่ยนแปลงแนวทางทัศนคติของชาวเขาให้เหมือนกับชาวไทยพื้นราบ เพราะฉะนั้น เราจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องฝึกเยาวชนชาวเขาให้มีความรู้ทางด้านการเกษตร ให้มีทัศนคติเช่นเดียวกับชาวไทยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เราต้องการเปลี่ยนแปลงทางด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจ เพื่อที่จะลดการปลูกฝิ่น นี่เป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งเป็นนโยบายของทางราชการอยู่แล้ว จึงเห็นว่า การจัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกรนี้ คงจะตอบสนองผลดีเป็นผลดีในอนาคต เยาวชนเหล่านี้เมื่อโตขึ้นแล้ว ถ้าทางราชการ หรือหน่วยราชการอื่น ๆ เข้าไปส่งเสริม คิดว่า คงจะมีปัญหาน้อย”

บรรยาย จากที่เราได้ทราบเกี่ยวกับประโยชน์ที่เยาวชนชาวเขา ได้รับจากโครงการกลุ่มยุวเกษตรกรชาวเขาตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น ยุวเกษตรกรชาวเขาเหล่านั้น จะได้มีความคิดเห็น หรือ ทัศนคติต่อโครงการนี้อย่างไร เกษตรจังหวัดเชียงใหม่ได้เล่าให้ฟังดังนี้

ศุภลักษณ์ “ยุวเกษตรกรชาวเขามีความกระตือรือร้น จะสังเกตุได้ว่า เขามีการรวมตัวกันได้ดีมาก ในการประชุมก็ดี ในการทำกิจกรรมก็ดี และให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่อย่างดี โดยเฉพาะในเวลารับเสด็จฯ ตามพื้นที่ต่าง ๆ ยุวเกษตรกรชาวเขาจะโชว์ผลงาน อาจเป็นแปลงผัก โรงเลี้ยงสัตว์ อะไรต่าง ๆ ให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตร และนอกจากนั้น เวลาตั้งแถวรับเสด็จฯ เขาก็จะมีการแสดง โดยใส่หมวกยุวเกษตรกรให้รู้ว่าเป็นยุวเกษตรกรชาวเขา เขามีความภูมิใจมากที่ได้เป็นสมาชิกยุวเกษตรกร เขาถือว่า มีเกียรติ”

ดนตรี บรรยาย จากลักษณะงานต่าง ๆ ในโครงการหลวงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการส่งเสริมอาชีพหรือ งานพัฒนาสังคมให้กลุ่มชาวเขา เราคงจะทราบถึงประโยชน์ที่ได้

เกิดขึ้นกับชาวเขาเหล่านั้นแล้ว และจากประโยชน์ที่ชาวเขาได้รับจะทำให้ความเป็นอยู่ของพวกเขาเปลี่ยนไปในทางที่ดีอย่างไร ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการ กปร. ได้เล่าว่า

ดร.สุเมธ "โครงการหลวงโดยการนำของมจ.ภีศเดช รัชนี ได้ทำเรื่องเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ เรามองเห็นได้ชัด เป็นต้น ว่ามีชาวเขารายหนึ่งเข้ามาร่วมในโครงการหลวง ที่ดอยอินทนนท์ นายไก่ แซ่หว่าง อยู่บ้านขุนกร่าง เขาได้เริ่มเข้ามาโดยการปลูกสตอร์เบอรี่ กับผักสลัดหอมห่อสตอร์เบอร์รี่ เริ่มปลูกเพียง ๓ งาน ไม่ถึงไร่ดี ในการปลูกตั้งแต่เดือนธันวาคม-เมษายน ๒๕๒๕ ได้น้ำหนักผลประมาณ ๑,๘๐๐ กิโลกรัม จำหน่ายกิโลกรัมละประมาณ ๓๐ บาท หลังจากหักค่ายาค่าปุ๋ย ค่าสารเคมีแล้ว นายไก่ก็มีรายได้สุทธิในปีปลูกสตอร์เบอร์รี่ถึง ๓๘,๗๘๓ บาท ซึ่งเมื่อเทียบกับชาวชนบททั่วไป ก็เป็นรายได้ที่สูงพอสมควร และพื้นที่ที่เหลืออยู่ ๑ ไร่ ก็ปลูกผักสลัดหอมห่อ ระยะปลูกใช้เวลา ๒ เดือน หรือ ๖๐ วัน เมื่อปลูกได้แล้ว หักน้ำหนัก ค่าเสียหายระหว่างขนส่งแล้ว ไร่หนึ่งจะปลูกได้ ๙๖๐ กิโลกรัม จำหน่ายกิโลกรัมละ ๘ บาท ก็ได้เงิน ๗,๖๖๐ บาท นี่ก็หักค่าปุ๋ย ค่าสารเคมีป้องกันแมลงแล้วประมาณ ๑,๕๐๐ บาท แกก็มีรายได้เพิ่มจากสตอร์เบอร์รี่อีก ๖,๐๐๐ กว่าบาท เบ็ดเสร็จแล้ว ชาวเขารายนี้มีรายได้ ประมาณ ๔๐,๐๐๐ กว่าบาท ซึ่งในแง่พัฒนาชนบทนั้น ชาวชนบทที่มีรายได้ขนาดนี้ ก็ถือว่าดีมาก"

บรรยาย พระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีต่อกลุ่มชาวเขา โดยพระราชทานโครงการหลวงตามพระราชดำริ เพื่อพัฒนา ความเป็นอยู่ที่ดี โดยการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรให้พวกชาวเขาเหล่านั้นมีอาชีพการเกษตรที่มีรายได้ดี และเป็นอาชีพที่มั่นคงถาวร สามารถเลี้ยงครอบครัวของเขาได้ รวมไปถึงการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา และ การพัฒนาทางสังคมของเขาด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อความมั่นคงของประเทศเรา ไม่ให้พวกชาวเขาปลูกฝิ่นเป็นอาชีพ และไม่ทำไร่เลื่อนลอย โยกย้ายที่อยู่ไปเรื่อย ๆ นับว่า โครงการหลวงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำนวยประโยชน์ทั้งกับชาวเขาและกับประเทศชาติ และเมื่อโครงการทำให้ความเป็นอยู่ของชาวเขาดีขึ้นแล้ว พวกชาวเขาเหล่านั้น จะมีความคิดเห็นและมีความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างไร เรามารับฟังคำบอกเล่าจากอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ และผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการ กปร. ซึ่งได้เคยเดินทางไปเยี่ยมเยียน และได้เคยพูดคุยกับชาวเขาเหล่านั้นอยู่เสมอ โดยทั้ง ๒ ท่าน ได้เล่าให้ฟังว่า

อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์

"ชาวเขาได้ตระหนักถึงพระมหากรุณาธิคุณของล้นเกล้าล้นกระหม่อมทั้ง ๒ พระองค์เป็นอย่างที่สุด ความจงรักภักดีดังกล่าวนี้จะแสดงออกในคราวที่เสด็จประพาส หรือเสด็จเยี่ยมทุกหนทุกแห่ง ถึงแม้ว่าทุรกันดารอย่างไหน เพียงไรก็ตาม ชาวเขาจะเดินผ่านเขาผ่านห้วยผ่านเหวเพื่อไปเฝ้ารับเสด็จฯ อย่างใกล้ชิดเป็นจำนวนหมื่น เป็นจำนวนพัน ไม่ว่าล้นเกล้าฯ ทั้ง ๒ พระองค์ จะเสด็จไปณ.ที่ใด ที่เห็นได้อย่างชัดเจน เพราะเขาตระหนักถึงพระมหากรุณาธิคุณ เป็นเหตุให้ชาวเขามีความจงรักภักดีต่อล้นเกล้าล้นกระหม่อมเป็นอย่างที่สุด ในประการที่ ๒ ในพื้นที่ใดก็ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ ไปถึงการแนะนำ การพัฒนา การอบรมการสั่งสอน การเปลี่ยนทัศนคติ การเปลี่ยนพฤติกรรมของชาวเขา ก็ทำได้ง่าย ทั้งนี้เป็นเพราะพระมหากรุณาธิคุณ ซึ่งเป็นเฉพาะต่อหมู่ชาวเขาเท่านั้น. แต่แผ่กระจายไปถึงเจ้าหน้าที่ของกรมประชาสงเคราะห์ เห็นได้อย่างชัดเจนที่สุด ประการที่ ๓ ที่เราหนักใจเหลือเกิน โดยเฉพาะปัญหาตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาการปลูกฝิ่น ปัญหาการเสพฝิ่น แต่หลังจากโครงการพระราชดำริเข้าไปถึงแล้ว พื้นที่ปลูกฝิ่นลดลงเห็นทันตา ผู้เสพฝิ่นหรือผู้ติดฝิ่นน้อยลงตามลำดับ ที่มีอยู่ในขณะนี้ เป็นเพียงผู้สูงอายุซึ่งอีกไม่กี่ปีข้างหน้า เขาก็จะล้มหายตายจากไปแล้ว ประการที่ ๔ ในแง่ของความมั่นคง จะเป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจก็ดี ทางสังคมก็ตาม และทางด้านการเมืองการปกครอง รวมทั้งด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ชาวเขาได้มีความเลื่อมใสศรัทธา มีความจงรักภักดีตระหนักถึงพระมหากรุณาธิคุณของล้นเกล้าล้นกระหม่อม ด้วยเหตุนี้เป็นเหตุที่ทำให้เขาพัฒนาพื้นที่ของเขา พัฒนางานของเขา ปัญหาความมั่นคงไม่ว่าสาขาใด ลดลงโดยลำดับ เป็นที่น่าประหลาดใจ"

ดร.สุเมธ

"ก็รู้สึกว่า พวกเขามีความยินดีที่จะเข้ามาโครงการหลวง และในส่วนที่ได้มีการเปลี่ยนสภาพแล้ว แปรสภาพแล้ว ก็ได้นำเข้าสู่ระบบแล้ว พวกเขาก็เลิกปลูกฝิ่นไปเลย เวลานี้ เห็นชาวเขาหลายแห่งทีเดียว เริ่มขับรถปิคอัพ เริ่มสร้างบ้านอย่างถาวร เพราะเมื่อก่อนพวกชาวเขาทำไร่เลื่อนลอย มีการเคลื่อนย้ายไปเรื่อย ๆ เพราะฉะนั้น บ้านของพวกเขาจะปลูกไว้อย่างชั่วคราวเท่านั้น พร้อมที่จะรื้อถอนเลย เวลานี้ถ้าไปดู จะเห็นว่า พวกชาวเขาได้ปลูกบ้านอย่างถาวร แสดงว่า เขาปักถิ่นฐานแล้ว และไม่เคลื่อนย้ายแล้ว และนั่นคือเป้าหมายที่สำคัญของเรา"

ดนตรี บรรยาย

องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงห่วงใยประชาชนอย่างแท้จริง และทรงมีพระเมตตาธรรมเป็นเลิศโดยทั่วถึงทุกชุมชน ไม่ว่า

จะเป็นชาวไทยเองหรือ ผู้ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นแผ่นดินไทยนี้ ชุมชนใดที่ทางราชการยังเข้าไปพัฒนาไม่ถึงพระองค์ก็ได้ทรงช่วยเสริมให้มีความทั่วถึงกัน โดยเฉพาะ กลุ่มชาวเขาที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ก็ยังได้รับพระเมตตาจากพระองค์ในโครงการหลวงนี้ ซึ่งนับเป็นพระราชดำริที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่าแก่พสกนิกรชาวเขาเหล่านั้นอย่างหาที่สุดมิได้

เพลง อันความกรุณาปราณี.....

โครงการบูรณปฏิสังขรณ์ศาลพระหลักเมือง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *สิริพร ทองคำวงศ์*
ผู้ร่วมรายการ *พล.อ.อ. พะเนียง กานตรัตน์*
นายประเวศ ริมรังษี

ดนตรี .....

บรรยาย ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ อันเป็นวาระสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบรอบ ๒๐๐ ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธีสมโภชน์พระหลักเมือง เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๕ มีพระราชดำริให้พิจารณาปรับปรุงศาลพระหลักเมือง และขยายพื้นที่รอบบริเวณศาลให้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมทั้งการพิจารณาปรับปรุงพื้นที่รอบบริเวณ โดยจัดสวนหย่อมให้สวยงามน่าดูยิ่งขึ้น องค์การทหารผ่านศึก ซึ่งได้รับมอบหมายจากกระทรวงกลาโหม ให้เป็นผู้ดูแลศาลพระหลักเมือง ได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมหารือเพื่อปรับปรุงทั้งอาคารและบริเวณโดยรอบ โดยตั้งคณะกรรมการดำเนินการปรับปรุงศาลพระหลักเมืองขึ้น โดยเฉพาะมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม พลอากาศเอก พะเนียง กานตรัตน์ เป็นประธานกรรมการ และได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานอัญเชิญ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ ในการปรับปรุงศาลพระหลักเมืองครั้งนี้ด้วย นับตั้งแต่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์การซ่อมแซมบูรณะศาลพระหลักเมืองเป็นต้นมา คณะกรรมการดำเนินการปรับปรุงศาลพระหลักเมือง ได้พยายามอย่างสุดความสามารถที่จะให้การซ่อมแซมบูรณะเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์อย่างดีที่สุดโดยเร็วเท่าที่จะสามารถกระทำได้ สำหรับงานซ่อมแซมบูรณะที่เสร็จแล้วคือ การก่อสร้างสำนักงานผู้ดูแลโรงละคร รั้วซุ้มประตูและศาลเทพารักษ์ สำหรับอาคารศาลเทพารักษ์ได้ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗ ส่วนอาคารศาลพระหลักเมืองนั้น ขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างก่อสร้าง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราช-

กุมาร มีพระราชดำริว่า ด้านหน้าของศาลพระหลักเมืองทางทิศใต้ ปัจจุบันนี้มีพื้นที่คับแคบมากไม่เหมาะสม คณะกรรมการจึงได้รับพระราชดำรินั้นมาดำเนินการ โดยให้กรุงเทพมหานครพิจารณาสภาพถนนหลักเมืองทางด้านหน้าของศาล เพื่อขยายบริเวณด้านหน้าออกไปตามสมควร ซึ่งจะทำให้บริเวณกว้างขวาง สามารถอำนวยประโยชน์แก่ประชาชนผู้เลื่อมใสศรัทธาผู้ที่เข้ามาเคารพสักการะได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น คณะกรรมการได้มีการแบ่งส่วนงาน เพื่อให้การก่อสร้างบรรลุผลเร็วที่สุด ซึ่ง พลอากาศเอก พะเนียง กานตรัตน์ ซึ่งเป็นประธานกรรมการ ของคณะกรรมการปรับปรุงศาลพระหลักเมือง ได้กรุณาชี้แจงว่า

พล.อ.อ.พะเนียง

"การดำเนินการปรับปรุงศาลพระหลักเมืองนี้ คณะรัฐมนตรีได้ตั้งกรรมการขึ้นชุดหนึ่งเป็นประธานกรรมการ ในการพิจารณาของกรรมการนั้นได้เห็นว่าศาลพระหลักเมืององค์ที่ใช้อยู่ปัจจุบันเดิมนั้นคับแคบมาก เพราะว่าภายในศาลเป็นที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ดูแลศาล ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์การทหารผ่านศึก ต่อจากนั้นก็เป็นสถานที่แสดงละคร ที่บรรดาประชาชนผู้มีศรัทธาได้มาแก้บนถวายด้วย คณะกรรมการได้เห็นว่า ควรจะได้ขยับขยายให้มีโรงละครเฉพาะ เพื่อให้ประชาชนจัดแสดงละครแก้บนได้ด้วย นอกจากนั้นในศาลนั้นก็มีเทพารักษ์อยู่ด้วย ๕ องค์ เทพารักษ์ทั้ง ๕ องค์นี้ ได้มีการอัญเชิญมาประดิษฐานไว้ที่ศาลนี้เป็นเวลานานแล้ว โดยที่อัญเชิญจากที่ต่าง ๆ มารวมไว้ คณะกรรมการจึงเห็นว่าควรจะมีศาลเทพารักษ์ โดยเฉพาะเทพารักษ์ทั้ง ๕ องค์นี้ จากตัวศาลใหญ่ เนื่องจากเทพารักษ์ซึ่งอยู่ในศาลพระหลักเมืองเดิมนั้นมีหลายองค์ที่มีการชำรุด คณะกรรมการจึงเห็นว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไข โดยการเสริมเติมให้ครบสมบูรณ์ตามแบบที่ควรจะเป็นตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่จะค้นหาได้ และการปรับปรุงคือการซ่อมแซมตัวองค์เทพารักษ์ทั้งหมดนั้น ปรากฏว่าเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงเห็นว่าควรจะมีการอัญเชิญเทพารักษ์ทั้ง ๕ องค์เข้าประดิษฐาน ณ ศาลใหม่ โดยได้กราบบังคมทูลเชิญสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร เป็นองค์ประธานในพิธี"

ดนตรีบรรยาย

.....

การปรับปรุงศาลพระหลักเมืองครั้งนี้ รวมทั้งการซ่อมแซมเทพารักษ์ทั้ง ๕ องค์ ซึ่งประดิษฐานอยู่ในศาลพระหลักเมือง และการซ่อมแซมนั้นทางกรมศิลปากร ดำเนินการซ่อมแซมขณะนี้ก็เสร็จเรียบร้อยแล้ว และก็ได้มีพิธีอัญเชิญเทพารักษ์ทั้ง ๕ องค์ ซึ่งประกอบด้วย พระเสื้อเมือง พระทรงเมือง พระกาฬชัยศรี เจ้าพ่อเจตคุปต์ และเจ้าพ่อหอกลอง ขึ้นประดิษฐาน ณ ศาลเทพารักษ์ที่ได้ก่อสร้างขึ้นใหม่ สำหรับพิธีอัญเชิญ

ในครั้งนี้ จะมีขั้นตอนอย่างไรบ้างนั้น นายเครือ กัลหานนท์ หัวหน้ากองพระราชพิธี ได้กรุณาอธิบายว่า

นายเครือ "ตามพิธีการนี้ทางคณะกรรมการได้เชิญองค์เทพารักษ์ทั้ง ๕ องค์ มาประดิษฐานเป็นการภายในก่อน แล้วก็ในวันประกอบพิธีในวันที่ ๑๗ นี้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ท่านเสด็จพระราชดำเนินมาประกอบพิธีบวงสรวง มาถึงทรงสุหร่าย ทรงเจิมเทพารักษ์ แล้วก็มาทรงจุดเครื่องบวงสรวงถวายสักการะ และทรงกรุณาโปรดเกล้าให้โหรอ่านประกาศบวงสรวงในพิธีอัญเชิญขึ้นประดิษฐานในวันนี้ สำหรับขั้นตอนในพิธีก็มีเท่านี้"

บรรยาย และจากนั้น นายศิริพงส์ วัชโรทัย โหรหลวงได้อ่านประกาศบวงสรวง

โหรประกาศ-บวงสรวง .....

บรรยาย สำหรับตัวอาคารศาลเทพารักษ์ ซึ่งได้รับการแก้ไขปรับปรุงใหม่ จะมีลักษณะอย่างไร นายประเวศ ริมรังษี ผู้อำนวยการกองหัตถศิลป์ กรมศิลปากร ได้กรุณาชี้แจงว่า

นายประเวศ "ศาลเทพารักษ์เดิมรวมอยู่กับศาลพระหลักเมือง ซึ่งตั้งอยู่หลังเสาพระหลักเมืองรวมอยู่ในศาลพระหลักเมือง ปัจจุบันนี้มีการปรับปรุงศาลพระหลักเมืองใหม่ ก็ได้ทำการแยกองค์เทพารักษ์ออกจากศาลพระหลักเมืองมาสร้างศาลใหม่ อยู่ทางทิศตะวันออกของตัวศาลพระหลักเมือง ศาลเทพารักษ์ที่สร้างขึ้นใหม่เป็นลักษณะของรูปจตุรมุขทรงไทยแบบโบราณ อันนี้ก็สร้างเสร็จแล้ว ดังรูปที่ปรากฏให้เห็นนี้"

สิริพร "ท่านผู้ฟังที่ได้ผ่านมาทางศาลพระหลักเมือง ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง จากท้องสนามหลวงมองมาทางซ้ายมือของท่าน ท่านก็จะเห็นตัวอาคารเดิม ซึ่งเป็นทั้งที่ประดิษฐานพระหลักเมืองและก็องค์เทพารักษ์นั้น แต่ว่าปัจจุบันนี้ได้ปรับปรุงแก้ไขใหม่แล้ว เป็นเฉพาะอาคารของศาลเทพารักษ์เท่านั้น ซึ่งมองมาจะเห็นว่าอาคารอย่างที่อาจารย์ประเวศ ท่านได้บอกว่าอาคารทรงไทย ซึ่งลักษณะอาคารนี้อยู่ในสมัยรัชกาลที่ ๔ การก่อสร้างใช้เวลาทั้งสิ้น ๖ เดือน อาคารหลังนี้หลังคามุงกระเบื้องดินเผาสีตะกั่วอ่อนเทาอ่อนเกือบจะขาว ช่อฟ้าหน้าหน้าบัน ก็ใช้กระเบื้องเคลือบสี ภายในอาคารศาลเทพารักษ์ก็ตกแต่งฝาผนังด้วยลวดลายรดน้ำ สำหรับแท่นซึ่งประดิษฐานเทพารักษ์นั้นก็เป็นแท่นปิดทองประดับกระจก ประตูและหน้าต่างของอาคารศาลเทพารักษ์ก็จะเขียนลวดลายแล้วก็ลงรักปิดทอง อาจารย์ประเวศ ริมรังษี ผู้อำนวย

การกองหัตถศิลป์ กรมศิลปากร ได้ชี้แจงต่อไปถึงองค์เทพารักษ์ที่ได้ปรับปรุงใหม่ว่า ได้ปรับปรุงส่วนไหนบ้าง"

นายประเวศ "องค์เทพารักษ์ในศาลเดิมนั้น เป็นรูปที่ทำมาแต่โบราณเก่าแก่มาก ก็มี พระเสื้อเมือง พระทรงเมือง พระเจตคุป พระกาฬชัยศรี รูปองค์เทพารักษ์เหล่านี้ก็ชำรุดทรุดโทรม เช่น มือ แขนหัก หรืออาวุธที่ประจำกายอยู่ก็หักหลุดหายไป ทางกรมศิลปากรก็ได้ทำการซ่อมส่วนต่าง ๆ ขององค์เทพารักษ์ให้สมบูรณ์แบบ ตามประวัติแต่ละองค์ว่ามีอะไรที่ถืออยู่บ้าง ส่วนไหนหายไปบ้าง ก็ประกอบขึ้นใหม่ให้สมบูรณ์ทุกองค์ เช่น มงกุฎยอดหักหายไป อาวุธต่าง ๆ ประจำกายองค์เทพารักษ์หายไปหรือมือหัก ในทำนองนี้ก็เราซ่อมขึ้นใหม่ตามลักษณะรูปเดิม รักษาเอกลักษณ์และให้มีความกลมกลืนกับองค์ที่มีอยู่อย่างสมบูรณ์ ดังที่ปรากฏเมื่อที่ซ่อมเสร็จแล้วอยู่ขณะนี้"

สิริพร "การที่จะอัญเชิญเทพารักษ์มาประจำอยู่ในศาลเทพารักษ์ที่ปรับปรุงใหม่นี้ เราจะแยกกับเสาพระหลักเมืองหรือเปล่า"

นายประเวศ "ตอนนี้โครงการใหม่การปรับปรุงศาลพระหลักเมืองนี้ ก็ได้มีการปรับปรุงอาคารต่าง ๆ ตามหน้าที่ใช้สอยเป็นสำนักงาน ตัวศาลหลักเมืองแล้วก็ศาลเทพารักษ์ ขณะนี้เราออกแบบยาก ออกเป็น ๓ รายการของอาคาร มีสำนักงานศาลเทพารักษ์ ศาลพระหลักเมือง อันนี้ก็เป็นส่วนที่แยกออกจากองค์เดิม"

สิริพร "สำหรับเทพารักษ์ทั้ง ๕ องค์ ซึ่งได้รับการซ่อมแซมใหม่จากกรมศิลปากรนั้น ก็ได้ดำเนินการซ่อมแซมบางส่วนที่ชำรุด ซึ่งก็ยังคงรักษาไว้ตามแบบอย่างเดิมทุกประการ สำหรับเทพารักษ์ทั้ง ๕ องค์นั้น ก็คือ**พระเสื้อเมือง** เป็นเทพารักษ์หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ แต่งองค์สังวาลมีทับทรวง พาหุรัดทองกร สวมมงกุฎ ฉลองพระองค์ มีชายไหว ชายแกรง พระหัตถ์ซ้ายกุมคธาวุธ พระหัตถ์ขวายกชูเสมอพระนลาฏ เข้าใจว่าจะทรงกุมเทพศาสตราอย่างใดอย่างหนึ่ง สูงประมาณ ๑ เมตร ๖ เซ็นติเมตร ประทับยืนบนพระแท่นสี่เหลี่ยม

พระทรงเมือง เป็นเทพารักษ์หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ แต่งพระองค์สวมมงกุฎ สวมสังวาล เช่นเดียวกับพระเสื้อเมือง ในพระหัตถ์ซ้ายกุมพระขรรค์ ยกขึ้นท้าวไว้ที่บั้นพระองค์ พระหัตถ์ขวายกขึ้นชูเสมอพระนลาฏ สูงประมาณ ๘๘ เซ็นติเมตร

เจ้าพ่อหอกลอง เดิมอยู่ที่ศาลประจำหอกลอง หน้าหับเผยซึ่งก็คือในบริเวณสวนเจ้าเชษฐ์ เจ้าพ่อหอกลองหล่อเป็นรูปเทพยาดา สวมมงกุฎประทับยืน พระหัตถ์ซ้ายขวา ยกขึ้นทั้งสอง อยู่ในระดับพระอุระ มีรูปนาครัดอยู่ที่พาหุไพลไปเบื้องหลัง

พระกาฬชัยศรี เป็นเทพารักษ์หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ ประทับบนหลังนกแซค ส่วนนกแซคจับอยู่บนแท่นทอง สูงประมาณ ๙๓ เซ็นติเมตร

เจ้าพ่อเจตคุป เทพารักษ์องค์นี้แกะสลักด้วยไม้ปิดทองทั้งองค์ สูงประมาณ ๑ เมตร ๓๓ เซ็นติเมตร ประทับยืนบนแท่น แต่งองค์อย่างเทพยาดา สวมมงกุฎ สวมสร้อยสังวาล และตั้งแต่เช้าวันนี้เป็นต้นไป เทพารักษ์ทั้ง ๕ องค์ ก็ได้อัญเชิญมาประดิษฐาน ณ ศาลเทพารักษ์ ที่ได้ซ่อมแซมและปรับปรุงใหม่"

ดนตรีบรรยาย .....

ศาลพระหลักเมืองได้สถิตเสถียรเป็นมิ่งขวัญของประชาชนชาวไทยถึง ๒๐๓ ปี ซึ่งการปฏิสังขรในครั้งนี้นั้นถือได้ว่าศาลพระหลักเมืองนั้นเป็นของคนไทยทุกคน เราคนไทยก็มีส่วนร่วมในการที่จะได้ร่วมปฏิสังขรศาลพระหลักเมืองในครั้งนี้ได้ โดย พลอากาศเอก พะเนียง กาณตรัตน์ จะชี้แจงให้ทราบ

พล.อ.อ.พะเนียง "การปรับปรุงศาลพระหลักเมืองครั้งนี้นั้น คณะกรรมการมีนโยบายว่าจะไม่กวนงบประมาณของแผ่นดินแต่อย่างใด โดยที่พยายามจะใช้เงินรายได้ของศาลพระหลักเมืองที่ประชาชนบริจาคอยู่เป็นประจำวันนั้นมาเป็นทุนในการปรับปรุงศาลพระหลักเมือง นอกจากนั้นในการดำเนินการครั้งนี้ คณะกรรมการได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์มาสมทบเป็นเงินก้อนหนึ่ง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี ได้รับเงินพระราชทานจากการปิโตรเลี่ยมมาสมทบให้อีกจำนวนหนึ่งด้วย แต่จากจำนวนเงินทั้งสิ้นคิดว่ายังไม่เพียงพอต่อการปรับปรุงนั้น ต้องใช้เงินอีกจำนวนมาก และจึงขอถือโอกาสเรียนประชาชนทั้งหลายว่า ถ้าหากท่านมีศรัทธาในองค์เจ้าพ่อหลักเมืองและองค์เทพารักษ์ทั้ง ๕ องค์ แล้ว จะช่วยกันบริจาคสมทบเพื่อการปรับปรุงนี้ละก็ขอเชิญ ที่องค์การทหารผ่านศึกหรือที่ศาลพระหลักเมืองก็ได้"

บรรยาย ศาลพระหลักเมืองเป็นปูชนียสถานสำคัญแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ กำลังได้รับการปรับปรุงให้สง่างาม สมบูรณ์เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยทุกคน โดยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การปรับปรุงครั้งนี้ โดยพระราชทานพระราชดำริห์เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ส่วนแรกจำนวนหนึ่ง ท่านผู้ฟังก็มีส่วนโดยเสด็จสมทบทุน ในการบูรณะปฏิสังขรณ์ศาลพระหลักเมืองในครั้งนี้ได้ เพราะศาลพระหลักเมืองเปรียบดังพลังศรัทธาทางใจของประชาชนเช่นกัน

โครงการสัตว์ป่าเปิดภูเขียวตามพระราชดำริ ชัยภูมิ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ*
ผู้ร่วมรายการ *นายไพโรจน์ สุวรรณากร*

ดนตรี
เสียงนกร้อง..
สัตว์ร้อง .....

ป่าเขา ลำธาร น้ำตก สัตว์ป่า ทุ่งหญ้า เขียวขจี และสถานที่สวยงามตามธรรมชาติในที่ต่าง ๆ ซึ่งธรรมชาติได้สร้างสรรให้แก่มนุษย์ มีวันที่จะเปลี่ยนแปลง สึกหรอและสูญหายไป หากขาดการคุ้มครองดูแลอย่างเหมาะสม ป่าเป็นจำนวนมากถูกทำลาย ทำให้สัตว์ป่าไม่มีที่อยู่อาศัย และใกล้จะสูญพันธุ์ จนต้องมีการรณรงค์เพื่ออนุรักษ์ไว้ เพื่อให้อนุชนรุ่นต่อไปได้รู้จัก และเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

ดนตรี
บรรยาย

นานมาแล้วที่ *"ภูเขียว"* ป่าอันอุดมสมบูรณ์บนเทือกเขาสลับซับซ้อนของจังหวัดชัยภูมิ ดูจะไกลสุดเอื้อมสำหรับคนเดินทางผู้รักธรรมชาติ ที่จะบุกบั่นเข้าไปถึง จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ *"ภูเขียว"* จึงค่อย ๆ เริ่มเป็นที่รู้จักกันมากขึ้น เมื่อได้ประกาศให้เป็นพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งจะต้องสงวนและรักษาไว้ให้เป็นที่อยู่ แหล่งน้ำ แหล่งอาหาร และเป็นที่หลบภัยของสัตว์ป่า อีกทั้งรักษาไว้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร เพื่อรักษาความสมดุลย์ของธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่เป็นป่าถาวรของชาติสืบต่อไป แต่เมื่อเป็นที่รู้จักกันมากขึ้น การบุกรุกพื้นที่ป่า การทำลายสัตว์ป่า ก็เกิดขึ้น และด้วยสายพระเนตรอันกว้างไกลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์ทรงพิจารณาเห็นว่าพื้นที่ภูเขียวเป็นที่ราบสูง กว้างขวาง พื้นดินอุดมสมบูรณ์ มีหญ้าและดินโปร่งเหมาะสมแก่การเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า จึงควรจัดให้บริเวณพื้นที่ภูเขียวเป็นสวนสัตว์เปิด พร้อมทั้งทำการพัฒนาหมู่บ้านรอบ ๆ ให้อยู่ในลักษณะโครงการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อความมั่นคง เพื่อให้สามารถควบคุมราษฎรไม่ให้ไปบุกรุกทำลายป่าและสัตว์ป่าได้ ดังนั้น โครงการสวนสัตว์ป่าเปิดภูเขียวตามพระราชดำริ จึงได้เกิดขึ้น สำหรับความสำคัญของเขต

รักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว ตลอดจนความเป็นมาของการจัดตั้งโครงการสวนสัตว์ป่าเปิดภูเขียวตามพระราชดำริ นายไพโรจน์ สุวรรณากร รองอธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งรับผิดชอบในโครงการนี้ ได้เล่าให้ฟังว่า

นายไพโรจน์ "เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว อยู่ในจังหวัดชัยภูมิ เนื้อที่ประมาณ ๙๗๕,๐๐๐ ไร่ และประการเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๑๕ ในท้องที่อำเภอคอนสาร อำเภอหนองบัวแดง และอำเภอเกษตรสมบูรณ์ พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวมีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นป่าซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์ป่านานาชนิด และที่ประเด็นสำคัญที่สุดก็คือ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารของลำน้ำพรม ลำน้ำพุง และแม่น้ำชี และเป็นต้นน้ำของเขื่อนจุฬาภรณ์ มีความสำคัญอย่างมากที่จะต้องเก็บรักษาพื้นที่ป่าอันนี้ไว้ให้ได้ ดังนั้น กรมป่าไม้เรามีโครงการที่จะตั้งหน่วยพิทักษ์รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านี่ครับ แต่ปัญหาก็เกิดขึ้นคือว่าราษฎรที่อาศัยอยู่รอบ ๆ พากันมาบุกรุกแผ้วถางป่า ล่าสัตว์ป่า จึงเกิดการทะเลาะวิวาท ระหว่างเจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ากับชาวบ้านที่อาศัยอยู่รอบ ๆ เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ เป็นต้นมา เพราะฉะนั้น การปราบปรามอะไรต่าง ๆ นี่ เจ้าหน้าที่เราก็ดำเนินการไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งมีเหตุการณ์ ผกค.บุกรุกเข้าไปในเขตชาวบ้านบ้าง ก็เกิดความบาดหมางกัน เป็นจุดซึ่งจำเป็นจะต้องแก้ไข"

พัชรินทร์ "อันนี้ก็เป็นความสำคัญของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว และก็มีการขัดแย้งกันระหว่างราษฎรกับเจ้าหน้าที่ และนี่เองคือสาเหตุหรือที่มาของโครงการสวนสัตว์ป่าเปิดภูเขียวตามพระราชดำริ ต่อจากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริอะไรเกี่ยวกับเรื่องนี้บ้าง

นายไพโรจน์ "เมื่อเกิดการขัดแย้ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านก็มีพระราชประสงค์ให้ทางทหาร คือ ร้อยเอก ยิ่งยศ ศรีเจริญ เข้าไปถ่ายทำวิดีโอเทป บริเวณทุ่งกะมัง ซึ่งอยู่ใจกลางของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีเนื้อที่ถึง ๕,๐๐๐ ไร่ เพราะสภาพป่าเหล่านี้ควรจะรักษาเอาไว้ และกลัวว่า เมื่อมีข้อขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้กับราษฎร ท่านก็มีพระราชประสงค์ที่จะให้ราษฎรได้อยู่ดีกินดี โดยพัฒนาหมู่บ้าน โดยเฉพาะหมู่บ้านหนองบัวแดง โดยจัดสรรที่ให้ราษฎร และมีการพัฒนาให้ราษฎรอยู่ดีกินดี สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ก็ส่งเสริมงานด้านศิลปอาชีพให้ราษฎร ท้อผ้าไหม เลี้ยงไหม และก็ปลูกหม่อน เมื่อราษฎรเหล่านี้มีอาชีพ มีที่อยู่ที่กินอย่างถาวร ก็จะไม่มาบุกรุกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ไม่มาล่าสัตว์ ทำให้เจ้าหน้าที่ของเราได้ปฏิบัติงานได้คล่องตัวขึ้น อันนี้เป็นที่มาของโครงการ"

พัชรินทร์ "เมื่อได้ทราบถึงที่มาของโครงการที่ภูเขียวแล้ว สำหรับจุดมุ่งหมายในการจัดตั้งโครงการต่าง ๆ ที่ทั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้มีพระราชดำรินี้ โครงการต่าง ๆ นั้น มีจุดมุ่งหมายอย่างไรบ้าง

นายไพโรจน์ "สำหรับโครงการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า หรือสวนสัตว์ป่าเปิดนี่ เป็นพระราชเสาวนีย์ขององค์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อให้กรมป่าไม้สามารถเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่มีอยู่ให้มากขึ้น แล้วก็เมื่อกรมป่าไม้สามารถเพาะเลี้ยงสัตว์ป่ามากขึ้นแล้ว ก็ไปปล่อยในป่า และอีกส่วนหนึ่งก็อาจจะให้ราษฎรไปเพาะเลี้ยงเองเป็นอาชีพเสริมจากราษฎรซึ่งทำไร่ทำนา อันนี้เกี่ยวกับโครงการนี้ เราเรียกว่า โครงการศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ วัตถุประสงค์ของโครงการนี้ ก็เพื่ออนุรักษ์สัตว์ป่าบางชนิดที่กำลังจะสูญพันธุ์และหายากในปัจจุบันนี้ และมีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ข้อที่สองก็คือ ส่งเสริมให้ราษฎรสนใจเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าแทนการล่าสัตว์ในธรรมชาติ ข้อที่สามคือ ส่งเสริมเน้นถึงความสำคัญของทรัพยากรสัตว์ป่า ข้อที่สี่ก็คือ เพื่อเป็นสถานที่ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เกี่ยวกับสัตว์ป่า สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่ว ๆ ไป ข้อที่ห้าคือ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน"

พัชรินทร์ "เมื่อได้ตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการนี้แล้ว ก็คงจะได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ขณะนี้ได้ดำเนินการไปอย่างไร และก็มากน้อยแค่ไหนบ้างแล้ว"

นายไพโรจน์ "สำหรับโครงการซึ่งทางกรมป่าไม้ได้ดำเนินการไปแล้ว ก็คือ เมื่อปี ๒๕๒๘ เราได้รับงบประมาณทั้งหมด ๓ ล้าน ๕ แสน งบประมาณอันนี้เราก็มาจัดสร้างคอกสัตว์ป่าชนิดสัตว์กีบขึ้น อันที่สองก็จัดสร้างคอก พวกไก่ฟ้าพญาลอขึ้นมา อันนี้ก็เพื่อขยายและพยายามที่จะหาสัตว์สองประเภทนี้มาเพาะเลี้ยงก่อน โดยจัดหาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์เพิ่มเติมขึ้นมา แล้วก็ปรับปรุงคอกสัตว์นี่ให้ใกล้เคียงกับป่าธรรมชาติมากที่สุด เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าแล้วก็สำหรับโครงการนี้ เราได้รับความร่วมมือจากเอกชน ซึ่งมอบกวาง เก้ง ให้แก่เรา และโดยเฉพาะพวกนกยูง ไก่ฟ้า พอสมควรอยู่แล้ว ขณะนี้เราก็เริ่มทำอยู่แล้ว"

พัชรินทร์ เมื่อได้ดำเนินการไปแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปที่โครงการนี้บ้างหรือเปล่า และก็ได้พระราชทานพระราชดำริอะไรเพิ่มเติมบ้างหรือไม่

นายไพโรจน์ "สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จฯ มายังเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว เมื่อวันที่ ๒๐-๒๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๗ คือท่านได้มีพระราชประสงค์ที่จะให้ช่วยเหลือราษฎรจน ๆ ที่อาศัยอยู่รอบ ๆ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว โดยทาง พตท. ๒๕ ร่วมกับจังหวัดชัยภูมิ ช่วยกันให้ราษฎรมีที่อยู่ที่กินอย่างสมบูรณ์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการการศึกษาก็ดี โครงการศิลปาชีพ ก็ให้ทางจังหวัดทาง พตท.๒๕ ร่วมมือร่วมใจกันให้ราษฎรเหล่านี้มีอาชีพที่ถาวร และก็ให้เลิกล่าสัตว์ ตัดไม้ บุกรุกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งจะกระทบกระเทือนถึงส่วนรวม"

พัชรินทร์ นอกจากโครงการสวนสัตว์ป่าเปิดที่ภูเขียวนี่แล้ว ได้ทราบว่ามีโครงการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อให้ประชาชนในแถบนั้นได้อยู่ดีกินดี และก็จะได้ไม่ต้องไปล่าสัตว์กันต่อไป อยากจะถามเรื่องโครงการพัฒนาหมู่บ้านสักเล็กน้อยว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไรบ้าง

นายไพโรจน์ "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านทรงเห็นว่า ถ้าปล่อยให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้มีเรื่องมีราวหรือมีการจับกุมกัน เพราะราษฎรนี่ก็ยากจนใช้วิธีรบกัน คือเมื่อมีการจับกุมกัน เมื่อราษฎรบุกรุกเข้ามาเราก็จับ เห็นว่าถ้าให้สองฝ่ายนี่ประสานงานกัน และเข้าใจซึ่งกันและกัน ท่านก็จัดเป็นโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ที่จังหวัดชัยภูมิ โดยเริ่มที่หนองบัวแดงเป็นแห่งแรก ก็มี พตท.๒๕ กับทางจังหวัดชัยภูมิเป็นผู้ดำเนินการ ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ด้วยกัน และการดำเนินการก็แบ่งเป็นสาขาพัฒนา เป็น ๖ สาขา ก็มี**หนึ่ง** การปกครอง **สอง** รักษาความสงบเรียบร้อย **สาม** การศึกษา **สี่** การพัฒนาอาชีพ **ห้า** การสาธารณสุขและสวัสดิการสังคม **หก** สาธารณูปโภคและอุปโภคต่าง ๆ พวกถนนและแหล่งน้ำ ซึ่งช่วยให้ราษฎรเหล่านี้ได้ยืนอยู่บนขาของตัวเอง โดยไม่ต้องไปถางป่าล่าสัตว์ต่อไป"

ดนตรี : บรรยาย โครงการสวนสัตว์ป่าเปิดภูเขียว เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริซึ่งจัดตั้งที่บริเวณบึงแปนและปางม่วง ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว จังหวัดชัยภูมิเพื่อขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่หายาก รวมทั้งมีการจัดเลี้ยงสัตว์ป่า เพื่อให้มีชีวิตอยู่ได้เหมือนปกติตามธรรมชาติ พร้อมทั้งแนะนำราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณรอบ ๆ ป่าภูเขียวและป่าใกล้เคียง ซึ่งส่วนใหญ่รายได้น้อย และอาศัยทรัพยากรธรรมชาติในป่าภูเขียวดำรงชีพ ให้เข้าใจถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากการนำสัตว์ป่ามาเลี้ยง ซึ่งจะเป็นการนำมาซึ่งรายได้และสามารถยึดเป็นอาชีพหลักได้อีกอย่างหนึ่ง

ดังที่นายไพโรจน์ สุวรรณากร รองอธิบดีกรมป่าไม้ ได้พูดถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการนี้ ว่า

นายไพโรจน์ "ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประโยชน์แรกคือว่า เราสามารถที่จะรักษาพื้นที่ป่าธรรมชาติ ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวนี้ ให้อยู่ตลอดไปชั่วลูกชั่วหลานได้ เพราะเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญอย่างยิ่ง อันที่สองก็คือว่า ราษฎรที่อยู่รอบ ๆ คงจะไม่เข้ามาบุกรุกทำลายป่า ซึ่งกระทบกระเทือนต่อระบบนิเวศน์-วิทยา ซึ่งจะทำให้กระทบกระเทือนไปถึงราษฎรที่อยู่รอบ ๆ อันที่สามก็คือว่า ราษฎรเหล่านี้ต่อไปในอนาคตก็จะมีอาชีพที่มั่นคงถาวร หนึ่ง เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ป่า สอง โครงการศิลปาชีพ ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปส่งเสริมราษฎรเหล่านี้มีอาชีพ ถ้าสำเร็จตามเป้าหมาย ราษฎรที่อยู่รอบ ๆ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว คงจะอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข ตามพระราชประสงค์ขององค์พระบาท-สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว"

พัชรินทร์ "โครงการนี้มีกำหนดระยะเวลาหรือเปล่าว่า จะดำเนินการไปเสร็จในปีไหน"

นายไพโรจน์ "เราเริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ โครงการนี้ก็เป็นโครงการ ๕ ปี เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๕ ปี"

ดนตรี : บรรยาย โครงการสวนสัตว์ป่าเปิดภูเขียวตามพระราชดำริ สามารถหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าและทรัพยากรธรรมชาติ ช่วยให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ตลอดจนให้เข้าใจถึงความสำคัญของสัตว์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ ป่าภูเขียว จึงยังคงเป็นป่าต้นน้ำลำธารที่ยังอุดมสมบูรณ์อยู่ได้จนทุกวันนี้ และผู้ที่อยู่อาศัยอยู่รอบ ๆ บริเวณและใกล้เคียง ก็เริ่มที่จะเข้าใจแล้วว่า ป่าภูเขียวมีความสำคัญกับชีวิตของพวกเขาอย่างไรบ้าง ซึ่งตราบเท่าที่ป่าภูเขียวยังคงความอุดมสมบูรณ์อยู่ได้เช่นนี้ สายน้ำทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นลำน้ำพรหม ลำน้ำชี และลำน้ำอื่น ๆ อันเปรียบเสมือนเส้นเลือดหล่อเลี้ยงของชาวอีสาน ก็จะไม่มีวันเหือดแห้งไปเป็นอันขาด ดังเช่นน้ำพระทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่โปรยปรายชุ่มชื่นแก่อาณาประชาราษฎร์ตลอดไป

โครงการพัฒนาหมู่บ้านทับลานตามพระราชดำริ อำเภอ นาดี ปราจีนบุรี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *ปราณี อิมปวณิชพันธ์*
ผู้ร่วมรายการ *นายบุญธรรม พรหมณี*
นางสุดารัตน์ นาคามดี

ดนตรี

บรรยาย หมู่บ้านทับลาน ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๑ ตำบลบุพราหมณ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ มีราษฎรบุกรุกเข้าไปอาศัยอยู่และทำมาหากินเป็นจำนวนมาก ราษฎรที่เข้าไปอาศัยอยู่ก็เป็นราษฎรที่ยากจน ไม่มีที่ดินทำกินที่ถูกต้องตามกฎหมาย และประกอบอาชีพในทางเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ ขาดความอุดมสมบูรณ์ ผลผลิตที่ได้รับต่ำ ไม่คุ้มกับการลงทุน ประกอบกับพื้นที่บริเวณนี้มีการแทรกซึมจากฝ่ายตรงข้าม ยากแก่การป้องกันและปราบปราม ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่บริเวณนี้ จึงได้มีพระราชดำริให้มีโครงการพัฒนาพื้นที่ที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรีขึ้น ครอบคลุมพื้นที่ ๙๔ หมู่บ้านและหมู่บ้านทับลานนี้ ก็เป็นหมู่บ้านหนึ่งในโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริ ที่จะพัฒนาเช่นกัน โดยโครงการพัฒนาหมู่บ้านทับลาน ได้มีการกำหนดเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายไว้ ตามที่ คุณบุญธรรม พรหมณี เลขานุการโครงการพัฒนาที่ราบเชิงเขาจังหวัดปราจีนบุรีได้เล่าว่า

บุญธรรม "หมู่บ้านทับลานก็เป็นโครงการหนึ่งที่จัดขึ้นตามเป้าหมายของแผนพัฒนาโครงการพระราชดำริ เป็นหมู่บ้านที่จัดขึ้นในปลายปี ๒๕๒๕ และเป็นหมู่บ้านลำดับที่ ๕ ที่จัดตั้งขึ้น จุดมุ่งหมายในการพัฒนาหมู่บ้านทับลานนี้ ก็เพื่อที่จะจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎร พัฒนาอาชีพโดยเฉพาะด้านการเกษตร ให้ราษฎรได้มีอาชีพด้านการเกษตรที่ถูกต้องและถาวร มีที่ดินทำกินที่ถาวร นอกจากนั้น ยังฝึกอบรมให้ราษฎรได้มีความรู้ มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพและที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ก็เพื่อให้ราษฎรได้มีความรู้ ความสามัคคี และสามารถจะพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง ทั้งด้านการป้องกันหมู่บ้านและด้านการพัฒนาอาชีพให้มีความ

ก้าวหน้าขึ้นตามที่พระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้ ในเริ่มแรก พระองค์ทรงเน้นหนักในการพัฒนาจิตใจของราษฎรให้มีความสามัคคีกลมเกลียวและมีความรักผืนแผ่นดินไทย ประการที่สองเพื่อที่จะให้ราษฎรได้มีความรู้ และมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรและด้านอื่น ๆ ด้วย ประการที่สามก็คือ จัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรตามความเหมาะสม และเพื่อให้ราษฎรมีที่ดินเป็นของตนเองและมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพในวันข้างหน้า"

ปราณี "เกี่ยวกับคุณสมบัติของราษฎรที่ได้เข้ามาอยู่อาศัยในโครงการพัฒนาหมู่บ้านทับลานได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้อย่างไรบ้าง"

บุญธรรม "หลักเกณฑ์ที่คัดเลือกราษฎรเข้ามาอยู่ในโครงการพัฒนาหมู่บ้านก็มีด้วยกัน ๕ ข้อคือ **ข้อที่ ๑** คัดเลือกราษฎรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านทับลานเดิมเป็นอันดับแรก **ข้อที่ ๒** จะคัดเลือกราษฎรที่อยู่บริเวณ หมู่บ้านใกล้เคียงแต่ไม่มีที่ทำกิน **ข้อที่ ๓** เป็นทหารที่ปลดประจำการ และอยู่ในความคุ้มครองของมูลนิธิสายใจไทย **ข้อที่ ๔** ก็คัดเลือกราษฎรผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย และ**ข้อที่ ๕** ราษฎรที่ได้คัดเลือกต้องมีความประพฤติดี มีความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพและไม่เป็นคนเสเพล พื้นที่ทั้งหมดก็ ๒,๐๐๐ กว่าไร่ที่เราจัดสรรให้แก่ราษฎร ปัจจุบันนี้ได้มาอยู่อาศัยแล้วทั้งหมด ๑๖๓ ครอบครัว"

ดนตรี บรรยาย การพัฒนาในหมู่บ้านทับลานนี้ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากมายด้วยกัน หน่วยงานแรกที่ต้องรีบดำเนินงานในโครงการนี้ ก็คือ กรมชลประทานที่จะต้องมีหน้าที่จัดหาแหล่งน้ำให้แก่ชาวบ้านโดยการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำระบบชลประทานขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญในอาชีพการเกษตร ทำให้ชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรมั่นใจในการประกอบอาชีพ นอกจากนั้น ยังมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามารับผิดชอบในพื้นที่นี้ เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ ก็เข้ามาจัดสร้างฉางข้าว โรงสีข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร ก็ได้ส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ตามหลักวิชาการ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ก็ส่งเสริมอุตสาหกรรมในครอบครัว และหน่วยงานที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งที่ได้เข้าไปช่วยปรับพื้นที่ทำกินและพื้นที่อาศัย ก็คือ กรมป่าไม้ ซึ่งได้มีกิจกรรมในการรับผิดชอบพัฒนาหมู่บ้านทับลาน ดังที่นายจำนงค์ โพธิสาโร อธิบดีกรมป่าไม้ ได้ชี้แจงว่า

จำนงค์ "สำหรับโครงการนี้ กรมป่าไม้ได้เข้าไปดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ และมีงานหลักที่สำคัญที่สุดก็คือ การจัดหมู่บ้านป่าไม้ โดยรวบรวมราษฎรที่อยู่กันอย่างกระจัดกระจายในบริเวณนั้น มาอยู่ร่วมกันในรูปที่ให้สวัสดิการ นอกจากนั้น ก็จัดให้มีอาชีพหลักโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ได้มีค่าจ้างแรงงานเป็นลำดับแรกคือ เป็นคนงานที่ปลูกป่าของกรมป่าไม้ ในการที่เราจะฟื้นฟูสภาพป่าในส่วนที่เสียไป ในพื้นที่ที่ไม่สามารถเป็นพื้นดินทำกินเพื่อการเกษตรได้ เราก็ให้ราษฎรพวกนี้เข้าไปปลูกป่า และใช้แรงงานโดยได้ค่าจ้าง อันนี้เป็นงานหลักที่กรมป่าไม้ได้เข้าไปดำเนินการ"

ปราณี "อยากจะเรียนถามว่า ตั้งแต่เริ่มจัดหมู่บ้านป่าไม้ตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ จนถึงปัจจุบันนี้ ได้มีความก้าวหน้าไปอย่างไรบ้างแล้ว"

จำนงค์ "ความก้าวหน้าที่ปรากฏในเวลานี้แล้วก็คือ การสำรวจการถือครองที่ราษฎรเข้าไปอยู่ในบริเวณนั้นจำนวน ๓๘๓ ล้านราย นอกจากนั้นเรายังได้ออกแบบวางผังหมู่บ้านป่าไม้จำนวน ๑ หมู่บ้านขึ้นเสร็จแล้ว พร้อมกับทำรังวัดแบ่งแปลงที่อยู่อาศัยได้จำนวน ๑๖๓ แปลง และกำลังวัดแบ่งแปลงที่ทำกินสำหรับราษฎรอีกจำนวน ๓๒๖ แปลง กับได้จัดราษฎรลงแปลงที่อยู่อาศัยจำนวน ๑๖๓ ครอบครัวเต็มตามจำนวนที่ได้แบ่งไว้ นอกจากนี้ยังได้จัดราษฎรลงแปลงที่ทำกินเสร็จเรียบร้อยแล้ว ๑๔๐ ครอบครัว และมีงานพิเศษที่ทำไปแล้ว คือ ก่อสร้างถนนสายใหญ่ระยะทาง ๑๘ กิโลเมตร สำหรับในด้านการปลูกสร้างสวนป่า เวลานี้กรมป่าไม้ได้ปลูกสร้างฟื้นฟูป่าไปแล้ว ๑,๗๕๐ ไร่ นอกจากนั้น ได้ปลูกป่าฟืนชุมชนเป็นเนื้อที่ ๗๕ ไร่ อันนี้ก็คืองานที่ทำมาแล้ว"

ดนตรี บรรยาย การศึกษาก็เป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งในการพัฒนาหมู่บ้านทับลานโดนสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ได้เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยเหลือให้เด็กนักเรียนในหมู่บ้านทับลานมีความรู้ ความสามารถ ทัดเทียมกับเด็กนักเรียนในหมู่บ้านอื่น ๆ โดยได้จัดตั้งโรงเรียนร่มเกล้าขึ้นที่นี้ คุณสุดารัตน์ นาคามดี ประธานประชาสัมพันธ์สังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในฐานะประธานโครงการสร้างโรงเรียนร่มเกล้า ได้ให้เหตุผลในการจัดตั้งโรงเรียนร่มเกล้าที่หมู่บ้านทับลานว่า

สุดารัตน์ "การสร้างโรงเรียนร่มเกล้า ที่จังหวัดปราจีนบุรี เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งพลเอกอาทิตย์ กำลังเอก ผู้บัญชาการทหารบก และผู้บัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นแม่ทัพกองทัพภาคที่ ๑ ได้จัดโครงการเพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาต่อเยาวชนในท้องที่ทุรกันดารห่างไกล พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก ได้แนะนำให้สภาสังคมสงเคราะห์ฯ เริ่มโครงการโรงเรียนมัธยมร่มเกล้าขึ้น สภาสังคมสงเคราะห์ฯ ก็รับหลักการรณรงค์หาทุนโดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และได้นำเงินที่ได้รับทั้งหมดนั้น ทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จ

พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้พระราชทานให้ฝ่ายทหารดำเนินการก่อสร้างโรงเรียนร่มเกล้าหลังแรกขึ้นที่บ้านชมเจริญ อำเภอปากชม จังหวัดเลย และต่อมาทางกองทัพภาคที่ ๑ ก็ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสภาสังคมสงเคราะห์ฯ อีก เพื่อที่จะดำเนินการก่อสร้างโรงเรียนร่มเกล้าบ้านทับลาน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรในพื้นที่อำเภอนาดีมีฐานะยากจน ไม่สามารถส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอได้ เพราะระยะทางไกลและพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีการเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้ามด้วย อันนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่สภาสังคมสงเคราะห์ได้สนับสนุนให้เงินในการไปสร้างอาคารเรียน บ้านพักครู และบ้านพักภารโรง โดยสร้างตามอาคารเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้เราได้มอบเงินไปทั้งหมด ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท และได้รับความร่วมมือจากประชาชนในอำเภอนาดี ซึ่งนายอำเภอจัดมาช่วยทุกวัน และจากทางภาคทหารช่างได้ไปช่วยก่อสร้างและภาคราชการที่เป็นพลเรือน ผู้ว่าราชการจังหวัดได้จัดกำลังจากนักศึกษาจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เพราะฉะนั้น การสร้างโรงเรียนร่มเกล้าที่หมู่บ้านทับลาน อำเภอนาดีได้สำเร็จนั้น ได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชน ภาคราชการ และโรงเรียนนั้นได้เสร็จเรียบร้อย เปิดให้เรียนได้แล้วเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๒๖”

ปราณี

“เกี่ยวกับหลักการคัดเลือกเด็กนักเรียนเข้าไปเรียนในโรงเรียนร่มเกล้าที่หมู่บ้านทับลานได้มีการกำหนดขั้นตอนอย่างไรบ้าง”

สุดารัตน์

“การคัดเลือกนั้นจะคัดเลือกเด็กที่อยู่ในพื้นที่อำเภอนาดีที่จะจบประถมศึกษาแล้วไม่สามารถไปเรียนต่อได้ และนำมาเรียนในโรงเรียนนี้ และในปีแรกที่เปิดในปี ๒๕๒๖ ได้มีนักเรียนมาเรียนทั้งหมด ๑๕๐ กว่าคน และปีที่สอง คือ ปีการศึกษา ๒๕๒๗ นั้นก็ได้เปิด ม.ศ. ๑ เพิ่มขึ้น คือ นักเรียนที่เรียนอยู่เดิมก็เป็นม.ศ.๒ เพราะฉะนั้นอาคารที่สร้าง ๒ ชั้น มี ๘ ห้องเรียนนั้น บัดนี้ก็เต็ม ปีที่แล้วทางทหารและฝ่ายจังหวัดเห็นว่านักเรียนจะต้องเรียนต่อไป จะไม่มีอาคารเรียน ก็ได้รับความกรุณาจากท่านเจ้าคุณวัดเทพศิรินทร์ โดยมูลนิธินวมร่มเกล้า ได้ให้งบประมาณ ๑ ล้านบาท และกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความร่วมมือให้บ้านพัก ให้งบประมาณส่วนหนึ่ง ขณะนี้มีอาคาร ๓ ชั้นอีกครึ่งหลัง เด็กได้อาศัยเรียนที่นี้แล้วในขณะนี้”

ดนตรี บรรยาย

โครงการพัฒนาหมู่บ้านทับลาน ตำบลบุพราหมณ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ได้ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ จนถึงปัจจุบัน ได้มีการจัดสร้างอ่างเก็บน้ำระบบชลประทาน การจัดแบ่งที่ทำกินและที่อยู่

อาศัย ทำถนน ตลอดจนสาธารณูปโภคต่าง ๆ ได้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ก็ด้วยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจากราษฎรในหมู่บ้านทับลานเอง ทำให้พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโครงการพัฒนาหมู่บ้านทับลานได้สำเร็จลงด้วยดี ซึ่งจะทำให้ความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของราษฎรในหมู่บ้านทับลานเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรหรือไม่นั้น คุณบุญธรรม พรหมณี เลขานุการคณะทำงานโครงการ ได้เล่าให้ฟังว่า

บุญธรรม "พูดถึงการเปลี่ยนแปลงของราษฎรในหมู่บ้านก็มีการเปลี่ยนแปลง คือ ทำให้ราษฎรมีขวัญและกำลังใจดีขึ้น และราษฎรได้เล็งเห็นประโยชน์ที่ทางรัฐบาลได้ให้ความเอาใจใส่และได้ช่วยเหลือตลอดจนด้านการประกอบอาชีพ ราษฎรก็สามารถจะประกอบอาชีพได้อย่างเต็มความสามารถ เนื่องจากมีแหล่งน้ำชลประทานเข้าถึงและสามารถจะปลูกพืชได้ถึง ๒ ครั้ง ทั้งฤดูฝนและฤดูแล้ง และในด้านความรู้การประกอบอาชีพการเกษตร ราษฎรได้รับความเอาใจใส่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้าไปดูแล อบรม และให้คำแนะนำปรึกษาแก่ชาวบ้าน ก็ทำให้ราษฎรมีความอบอุ่นใจขึ้น ในด้านความเจ็บไข้ได้ป่วย ราษฎรก็ได้รับบริการอย่างทั่วถึง ด้านคมนาคม ถนนหนทางต่าง ๆ ราษฎรก็ได้รับความสะดวกพอสมควร ส่วนด้านรายได้รายจ่าย เมื่อโครงการเข้าไปแล้ว ทำให้ราษฎรสามารถประกอบอาชีพ มีผลผลิตที่สามารถจะขายและมีรายได้มาใช้จ่ายในครัวเรือนสูงขึ้น สรุปแล้ว ราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม และทำให้เชื่อแน่ว่าต่อไปภายหน้า ราษฎรเหล่านี้ก็จะมีการประกอบอาชีพที่มั่นคงถาวร และเป็นหลักสำคัญที่จะเป็นตัวอย่างให้แก่หมู่บ้านใกล้เคียงได้มากขึ้น"

บรรยาย เมื่อเราได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ของราษฎรในหมู่บ้านทับลานจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงนำโครงการพัฒนาเข้าสู่หมู่บ้านทับลาน ซึ่งล้วนแต่ส่งผลประโยชน์ทั้งทางด้านอาชีพ ความเป็นอยู่ การศึกษา และสังคมให้แก่ราษฎรในหมู่บ้านทับลานทั้งสิ้น ในแง่ความคิดเห็นและความรู้สึกของราษฎรในหมู่บ้านทับลานที่มีต่อพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโครงการนี้ เรามารับฟังจากคณะทำงานโครงการที่ได้เคยเดินทางไปติดตามผลและเยี่ยมเยียนราษฎรหมู่บ้านทับลาน ซึ่งได้เล่าให้ฟังดังนี้

บุญธรรม "ส่วนใหญ่ชาวบ้านเขาจะสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมากที่พระองค์ท่านได้พระราชทานทั้งความสุข ความเจริญก้าวหน้าและทางด้านความปลอดภัยในถิ่นที่อยู่อาศัย และทางด้านประกอบอาชีพ ทำให้ราษฎรในพื้นที่มีความซาบซึ้งในพระมหา-

กรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น และตัวราษฎรเองก็จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อสนองแนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานแก่ราษฎร"

จำนงค์

"ในพื้นที่นี้ตามที่เรารู้กันว่า ราษฎรอยู่ด้วยความที่หวาดระแวงหรือเหี่ยวใจ อยู่อย่างไม่มีความหวัง คือ จะถูกพวกก่อการร้ายกดขี่ เข้าไปแทรกแซง เขาจะทำอะไรก็ขาดความหวัง แต่ปัจจุบันหลังจากการที่เราเข้าไปพัฒนาจัดหมู่บ้านให้เขาอยู่แล้ว เขามีความสุข มีความเบิกบานอย่างน้อยที่สุด เขาก็มีความมั่นใจว่าในชาตินี้ เขาเกิดมา เขาได้มีที่อยู่ที่ทำมาหากินของเขาเป็นหลักเป็นแหล่ง ไม่ต้องมีความพะวักพะวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความปลอดภัย ทุกสิ่งทุกอย่างได้รับความสะดวก ทุกคนที่เราได้เข้าไปสัมผัสและสอบถามแล้ว เขามีความพอใจทั้งสิ้น ซึ่งเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านจิตใจ มีความเบิกบานมาก นอกจากนั้น ทางราษฎรได้รับความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้เข้าไป สรุปได้ว่า ราษฎรมีความชื่นชมและพอใจในโครงการนี้อย่างมาก"

สุดารัตน์

"เขามีความภาคภูมิใจและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเป็นอย่างสูงสุด ซึ่งถ้าพูดถึงทีไรแล้ว เขาจะต้องพูดว่า ทุกวันนี้ที่เขามีอยู่อาศัย มีอาชีพ มีน้ำใช้ มีที่ดินอยู่ มีสถานศึกษาของบุตรหลานของเขานั้น ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพราะฉะนั้น ความร่วมมือกับเอกชน รัฐบาล ทหาร ตำรวจ รวมทั้งพลเรือนก็ตาม เขาได้รับความร่วมมืออย่างดี เพราะฉะนั้นเขาก็มีความรู้สึกว่า ถ้าไม่มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เขาก็คงไม่มีความสุขอย่างเช่นทุกวันนี้ เพราะฉะนั้น เขามีความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นอย่างยิ่ง"

ดนตรี บรรยาย

โครงการพัฒนาหมู่บ้านทับลาน ที่ตำบลบุพราหมณ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี เป็นโครงการหนึ่งในอีกหลายร้อยโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริให้แก่ราษฎรไทย โดยเฉพาะราษฎรยากจนที่ห่างไกลความเจริญ พระองค์ก็จะพระราชทานความช่วยเหลือราษฎรเหล่านั้นทันทีที่ทรงทราบหรือทอดพระเนตรเห็นด้วยพระองค์เอง และที่หมู่บ้านทับลาน พระองค์ทรงแนะนำและให้ความช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่นี้ ให้มีความหวังในชีวิตมากขึ้น โดยได้รับความร่วมมือและประสานงานจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันนี้ ราษฎรหมู่บ้านทับลานมีความเป็นอยู่ที่ดี มีอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ที่แน่นอน จึงทำให้พวกเขามีความหวังและพลังใจที่จะต่อสู้กับชีวิตในภายภาคหน้าต่อไป สิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้า

การส่งเสริมพืชพันธุ์ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *สิริพร ทองคำวงศ์*
ผู้ร่วมรายการ *นายประมวล เสตะรัตน์*

ดนตรี

บรรยาย การเกษตรคือพื้นฐานอันสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเรามาเป็นเวลาช้านานแล้ว และก็คงจะเป็นเช่นนี้ต่อไปในอนาคต เพราะสภาพภูมิประเทศของเราเหมาะสมที่จะประกอบอาชีพทางการเกษตรมากที่สุด แม้ในประเทศที่พัฒนาแล้วก็ยังต้องมีการเกษตรสนับสนุนให้ใช้ทรัพยากรเกษตรเป็นวัตถุดิบไม่ว่าจะพัฒนาทางประเทศไปในด้านใดจะต้องใช้ผลิตผลทางการเกษตรเป็นพื้นฐานการผลิตแทบทั้งสิ้น เมื่อการเกษตรมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทุก ๆ ด้าน เช่นนี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาทางช่วยกันฟื้นฟูบูรณะการเกษตรของเราอย่างจริงจัง เพื่อให้เกษตรกรไทยมีกำลังกายกำลังใจที่จะใช้แรงงานเพื่อเพิ่มพูนผลผลิตให้มากขึ้น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นเสมือนศูนย์รวมแห่งศรัทธาและความสามัคคีของปวงชนชาวไทย ทรงอุทิศพระองค์บำเพ็ญพระราชกรณียกิจทางด้านการพัฒนาประเทศ เพื่อประโยชน์สุขของราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการเกษตร โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริส่วนใหญ่นั้น จะมุ่งที่จะแก้ปัญหาทางด้านเกษตรกรรมหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเกษตร เพราะร้อยละ ๘๐ ของราษฎรอยู่ในภาคเกษตรตามชนบท และส่วนมากเป็นชาวไร่ชาวนาที่ยากจน ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านเกษตรกรรมอย่างแท้จริง ปัญหาของเกษตรกรส่วนใหญ่ก็คือปัญหาการขาดแคลนน้ำสภาพของดินไม่อำนวยและการที่จะหาพืชพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในการทำไร่ทำสวนมาใช้ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริแต่ละโครงการมีหลายหน่วยงานที่ร่วมรับผิดชอบและหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนรับผิดชอบโครงการด้านเกษตรก็คือกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งนายประมวล เสตะรัตน์ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมพืชพันธุ์ กรมส่งเสริม...รเกษตรจะได้เล่าให้เราได้ทราบ

นายประมวล "สำหรับโครงการตามพระราชประสงค์ ซึ่งปัจจุบันนี้ก็เรียกกันเป็นทางการว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งขณะนี้มีอยู่มากมาย

อาจจะพอสรุปได้ว่าเกิดขึ้นเนื่องจากว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านได้ทรงเห็นถึงความเดือดร้อนของราษฎรในบางจุดหรือบางท้องที่ และก็ทรงมีพระราชประสงค์อย่างแรงกล้า ที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเป็นต้นเหตุของความเดือดร้อนหรือความยากลำบากของราษฎรในท้องที่เหล่านั้น ในบางท้องที่หรือบางจุดก็อาจจะมีปัญหาที่พระองค์ท่านทรงเห็นว่าจะเกี่ยวเนื่องแล้ว ก็เป็นปัญหาของบ้านเมืองต่อไป เป็นต้นว่าปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามพื้นที่ที่สูง เป็นต้นว่าชาวเขาที่ทำไร่ฝิ่นหรือว่าปลูกฝิ่น ทำไร่เลื่อนลอยต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีผลกระทบถึงความอุดมสมบูรณ์ในลักษณะที่ทำให้ป่าต้นน้ำลำธารเสียหาย พระองค์ก็จะทรงมองและทรงแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยพยายามให้มีพืชอื่นเข้าไปปลูกทดแทน และก็ควบคู่กันไปกับการพัฒนาตัวชาวเขาให้เป็นพลเมืองที่ดีด้วย”

สิริพร “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ จะมีปัญหาอะไรที่จะเป็นต้นเหตุของความเดือดร้อนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านได้ทรงเข้าไปช่วยเหลือ ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาทางด้านไหน”

นายประมวล “สำหรับปัญหาที่เป็นเหตุให้พระองค์ท่านต้องทรงเข้าไปช่วยแก้ไขให้ สำหรับราษฎรในท้องที่เหล่านั้น ก็เห็นจะพอสรุปได้กว้าง ๆ ว่า ส่วนใหญ่ ก็มักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องการขาดพื้นที่ทำกิน ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากหลาย ๆ สาเหตุ หรือว่าในบางกรณีก็อาจจะเป็นเรื่องของการอพยพราษฎรจากแหล่งหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่ง ด้วยเหตุผลต่าง ๆ อีกสาเหตุหนึ่ง ซึ่งเป็นปัญหาก็อาจจะเกี่ยวเนื่องกับปัจจัยพื้นฐานบางอย่าง เป็นต้นว่าการขาดแหล่งน้ำหรือว่าการประกอบอาชีพทางด้านการเกษตรของราษฎรในพื้นที่เหล่านั้นไม่พอกิน ด้วยเหตุผลต่าง ๆ นี้ก็เป็นเรื่องที่พระองค์ท่านก็ได้พยายามหาทางเอาอาชีพอื่นเข้าไปเสริม”

สิริพร “ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีวัตถุประสงค์อย่างไร” ทรงให้หน่วยงานต่าง ๆ ร่วมมือเข้าไปช่วยนั้น

นายประมวล “สำหรับวัตถุประสงค์ก็อาจจะสรุปได้กว้าง ๆ ว่า ในทุกโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น ก็พอจะสรุปได้ว่าในขั้นแรก ก็เป็นเรื่องการพัฒนาอาชีพ ซึ่งราษฎรในพื้นที่เหล่านั้นส่วนใหญ่ก็คงจะเป็นอาชีพการเกษตร แล้วก็ต้นเหตุของความเดือดร้อนก็อาจจะมากหลายสาเหตุ เป็นต้นว่าการขาดที่ทำกิน การขาดแหล่งน้ำ หรือการขาดความรู้ทางด้านต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับการผลิตของราษฎรในท้องที่ เหล่านั้น วัตถุประสงค์อีกข้อหนึ่งก็อาจจะมองได้ว่า มุ่งไปในทางด้านการพัฒนาสุขภาพอนามัยของราษฎรเอง และอีกแนวหนึ่งก็มองได้ว่าเป็นการพัฒนาตัวราษฎรหรือว่าส่วนใหญ่ก็เป็นเกษตรกร ในพื้นที่เหล่านั้น แล้วก็อีกประการหนึ่งในบางพื้นที่ก็มีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเพื่อความมั่นคงรวมอยู่ด้วย”

สิริพร "โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ทำอยู่ในขณะนี้ มีวิธีการดำเนินอย่างไรบ้าง"

นายประมวล "สำหรับการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งหมดก็พอจะสรุปออกมาได้กว้าง ๆ เป็น ๒ ลักษณะ ลักษณะหนึ่งของโครงการเหล่านี้ ก็คือเป็นโครงการที่เข้าไปปฏิบัติในหมู่บ้านหรือว่าในตำบล พื้นที่ที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งจะกว้างหรือจะเล็กก็แล้วแต่ลักษณะของพื้นที่เหล่านั้น อีกลักษณะหนึ่งก็เป็นลักษณะของการไปสร้างพื้นที่ แล้วก็มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าไปร่วมกันปฏิบัติในลักษณะของการที่จะไปพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ สำหรับให้เกษตรกรในหมู่บ้านได้สำหรับเอาไปปฏิบัติ ซึ่งงานในลักษณะนี้ปัจจุบันก็เรียกว่าเป็นศูนย์ฝึกศึกษาการพัฒนา สำหรับข้อแรกการทำงานในลักษณะที่เป็นจุดนั้น ขณะนี้ก็มีอยู่มากมาย ซึ่งมีทั้งพื้นที่ที่อยู่ในที่สูงคือตามภูเขาต่าง ๆ ในหลาย ๆ ภาคของประเทศ แล้วก็ซึ่งในลักษณะนี้มีอยู่มากมาย ส่วนลักษณะของศูนย์ศึกษาของการพัฒนานั้น ขณะนี้ทั้งประเทศมีอยู่ ๖ แห่ง คือในภาคเหนือมีอยู่ที่ จังหวัดเชียงใหม่เรียกว่าศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ้องไคร้ อยู่ที่ อำเภอ ดอยสะเก็ต ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็มีอยู่ที่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เรียกว่าศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน แห่งที่สามเรียกว่าศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อยู่ที่อำเภอ พนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทราแห่งที่สี่เรียกว่าศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อยู่ที่อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี แห่งที่ห้าศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี แห่งที่หก ศูนย์ศึกษาพัฒนาพิกุลทอง อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ซึ่งทั้งหมดหกแห่งนี้มีหน่วยราชการหลายหน่วยที่เข้าไปร่วมกันปฏิบัติ ทั้งกระทรวงเกษตรและกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้องงานส่วนใหญ่เป็นงานที่มีการค้นคว้าและวิจัยในปัญหา และพัฒนาทางเทคโนโลยีที่เหมาะสม ซึ่งเกษตรกรในหมู่บ้านบริวาร คือรอบ ๆ พื้นที่เหล่านี้สามารถจะนำไปปฏิบัติได้ ศูนย์ศึกษาพัฒนาต่าง ๆ เหล่านี้ที่เกิดขึ้นมาส่วนใหญ่มักจะเนื่องมาจากที่ทางจังหวัดหรือทางราษฎรได้จัดหาที่ดินน้อมเกล้าฯถวายให้ทรงใช้ตามพระราชอัธยาสัย และพระองค์ท่านก็ทรงมอบให้หน่วยราชการต่าง ๆ เข้าไปใช้งานในศูนย์เหล่านี้ โดยหวังผลที่จะให้เกิดผลดีกับเกษตรกรหรือว่าราษฎรในหมู่บ้านบริวารรอบ ๆ หรือศูนย์เหล่านั้น ก็ส่วนมากงานทั้งหมดก็เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการปลูกพืชมากกว่า"

สิริพร "สำหรับการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท่านทรงมีแนวพระราชดำรินี้ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าไปเป็นจุด ๆ อย่างเช่นในภาคเหนือหรือการตั้งเป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาซึ่งหลายหน่วยงานเข้าไปร่วมที่จะรับ

สนองพระราชดำริเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ นั้น สำหรับทางด้านของกรมส่งเสริมการเกษตรมีวิธีการดำเนินงานอย่างไรบ้าง"

นายประมวล "สำหรับงานในหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร เราก็เข้าไปในลักษณะที่เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างศูนย์ งานในลักษณะนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรก็เข้าไปในลักษณะเป็นตัวเชื่อมโยงนำเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ ออกไปให้ถึงเกษตรกรในหมู่บ้านบริวารรอบพื้นที่ ซึ่งวิธีการที่เราทำอยู่ในขณะนี้ ในบางศูนย์เราก็มีกิจกรรมส่งเสริมการเกษตรเองอยู่ในศูนย์งานที่เราทำอยู่ในศูนย์ส่วนใหญ่ก็แบ่งได้เป็น ๓ ประเภท คืองานประเภทสาธิต หมายถึงการแสดงวิธีการต่าง ๆ เช่น แสดงวิธีการปลูกพืช แสดงวิธีการดูแลรักษาพืช ซึ่งเกษตรกรในพื้นที่เหล่านั้นปลูกอยู่เป็นพืชหลัก หรือว่าอาจจะมีการนำพันธุ์พืชใหม่ ๆ ไปปลูกให้เกษตรกรได้รู้จัก ตลอดจนกระทั่งถึงงานทางด้านการบริการต่าง ๆ เป็นต้นว่า การแจกจ่ายพันธุ์พืชเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรนำไปปลูกในพื้นที่ของตนเอง แล้วก็อีกงานหนึ่งซึ่งเราปฏิบัติอยู่เป็นประจำ และในทุกศูนย์เราจะมีแนวทางในการปฏิบัติแบบเดียวกันหมด ก็คืองานทางด้านการฝึกอบรม โดยวิธีนี้ทางกรมส่งเสริมการเกษตร มีหน้าที่โดยตรงในการนำเกษตรกรจากหมู่บ้านบริวารของแต่ละศูนย์เข้ามารับการอบรมในศูนย์ โดยหน่วยงานต่าง ๆ จัดวิทยากรมาเป็นผู้ให้ความรู้ และเมื่อเกษตรกรได้รับการฝึกอบรมแล้วหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตรอีกขั้นหนึ่งก็คือ ติดตามดูเกษตรกรเหล่านั้นว่าได้มีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วจากศูนย์ได้ออกไปใช้ไปปฏิบัติมากน้อยแค่ไหน อันนี้เราถือว่าเป็นประเด็นสำคัญที่จะเป็นประโยชน์กับเกษตรกรโดยตรง แล้วก็เพื่อจะได้ทราบว่า เกษตรกรในระดับหมู่บ้านนั้นมีปัญหาอย่างไร ที่จะเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ ซึ่งเราก็จะได้ช่วยกันหาทางแก้ปัญหาเหล่านั้น"

สิริพร "สำหรับการเข้าไปดำเนินการทั้ง ๖ ศูนย์ ซึ่งก็อยู่ในภูมิภาคที่แตกต่างกันออกไปนี้ ทางกรมส่งเสริมการเกษตรมีวิธีการอย่างไรบ้าง พอจะกรุณายกตัวอย่างพอสังเขปได้ไหม เพราะว่าแต่ละแห่งนี้คิดว่าสภาพภูมิอากาศหรือพื้นดินย่อมแตกต่างกัน วิธีการดำเนินงานนี้ได้แยกออกไปอย่างไรบ้าง"

นายประมวล "ศูนย์ศึกษาการพัฒนาแต่ละแห่ง สำหรับในพื้นที่ทั่วไป มีลักษณะเป็นจุด ๆ เป็นหมู่บ้าน เป็นตำบล ซึ่งกระจายอยู่ตามพื้นที่ในภูมิภาคต่าง ๆ นั้น เราก็มีหน้าที่ที่จะปฏิบัติโดยมีเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ ซึ่งเจ้าหน้าที่ทั้ง ๒ ระดับ ส่วนมากแล้วจะเข้าใจวัตถุประสงค์แล้วก็แนวทางการดำเนินงานในพื้นที่เหล่านั้นเป็นอย่างดี พูดถึงแนวทางที่กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการอยู่ เราก็ได้มุ่งแนวทางไปในหลายลักษณะ ซึ่ง

พอจะแยกกล่าวเป็นหมวดหมู่ได้ว่า ประการแรกเราก็มุ่งถึงการพัฒนาการเกษตรโดยตรง งานทางด้านนี้มีอยู่หลายอย่าง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วก็มักจะเกี่ยวข้องกับการปลูกพืชเพื่อเป็นรายได้ให้กับเกษตรกร อีกเรื่องหนึ่งเป็นเรื่องของการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ หรือว่าเทคโนโลยี ซึ่งจะเข้าไปเสริมการประกอบอาชีพหลักของเกษตรกรให้ดีขึ้น เป็นต้นว่าการทำปุ๋ยหมักหรือการสอนให้เกษตรกรในพื้นที่เหล่านี้รู้จักวิธีการปลูกพืชที่ตัวเองไม่เคยปลูกมาก่อน ถึงแม้แต่บางแห่ง แม้แต่พืชผักเราก็ได้เข้าไปส่งเสริมให้เกษตรกรได้เริ่มรู้จักปลูก เพื่อให้บริโภคกันเอง เพื่อบริโภคในครัวเรือนหรือในหมู่บ้าน แล้วก็มีเหลือจำหน่าย อันนี้ก็เป็นแนวทางของการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรโดยตรงงานอีกกลุ่มหนึ่งที่เราดำเนินการอยู่ ก็พอจะแยกออกได้เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของตัวเกษตรกรเอง ซึ่งอันนี้ก็มักเป็นเรื่องทางเศรษฐกิจการเกษตร ซึ่งอันนี้ก็ครอบคลุมไปถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน เริ่มตั้งแต่เกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมทางโครงการคือทางอาหาร เราได้เข้าไปช่วยสอนให้ราษฎร ในหมู่บ้านเหล่านั้นได้รู้จักวิธีการถนอมอาหาร รู้จักวิธีการแปรรูปอาหาร รู้จักวิธีการบริโภคอาหารให้ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งการจัดบ้านเรือนที่อยู่อาศัยด้วย นอกจากนั้นแล้วก็เป็นเรื่องของการพัฒนาตัวเกษตรกรเอง ซึ่งเรื่องนี้เราก็ใช้วิธีการสร้างกลุ่มต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งปัจจุบันก็มีอยู่ ๓ ประเภทด้วยกัน ส่วนมากก็เป็นกลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน หรือกลุ่มเกษตรกร ซึ่งทั้งหมดนี้เราเชื่อว่าจะมีส่วนเชื่อมโยงกัน ซึ่งจะเป็นผลให้เกิดมีการพัฒนาหรือว่าการพัฒนาได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือในครัวเรือนของราษฎรหรือเกษตรกรในแต่ละพื้นที่บริวารเหล่านั้น”

สิริพร “สำหรับพระราชดำริ ที่ท่านทรงมีหรือเพิ่มเติมเมื่อได้เข้าไปดำเนินงานในพื้นที่ต่าง ๆ ท่านทรงมีแนวกว้าง ๆ อย่างไรบ้าง สำหรับทางด้านกรมส่งเสริมการเกษตร”

นายประมวล “ถ้าหากว่ามองกิจกรรมที่กรมส่งเสริมการเกษตรเข้าไปดำเนินการอยู่ในขณะนี้ รวมไปถึงวัตถุประสงค์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ ก็อาจจะแบ่งได้เป็น ๒ ประเด็นด้วยกัน ประเด็นแรกเป็นเรื่องของการพัฒนาเกี่ยวกับรายได้ของเกษตรกร ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรที่มีอยู่ดั้งเดิมหรือว่าเกษตรกรในลักษณะที่มีการจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นมา ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งงานส่งเสริมการเกษตรจะสนองกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ก็คืองานทางด้านการพัฒนาสังคม ก็คงจะเริ่มต้นตั้งแต่ตัวเกษตรกรแต่ละคน จนกระทั่งไปถึงแต่ละครอบครัว และจนกระทั่งไปถึงแต่ละชุมชน หรือว่าในหมู่บ้านบริวารเหล่านั้น กิจกรรมต่าง ๆ ที่กรม

ส่งเสริมการเกษตรเข้าไปดำเนินงานอยู่ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น ก็คงจะเห็นแล้วว่า พระองค์ท่านได้ทรงอุทิศทั้งพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ก็มีอยู่หลายโครงการ และที่พระองค์ท่านได้เสด็จออกไปติดตามกิจกรรมต่าง ๆด้วยความห่วงใย โดยไม่เคยทรงทอดทิ้ง อันนั้นก็เป็นเรื่องที่พสกนิกรชาวไทยก็ควรจะถือเป็นเรื่องที่เป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นพ้น ในส่วนของกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเราได้เข้าร่วมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริค่อนข้างจะเป็นระยะนานพอสมควร ขอเรียนว่าหน่วยงานตลอดจนข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ ได้พยายามทุ่มเทอุทิศเวลา ความพยายามเพื่อสนองพระราชดำริในโครงการต่าง ๆ เหล่านั้นทุกอย่างเต็มที่ ก็ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นอย่างยิ่ง”

เพลง .....

โครงการตามพระราชดำริ ศูนย์พิกุลทองเมื่อแรกเริ่มโครงการ

ทรงเสด็จพระราชดำเนินตรวจเยี่ยมโครงการในภาคใต้

โครงการสวนสัตว์เปิดเขาค้อตามพระราชดำริ เพชรบูรณ์

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๗ มีนาคม ๒๕๒๙ เวลา ๑๕.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ*
ผู้ร่วมรายการ *นายไพโรจน์ สุวรรณากร*

ดนตรี

บรรยาย ในอดีต *"เขาค้อ"* เป็นสถานที่ที่น่ากลัวสำหรับคนทั่วไป ในชื่อที่ว่า เป็นสมรภูมิแห่งการสู้รบ เป็นที่อยู่อาศัยของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ การสู้รบที่เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่า ทหาร ตำรวจ และพลเรือน ได้สละชีพเพื่อชาติไทย

เขาค้อ...ดินแดนอันเหมือนแดนสนธยา ที่ไม่มีนักท่องเที่ยวใด กล้าหาญชาญชัยพอที่จะบุกบั่นไปถึง ถึงแม้ว่าจะไม่มีใครที่ได้เห็นเขาค้อจริงจังด้วยสายตาของตนเอง แต่ข่าวคราวเกี่ยวกับเขาค้อ กลับเป็นที่รู้เป็นที่ทราบกันอย่างกว้างขวาง ในส่วนที่ว่า มีการปะทะกันระหว่าง ทหารกับผู้ก่อการร้ายอยู่เสมอ

ดนตรี

บรรยาย ปัจจุบัน เขาค้อ เป็นดินแดนที่สวยสดงดงามของธรรมชาติ ซึ่งคนจำนวนมากกระตือรือร้นที่จะขึ้นไปสัมผัส ถึงแม้ว่าจะมีอนุสรณ์จากหยดเลือดและหยาดเหงื่อของผู้เสียสละและกล้าหาญ ที่ได้พิทักษ์แผ่นดินผืนนี้เอาไว้ก็ตาม และเมื่อ *"เขาค้อ"* เป็น *"แผ่นดินเย็น"* แล้ว บริเวณพื้นที่ซึ่งมีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาล และอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ จึงควรจะทำให้เกิดประโยชน์ ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงมีพระราชดำริเพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้ และทหารกองหนุนที่มารบที่เขาค้อ รวมถึงครอบครัวของทหารที่เสียชีวิตเพราะการสู้รบที่เขาค้อ ตลอดจนทหารกองหนุนทั่วไป รวมทั้งมวลชนที่กลับใจด้วย โดยจัดตั้งเป็นหมู่บ้านยุทธศาสตร์พัฒนามีการปลูกฝังความรักและหวงแหนในพื้นที่ และจัดสรรที่ดินทำกิน ภายใต้ชื่อว่า โครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำเข็กตามพระราชดำริและการดำเนินงานของโครงการก็บรรลุเป้าหมายเป็นอย่างดี ประชาชนในพื้นที่มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ความเจริญก็ตามมา ลักษณะของพื้นที่ซึ่งเป็นธรรมชาติ ก็ถูกบุกรุกทำลายไป เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ในที่สุดธรรมชาติอันสวยงาม สัตว์ป่า ก็คงจะเสื่อมสภาพและสูญ

พันธุ์ไปได้ ถ้าหากขาดการคุ้มครองดูแล และการให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ผู้ที่ไปสัมผัสและเที่ยวชม ดังนั้น ศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าเขาค้อ หรือสวนสัตว์เปิดเขาค้อ ตามพระราชดำริ จึงเกิดขึ้น เพื่อที่จะอนุรักษ์ไว้ซึ่งสัตว์ป่าและธรรมชาติที่เขาค้อ และเราจะนำท่านผู้ฟังไปรู้จักกับสภาพพื้นที่และภูมิประเทศ ของสวนสัตว์เปิดเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จากนายไพโรจน์ สุวรรณากร รองอธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งรับผิดชอบโครงการนี้

นายไพโรจน์ "ลักษณะพื้นที่และภูมิประเทศของสวนสัตว์ป่าเปิดนี้ เนื้อที่ประมาณ ๒๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๒,๕๐๐ ไร่ เป็นภูเขาสูงต่ำ ลำธารหลายสาย น้ำไหลตลอดปี เป็นที่ราบบางส่วน ส่วนภูเขาที่สูงสุดคือ ๑,๓๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล ส่วนพื้นที่ในโครงการ ประมาณ ๗๐๐ - ๑,๐๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล ดินร่วนปนทรายและก็มีหินทราย อุณหภูมิในฤดูร้อน ก็ ๓๒ องศาเซลเซียส ในฤดูหนาวก็อาจจะถึง ๒ องศาเซลเซียส ฝนก็ประมาณ ๑๕,๐๐๐ มิลลิเมตร ต่อปี เป็นป่าดงดิบ มีต้นไม้ขึ้นหนาแน่น แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ ๑. ไม้ชั้นบน มีพวกเต็งตานี สนเขา ลำไยป่า ตะไคร่น้ำ ไม้กวาด ไทร ไม้ยาง มะม่วงป่า ตะแบก ค้อ และตะเคียน ๒. ไม้ชั้นกลาง มีพวกไผ่ต่าง ๆ กล้วยป่า ปอ สา หมาก และหวาย ๓. ไม้ชั้นต่ำ มีพวกกล้วยป่า เฟิร์นต่าง ๆ มันหวาย มะเขือเทศป่า มะเขือพวงป่า มะละกอป่า มีไม้ทางเศรษฐกิจน้อยมาก ป่าจัดว่าอยู่ในระดับต่ำ เป็นลักษณะภูมิประเทศ ซึ่งเหมาะสมกับการจัดตั้งเป็นสวนสัตว์ป่าเปิดของเขาค้อ"

บรรยาย จากสภาพพื้นที่ของเขาค้อ ที่เหมาะกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์ป่าดังกล่าวแล้ว นายไพโรจน์ สุวรรณากร รองอธิบดีกรมป่าไม้ ยังได้เล่าให้ฟังถึงความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าเขาค้อ หรือสวนสัตว์เปิดเขาค้อ ตามพระราชดำริที่จังหวัดเพชรบูรณ์ อีกต่อไปว่า

นายไพโรจน์ "เรื่องสวนสัตว์ป่าเปิดเขาค้อ หรือศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ นั้น ครั้งในอดีต ป่าเขาค้อ เป็นที่ส้องสุมของผู้ก่อการร้ายมาตลอดจนกระทั่งทางราชการได้เข้าไปดำเนินการควบคุมพื้นที่นี้เสร็จสิ้นในปี ๒๕๒๕ จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะจัดสรรพื้นที่บางส่วนในบริเวณเขาค้อนี้ ให้กับประชาชนและทหารผ่านศึกเข้าทำกิน และในวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จฯเป็นองค์ประธานในการเปิดอนุสาวรีย์เขาค้อ พระองค์ท่านก็ทรงมีพระราชดำริที่จะให้ทางกรมป่าไม้ จัดตั้งศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าเขาค้อขึ้น เพื่อจะให้ราษฎรที่เข้าอยู่อาศัยทำกินในพื้นที่นี้ ได้รู้จักอนุรักษ์สัตว์ป่า แล้วก็รักษาป่าธรรมชาติไว้บางส่วน"

พัชรินทร์ "เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าเขาค้อ หรือสวนสัตว์ป่าเปิดเขาค้อ ตามพระราชดำริ ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ขึ้นแล้วนี้ ทางกรมป่าไม้ ซึ่งเป็นเจ้าของโครงการและก็รับผิดชอบในด้านนี้ คงจะได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้บ้าง ขอทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการนี้"

นายไพโรจน์ "จุดประสงค์ของโครงการนี้ ขั้นแรกนี่เราก็จะส่งเจ้าหน้าที่ไปสำรวจในพื้นที่นี้ เพื่อจะทำเป็นพื้นที่สวนสัตว์ป่าเปิด โดยทำการสำรวจพื้นที่ถึง ๒๐ ตารางกิโลเมตร แล้วก็ใช้ลวดหนามกั้นพื้นที่ป่านี้ ซึ่งเป็นป่าแห่งแรกของเมืองไทย ที่สามารถจะควบคุมสัตว์ป่าให้อยู่ในพื้นที่ ๒๐ ตารางกิโลเมตรนี้ได้ เมื่อได้ดำเนินการอย่างนี้แล้ว ทางกรมป่าไม้ก็ได้ส่งเจ้าหน้าที่บางส่วนออกไปจัดตั้งสำรวจ ตั้งที่ทำการชั่วคราวก่อน แล้วก็ทำการสำรวจสัตว์ป่าในพื้นที่นั้น เสร็จแล้วขั้นต่อไปทางกองอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้ ก็มีนโยบายที่จะให้ประชาชนเข้าไปเที่ยวชม โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อนุสาวรีย์ผู้เสียสละมองจากด้านบนไป จะมองเห็นพื้นที่ของที่ตั้งสวนสัตว์ป่าเปิดนี้ ประชาชนที่จะมาเที่ยว นอกจากจะได้ดูอนุสาวรีย์ช้างบนเขาค้อนี่แล้ว ได้มีโอกาสเข้าไปเที่ยวชมสวนสัตว์ป่าเปิดของเราด้วย"

ดนตรีบรรยาย สำหรับการดำเนินการของศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าเขาค้อ หรือโครงการสวนสัตว์เปิดเขาค้อ ตามพระราชดำริ ก็อยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ ซึ่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ ได้เล่าให้ฟังถึงการดำเนินการดังนี้

นายไพโรจน์ "เจ้าหน้าที่ของเราได้เข้าไปตั้งหน่วยงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว เป็นบ้านพักชั่วคราวไปก่อน ซึ่งต่อไปนี้เราจะมีสำนักงานถาวร ซึ่งอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง และก็เราได้ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกองอำนวยการพัฒนาลุ่มน้ำเข็ก ให้ประสานงานกับทางเรา และขณะนี้เราได้ทำการสร้างคอกกวางอนุบาลเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยมีกวางถึง ๑๐ ตัว มีเพศผู้ ๖ ตัว เพศเมีย ๔ ตัว เนื้อทราย ๑ คู่ นกยูงทั้งหมด ๖ ตัว เป็นเพศผู้ ๒ และเพศเมีย ๔ แผนต่อไป เราจะนำละอง ละมั่ง เก้ง มาทำการเพาะเลี้ยงเสริมไป โครงการนี้ เราจะหนักในการขยายพันธุ์พวกสัตว์กีบ ส่วนสัตว์ปีกนี่ เราจะมีแผนที่จะขยายพันธุ์พวกนกยูง ซึ่งในอดีตที่เขาค้อนี้มีมากและนกแว่น ซึ่งเป็นสัตว์ป่าที่หายาก ก็เป็นเป้าหมายที่เราจะดำเนินการ สำหรับผลประโยชน์ที่ได้รับ ประการแรกคือ ประชาชนที่ทำมาหากินในโครงการจะได้รับผลประโยชน์จากทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พวกเก้ง กวาง ที่เราเลี้ยงไว้นี่ เราสามารถที่จะทำเป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นได้ อันที่สองคือ

ด้านเศรษฐกิจทำให้ประชาชนรู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรทางด้านสัตว์ป่าและป่าไม้ อันที่สาม เป็นศูนย์สาธิตทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเป็นแห่งแรกของภาคเหนือตอนล่าง ด้านการส่งเสริมอาชีพทางด้านเลี้ยงสัตว์ป่า และอันที่สี่ เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่า เป็นงานหนึ่งในสาขา ไวลด์ไลฟ์ แมนเนจเม้นท์ เพื่อเพิ่มจำนวนของสัตว์ป่าที่กำลังจะลดลง โดยวิธีการเพาะเลี้ยงแล้วนำกลับไปปล่อยให้อยู่ในธรรมชาติเพื่อสืบพันธุ์ต่อไป อันที่ห้าประการสุดท้าย เป็นโครงการที่ส่งเสริมคุณค่าทางสุนทรียภาพแก่ผู้ที่จะพบเห็น"

ดนตรีบรรยาย

เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมานี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปยังเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อทรงรับมอบพระตำหนักเขาค้อ ในการนี้สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรสวนสัตว์เปิดเขาค้อ อันเป็นโครงการตามพระราชดำริ ซึ่งทรงสนพระทัย และทรงรับสั่งเกี่ยวกับสวนสัตว์เปิดเขาค้อนี้ ดังที่นายไพโรจน์ สุวรรณากร รองอธิบดีกรมป่าไม้ ได้เล่าให้ฟังว่า

นายไพโรจน์

"สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จฯที่สวนสัตว์ป่าเปิดเขาค้อนี่ครับ พระองค์ท่านทรงพอพระทัยมาก และก็ได้เห็นว่าทางกรมป่าไม้ ได้นำสัตว์ป่าเข้าไปเพาะในคอกอนุบาลเรียบร้อยแล้ว พระองค์ท่านรับสั่งว่าควรจะขยายพันธ์สัตว์ป่านี่ให้มากขึ้น โดยเฉพาะกวาง เนื้อทราย เก้ง และก็นกยูง เพื่อขยายพันธุ์ให้มากขึ้น และปล่อยให้สัตว์ป่าเหล่านี้อยู่อย่างอิสระ ซึ่งพระองค์ท่านก็ถือว่าโครงการนี้เป็นโครงการซึ่งมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรทางด้านสัตว์ป่าซึ่งมีความสำคัญมาก ให้ประชาชนซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่เขาค้อนี้มีจิตใจรักสัตว์ป่า และก็ช่วยกันดูแลอย่าให้ประชาชนที่อยู่รอบ ๆ นี่มาทำลายสัตว์ป่าอะไรต่าง ๆ พระองค์รับสั่งต่อไปว่า ให้ประชาสัมพันธ์ประชาชนรอบ ๆ นี้ ให้เข้าใจถึงการจัดตั้งสวนสัตว์ป่าเปิด ก็เพื่อประชาชนและเพื่ออนุชนรุ่นหลัง จะได้ดูสัตว์ป่าของเรานี่อย่าให้สูญพันธุ์อย่างเช่นกับเนื้อสมันในอดีต ซึ่งมีมากในเมืองไทย แต่ขณะนี้สูญพันธุ์ไปแล้ว"

พัชรินทร์

"สำหรับผู้ที่จะขึ้นไปเที่ยวที่เขาค้อ นอกจากจะได้ชมอดีตที่ผ่านมาเกี่ยวกับความเสียสละของทหารผู้กล้าหาญ ก็คงจะได้ที่แห่งใหม่ที่น่าสนใจและก็สวยงาม ได้แก่สวนสัตว์ป่าเปิดเขาค้อ ทางกรมป่าไม้ ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการนี้ มีแผนงานต่อไปในอนาคต เกี่ยวกับสวนสัตว์ป่าเปิดเขาค้อนี่บ้างหรือเปล่า"

นายไพโรจน์

"ทางกรมป่าไม้เราก็มีโครงการที่จะจัดตั้งทำเป็นเทรล หรือทางเดินเท้าให้ประชาชนหรือนิสิตนักศึกษาเข้าไปเดินในป่า ซึ่งเรากำหนดพื้นที่ไว้ ให้เข้าไปดูสัตว์ป่าที่อยู่อย่างธรรมชาติ นอกจากนั้น ก็ยังมีค่ายพักหรือเต้นท์สำหรับผู้ที่สนใจธรรมชาติ โดยจัดตั้งหอดูสัตว์ป่าขึ้นมา เพื่อจะให้มองเห็นว่าสัตว์ป่าที่อยู่ในธรรมชาตินั้นอยู่อย่างไร จะอยู่อย่างอิสระ ซึ่งโครงการเหล่านี้ จะดึงดูดหรือทำความเข้าใจกับประชาชนหรืออนุชนรุ่นหลัง ให้มีจิตใจรักป่ารักสัตว์ป่า เพื่อช่วยกันทนุถนอมสัตว์ของเรานี้ให้สืบพันธุ์ต่อไปโดยไม่สูญพันธุ์ และสวนสัตว์ป่าเปิดเขาค้อ มีลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งคือว่า เราได้จัดตั้งกรงอนุบาลพวกสัตว์กีบ พวกเก้ง กวาง ละอง ละมั่ง เหล่านี้ เมื่อสัตว์ในคอกอนุบาลเราเพิ่มปริมาณเราก็จะปล่อยสัตว์นี่ให้อยู่ในพื้นที่ธรรมชาติ ในบริเวณพื้นที่ ๒๐ ตารางกิโลเมตร สัตว์ป่าจะอยู่อย่างอิสระ ภายในพื้นที่ซึ่งเราสามารถควบคุมได้ มีรั้วลวดหนามกั้น ประชาชนเข้ามาเที่ยวจะได้ดูสัตว์ที่อยู่อย่างอิสระ ไม่มีกรงขัง อันนี้เป็นลักษณะพิเศษ ซึ่งสวนสัตว์ป่าเปิดเขาค้อ สามารถทำให้คนมาดูสัตว์อย่างธรรมชาติได้"

ดนตรี บรรยาย

เป็นธรรมดาของมนุษย์ทุกคน ย่อมต้องการและแสวงหาเส้นทางที่เป็นธรรมชาติอันงดงาม ปรารถนาที่จะพบเห็นสิ่งที่สวยงามในชีวิต แต่ว่าน้อยคนเหลือเกินที่เข้าใจถึงความจำเป็นที่จะต้องรักษาความงามและสภาพแวดล้อมของธรรมชาติ ชีวิตของสัตว์ป่าให้คงอยู่ ดังนั้น การคุ้มครอง การอนุรักษ์ รวมทั้งการให้ความรู้ที่ถูกต้อง จึงจำเป็นต้องมี เพื่อธรรมชาติและสัตว์ป่าไม่ต้องสูญสลายหรือสูญพันธุ์ไป และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์เพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าเขาค้อ หรือสวนสัตว์เปิดเขาค้อ เป็นโครงการหนึ่งในหลายโครงการ เพื่ออนุรักษ์และขยายพันธุ์สัตว์ป่าของเมืองไทยอย่างสมบูรณ์ที่สุด

สมเด็จพระเทพฯ ของปวงประชา

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๙.๓๐
ผู้จัดรายการ *ปราณี ลิมปวณิชพันธุ์*
ผู้ร่วมรายการ *ผศ.ดร.บุษกร กาญจนจารี*
คุณอารยา จันตรี
ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล

ดนตรี

บรรยาย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี เป็นพระราชธิดาพระองค์ที่ ๒ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ประสูติเมื่อวันที่ ๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๙๘ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต มีพระนามซึ่งเป็นรู้จักกันดีว่า *"ทูลกระหม่อมน้อย"* ทรงศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาล จนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนจิตรลดา โดยทรงสอบได้เป็นที่ ๑ ของประเทศถึง ๒ ครั้ง คือในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ และชั้นเตรียมอุดมศึกษาในแผนกศิลปะ ต่อจากนั้น ทรงศึกษาชั้นอุดมศึกษาในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยทรงสอบไล่ได้ที่ ๑ ทุกปี ทำให้พระองค์ทรงสอบได้ปริญญาอักษรศาสตร์เกียรตินิยมอันดับ ๑ และยังทรงได้รับเหรียญทองเรียนดีจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกด้วยทรงศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวิชาบาลีและสันสกฤต ทรงศึกษาระดับปริญญาโทวิชาจารึกภาษาตะวันออก ในมหาวิทยาลัยศิลปากรในเวลาเดียวกัน และขณะนี้ทรงศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนับว่าทรงเป็นสมเด็จเจ้าฟ้าพระองค์แรกของประเทศไทยที่ทรงได้รับการศึกษาจนถึงขั้นสูงสุดจากมหาวิทยาลัยในประเทศ

และในฐานะที่ทรงเป็นพระราชธิดาพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตย นอกจากทรงศึกษาเล่าเรียนเช่นเดียวกับเยาวชนทั่ว ๆ ไปแล้ว พระองค์ยังทรงมีพระราชภารกิจที่ต้องทรงปฏิบัติเป็นอันมาก ทำให้พระองค์ทรงขาดเรียนไปบ้าง แต่ทรงเรียนดี นั่นหมายถึงว่าพระองค์ทรงมีหลักการเรียนของพระองค์เอง โดยพระอาจารย์ที่ปรึกษาในขณะทรงศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร กาญจนจารี ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับการเรียนของพระองค์ว่า..

ผศ.ดร.บุษกร "ก็เป็นที่ทราบแล้วว่า ไม่ทรงมีเวลาจะเรียนเต็มเวลาเหมือนนิสิตอื่น ต้องตามเสด็จฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไปต่างจังหวัดเพื่อทรงเยี่ยมประชาชน เพราะฉะนั้นท่านจะต้องทรงแบ่งเวลาในการศึกษาอย่างมาก คือในระหว่างทรงศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยในช่วงที่ประทับที่กรุงเทพมหานคร พระองค์ท่านจะใช้วิธีตั้งพระทัยศึกษาเป็นพิเศษ คือว่า ปี ๒ ปี ๓ ปี ๔ เราจะไม่จำกัดที่นั่งของนิสิต นิสิตจะเลือกที่นั่งเองได้ เพราะฉะนั้น พระองค์จะทรงจองที่นั่งแถวหน้าเสมอ เคยทูลถามว่า ทำไมทรงทำอย่างนั้น ก็รับสั่งว่า เวลาเท่าที่มีอยู่ก็ต้องใช้ให้มีประโยชน์ที่สุด คือว่า เมื่อทรงนั่งอยู่แถวหน้าก็จะได้ตั้งพระทัยศึกษามากที่สุด จะได้ทรงฟังพระอาจารย์ที่สอนและทรงทำความเข้าใจในวิชานั้นมากที่สุด และเมื่อมีข้อสงสัยจะได้ทรงซักถามพระอาจารย์ได้ทันทีหลังชั่วโมงเรียน ทีนี้ในช่วงที่ต้องเสด็จแปรพระราชฐาน ต้องใช้วิธีเทปเล็คเชอร์เรื่องต่าง ๆ ไป เรื่องเทปนี้พระองค์ไม่ได้ทรงรบกวนมหาวิทยาลัยเลย ทรงจัดเจ้าหน้าที่อส.มาเทปไปถวายทุกวิชา และเมื่อทรงว่างจากการเยี่ยมราษฎรและพระราชภารกิจอื่น ๆ ก็จะทรงฟังเทปตลอดเวลา ทรงฟังเทปไม่เข้าพระทัยก็จะทรงหมุนเทปกลับ ทรงฟังใหม่ และมีลายพระหัตถ์มาเกี่ยวกับเทป เกี่ยวกับบทเรียน เกี่ยวกับการส่งการบ้าน หรือรายงานที่ต้องทรงทำเหมือนนิสิตอื่น ๆ"

ปราณี "นอกจากนั้น ขณะที่ทรงศึกษาอยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้ พระองค์ท่านทรงมีพระราชกรณียกิจที่เป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือประชาชน หรือ ส่วนรวมในแง่ใดบ้าง"

ผศ.ดร.บุษกร "ในส่วนที่เกี่ยวกับจุฬาฯ คณะอักษรศาสตร์ นั่นก็คือ ทรงเข้าร่วมกิจกรรมเกือบทุกประเภท คือ อะไรที่ทรงช่วยได้ ทรงช่วยเสมอ อย่างเช่น ทรงร่วมดนตรีไทย กับสจม. หรือคณะอักษรศาสตร์ อันนี้เป็นสิ่งดีและทำให้เกิดการตื่นตัวทางด้านดนตรีไทยมากในจุฬาฯ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ด้านกิจกรรมวิชาการ ก็ทรงร่วมอย่างแข็งขันมาก ตอนนั้น นิสิตคณะอักษรศาสตร์ออกหนังสือชื่อ อักษรศาสตร์พิจารณ์ ทรงร่วมในกองบรรณาธิการด้วย ต่อมาเมื่อทรงเลือกวิชาเอกเป็นวิชาประวัติศาสตร์เป็นเสมือนสะพาน ซึ่งเชื่อมระหว่างอดีตกับปัจจุบัน วันเกิดคณะ วันสถาปนาคณะอักษรศาสตร์ วันที่ ๓ มกราคมทุก ๆ ปี เรามีการพัฒนาคณะ-ปลูกต้นไม้ ทรงร่วมด้วยทุกครั้ง ต้นรวงผึ้ง ที่เดี๋ยวนี้ปลูกอยู่คณะอักษร-ศาสตร์ ก็พระราชทานมา รับสั่งว่าต้นรวงผึ้งนี่ เป็นต้นที่พระบาทสมเด็จ-พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดมาก เพราะฉะนั้น มหาวิทยาลัยนี้ชื่อ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็เลยพระราชทานมา ๒ ต้นที่ปลูกที่หน้าบันไดนาคที่คณะอักษรศาสตร์ ด้านหลังหอประชุม ก็ยังอยู่ถึงทุกวันนี้ ทีนี้ในส่วน

ของประเทศชาติ เคยรับสั่งเสมอว่า การเรียนเป็นความสุขของพระองค์ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ก็ไม่ทรงละทิ้งหน้าที่ในฐานะของเจ้าฟ้าหน้าที่ที่มีต่อประชาชน"

ดนตรีบรรยาย

เมื่อพระองค์ทรงสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยในประเทศแล้ว พระราชภารกิจในการช่วยเหลือประชาชนขจัดความทุกข์ยาก และขจัดปัญหาต่าง ๆ ของราษฎรเท่าที่จะกระทำได้ก็ได้เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะทรงตามเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ หรือเสด็จพระราชดำเนินตามลำพังพระองค์เดียวก็ตาม จากที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขานุการสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้เล่าให้ฟังดังนี้

ดร.สุเมธ

"เราจะเห็นว่าการเสด็จพระราชดำเนินของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถนั้น ทรงเยี่ยมเยียนประชาชนและโครงการตามพระราชดำริที่เกี่ยวกับการพัฒนาบ้านเมืองนั้น ก็จะมีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ติดตามเสด็จแทบทุกครั้ง และโดยเฉพาะที่เราเห็นอยู่ตลอดเวลานั้น ก็คือจะทรงถือสมุดโน๊ตคอยถามคอยจดบันทึกอยู่ตลอดเวลาในเรื่องนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เคยรับสั่งว่า พระราชภารกิจของพระองค์ท่าน ประการหนึ่งคือ การเป็นราชเลขานุการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งงานนี้ก็มีลักษณะเป็นประจำนอกเหนือจากงานอื่น ๆ ที่ทรงรับอยู่เป็นจำนวนมาก ทีนี้ในการทำหน้าที่เสมือนเป็นราชเลขานุการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น ทรงมีพระราชภารกิจมากมายแค่ไหนเพียงไรนั้น เราก็คงจะเห็นไปพร้อม ๆ กับพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะพระองค์ทรงสนพระทัย และทรงทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาช่วยเหลือประชาชนมากมาย ในการที่ทำหน้าที่เสมือนราชเลขานุการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น ได้ทรงมีการเตรียมพระองค์พอสมควรทีเดียวคือ ก็มิใช่ว่าจะตามเสด็จฯ เพื่อบันทึกอะไรต่าง ๆ เท่านั้น หากแต่ว่าทรงดำเนินการศึกษาจริง ๆ เลย โดยเฉพาะในเรื่องที่ทรงไม่รู้หรือเป็นความจำเป็นในการปฏิบัติงานหรือเป็นปัญหาที่ประสบพบเห็นต่าง ๆ พระองค์ก็ทรงทำการศึกษาเรียนรู้ที่เดียว ในเรื่องแรกก็คงเป็นการเรียนรู้จากสภาพภูมิประเทศของจริง คิดว่าผู้ที่ให้ความรู้มากที่สุดและเป็นประโยชน์ที่สุดนั้นก็คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพราะได้ทรงอธิบายในเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมากมาย ล้วนแต่เป็นประโยชน์ทั้งสิ้น"

บรรยาย นอกจากทรงทำหน้าที่เสมือนเลขานุการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการจดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ในระหว่างตามเสด็จพระราชดำเนินไปในที่ต่าง ๆ แล้ว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในฐานะที่ทรงเป็นสมเด็จเจ้าฟ้าของประเทศไทย ทำให้พระองค์ทรงมีพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนมากเช่นกัน ตามที่นางพระกำนัลในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี คุณ อารยา จันตรี ได้เล่าในเรื่องนี้ว่า

อารยา "สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงประกอบพระราชกรณียกิจส่วนใหญ่ก็เพื่อประโยชน์ของสังคมและส่วนรวม ท่านจะโดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทรงสำรวจแหล่งน้ำ เพื่อหาที่ดินทำกินให้แก่ราษฎร เนื่องจากประเทศไทยเราเป็นประเทศเกษตรกรรม จึงทรงสนพระทัยที่จะสนับสนุนให้ราษฎรมีความรู้การเกษตรที่ถูกต้อง จึงทรงจัดตั้งโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันขึ้น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ และนำวิธีการเกษตรที่ถูกต้องไปใช้ที่บ้าน นอกจากนั้นโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันนี้ ยังทำให้เด็กเหล่านั้นรับประทานอาหารที่ถูกต้อง เพื่อบำรุงสมองไม่ให้เป็นเด็กขาดอาหารด้วย นอกจากทรงช่วยเหลือเด็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารแล้ว ยังทรงอุปการะเด็กกำพร้าไว้อีกมากมาย มักจะเสด็จไปเยี่ยมตามสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าต่าง ๆ และทรงเอาพระทัยใส่ถึงความเป็นอยู่ของเด็กเหล่านั้น รวมทั้งพระราชทานความช่วยเหลือ เมื่อครั้งบูรณปฏิสังขรณ์วัดพระศรีรัตนศาสดารามและพระบรมมหาราชวัง ได้ทรงพบสถานที่ซึ่งเคยเป็นโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบแต่เดิม จึงมีพระราชดำริฟื้นฟูพระตำหนักสวนกุหลาบขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เด็กซึ่งเป็นลูกของเจ้าพนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ในพระบรมมหาราชวังได้เรียนหนังสือในเขตที่ใกล้บ้าน และโรงเรียนนี้ก็ได้ทรงพระมหากรุณาธิคุณให้รับเอาเด็กกำพร้าของสภากาชาดมาเข้าเรียนด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สนพระทัยที่จะทรงศึกษาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ นอกจากทรงศึกษาขั้นปริญญาเอกในด้านพัฒนศึกษาศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในขณะนี้แล้ว ยังทรงสนพระทัยที่จะศึกษาเรื่องอื่น ๆ อีกมา เสด็จฯ ไปทรงศึกษาวิชาการอ่านภาพถ่ายทางอากาศจากดาวเทียมที่สถาบัน เอ ไอ ที เพื่อที่จะทรงเรียนรู้ถึงการหาแหล่งน้ำและแหล่งทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการหาแหล่งน้ำ แหล่งทำกินการเกษตรของราษฎรอีกด้วย ทรงมีความรู้ในด้านศิลป วัฒนธรรม วรรณคดีและศาสนา ตลอดจนทรงศึกษาในด้านภาษาต่างประเทศ หลายภาษา โปรดที่จะเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรและอนุรักษ์ศิลปของเก่า มักจะเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรโบราณสถานและ

จิตรกรรมสมัยเก่าเสมอ ทรงศึกษาศิลปเหล่านี้เป็นอย่างดีไม่เฉพาะของประเทศไทย เมื่อคราวเสด็จฯ เยือนประเทศอินโดนีเซียเมื่อเดือนตุลาคมที่ผ่านมานี้ได้ทอดพระเนตรโบราณสถานแห่งหนึ่ง และทรงสามารถอธิบายเรื่องราวความเป็นมาของศิลปโบราณสถานเหล่านั้นให้คนอินโดนีเซียฟังได้เป็นอย่างดี จนเป็นที่ตื่นเต้นของชาวอินโดนีเซียมาก"

ดนตรีบรรยาย

นอกจากชาวต่างประเทศ เช่น ชาวอินโดนีเซียจะตื่นเต้นในพระปรีชาสามารถของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีแล้ว ประชาชนชาวไทยทุกคนก็ตระหนักในพระปรีชาสามารถของพระองค์จากผลการเรียนที่ทรงเรียนดีมาโดยตลอด และนอกจากพระปรีชาสามารถแล้ว พระองค์ทรงมีพระเมตตาต่อประชาชนทุกคนอย่างหาที่สุดมิได้ ดังที่พวกเราจะได้รับฟังคำบอกเล่าของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร กาญจนวารี ซึ่งทั้งสองท่านในฐานะที่อยู่ใกล้ชิดกับพระองค์ท่าน จะเล่าให้ฟังตามลำดับดังนี้

ดร.สุเมธ

"ลักษณะที่พระองค์ทรงอุทิศเวลาทั้งหลายในการทรงงานของพระองค์เอง รู้สึกว่างานที่ทรงอยู่นั้นมีจำนวนมากมายก่ายกองทีเดียว และพระองค์ไม่ได้ทรงแสดงให้เห็นถึงความเบื่อหน่ายหรือความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าอะไรเลย โดยเฉพาะในขณะทรงติดตามเสด็จฯ ในระหว่างเสด็จฯ ประพาสในชนบท หรือที่ต่าง ๆ นั้น ทรงจดทุกอย่าง จดอย่างละเอียดทีเดียว นอกจากจดได้ทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว ยังทรงจำได้ทุกสิ่งทุกอย่างด้วย อันนี้เป็นสิ่งที่น่าทึ่งมาก จะทรงจำได้หมด ชื่อของชาวบ้าน ชื่อหมู่บ้าน ชื่อสถานที่แต่ละแห่ง และเหตุการณ์แต่ละวัน แต่ละปี และอีกลักษณะหนึ่งที่ประทับใจพวกเรามาก ก็คือความเรียบง่ายในการวางพระองค์ในขณะที่ตามเสด็จฯ ไม่ว่าจะเป็นการรับสั่งกับชาวบ้านก็ตาม รับสั่งกับข้าราชการ ทรงทำให้พวกเรารู้สึกสบายใจกันเป็นอย่างมาก พระองค์ทรงงานหนักมากเสียจนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เคยมีพระราชกระแสรับสั่งเกี่ยวกับการทรงงานของสมเด็จพระเทพฯ ว่า เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปที่ไหน สมเด็จพระเทพฯ จะตามเสด็จฯ ไปด้วย และเมื่อสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จฯ ไปที่ไหน สมเด็จพระเทพฯ ก็ตามเสด็จไปด้วย และถึงแม้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะไม่เสด็จฯ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถไม่เสด็จฯ แต่สมเด็จพระเทพฯ ก็ยังทรงเสด็จไป นับว่าทรงอุทิศเวลาทั้งหมดเพื่อการงานอย่างแท้จริง"

ผศ.ดร.บุษกร

"สิ่งที่ประทับใจมากที่สุดก็คือ น้ำพระทัยของท่าน ไม่ว่าจะกับใครทั้งนั้น มีน้ำพระทัยกับอาจารย์ทุกท่าน ทรงห่วงใย ใครเจ็บไข้ได้

ป่วย จะทรงรับสั่งถามถึงมาจนทุกวันนี้ ไม่ทรงลืมเลย ในขณะที่ทรงศึกษาด้วยพระองค์เองที่กรุงเทพฯ ก็ยังอุตส่าห์มีเวลาช่วยคนอื่นด้วย เป็นต้นว่าถ้าพระสหายคนไหนป่วย ขาดเรียน ก็ยังจดเล็คเชอร์พระราชทานไปให้อีก ช่วยเขาเสียอีก ทรงมีความอารีอารอบกับทุกคน ทุกคนมีความซาบซึ้งในพระองค์ท่านมาก"

ดนตรีบรรยาย

พระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่มีต่อประชาชนชาวไทยนั้นมีมากมายเหลือคณานับ ดังนั้นในวโรกาสที่พระองค์ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๓๐ ชันษา ในวันที่ ๒ เมษายนศกนี้ รายการ*"จากฟ้า..สู่ดิน"* ขอเชิญชวนพสกนิกรไทยทุกคนจงน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ และขอจงทรงพระเจริญ

เพลง

สมเด็จพระเทพฯ .....

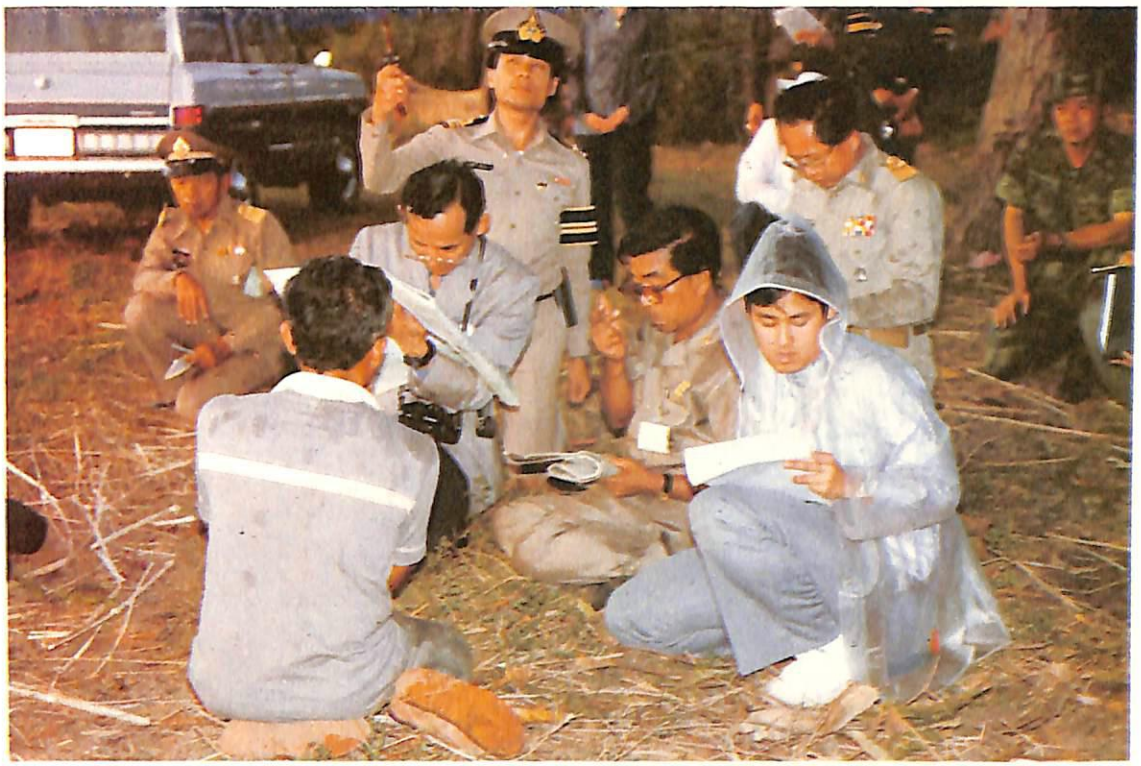

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เคยรับสั่งว่า พระราชภารกิจของพระองค์ท่าน
ประการหนึ่งคือ การเป็นราชเลขานุการ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทรงสอบถามความเป็นอยู่ของราษฎรอย่างใกล้ชิด

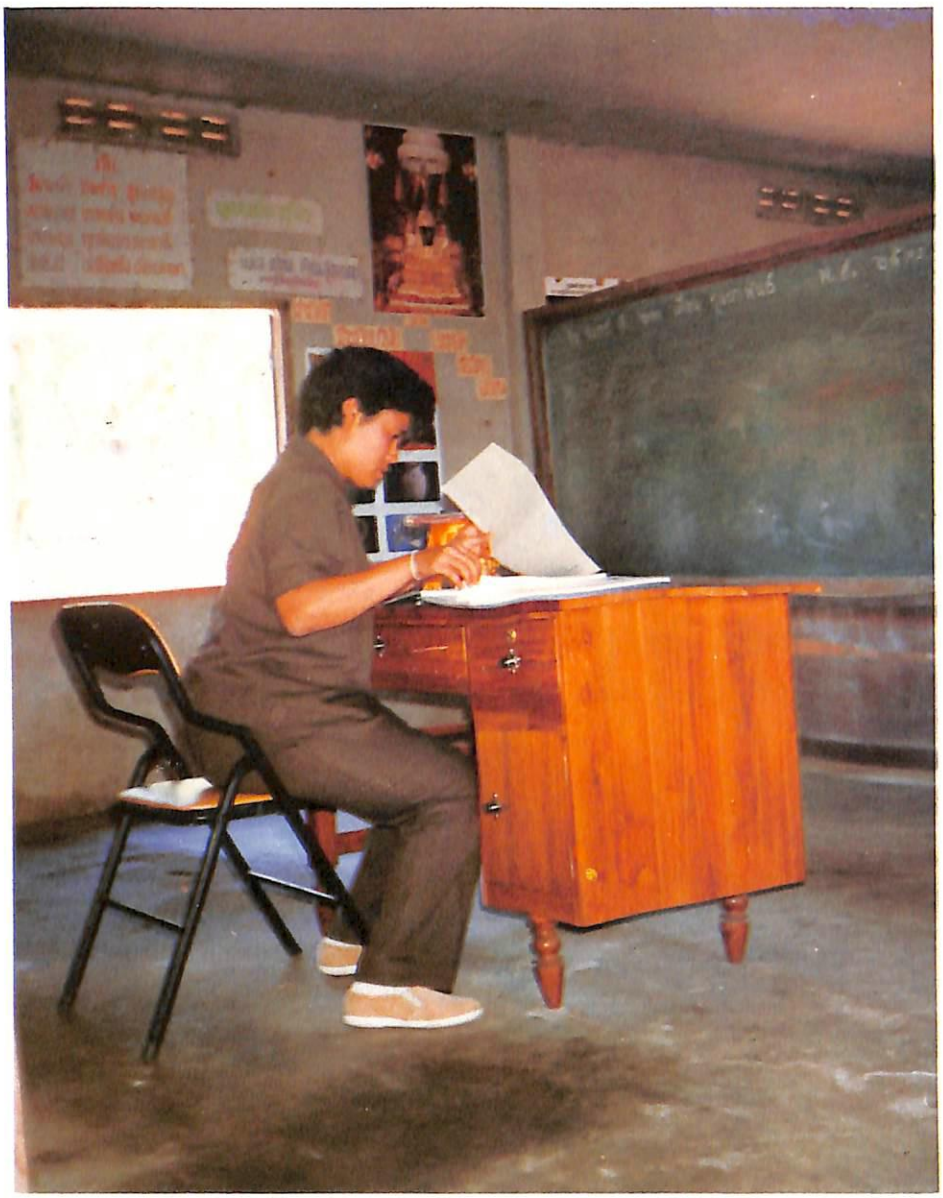

ทรงอุทิศเวลาทั้งหลายในการทรงงานของพระองค์เอง

สมเด็จพระเทพฯ ของปวงประชา

โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยวังเดือนห้าและห้วยวังอ้อยหนู สกลนคร

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๒๘ เวลา ๑๙.๓๐
ผู้จัดรายการ *สิริพร ทองคำวงศ์*
ผู้ร่วมรายการ *นายทวี ชูทรัพย์*
นายชัยวิชิต อติศัพท์

ดนตรี .....

บรรยาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะเสด็จพระราชดำเนินเพื่อเยี่ยมราษฎรเป็นประจำ และไม่ว่าจะเสด็จพระราชดำเนินไป ณ ที่ใด ก็ได้เสด็จพระราชดำเนินเพื่อดูแลทุกข์สุขของประชาชนเสมอ อันใดที่เป็นความเดือดร้อนของประชาชน ก็จะทรงมีพระมหากรุณาธิคุณที่จะบำบัดทุกข์และคลี่คลายให้ได้ในที่สุด สำหรับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้น จะเสด็จพระราชดำเนินเพื่อเยี่ยมเยียนราษฎรเป็นประจำทุกปี และที่จังหวัดสกลนคร ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปมักจะเป็นพื้นที่ที่แห้งแล้ง ได้ทรงมีพระราชดำริที่จะช่วยเหลือราษฎร ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพทางด้านเกษตรกรรมให้มีน้ำใช้อย่างเพียงพอเพื่อที่จะได้ผลผลิตที่สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ อำเภอ สว่างแดนดิน ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปเป็นป่าทึบและอยู่ในเขตป่าสงวน ราษฎรได้เข้าถางจัดเป็นที่ทำกินสำหรับทำสวน ทำไร่ เหลือพื้นที่สภาพเป็นป่าบางส่วน ลักษณะพื้นดินถึงแม้จะอุดมสมบูรณ์ แต่ในฤดูแล้งแล้งมาก ราษฎรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาและทำสวนทำไร่ แต่เดิมราษฎรอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติสำหรับการเพาะปลูก ต่อมาได้พยายามสร้างฝายกั้นน้ำขนาดเล็ก โดยใช้แรงงานคนที่ห้วยข้าวหลาม เพื่อหาทางเพิ่มผลผลิตข้าวให้สูงขึ้น แต่ฝายที่ก่อสร้างเองเกิดพังทลายและต้องซ่อมแซมทุกปี เพราะขาดความมั่นคงแข็งแรง ด้วยเหตุนี้ นายคำตัน แสงเขียว ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทาน ต่อสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรที่บ้านหนองไผ่ ตำบลโคกศรี อำเภอสว่างแดนดิน และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระกระแสพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๕ ให้ทำการสำรวจสภาพภูมิประเทศที่จะทำการก่อสร้าง โดยนายเล็ก จินดาสงวน เป็นผู้ทำการสำรวจ และ

ประสานให้สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท จังหวัดสกลนคร เป็นผู้รับผิดชอบทำการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยข้าวหลามในปีงบประมาณ ๒๕๒๗ และด้วยเหตุนี้เองจึงก่อให้เกิดโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยวัง เดือนห้าและห้วยวังอ้อยหนู โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ซึ่งนายทวี ชูทรัพย์ เลขาธิการสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจะได้เรียนให้ท่านได้ทราบถึงแนวพระราชดำริและความเป็นมาของโครงการนี้

นายทวี "ก่อนหน้านี้ โครงการเร่งรัดพัฒนาชนบทได้ไปสร้างอ่างเก็บน้ำขึ้นมาในพื้นที่ย่าน ตำบลโพนสูง ตำบลบ้านโคกไชยวาน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร มานี้ อยู่แล้ว ๒ แห่งด้วยกัน คืออ่างเก็บน้ำดงต้องแห่งหนึ่ง กับอ่างเก็บน้ำห้วยข้าวหลามอีกแห่งหนึ่ง อ่างเก็บน้ำระดับสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทสร้างในตอนต้นนั้น ก็เป็นโครงการตามพระราชดำริที่จะปรับปรุงพื้นที่บริเวณนี้หาน้ำให้แก่ราษฎรใช้ในการเกษตรกรรมและบริโภคเพิ่มขึ้น เมื่อเราได้ทำอ่างเก็บน้ำแห่งนี้แล้ว ต่อมาเมื่อประมาณวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรอ่างเก็บน้ำ ๒ แห่ง ในระหว่างทรงตรงจพื้นที่ ก็มีรับสั่งให้ดูในแผนที่ของพระองค์เอง อำเภอสว่างแดนดิน กับบริเวณที่เรียกว่าปางโศก ทั้ง 2 แห่งนี้ น่าจะสร้างอ่างเก็บน้ำได้ แล้วก็ได้น้ำจำนวนมาก สำหรับราษฎรของ อำเภอสว่างแดนดินนี้ ตั้งแต่นั้นมาสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ก็เร่งดำเนินการสำรวจพื้นที่แล้วก็ดำเนินการก่อสร้าง โดยใช้งบส่วนหนึ่งที่ทางสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทเจียดจ่ายมา แล้วก็อีกส่วนหนึ่งจะต้องใช้เงินที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีอยู่ พูดง่าย ๆ คือขอแบ่งท่านมา ส่วนหนึ่ง เพราะว่าลำพังแต่งบของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทเอง ก็ไม่เพียงพอ ก็ต้องใช้งบของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งจะว่าไปก็เป็นของพระเจ้าอยู่หัวนั่นเอง จะใช้เงินประมาณ ๒๙ ล้านบาท เพราะเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ เมื่อเราได้รับอนุมัติจากสำนักงบประมาณแล้ว ก็ลงมือทำการก่อสร้างกัน การก่อสร้างนั้นก็เริ่มโดยแบ่งออกไปเป็น ๒ อ่างเก็บน้ำด้วยกัน อ่างเก็บน้ำแห่งแรกคืออ่างเก็บน้ำวังอ้อยหนู คือกักเก็บน้ำจากห้วยวังอ้อยหนูที่จะผ่านไปในพื้นที่แล้วหายไปอย่างรวดเร็วนั้นเอาไว้ บริเวณนั้นจะมีน้ำผ่านมาประมาณปีละ ๒ ล้านคิวบิคเมตรกว่า เรามอบหมายให้ศูนย์ปฏิบัติการเร่งรัดพัฒนาชนบทที่ขอนแก่นส่งเครื่องไม้เครื่องมือและผู้คนเข้าไปสร้างอ่างเก็บน้ำขึ้นมาบริเวณนี้กักเก็บน้ำไว้ น้ำที่จะผ่านไปฤดูฝนประมาณ ๒ ล้านกว่าคิวบิคเมตรนั้น เราจะเก็บไว้ได้ถึงเกือบ ๒ ล้านคิวบิคเมตร ส่วนอีกแห่งหนึ่งห่าง

ออกไปก็เป็นการกักน้ำของลำห้วยวังเดือนห้า ซึ่งในแผนที่ที่ทรงโปรดชี้ให้ดูนั้นเรียกว่าหนองบัว บริเวณนี้น้ำจะผ่านออกไป น้ำในธรรมชาติจะมีผ่านเข้ามาปีละเกือบ ๒ ล้านคิวบิคเมตรเหมือนกันแต่มีพื้นที่จำกัดกว่า ตรงนี้มอบให้สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัดสกลนครดำเนินการ อ่างเก็บน้ำแห่งนี้คงจะเก็บน้ำได้ประมาณ ๑.๕-๑.๗ ล้านคิวบิคเมตร การก่อสร้างเท่าที่ไปตรวจดูในสัปดาห์ที่ผ่านมานี้ เสร็จไปแล้วประมาณร้อยละ ๔๕ ยังเหลืออีกประมาณร้อยละ ๖๕ แต่เมื่อเราทำอ่างเก็บน้ำเสร็จร้อยเปอร์-เซ็นต์ การก่อสร้างก็แล้วเสร็จ ส่วนการใช้ประโยชน์จากนั้นจะต้องดำเนินไปอย่างไม่หยุดยั้งและชลอไม่ได้ ก็คือการจัดกลุ่มผู้ใช้น้ำทุกคนจะต้องอาศัยแบบรูปของการบริหารงานกลุ่มผู้ใช้น้ำที่ราษฎรทางภาคเหนือชำนาญอยู่มาเป็นแม่บทสำหรับที่จะฝึกอบรมราษฎรทางฝ่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ ให้รวมกลุ่มกันเข้ามา ในขณะเดียวกันนั้นก็คงจะต้องเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตร การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงปลา เลี้ยงกุ้ง การใช้พื้นที่ทำการเกษตรตามเข้าไปด้วย ซึ่งจะว่าไปแล้วกิจกรรมของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ที่เกี่ยวกับการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำนี้ก็ดี ถนนก็ดีในบริเวณนี้มันไม่ได้สิ้นสุดลงตรงที่ถนนเสร็จ แล้วก็อ่างเก็บน้ำเสร็จเท่านั้น หลังจากเสร็จแล้วก็จะต้องรวมกลุ่ม แต่ก็ยากที่จะอธิบายให้ราษฎรเห็นว่า เมื่อมีน้ำแล้วจะต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ เพราะว่าน้ำมีให้เห็นต่อเมื่อมีน้ำขึ้นมาแล้ว การรวมกลุ่มของผู้ใช้น้ำจึงจะเกิดขึ้น เราจึงจะลงมือทำการพัฒนาอาชีพขึ้นมา เพื่อให้มีการเอาน้ำไปใช้คุ้มค่ากับที่เรากักเก็บไว้"

ดนตรีบรรยาย

.....

ท่านเลขาธิการสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท นายทวี ชูทรัพย์ ได้เรียนได้ทราบ ถึงประวัติความเป็นมาและแนวพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยวังเดือนห้าและห้วยวังอ้อยหนู โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่จังหวัดสกลนครแล้ว นายชัยวิชิต อดิศักดิ์ เจ้าหน้าที่ของสถานีได้มีโอกาสเดินทางไปดูการก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยวังเดือนห้าและห้วยวังอ้อยหนู โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่จังหวัดสกลนคร ด้วยเมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา จากการที่ได้เดินทางไปนั้นก็ได้เห็นการดำเนินงานต่าง ๆ ของ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท และได้เรียนถามเลขาธิการสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท นายทวี ชูทรัพย์ เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้น เมื่อการสร้างเขื่อนได้สำเร็จเรียบร้อย

ชัยวิชิต

"การสร้างอ่างเก็บน้ำหรือสร้างเขื่อนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเคยได้ยินได้ฟังอยู่เสมอว่า ในตอนท้าย ๆ ไปนี้ ก็มักจะประสบปัญหาดิน

เค็ม อันนี้ทางสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทได้พิจารณา ถึงเรื่องนี้บ้างหรือเปล่า"

นายทวี "เท่าที่ตรวจดูในบริเวณนี้ไม่มีปัญหาเรื่องดินเค็ม ดินเค็มนั้นอาจจะมีปัญหาอยู่บ้างทางบางจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เช่น แถวจังหวัดกาฬสินธ์ มหาสารคาม แต่ในท้องที่ของ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ โปรดดำริให้สร้างอ่างเก็บน้ำนี้ไม่มีปัญหาเรื่องดินเค็มเลย แม้ในระหว่างที่เสด็จดูพื้นที่อยู่นี้มีราษฎรเข้ามาร้องทูลเกล้าถวายฎีกาหรือฎีกาปากเปล่าต่อท่านว่า ไม่มีน้ำทำมาหากิน ลำบากอะไรต่าง ๆ อย่างนี้เราได้พบอยู่ เพราะฉะนั้น ก็ฟังอยู่ด้วยที่ราษฎรแกร้องว่าไม่มีน้ำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็รับสั่งถึงปัญหาแล้วก็สอบถาม รู้สึกท่านละเอียดถี่ถ้วนทุกอย่างหมดในการที่จะถามราษฎรที่มีปัญหาและถามถึงพื้นที่ร่องน้ำ ประวัติของพื้นที่ตอนไหนมีน้ำมีอยู่กี่เดือน หมดไปเดือนไหน แล้วก็มาจากทางเดิมทิศไหน มีกี่ร่องมาลงตรงหนองนี้ ออกจากหนองนี้แล้วมีร่องน้ำอีกกี่ร่องทั้งหมดนี้ แล้วรวมทั้งประมาณการต่าง ๆ ที่อาจจะคิดอยู่ในพระทัย แล้วจิ้มออกมาว่าตรงนี้นะ ลองสำรวจดูอะไรต่าง ๆ เหล่านั้น ที่มอบหมายให้ทางฝ่ายราชการเรามานี้ พอเราตามเบื้องพระยุคลบาทไปนี้ เจอทุกทีไม่มีผิดพลาดเลย ทั้ง ๒ แห่ง ๓ แห่ง มาแล้วนี้ทางเหนือก็เป็นเช่นนี้ ผมไม่หนักใจเรื่องดินเค็มเลย ผมหนักใจว่ากำลังของเราในอันที่จะรวมกลุ่มราษฎรไว้แล้วก็พัฒนาให้เขามีรายได้มากกว่าเดิม มีฐานะความเป็นอยู่ดีกว่าเดิม หรือตามเป้าหมายของเราคือมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม ด้วยเหตุที่เราไปสร้างอ่างเก็บน้ำกักเก็บน้ำให้ โดยเราตัดถนนผ่านไปให้ ขั้นต้นคือการให้โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจเป็นถนนเป็นการพัฒนาแหล่งน้ำนี่ เป็นครึ่งหนึ่งของการทำงานแล้ว และการทำงานอีกครั้งหนึ่งของการเร่งรัดพัฒนาชนบทเพื่อจะให้ราษฎรกินดีอยู่ดีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามพระราชประสงค์นั้น เสร็จงานก่อสร้างอ่างเก็บน้ำนี้ก็เป็นอันว่าเสร็จไปเพียงครึ่งเดียว อีกครึ่งหนึ่งนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องต่อสู้ จะต้องทำงานหนักกันต่อไปอีก แต่ว่าอันนี้เราก็รู้อยู่แล้วว่าเป็นพระราชดำริที่มีความปรารถนาที่จะให้ราษฎรในอนาบริเวณนี้พ้นทุกข์อยู่ได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพของชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิมนี้ เราก็ต้องมุมานะเข้าสู้เข้าทำกันอย่างไม่ท้อถอย"

ชัยวิชิต "ตามโครงการนี้ ท่านเลขาธิการสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทคิดว่าจะแล้วเสร็จสักประมาณเดือนไหน"

นายทวี "จะแล้วเสร็จสมบูรณ์ก็ประมาณเดือน กันยายน ปีนี้ครับ แต่ว่าเราต้องทำงานแข่งกับเวลา คิดว่าประมาณอีกสักสองเดือนจากนี้ไป อ่างเก็บน้ำ

แห่งนี้จะต้องเก็บน้ำได้ในฤดูฝนที่จะมาถึงนี้ เมื่อสิ้นฤดูฝนนี้น้ำจะต้องเต็มอ่างแล้ว การก่อสร้างมีความสำคัญในการกักเก็บน้ำในปัจจุบันนี้ ก็จะต้องดึงไว้ที่หลัง เพราะว่าเงินมาช้าหน่อยหนึ่ง แต่ว่าเงินจะมาช้าหรือจะมาเร็วเราก็ต้องทำให้ได้ตามเป้าหมาย ตอนนี้เราก็ทำงานกัน ๒ รอบ คือคนเข้าไปใช้เครื่องจักรกลนั้นใช้ ๒ รอบ เพราะถ้าช้ากว่านี้ฝนตกลงมาแล้วก็จะทำไม่ได้ หรือติดขัดไปหมด เราก็เร่งรัดกันเต็มที่ ตอนไหนฝนลงก็หยุด ตอนไหนฝนหยุดเราก็ต้องระดมกำลังกันออกไปทำเต็มที่"

ชัยวิชิต

"เมื่อโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่ห้วยวังอ้อยหนูกับที่ห้วยวังเดือนห้าเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีการกักเก็บน้ำ เพื่อให้พี่น้องในบริเวณนั้นได้ใช้น้ำกันต่อไป น้ำทุก ๆ หยด ทุก ๆ หยาด ที่ได้มาจากอ่างเก็บน้ำนั้น ก็ล้วนเป็นน้ำที่ได้มาจากฝนทั้งสิ้น เป็นน้ำที่หลั่งลงมาจากฟากฟ้าก็ไม่ได้หลั่งมาจากฟากฟ้าอย่างเดียวเท่านั้น มาจากน้ำพระราชหฤทัยที่เต็มไปด้วยความห่วงใยบรรดาอาณาประชากรของพระองค์ท่านทั้งสิ้น"

ดนตรี บรรยาย

.....

พระมหากรุณาธิคุณ ความห่วงใย ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีต่อราษฎรย่อมเป็นที่ประจักษ์แก่ใจของคนไทยทั้งชาติได้เป็นอย่างดี พระองค์ท่านไม่เคยทอดทิ้งราษฎรของพระองค์ ไม่ว่าเขาผู้นั้นจะเป็นใครอยู่ที่ไหนก็ตาม เมื่อประสบปัญหาเดือดร้อน พระองค์ท่านก็จะพระราชทานพระราชดำริ เพื่อให้หน่วยของรัฐ หรือบางครั้งเอกชนได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาเหล่านั้น เพื่อให้ราษฎรได้มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แก้ไขปัญหาเหล่านั้นให้คลี่คลายไป ทั้งนี้ก็ด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่ทรงห่วงใยและรักประชาชนของพระองค์ทุกคน ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ของเรา

โครงการตามพระราชดำริ สวนป่า สมุนไพร อ. พนมสารคาม ฉะเชิงเทรา

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ*
ผู้ร่วมรายการ *พล.ร.อ. อนันต์ เนตรโรจน์ รน.*
พ.ต.อ.(พิเศษ)อุดม พิบูลสวัสดิ์

ดนตรี

บรรยาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงห่วงใยในความสุขสมบูรณ์ของประชาชนมาก โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ ในเรื่องการประกอบอาชีพและรายได้ มักไม่พอกับค่าใช้จ่าย ทั้งสองพระองค์จึงมีพระราชดำริและทรงนำให้ประชาชนผู้มีกำลังกาย กำลังสมอง และกำลังทรัพย์ ให้ช่วยกันตามกำลังที่มีอยู่ ช่วยให้ถึงตัวประชาชนผู้เจ็บไข้ ผู้ยากไร้ และผู้ไม่รู้ ให้เขารู้และช่วยตัวเอง กับช่วยครอบครัว ให้คลายหรือพ้นจากความเจ็บไข้และความยากไร้ โดยให้ทุกคนในครอบครัวช่วยกันในเรื่องสวนครัวสมุนไพร กับศิลปาชีพ จะได้ประหยัดการใช้เงิน ซื้ออาหาร ซื้อยา ซื้อของ เมื่อปลูกใช้แล้วเหลือ จะได้จำหน่ายจ่ายแจกแลกเปลี่ยน นำเงินมาบำรุงครอบครัวให้เจริญสมบูรณ์พูนสุขขึ้น และขยายตัวออกเป็นการค้า ช่วยเศรษฐกิจของชาติ และลดดุลการค้า

ดนตรี

บรรยาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมุ่งสู่ครอบครัวประชาชน เพราะเหตุว่าครอบครัวประชาชนเป็นหน่วยพลังที่เล็กที่สุดของชาติ และเป็นพลังหลักโดยธรรมชาติ เมื่อมีความรักและสามัคคีกันเหนียวแน่น ก็จะขยายไปถึงประเทศชาติด้วย คือเมื่อครอบครัวเจริญสมบูรณ์พูนสุขดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความรู้ มีประสบการณ์ มีปัญญา กับมีเศรษฐกิจดีแล้ว ก็จะส่งผลดีถึงประเทศชาติและประชาชน ดังนั้น เพื่อความสำเร็จดังพระราชประสงค์ จึงทรงเริ่มโครงการตามพระราชดำริสวนป่าสมุนไพรขึ้น โดยมีพระราชดำริว่า สมควรจะจัดสร้างสวนป่าสมุนไพรขึ้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อทำการปลูกสมุนไพรชนิดต่าง ๆ สำหรับการศึกษาวิจัยใช้ประโยชน์ และให้เป็นแหล่งทัศนศึกษาของนักเรียนนักศึกษาและประชาชนทั่วไปด้วย ดังที่ พลเรือเอก

อนันต์ เนตรโรจน์ รน. ประธานกรรมการโครงการตามพระราชดำริสวนป่าสมุนไพร จะได้เล่าให้ฟังว่า

พลเรือเอกอนันต์ "ก็เรื่องเดิม คือผมเป็นข้าราชบริพารติดตามเสด็จพระราชดำเนินอยู่เสมอ เวลาท่านเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมประชาชนต่าง ๆ ก็ทรงปรารภถึงคนยากจนว่ามีความยากลำบาก ความรู้ก็ไม่มี ความสามารถที่ช่วยตัวเองก็ไม่มี และโรงพยาบาลก็ไม่มี อย่างนั้น ก็ต้องลำบากกัน และก็คล้าย ๆ กับไม่มีใครจะช่วยทำอะไรได้เลย มีพระราชกระแสอยู่เสมอเวลาที่เราไปไหน ๆ และก็ทรงหารือว่า เราจะหาทางช่วยกันได้อย่างไร เมื่อประชาชนเขาลำบากกันอย่างนี้ พอดีคราวหนึ่ง ก็มีผู้จะขอสร้างอนุสรณ์สถานที่พระราชวังบางปะอิน หลายราย พระองค์ก็มีพระราชกระแสรับสั่งให้ไปดูว่า จะทำได้ไหม ในฐานะที่ผมเป็นนายกสมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมสิ่งแวดล้อม ผมก็ไปที่พระราชวังบางปะอิน ไปอยู่ ๓ วัน ตรวจดูสถานที่ต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว ก็มากราบทูลว่า โบราณสถานพวกนั้นเป็นของที่เราควรอนุรักษ์ไว้อย่างที่สุด และไม่ควรจะให้ใครไปสร้างอะไร ควรจะอนุรักษ์ไว้เช่นนั้น นอกจากนั้น ที่ว่างเปล่าก็มีอยู่ เราปลูกสมุนไพรกันดีกว่า จะได้เป็นตัวอย่างให้ราษฎรเขาใช้ได้ด้วย สำหรับเป็นตัวอย่างที่จะปลูกต่อไป เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้วก็รับสั่งว่า เรื่องสมุนไพรนั้น หากที่บางปะอินมีที่น้อย มีราษฎรถวายที่ไว้ประมาณพันไร่ ที่พนมสารคาม ให้ไปเอาที่โน่นแถอะ ก็มีพระราชกระแสอย่างนั้น พวกผมก็ไปดูกันที่ที่จะทำ ก็เข้าไปดู เสร็จแล้วก็ทำแผนโครงการขึ้น ถวายท่าน ท่านทรงพอพระทัย แล้วก็ให้เริ่มลงมือปลูก ก็จะได้ประโยชน์ดีขึ้น และจะได้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนทั่วไป"

บรรยาย โครงการตามพระราชดำริสวนป่าสมุนไพร จึงเป็นโครงการสร้างพลังทางกำลังใจและทางกำลังกาย ให้แก่ครอบครัวประชาชนทุกระดับ ผู้รับผิดชอบในโครงการฯจึงได้จัดการอบรมวิทยากรและผู้ที่สนใจขึ้น เพื่อจะได้แยกกันไปเผยแพร่ให้ความรู้แก่ครอบครัว ประชาชน ถึงตัว ถึงบ้าน หรือใช้ดำเนินการของตนเอง ให้ได้ผลจริงจังและแน่นอน และแพร่หลายไปทั่วประเทศ ถึงถิ่นที่อันยากแค้นและถิ่นที่ไกลยิ่งในประเทศไทย สำหรับในเรื่องของวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายของโครงการตามพระราชดำริสวนป่าสมุนไพร นั้น พลเรือเอก อนันต์ เนตรโรจน์ รน. ประธานกรรมการโครงการตามพระราชดำริสวนป่าสมุนไพร ได้เล่าให้ฟังต่อไปว่า

พลเรือเอกอนันต์ "ประการแรก ก็คือ ทำอย่างไรจะให้ประชาชนที่ยากจน ได้พอมีพอกินกันบ้างไม่เดือดร้อน เมื่อเช่นนี้แล้วโครงการนี้เราเริ่มที่จะให้เขามีอาหารขึ้นก่อน คือสมุนไพร เป็นทั้งอาหารและยา พอเขาเริ่มทำอาหารเอง

ปลูกเองแล้ว เมื่อมากขึ้น เขาขายได้ ก็ช่วยเศรษฐกิจด้วย ได้ทั้งอาหารและยา และเศรษฐกิจพร้อมไปในโอกาสเดียวกัน ก็คล้าย ๆ กับต้องพระราชประสงค์ที่สุด เลยใช้อย่างนี้ได้ก็ดี ก็ช่วยกันทำให้เต็มที่ ในโอกาสเดียวกันพระองค์ทรงเป็นห่วงว่า เวลานี้คนไทยเราไม่ค่อยรักชาติ บอกว่ารัก รักแต่ไม่รู้รักเรื่องอะไรกัน เบียดเบียนกัน นี่ไม่ใช่รักชาติ จนกระทั่งครั้งหนึ่ง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ท่านเคยมีพระกระแสรับสั่งแก่คนมาที่โรงละครแห่งชาติว่า ที่ว่าไทย ๆ แล้วก็มาเบียดเบียนกันเอง กินกันเองนี่ เรียกว่าไทยได้อย่างไร ไทยก็ต้องไม่กินกัน ถ้าหากว่ากินกัน เขาก็ต้องเป็นพวกมนุษย์กินคน ท่านรับสั่งที่โรงละครแห่งชาติเราก็เลยว่า ถ้าอย่างนั้น ก็ต้องอบรมให้คนรักชาติด้วย อันนี้ก็ต้องพระราชประสงค์ที่สุด เพราะว่าท่านอยากให้คนรักชาติจริง ๆ จะได้ช่วยกัน แทนที่จะมากดขี่ข่มเหงกัน หรือว่ากินกันอย่างที่เป็นกันอยู่แล้วนี่ เพราะพระองค์ทรงทราบว่า ราษฎรเดือดร้อนอะไร ท่านทรงทราบหมด ท่านก็เลยมีพระราชกระแสว่า ถ้าอย่างนั้นละก็เราช่วยครอบครัวกันเถอะ ก็จึงเป็นโครงการอันนี้ขึ้น หมายความให้ไปช่วยครอบครัวประชาชนทุกครอบครัว ให้ตั้งตัวได้ ช่วยทั้งทางอบรมให้รักชาติด้วย อบรมวัฒนธรรมด้วย ให้ทำสวนครัวสมุนไพรด้วย เพื่อช่วยให้เขาพร้อมหมด แต่เมื่อช่วยอย่างนี้แล้ว ตามหลักทางรัฐศาสตร์ หมายความว่า ช่วยชาตินั่นเอง เพราะเมื่อครอบครัวแข็งแรงแล้ว สามัคคีกันดีทั้งครอบครัวแล้ว ก็เป็นกำลังทางเศรษฐกิจ กำลังทางสังคมด้วย และกำลังทางทุกอย่างหมด อันนี้เข้าตามหลัก ซึ่งอันนี้เป็นแผนของพระองค์ท่าน ที่อยากจะช่วยชาติจริง ๆ เพราะว่าคนเราลืมชาติ อันนี้สำคัญ"

พัชรินทร์ "ดังนี้ก็เลยเกิดโครงการตามพระราชดำริสวนป่าสมุนไพรขึ้นนะคะ ซึ่งพลเรือเอก อนันต์ เนตรโรจน์ รน. ก็เป็นประธานกรรมการโครงการฯ ได้เริ่มตั้งแต่เริ่มแรกเลย หลังจากมีโครงการนี้แล้ว ได้ไปทำอะไรที่บริเวณที่จะเป็นสวนป่าสมุนไพรบ้าง"

พลเรือเอกอนันต์ "พอเริ่มโครงการที่พระองค์ทรงมอบแผ่นดินให้แล้ว เราไปตรวจดูสถานที่ต่าง ๆ ก็วางแผนกันว่า เราจะทำอย่างไรกันต่อไป พวกกรรมการเองก็กะกันว่า เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว เราก็คิดว่า สำหรับสมุนไพรนี่เป็นเรื่องใหญ่ และยิ่งเวลานี้ทั่วโลกยอมรับแล้ว สหประชาชาติประชุมแล้วยอมรับสมุนไพรเป็นของที่จะต้องใช้ในโลกต่อไป เพราะยาปัจจุบันจะไม่พอใช้ จะขาดมือภายใน ๖๘ เดือน ต่อไปประชาชนทั่วไปจะต้องใช้สมุนไพรกัน นี่เป็นมติสหประชาชาติ อันนี้ก็เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว เราก็คิดว่า ถ้าเป็นเช่นนี้ก็ในพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ไม่ใช่เรื่องเล็กแล้ว เป็นเรื่องใหญ่ เรื่องของโลกไปแล้ว เมื่อเป็นเรื่องของโลกแล้ว เราก็

ลองคิดว่า ถ้าอย่างนั้นก็ควรจะมีอนุสรณ์สถานขึ้น เพราะว่าแต่เดิมมาสมัยโบราณทีเดียวนะ ตามตำนานพระเจ้าอโศกราชก็สร้างศิลาจารึกสวนสมุนไพรขึ้น และต่อมาพ่อขุนรามคำแหง ก็มี สร้างศิลาจารึกสมุนไพรขึ้นที่กรุงสุโขทัย เป็นครั้งที่สอง อันนี้ก็นับเป็นครั้งที่สามได้ เพราะไม่มีอีกเลยจากนั้นมา อันนี้เป็นครั้งที่สาม พวกเราจึงกราบทูลว่า เราจะขอสร้างอนุสรณ์สถานเป็นหลักศิลาจารึกพระบรมราชโองการสวนป่าสมุนไพรขึ้น ที่เขาหินซ้อน พระองค์ก็เลยบอกว่าให้ไปเลือกที่ก่อนว่าจะสร้างที่ไหน แล้วก็ทรงกำหนดที่ไปเลยจากแผนที่ พระองค์ดูจากแผนที่ แล้วให้ผมกับคุณแก้วขวัญ จากสำนักพระราชวัง ไปดูที่ว่าที่ท่านทรงชี้นี้ใช้ได้ไหม เมื่อเราไปตรวจที่แล้วเป็นที่ที่ดีที่สุด ที่จะสร้างอนุสรณ์สถาน เราก็จึงมาขอให้กรมศิลปากรออกแบบ แล้วเมื่อกรมศิลปากรออกแบบ โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก็ทรงควบคุมแบบเองเลย อะไรต่าง ๆ นี่ ท่านคุมและออกแบบเอง เสร็จแล้วก็ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นห่วงว่า เอ นี้จะเอาเงินที่ไหนมาสร้างกัน ต้องใช้เงินอะไรต่าง ๆ อย่าไปกวนราษฎรเขานะ ไม่เอานะ ห้ามเรี่ยไรเด็ดขาดเลย ถ้าใครจะสร้างให้ฉันก็สร้าง แต่ว่าอย่าไปเรี่ยไรเขา ก็มีพระราชกระแสอย่างนั้น นั้นแหละอนุสรณ์สถานเราไม่เรี่ยไร ใครเห็นควรสร้างก็มากัน ก็เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ก็หมายความว่า โครงการนี้ก็เป็นโครงการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันหนึ่ง ถูกต้องตามพระราชประสงค์ที่จะช่วยประชาชนให้ครอบครัวดีขึ้น ช่วยชาติเพื่อให้กำลังของชาติดีขึ้น ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม แล้วมีพลเมืองที่ดี"

ดนตรีบรรยาย

สมุนไพรเป็นทรัพยากรที่ถูกละเลยทอดทิ้งมานาน นับแต่วิทยาการแผนใหม่เข้ามามีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย และนับวันจะมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยสมุนไพรถูกมองว่าเป็นศาสตร์ที่ล้าสมัย คนจำนวนมากไม่รู้หรือเคลือบแคลงในสรรพคุณรักษาเมื่อไม่มีผู้เห็นคุณค่า นับวันก็มีแต่จะร่อยหรอสูญพันธุ์ ทั้ง ๆ ที่เป็นสิ่งที่ง่ายต่อการทำนุบำรุงและขยายพันธุ์ เนื่องจากเป็นพืชที่ปลูกง่าย หรือไม่ก็ขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่ปัจจุบันนี้สมุนไพรเริ่มได้รับการยอมรับว่ามีประโยชน์นานัปประการ ต่อโลกและมนุษย์ ไม่เพียงในด้านการรักษาโรคเท่านั้น หากยังรวมไปถึงการช่วยรักษาดุลของธรรมชาติในฐานะพืชพันธุ์ที่ให้ความร่มรื่นแก่บรรยากาศรอบ ๆ ช่วยลดมลภาวะและรักษาความชุ่มชื้นของผิวดิน ดังนั้น โครงการตามพระราชดำริ สวนป่าสมุนไพร ที่บริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา จึงได้ดำเนินการอย่างมีแบบแผน มีระบบ เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนชาวไทยทั่วประเทศ ดังที่ พันตำรวจเอก(พิเศษ)

อุดม พิบูลย์สวัสดิ์ ประธานกรรมการบริหารโครงการตามพระราชดำริสวนป่าสมุนไพร ได้เล่าให้ฟังว่า

พ.ต.อ.อุดม "ในการดำเนินงานของโครงการตามพระราชดำริสวนป่าสมุนไพร ในด้านบริหารนั้น เรามีแผนงานที่จะดำเนินการขยายการฝึกอบรมให้ทั่วทุกจังหวัด และความต้องการนั้นอยากจะแทรกให้ประชาชนได้มีความรู้เรื่องการใช้สมุนไพรเบื้องต้นให้ได้ประโยชน์มากที่สุด เฉพาะอย่างยิ่งในท้องถิ่นกันดาร เพราะว่าสมุนไพรนั้นจะช่วยรักษาในเบื้องต้นได้เป็นอย่างดี เช่นที่เป็นโรคปวดท้อง เป็นบิด หรือเป็นโรคกระเพาะ หรือเป็นโรคผิวหนัง นั้น สมุนไพรเราใช้รักษาได้ดี และขณะนี้เราได้รับพระราชทานที่ดินจำนวนหนึ่ง จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้ปลูกสมุนไพรขึ้นเพื่อทำการศึกษา ทดลอง วิจัย ค้นคว้า ที่เขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา การปลูกสมุนไพรเป็นครั้งแรกนั้น ที่พระองค์ได้ฟื้นฟูนั้น เราปลูกเป็นระบบ ๆ เวลานี้ก็เจริญงอกงามมาก ก็ทางโครงการนี้ได้เป็นผู้ปลูก และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชกระแสว่า ให้กรมป่าไม้ช่วยดูแล การปลูกตอนนี้ก็งอกงามมาก มีประชาชนไปชมเป็นจำนวนมากทุกวัน ท่านผู้ใดที่ถ้าสนใจในเรื่องที่ว่า สมุนไพรอย่างไร ใช้รักษาโรคอะไร เราได้แบ่งระบบการรักษาโรคไว้เป็น ๙ ประเภท ด้วยกัน อยู่ที่เขาหินซ้อน ก็ถ้าท่านผู้ใดสนใจ ก็ไปชมได้"

พัชรินทร์ สำหรับ ๙ ประเภท ที่ว่านี้ พอจะบอกได้ไหมว่า มีรักษาเกี่ยวกับโรคอะไรบ้าง

พ.ต.อ.อุดม "ระบบทางเดินอาหาร ทางผิวหนัง ทางกระเพาะ ที่ผมจำได้ก็ยังมีอีก ๘ ประเภท ได้วางระบบไว้ให้ มีทั้งประเภทสมุนไพรล้มลุก ประเภทที่ยืนต้น ได้ปลูกไว้เป็นจำนวนมาก ถ้าท่านสนใจจะศึกษาหรือจะหาความรู้และวิจัย หรือจะขอพันธุ์ไปปลูก ทางโครงการฯ เราก็มีจะมอบให้ได้ แต่มีจำนวนไม่มากนัก ถ้าจะเอาไปปลูกเป็นจำนวนมาก ๆ ก็ขอให้ติดต่อมา เพราะว่าขณะนี้ เราได้มีมหาวิทยาลัย ๒ แห่ง คือมหาวิทยาลัยมหิดล กับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นอาจารย์ของคณะเภสัชศาสตร์ได้มาร่วมมือในการดำเนินการศึกษาวิจัย ก็คือ ดร.ทองปาน เทียมราชคณบดี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ให้ความสนใจและร่วมที่จะทำการวิเคราะห์วิจัยสมุนไพรที่เราใช้ได้ผลแล้ว ซึ่งในการอบรมในจังหวัดต่าง ๆ นั้น ได้มีประชาชนที่ใช้สมุนไพรรักษาโรค และเราได้เก็บตำรายา ซึ่งได้รับคำบอกเล่าจากแพทย์แผนโบราณท้องถิ่นเป็นจำนวนมากอย่างเช่นการรักษาโรคริดสีดวงทวาร เราได้ความรู้จากท้องถิ่น เขาใช้สมุนไพรราชดัด ภาษาจีนเรียกว่า โค้วเซียมจี๊ รักษาเป็นสมุนไพรตัวเดียวชนิดเดียวครับ ไม่ได้ผสมอย่างอื่น อันนี้ก็ผมเองอยากจะรวบรวมส่งคณะ

เภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำการวิจัยต่อไปว่า ผลเป็นอย่างไร แต่โบราณหรือคนจีนนั้นใช้รักษาโรคริดสีดวงทวาร โรคบิดและก็ใช้รักษาได้อย่างดี เวลานี้ทางโครงการฯ ก็พยายามที่จะรวบรวมสมุนไพรตัวเดียวที่มีสรรพคุณรักษาโรคได้เป็นพื้นก่อน จะไม่ผสม ๒ ตัว ๓ ตัว"

พัชรินทร์ "จากโครงการตามพระราชดำริ สวนป่าสมุนไพร ที่เขาหินซ้อนนี้ คิดว่าประชาชนก็คงจะได้ประโยชน์มาก อยากจะขอทราบว่า ประโยชน์ที่จะได้รับนั้นมีอย่างไรบ้าง"

พ.ต.อ.อุดม "ประโยชน์จากที่ประชาชนจะไปชม จะได้ทราบว่า สมุนไพรอย่างไรรักษาโรคอะไรบ้าง บางท่านไปชมแล้ว ได้กลับมาถามว่า ถ้าเราไปดูแล้วนี่ ใช้รักษาโรคอย่างเดียวจะไม่พอ ถ้าขยายเป็นสินค้าได้จะช่วยเศรษฐกิจ แต่ทว่า ทางฝ่ายโครงการนั้น เวลานี้วางแผนว่า เราจะให้การศึกษา ให้ความรู้กับประชาชนในด้านนี้ให้มาก ส่วนในด้านที่จะทำเพื่อเป็นสินค้านั้น คิดว่าโอกาสหน้าเราจะได้วางแผนกันต่อไป เพราะว่าการจะทำเป็นสินค้าออก เพื่อช่วยเศรษฐกิจนั้น ซึ่งเราเสียดุลการค้าในเรื่องยานี้มาก และถ้าทุกคนได้สนใจ เราจะได้ประโยชน์มาก"

ดนตรี บรรยาย โครงการตามพระราชดำริ สวนป่าสมุนไพร ที่เขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นโครงการหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชประสงค์ที่จะช่วยเหลือประชาชนของพระองค์ โดยได้จัดให้เป็นแหล่งขยายพันธุ์สมุนไพรที่ใช้ในการบำบัดโรค เป็นแหล่งทัศนศึกษา แหล่งวิจัย และให้ความรู้ เพื่อใช้ประโยชน์ในเบื้องต้น และนี่คือน้ำพระทัยอันเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตา อันมิอาจหาที่ไหนเสมอเหมือน ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระผู้ทรงเป็นศูนย์รวมน้ำใจของปวงชนชาวไทยทั้งมวล

สวนป่าสมุนไพร ศูนย์ฯ เขาหินย้อย จ.ฉะเชิงเทรา

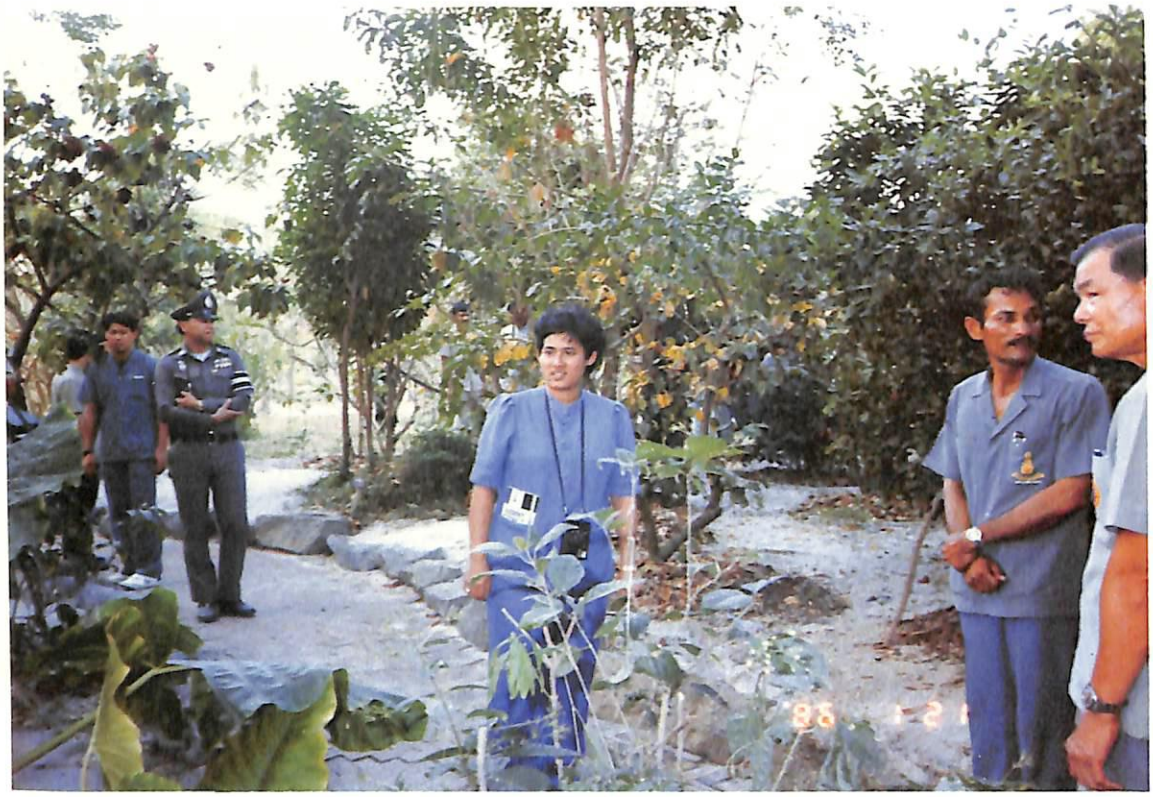

สวนป่าสมุนไพร ศูนย์ฯ เขาหินย้อย จ.ฉะเชิงเทรา

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กับกระทรวงมหาดไทย

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *ปราณี ลิมปวณิชพันธ์*
ผู้ร่วมรายการ *นายสนั่น วงศ์พัวพันธ์*
นายหวี ชูทรัพย์

ดนตรี

บรรยาย

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการแก่ประชาชนชาวไทย ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ว่า *"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแก่มหาชนชาวสยาม"* พระราชปณิธานของพระองค์ได้ปรากฏผลเป็นที่ประจักษ์แก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด นับแต่นั้นตลอดมาจนถึงปัจจุบัน พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันอำนวยประโยชน์สุขแก่พสกนิกรทุกด้านเป็นอเนกอนันต์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงอุทิศพระองค์ เพื่อประโยชน์สุขและความเจริญรุ่งเรือง เป็นปึกแผ่นของพสกนิกรและประเทศชาติ ทรงประกอบพระราชกรณียกิจทุกด้านครอบคลุมทั่วประเทศ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรและเจ้าหน้าที่ทั้งพลเรือน ตำรวจ ทหาร เป็นประจำ ทำให้พระองค์ทอดพระเนตรเห็นสภาพความเป็นจริง และทรงเข้าพระราชหฤทัยถึงปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร ทรงสนพระราชหฤทัยในความเป็นอยู่ การศึกษา สุขภาพพลานามัยของพสกนิกรของพระองค์ และจากการที่ได้ทรงมีพระราชปฏิสันถารในรายละเอียดกับราษฎรในท้องถิ่น ทำให้ทรงเห็นลู่ทางให้ความช่วยเหลือ จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินการจัดตั้งโครงการพัฒนาขึ้น โดยความร่วมมือกันระหว่างราษฎรกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ พัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า เพื่อยังประโยชน์ร่วมกัน จึงได้เกิดโครงการตามพระราชดำริ หรือ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นฝ่ายพระราชทานพระราชดำริ เพื่อให้ฝ่ายวิชาการรับไปพิจารณาอย่างรอบคอบ หากเห็นเหมาะสม จึงสนองพระราชดำรินั้น ผู้ปฏิบัติงานที่สำคัญก็คือ ข้าราชการประจำนั่นเอง ทุนที่ใช้ในการดำเนินโครงการก็ได้มาจากงบประมาณของรัฐบาล และบางครั้งพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้แก่

โครงการต่าง ๆ มากมาย ซึ่งล้วนแต่ส่งผลประโยชน์ต่อพสกนิกรของพระองค์ทั้งสิ้น

กระทรวงมหาดไทยก็เป็นหน่วยงานหนึ่ง ที่สนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโครงการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และมีการดำเนินงานในหลายลักษณะ โดยมีสำนักนโยบายและแผนมหาดไทย ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการประสานงานและติดตามผลงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของกระทรวงมหาดไทย ในการพิจารณาวิเคราะห์ กลั่นกรอง ประสานงาน และติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันจะมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทยมากน้อยแค่ไหน และมีผลการดำเนินงานอย่างไรบ้างนั้น ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนมหาดไทย คุณสนั่น วงศ์พัวพันธุ์ ได้เล่าให้ฟังว่า

สนั่น "โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทยมีนับร้อยโครงการ ทั้งนี้เนื่องจากกระทรวงมหาดไทยได้มีการดำเนินโครงการต่าง ๆ สนองพระราชดำริมาเป็นเวลานาน และหลังจากที่คณะรัฐมนตรีได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๒๔ ขึ้น กระทรวงมหาดไทยก็ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานและติดตามผลงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณากลั่นกรอง และประสานงานให้หน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดดำเนินโครงการให้สอดคล้องกับระเบียบดังกล่าว สำหรับปีงบประมาณ ๒๕๒๘ นี้ กระทรวงมหาดไทยมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอยู่ในความรับผิดชอบจำนวน ๔๓ โครงการ ในพื้นที่ ๒๑ จังหวัด ซึ่งมีทั้งโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพและรายได้ การพัฒนาที่ดิน การพัฒนาแหล่งน้ำ การก่อสร้างระบบการประปา การก่อสร้างปรับปรุงเส้นทางคมนาคม และการจัดที่ดินให้ราษฎรอยู่อาศัย เป็นต้น หน่วยงานที่ดำเนินการสนองพระราชดำริดังกล่าวประกอบด้วยกรมประชาสงเคราะห์ กรมแรงงาน กรมที่ดิน กรมโยธาธิการ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และองค์การบริหารส่วนจังหวัดต่าง ๆ สำหรับผลการดำเนินงานโดยส่วนรวมกล่าวได้ว่า มีความก้าวหน้าและสามารถดำเนินการได้ เป็นไปตามเป้าหมายและกำหนดเวลาของโครงการที่วางไว้"

ปราณี "ในด้านงบประมาณสำหรับดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้มาจากส่วนใดบ้าง"

สนั่น "สำหรับงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอาจกล่าวได้ว่ามาจาก ๔ แหล่งด้วยกัน คือ งบปกติของส่วนราชการเจ้าของโครงการ งบสนับสนุนจากคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือกปร. งบของท้องถิ่น ได้แก่ งบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และงบอื่น ๆ เช่น เงินที่ราษฎรสมทบงบจากสำนักพระราชวัง และเงินพระราชทาน เป็นต้น

ปราณี "สำหรับในปี ๒๕๒๘ นี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยได้รับงบประมาณในการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพิ่มเติมอีก ๘ โครงการ ขอทราบรายละเอียดของโครงการต่าง ๆ เหล่านั้น"

สนั่น "ขอเรียนให้ทราบว่า ในจำนวนโครงการที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการจำนวน ๘ โครงการนั้น เป็นโครงการที่ได้รับงบประมาณจาก กปร. โดยตรงจำนวน ๖ โครงการ เป็นเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ ๒๔ ล้านกว่าบาท ซึ่งได้แก่ โครงการก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสวนสัตว์ป่าเปิดภูเขียวจังหวัดชัยภูมิของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท โครงการขยายเขตไฟฟ้าไปยังศูนย์ศิลปาชีพพิเศษบ้านแม่ต๋ำ จังหวัดลำปาง ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โครงการรังวัดแบ่งแปลงที่ดินในศูนย์การพัฒนาห้วยทราย จังหวัดเพชรบุรี ของกรมที่ดิน โครงการจัดซื้อที่ดินเขาสำนัก จังหวัดนราธิวาส ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนราธิวาส โครงการทำนาข้าวขั้นบันไดและส่งเสริมการปลูกข้าวตามพระราชดำริ นิคมสร้างตนเองศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส ของกรมประชาสงเคราะห์ และโครงการทำนาข้าวขั้นบันไดและส่งเสริมการปลูกข้าวตามพระราชดำรินิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดนราธิวาส ของกรมประชาสงเคราะห์"

ปราณี "นอกจากที่ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนมหาดไทยได้กล่าวถึงโครงการ ๖ โครงการนั้น อีก ๒ โครงการเป็นโครงการเกี่ยวกับอะไร"

สนั่น "โครงการอีก ๒ โครงการก็คือ โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยวังเดือนห้า และโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยวังอ้อยหมู จังหวัดสกลนคร ของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ซึ่งเป็นโครงการที่จะใช้งบปกติของส่วนราชการส่วนหนึ่ง และขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกปร.อีกส่วนหนึ่ง โดยกปร.ได้พิจารณาอนุมัติให้ดำเนินโครงการโดยใช้งบปกติของส่วนราชการไปก่อน ในวงเงิน ๒๐ ล้านบาท และจะพิจารณาสนับสนุนงบประมาณของกปร. ให้ในโอกาสต่อไป"

ดนตรี บรรยาย

สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทเป็นหน่วยหนึ่งของกระทรวงมหาดไทยที่รับผิดชอบโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอยู่มากมายเช่นกัน โดยเริ่มงานมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๙ โดยเริ่มจากการจัดหมู่บ้านสหกรณ์ ที่สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่เป็นโครงการแรก จากนั้นก็รับสนองพระราชดำริทั้งงานพัฒนาแหล่งน้ำ การทำถนน ทำสะพาน โดยเฉพาะงานพัฒนาแหล่งน้ำ เป็นงานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระปรีชาสามารถเป็นพิเศษ ทรงทราบว่าบริเวณใด วิธีการใดจะได้น้ำไปให้ราษฎรใช้กินใช้บริโภค ซึ่งก็สืบเนื่องมาจากที่ราษฎรได้ร้องเรียนในเรื่องน้ำกินน้ำใช้นั่นเอง เพื่อความเป็นอยู่ที่ดี สะดวกดีแก่ราษฎรและสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทก็จะสนองพระราชดำริของพระองค์อย่างเต็มกำลังความสามารถ สำหรับในปี ๒๕๒๘ นี้ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบโครงการพระราชดำริเพิ่มมากขึ้น ตามที่เลขาธิการเร่งรัดพัฒนาชนบท คุณทวี ชูทรัพย์ ได้ชี้แจงว่า

ทวี

ในปี ๒๕๒๘ นี้ รพช.รับงานตามพระราชดำริมาเป็นถนนทั้งหมด ๑๔ สาย ระยะทางรวม ๑๑๕ กิโลเมตร ในถนนทั้ง ๑๑๕ กิโลเมตรนี้ จะต้องสร้างสะพานทั้งหมด ๑๖ สะพาน นอกจากนั้น งานถนน สะพานที่ว่า ๑๑๕ กิโลเมตร ๑๔ สายนี้แล้ว ก็ยังต้องมีงานพัฒนาแหล่งน้ำเข้ามา ๒ โครงการ คือ การสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ พร้อมทั้งทางส่งน้ำเข้าไปในพื้นที่การเกษตรด้วย รวมแล้วปี ๒๕๒๘ นี้ รพช.รับงานตามโครงการพระราชดำริทั้งหมด จะต้องใช้จ่ายเงินทั้งหมด ๘๕ ล้านบาท"

ปราณี

"ใน ๓๒ โครงการที่ทางรพช.รับผิดชอบได้ทำการก่อสร้างที่ไหนและอย่างไรบ้างค่ะ ขอทราบรายละเอียดในเรื่องนี้"

ทวี

"ถนนนั้นจะมีทั้งทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้น การก่อสร้างมีปัญหาน้อย เพราะพื้นที่ราบ ส่วนที่ปัญหาเรื่องถนนก็อยู่ทางภาคเหนือและภาคใต้ เพราะพื้นที่ทั้ง ๒ ภาคเต็มไปด้วยภูเขา ลำห้วย ลำธาร ก็ลำบากหน่อยในการตัดถนนผ่านภูเขา ลำห้วยลำธารไป ส่วนแหล่งน้ำนั้นก็อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดสกลนคร คือ พื้นที่ของอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร อ่างเก็บน้ำที่ทำทั้ง ๒ แห่งนั้น เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ การก่อสร้างต้องใช้งบประมาณ ๑๐ ล้านบาท อ่างเก็บน้ำแห่งแรก เรามอบให้ศูนย์ปฏิบัติการเร่งรัดพัฒนาชนบทขอนแก่นเข้าจัดทำ คือ**อ่างเก็บน้ำวังอ้อยหมู** ส่วนขนาดรองลงมา เรามอบให้รพช.จังหวัดสกลนคร อ่างเก็บน้ำซึ่งปรากฏในแผนที่ว่า**หนองบัว** แต่ชาวบ้านเรียกว่า วังเดือนห้า ทั้ง ๒ แห่งนี้จะเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่สามารถเก็บน้ำได้ประมาณ ๑ ล้านคิว-

บิคเมตร การก่อสร้างนั้น ส่วนที่เป็นโครงสร้างสำคัญจะเสร็จภายในเดือนกรกฎาคมนี้ มาถึงบัดนี้การก่อสร้างได้ไปไกลเกินกว่า ๕๐% แล้ว ส่วนของถนนนั้น ความยากลำบากที่สุดของการสร้างถนนก็จะอยู่ทางภาคใต้ อยู่ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กับ นราธิวาส ถ้าจะเทียบกันแล้ว ความยากอย่างยิ่งของถนนนั้น ดูเหมือนจะอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดนราธิวาส"

ปราณี ทวี — "ที่ว่าลำบากนั้นเป็นโครงการอะไร"

"เป็นถนนตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เราจะพบว่าราษฎรทางใต้อยู่กันอย่างกระจัดกระจายออกไป หน่วยหนึ่งในพื้นที่ที่เป็นป่าเป็นเขา มีสวนยางติดต่อกันเป็นพืดและอยู่ในหุบเขา การไปมาหาสู่กันก็ลำบาก พื้นที่ก็แคบ เรามีถนนเมน (MAIN) ผ่านจากเหนือจรดใต้ไปเป็นเส้นใหญ่เส้นเดียว เราก็ต้องพยายามตัดถนนซอยจากหมู่บ้านตรงเข้ามาหาถนนใหญ่เพื่อว่าราษฎรจะได้ติดต่อกันไปได้ ในพื้นที่นี้ได้มีพระราชดำริที่จะตัดถนนไว้หลายสาย แต่ส่วนที่ยากจะอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดนราธิวาส ถนนแรกยากที่สุดดูเหมือนจะเป็นสายที่ออกจากบ้านลูโป๊ะดิแยถึงบ้านดูซงญอ ช่วงนี้เป็นระยะทางประมาณ ๒๖ กิโลเมตร ถนนสาย ๒ ดูเหมือนจะเป็นจากบ้านตายา ไปบ้านบือเล็งใต้ในพื้นที่ของอำเภอรือเสาะ ระยะทางทั้งหมดประมาณ ๔ กิโลเมตร และสาย ๓ นี้ก็ลำบากเหมือนกัน จากบ้านปาลดปาต๊ะไปถึงบ้านบือเล็งใต้ และบ้านตายา เส้นนี้เป็นระยะทางประมาณ ๑๙ กิโลเมตร หรือเกือบ ๒๐ กิโลเมตร ทำมาแล้วตั้งแต่ปี ๒๕๒๗ เสร็จไปแล้วประมาณ ๑๒ กิโลเมตร และในปี ๒๕๒๘ นี้ได้เงินประมาณมาก็ทำต่อไปอีก ๗ กิโลเมตร รวมแล้วคิดว่าจะเสร็จในปี ๒๕๒๘ นี้"

ปราณี — "และเมื่อโครงการสร้างถนนทั้ง ๓ สายที่ได้กล่าวไปเมื่อสักครู่นี้ได้สำเร็จลง ท่านเลขาธิการเร่งรัดพัฒนาชนบทคิดว่า ประชาชนในจังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานีจะได้รับประโยชน์จากถนนทั้ง ๓ สายอย่างไรบ้าง"

"ถนนทั้ง ๓ สายที่เราจะยกตัวอย่างของความยากในการทำนั้น รวมแล้วทราบว่าจะผ่านหมู่บ้านประมาณถึงเกือบ ๓๐ หมู่บ้าน คน ๒ หมื่นจะได้รับประโยชน์จากแนวพระราชดำริอันนี้ นับว่าเป็นประโยชน์แก่ราษฎรอย่างยิ่ง เมื่อเสร็จแล้วประชาชนทั้ง ๒ หมื่นนี้ ซึ่งแต่ก่อนอาศัยเส้นทางคนเดิน ขับรถมอเตอร์ไซด์จากหมู่บ้านคดไปคดมา บางตอนรถขี่คนบางตอนคนขี่รถ กว่าจะถึง ต่อไปนี้เขาจะใช้รถบรรทุกรถกระบะรถมอเตอร์ไซด์วิ่งเข้าวิ่งออกขนผลิตผลขนยาง ขนข้าวปลาอาหารเข้าไปขนสินค้าที่ผลิตแล้ว ซึ่งอาจจะเป็นยางออกมาได้สะดวก ทำให้การทำมาหากินไม่ต้องถูกคนกลางกดราคา สามารถสู่ตลาดได้โดยตรง นับว่าได้ประโยชน์อย่างยิ่ง"

ดนตรี บรรยาย

หน่วยงานที่ดำเนินการสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของกระทรวงมหาดไทย ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กรมประชาสงเคราะห์ กรมที่ดิน กรมการพัฒนาชุมชน กรมโยธาธิการ ต่างก็ทุ่มเทกำลังกาย กำลังความคิด กำลังใจเพื่อโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของพระองค์ เพื่ออำนวยประโยชน์แก่ประชาชนชาวไทย โดยเฉพาะประชาชนที่ห่างไกลความเจริญจะได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม และการที่กระทรวงมหาดไทยจะติดตามผลการดำเนินงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่กระจายอยู่กับหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบต่าง ๆ ได้อย่างไรนั้น ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนมหาดไทย คุณสนั่น วงศ์พัวพันธุ์ได้เล่าว่า

สนั่น

"ในเรื่องของการติดตามผลการดำเนินงานนั้น กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดแนวทางและวิธีปฏิบัติในหลายลักษณะคือ ดำเนินการสำรวจโครงการในความรับผิดชอบประจำปี เพื่อให้ทราบว่าในปีงบประมาณหนึ่ง ๆ กระทรวงมหาดไทยมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจำนวนเท่าใด มีส่วนราชการใดเป็นผู้รับผิดชอบ และให้ส่วนราชการเจ้าของโครงการรายงานผลการดำเนินโครงการตามบัญชีที่ได้จากการสำรวจดังกล่าวโดยรายงานความก้าวหน้าให้กระทรวงมหาดไทยทราบทุกระยะ ๔ เดือนตามงวดเงินงบประมาณ นอกจากนั้นจะมอบหมายให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยทุกเขต ติดตามตรวจสอบ และเร่งรัดการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตที่รับผิดชอบทุกระยะ ๔ เดือนเช่นกัน รวมทั้งจะจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการประสานและติดตามผลงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของกระทรวงมหาดไทยทุกระยะ ๔ เดือน เพื่อสรุปความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการและพิจาณาปัญหาอุปสรรคที่จำเป็นต้องแก้ไข ซึ่งเป็นวิธีที่สามารถควบคุมการดำเนินโครงการและติดตามความก้าวหน้าได้สม่ำเสมอตลอดปี"

ดนตรี บรรยาย

ด้วยพระปรีชาสามารถ ด้วยพระเมตตาปราณีที่เปี่ยมล้น โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งหลายหน่วยงานได้ร่วมมือดำเนินงานให้เจริญรุดหน้าเป็นอย่างดี เพื่อสนองพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในอันที่จะขจัดความทุกข์ของราษฎร เพื่ออำนวยความสุขแก่พสกนิกรของพระองค์ และเพื่อความเจริญของประเทศชาตินั่นเอง ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ รวมกับ พระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นกำลังใจ เป็นขวัญที่ดี ให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทุกคน

โครงการเกษตรรวมใจ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เขาชโงก นครนายก

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๒๘ เวลา ๑๕.๓๐
ผู้จัดรายการ *สิริพร ทองคำวงศ์*
ผู้ร่วมรายการ *พล.อ.องอาจ ศุภมาตย์*
พ.อ.วิมล วิวัฒวาณิชย์

ดนตรี .....

บรรยาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมเยียนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ทรงรักใคร่ห่วงใยประชาชน ดังบิดาห่วงบุตร ทรงปฏิบัติวิถีทางที่จะนำความผาสุขมาให้แก่ราษฎร ได้ทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการต่าง ๆ ขึ้น เพื่อช่วยเหลือราษฎรมากมายเหลือที่จะพรรณนา โครงการเกษตรรวมใจ ตำบล เขาชโงก จังหวัดนครนายกก็เป็นหนึ่งในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พลเอก องอาจ ศุภมาตย์ ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ในฐานะประธานโครงการนี้ได้เล่าว่า

พลเอก องอาจ "ความจริงแล้วโครงการนี้เป็นโครงการเก่าที่กองทัพบก ได้เริ่มขึ้นมาแต่ต้นเรียกว่าโครงการเกษตรเบ็ดเสร็จของกองทัพบก เราได้เริ่มในพื้นที่ของกองทัพบกเดิมที่อยู่ที่เขาชโงก จังหวัดนครนายก ซึ่งสมัยก่อนนั้นเราได้จัดให้ศูนย์ฝึกของกรมการทหารสื่อสารไปอยู่ในระยะหนึ่ง แล้วก็ตอนหลังได้ย้ายที่ไปที่อื่น จึงพิจารณาเห็นว่าน่าจะได้ตั้งเป็นโครงการเกษตรเบ็ดเสร็จของกองทัพบกขึ้นมา ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรโครงการชลประทานของท่าด่าน ที่ตำบล หินตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก และทรงมีพระราชดำริว่า บริเวณเขาชโงกนั้นควรจะสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กขึ้นและบริเวณที่ว่างเปล่าของทหารนั้น ควรจะจัดทำประโยชน์ให้เกิดต่อทหารในด้านการฝึกวิชาชีพ การเกษตรเบ็ดเสร็จ โดยใช้ทหารเป็นแกนร่วมกับหน่วยราชการอื่นและประชาชนในพื้นที่ และก็ฝึกทหารให้เป็นนักพัฒนา เพื่อสร้างพลังประชาชนและเพื่อสร้างระบบป้องกันประเทศไปด้วยในตัวอันนั้นก็เป็นการเริ่มต้น มาอีกครั้งหนึ่งเมื่อทางกองทัพบกได้พิจารณาเห็นว่าพื้นที่บริเวณเขาชโงกตรงนั้น ควรจะย้ายโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าปัจจุบันนี้ไปอยู่ที่นั่น เมื่อได้ตกลงใจอย่างนั้น ก็ได้กำหนดพิธีวางศิลาฤกษ์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านเสด็จไปเป็นองค์ประธานใน

การวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๒๔ หลังจากนั้นแล้วพระองค์ท่านได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนราษฎรบริเวณเขาชโงก หลังจากที่เสร็จพิธีแล้ว ก็ได้มีพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการและการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำของทางด้านทิศตะวันออกของพื้นที่บริเวณเดิม เพื่อจัดหาน้ำสนับสนุนโครงการเกษตรกรรมและส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกพอดีบริเวณตรงนั้นเป็นพื้นที่ราบเชิงเขา ท่านมีพระราชดำริให้ทำอ่างเก็บน้ำ พื้นที่ตรงใต้อ่างเก็บน้ำ ถ้าปล่อยน้ำออกมาก็เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ แต่บริเวณดังกล่าวก็เตรียมไว้เป็นสถานที่ก่อสร้างโรงเรียนนายร้อย ก็จำเป็นที่จะต้องย้ายโครงการนี้ขึ้นไปทางด้านทิศตะวันออก คือให้ใต้อ่างเก็บน้ำนั้นลงมาก็ได้พื้นที่ที่เราตั้งเป็นบริเวณปัจจุบันนี้ เป็นโครงการเกษตรเบ็ดเสร็จของกองทัพบกเดิม แต่ว่าเห็นว่าเป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เราก็ได้เปลี่ยนชื่อเป็นโครงการเกษตรรวมใจอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เราก็ใช้ชื่อนั้นตลอดมา ความมุ่งหมายเดิมที่เราตั้งเอาไว้ ๑. ก็เพื่อที่จะจัดที่ดินให้มีรูปแบบการเกษตรเบ็ดเสร็จของกองทัพบกอย่างแน่นอน ๒. เพื่อให้เป็นศูนย์ฝึกวิชาชีพแก่ทหารกองหนุนและทหารกองประจำการก่อนปลดรวมถึงการฝึกการเกษตรแก่นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ๓. เป็นศูนย์รวมทางวิชาการเกษตรแบบใหม่แก่เกษตรกรในหน่วยราชการทั่วไป อันนี้เป็นโครงการระยะยาว ๔. เป็นธนาคารพันธุ์ไม้และพันธุ์สัตว์ เพื่อเป็นทุนแก่ทหารกองหนุนและเกษตรกรที่ยากจน รวมถึงการสนับสนุนพันธุ์ไม้ให้เกษตรกร เพื่อปลูกเสริมโครงการป่ารักน้ำ ในที่ลุ่มของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ๕. เป็นศูนย์รวมไม้ผลไม้ดอกไม้กินใบของกองทัพบก ๖. เป็นศูนย์ผลิตอุปกรณ์ประเภทหนึ่ง คือเสบียงอาหารทั้งหลาย สนับสนุนโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าและหน่วยทหารของกองทัพภาคที่ ๑

บรรยาย

และจากนั้นมาโครงการเกษตรรวมใจอันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลเขาชโงก จังหวัดนครนายก ก็ได้เริ่มดำเนินการและเมื่อหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะทางกองทัพบกได้รับสนองพระราชดำริจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว ก็ได้ร่วมกันดำเนินงานเกษตรรวมใจ โดยเฉพาะเมื่อย้ายจากที่เดิมมาอยู่ในพื้นที่ใหม่ในขณะนี้ ผลงานที่ได้ดำเนินไปในระยะเวลา ๑ ปีนี้ ได้ทราบจาก พันเอก วิมล วิวัฒวานิชย์ รองเจ้ากรมการสัตว์ทหารบก ในฐานะนายทหารโครงการเกษตรรวมใจว่า

พันเอก วิมล

"ในการดำเนินงานในที่ใหม่นี้ อาจกล่าวได้ว่าได้เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๒๗ โดยผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบกที่ ๒ ในฐานะที่ประธานคณะทำงานโครงการเกษตรรวมใจอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้เรียนเชิญอธิบดีของกรมต่าง ๆ ในกระทรวงเกษตรฯ

มาร่วมหารือแล้วก็กำหนดแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้โครงการนี้ดำเนินงานไปได้ตามวัตถุประสงค์ โดยมีกรมการสัตว์ทหารบกเป็นผู้ดำเนินงาน กรมกิจการพลเรือนทหารบก เป็นผู้รับผิดชอบโครงการในการดำเนินงานนั้น โครงการได้ยึดแนวพระราชดำริเป็นนโยบายหลักในการวางแผน กล่าวคือพระองค์ท่านมีพระราชประสงค์ที่จะปรับปรุงพื้นที่ในเขตเขาฝาละมี เขาเพิ่ม และเขาชโงก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการทำการเกษตร ให้เป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าต่อการเกษตรแผนใหม่ ให้สามารถใช้เป็นที่ฝึกศึกษาของทหาร เป็นศูนย์รวมการเกษตรทั้งมวลอันจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในพื้นที่ทั้งในด้านการศึกษาหาความรู้ การสหกรณ์ และเป็นแหล่งผลิตอาหารของกองทัพบกและของชาติ ในการดำเนินงานนี้โครงการเกษตรรวมใจได้กำหนดโครงการไว้ ๔ ขั้นตอน คือ ๑. การจัดรูปการใช้ที่ดิน โดยได้ร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดิน กำหนดพื้นที่ออกเป็นส่วน ๆ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ตั้งที่ทำการ ได้แก่พวกที่จะใช้สร้างอาคารบ้านพัก โรงเรียนและโรงทหารต่าง ๆ พื้นที่การเลี้ยงสัตว์เล็กสัตว์ปีก พื้นที่การเกษตร ได้แก่การปลูกพืชไร่ การทำนา พื้นที่การเลี้ยงสัตว์น้ำ พื้นที่การเลี้ยงสัตว์ใหญ่อันได้แก่การเลี้ยงโคเนื้อ โคนม และกระบือ แล้วก็รวมไปถึงพื้นที่ปลูกป่า พื้นที่แสดงแนวเขตเพื่อปลูกไม้บังลมแล้วก็ปลูกไม้แสดงแนวเขต ๒. การปรับพื้นที่จากขั้นที่หนึ่ง โครงการเราก็ได้ดำเนินการไปแล้วคือปรับพื้นที่ภูเขาที่มีความลาดเอียงสูง ให้เป็นพื้นที่เหมาะที่จะใช้เป็นพื้นที่ตั้งโครงการที่อยู่อาศัย ที่ตั้งคอกสัตว์ โดยปรับพื้นที่ให้มีระบบการระบายน้ำ มีถนนเชื่อม มีชั้นของดินเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน และเราปรับออกมาได้เป็นพื้นที่ประมาณ ๗๕ ไร่ ขณะนี้ได้สร้างที่ทำการคอกสุกรเสร็จเรียบร้อยแล้ว และก็ในปี ๒๘ จะสร้างโรงทหาร โรงเรียน อาคาร ฝึกเครื่องมือกล และ โรงเลี้ยงเป็ด,ไก่ไข่,ไก่เนื้อต่อไป ๓. ได้แก่การขั้นการพัฒนา คือการจัดรูปการใช้ที่ดินตามผังที่เราวางเอาไว้ให้เป็นพื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกไม้ผล ไม้กินดอกและไม้แสดงแนวเขต คือไม้พืชไร่ทั้งหลาย ซึ่งท่านผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบกที่ ๒ ได้มอบนโยบายให้จัดที่ดินในเนื้อที่ ๒๗ ไร่ โดยให้ทำเป็นรูปของที่ดินที่จะใช้เป็นการเกษตรเบ็ดเสร็จ กล่าวคือมีการเกษตรทุกชนิดอยู่ในพื้นที่อันได้แก่ พืชสวนครัว พืชน้ำ เลี้ยงปลา เลี้ยงสุกร ไก่ เป็ด ห่าน นกกระทา เพื่อความมุ่งหมายที่จะใช้เป็นที่ฝึกกับกำลังพล ที่เข้ารับการฝึก โดยมุ่งให้เกษตรกรหรือทหารของเราสามารถที่จะดำรงอยู่ได้โดยระหว่างที่รอพืชผลนี้ เพราะว่าในการเกษตรนั้นระยะเวลาเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการลงทุน โดยมากแล้วทหารของเรานี่จะมีทุนน้อย ดังนั้นในระหว่างที่รอพืชผลที่ลงไปไว้นั้น ก็ให้สามารถมีพืชผลประจำวันที่จะใช้ในการดำรงชีพ

รวมทั้งขายเป็นรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ จนกว่าพืชผลหลักที่ลงไว้จนสามารถเก็บไปขายได้ ซึ่งในการสร้างผังนี้ ในรอบ ๆ พื้นที่นี้ทางเราก็ได้ปลูกไม้กินดอกและไม้กินใบไว้ทุกชนิดประมาณ ๒๐ กว่าชนิด

ดนตรีบรรยาย .....

โครงการเกษตรรวมใจอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบล เขาชโงก นี้ นอกจากเป็นแหล่งที่จะให้ความรู้และฝึกฝนทหารกองหนุนให้ได้มีอาชีพและความรู้พื้นฐานในด้านการเกษตรแล้ว ในขณะเดียวกันโครงการนี้ก็จะเอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่พี่น้องชาวนาชาวไร่ในบริเวณใกล้เคียงให้ได้รับความรู้และให้คำปรึกษาในด้านการเกษตรอีกด้วย ดังที่ พลเอก องอาจ ศุภมาตย์ ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ในฐานะประธานของโครงการนี้ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า

พลเอก องอาจ "หลังจากที่เราตั้งตัวได้ เรามีแนวความคิดไม่ใช่เฉพาะกองทัพบกเท่านั้น เราจะเปิดทั่วไปสำหรับประชาชนเลย เพราะฉะนั้นเมื่อเป็นโครงการตามพระราชดำริแล้ว ส่วนใหญ่จะมีส่วนราชการของกระทรวง ทบวง กรม อื่นจะต้องมีส่วนร่วมด้วย อย่างเช่น กรมป่าไม้ กรมชลประทาน และกระทรวงเกษตรฯ เป็นต้น ซึ่งเราได้เคยเชิญผู้แทนส่วนราชการต่าง ๆ มาร่วมปรึกษาหารือครั้งหนึ่งแล้วและทุกฝ่ายก็เห็นพ้องต้องกันว่า ควรจะร่วมมือกันทำโครงการนี้ให้สำเร็จตามพระราชดำริให้ได้ เป้าหมายของเราในโครงการนี้ ระยะเริ่มแรกคือเราต้องการที่จะผลิตอาหารสำหรับป้อนกำลังพลในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ซึ่งจะย้ายเข้ามาในพื้นที่เขาชโงกนี้ในปี ๒๕๒๙ เพราะฉะนั้นเราตั้งเป้าหมายไว้ว่า ผลิตภัณฑ์ทุกชนิดเราจะต้องมีเนื้อสัตว์ก็ดี ผักต่าง ๆ ก็ดี สนับสนุนโรงเรียนนายร้อยภายใน ประมาณเดือนพฤษภาคม ๒๕๒๙ เป็นเป้าหมายว่า ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นไป เมื่อกำลังพลของนักเรียนนายร้อยต่าง ๆ เข้าไปอยู่ในพื้นที่นี้แล้ว จะต้องสามารถที่จะส่งอาหารให้โรงเรียนนายร้อยได้ทุกอย่าง ตามปรกติเราก็ต้องผลิตทำส่งอยู่แล้วจากกรมการสัตว์ทหารบกที่นครปฐม แต่ว่าเมื่อนักเรียนนายร้อยได้ย้ายเข้าที่ตั้งแล้ว เราก็ต้องสนับสนุนโครงการนี้ให้ได้ เจ้าหน้าที่เขาก็รับว่าพร้อมที่จะทำได้ เพราะฉะนั้นเราก็ต้องวางแผนย้อนหลังว่า จากตรงนี้ไปเหลือเวลาปีเศษ ๆ เราจะต้องทำอะไรให้มันสำเร็จแน่นอน และนอกจากนั้นเรายังเป็นศูนย์ในการฝึกอบรมกำลังพลในกองทัพบก ซึ่งเราคิดว่าในปีงบประมาณ ๒๕๒๘ นี้ เรามีโครงการว่าเราจะฝึกอบรมทหารในพื้นที่กองทัพภาคที่ ๑ ได้อย่างน้อย ๒ รุ่น ให้เข้าใจในเรื่องการเกษตรพื้นบ้าน เมื่อทหารปลดไปแล้วก็สามารถที่จะไปดำเนินการเกษตรด้วยตนเองได้ นอกจากนั้นเรามีเครื่องมือที่จะไว้สำหรับทำการเกษตรบางส่วนอยู่ด้วย นอกจากผู้ใดที่มีความรู้

ความสามารถพิเศษ เราสามารถจะสอนให้พวกเขาใช้เครื่องมือนี้เป็นด้วย ต่อไปก็จะไปเป็นลูกจ้างหรือถ้าเผื่อมีทุนมีรอนจะไปซื้อเครื่องไถนาต่าง ๆ อะไรเหล่านี้ เพื่อรับจ้างเขาก็จะมีอาชีพหลักที่จะทำหลังจากที่ปลดเป็นกองหนุนไปแล้ว อันนี้คือความมุ่งหมายรองที่ผลิตอาหารให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ต่อไปก็เป็นธนาคารพันธุ์ไม้ พอถึงตอนนั้นแล้ว ประชาชนก็จะได้รับผลประโยชน์ด้วย"

ดนตรีบรรยาย

.....

แนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงให้ตั้งโครงการต่าง ๆ ขึ้นนั้น ก็ทรงมุ่งที่จะช่วยผ่อนคลายความทุกข์ยากปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำรงชีพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางด้านเกษตรกรรม โดยทรงมุ่งที่จะให้ทุกฝ่ายร่วมมือกัน ไม่ว่าจะเป็นราษฎร ข้าราชการ หรือทหาร ก็ทรงถือว่าทุกคนเป็นราษฎรของพระองค์ โครงการเกษตรรวมใจ ตำบล เซาะโงก จังหวัดนครนายกก็เป็นหนึ่งในหลาย ๆ โครงการที่ทรงมีแนวพระราชดำริให้ก่อตั้งขึ้นตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวเช่นกัน

โครงการเกษตรรวมใจ เขาชโงก นครนายก

โครงการเกษตรรวมใจ เขาชโงก นครนายก

โครงการเกษตรรวมใจ เขาชโงก นครนายก

โครงการเกษตรรวมใจ เขาชโงก นครนายก

โครงการส่วนพระองค์เกี่ยวกับการเกษตรสวนจิตรลดา

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๙.๓๐
ผู้จัดรายการ *พัชรินทร์ เชยกลิ่นเทศ*
ผู้ร่วมรายการ *นายแก้วขวัญ วัชโรทัย*
คุณรสริน สมิตะพินทุ

ดนตรี

บรรยาย จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรทั่วทุกภูมิภาคในประเทศไทย ทำให้ทรงสนพระทัยและศึกษาจนรู้แจ้งถึงเนื้อแท้ของสภาพการณ์ในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ของแต่ละท้องถิ่น และสภาพความเป็นอยู่ของราษฎรอย่างถ่องแท้ พยายามหาลู่ทางที่จะช่วยเหลือเพื่อฉะให้พึ่งตัวเองได้ โดยได้ทรงทำการศึกษา ค้นคว้า และวิจัย เป็นการส่วนพระองค์ ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาประเทศไทยอีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้น โครงการส่วนพระองค์เกี่ยวกับการเกษตรสวนจิตรลดา จึงเกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังที่นายแก้วขวัญ วัชโรทัย รองเลขาธิการพระราชวัง ซึ่งเป็นผู้อำนวยการโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ได้เล่าให้ฟัง ดังนี้

นายแก้วขวัญ "วัตถุประสงค์ของโครงการ ก็มี ๓ อย่าง ด้วยกัน เป็นโครงการทดลอง ถ้าหากว่าโครงการไหนทดลองได้ผล มีผู้สนใจไปทดลองทำกัน ก็กลายเป็นโครงการตัวอย่าง ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ข้อที่สอง ทีนี้ข้อที่สามนั้น ก็เป็นโครงการที่ไม่หวังกำไร คือโครงการใดที่ขาดทุนก็ทำเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามพระราชประสงค์"

บรรยาย โครงการส่วนพระองค์เกี่ยวกับการเกษตรสวนจิตรลดา นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นเจ้าของโครงการเอง โดยมีข้าราชบริพารและผู้ชำนาญด้านต่าง ๆ ดำเนินการ สำหรับโครงการส่วนพระองค์เกี่ยวกับการเกษตรสวนจิตรลดา จะเริ่มมาอย่างไร และมีรูปแบบ ตลอดจนกิจการประเภทใดบ้าง นายแก้วขวัญ วัชโรทัย ผู้อำนวยการโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ได้เล่าให้ฟังว่า

นายแก้วขวัญ "ในทุก ๆ ปีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะเสด็จแปรพระราชฐานไปประทับแรมที่หัวหิน เวลาที่เสด็จฯ โดยรถยนต์ ผ่านท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีทอดพระเนตรเห็นต้นยางต้นใหญ่ ๆ สองข้างทาง ก็มีพระราชประสงค์จะสงวนพันธุ์และรักษาต้นไม้ใหญ่ ๆ ไว้ให้ได้ ผลสุดท้ายปรากฏ

ว่า ไม่สามารถที่จะดำเนินการได้ เพราะว่ามีราษฎร ประชาชน ไปทำมาหากินอยู่มากในบริเวณนั้น และก็ถ้าหากจะต้องจ่ายเงินทดแทนให้ ในการที่จะต้องย้ายออก และเก็บบริเวณนั้นให้เป็นสวนสาธารณะ หรือเพื่อที่จะให้เก็บต้นยางต้นใหญ่ ๆ ไว้ ให้มีโอกาสได้ดูผ่านไปได้ชมตลอดไปนั้น เป็นไปไม่ได้ เพราะว่าต้องใช้งบประมาณมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เพาะต้นยางขึ้นจำนวนมาก ประมาณ ๑,๒๕๐ ต้น ต่อจากนั้น ก็เสด็จฯ ไปทรงปลูกที่บริเวณในที่ประทับสวนจิตรลดา พร้อมด้วยข้าราชบริพาร จำนวน ๑,๒๕๐ ต้น เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๐๔ ครับ และต่อจากนั้น ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปลูกป่าไม้สาธิตขึ้นในบริเวณสวนจิตรลดา โดยนำพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ทั่วประเทศมาปลูก ในปีเดียวกัน ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมการข้าวมาจัดทำนาข้าวทดลอง ปลูกข้าวพันธุ์ต่าง ๆ ในปีนั้น ทรงขับควายเหล็ก และทรงหว่านข้าวด้วยพระองค์เอง เมื่อข้าวสุก เสด็จฯ มาทอดพระเนตรการเกี่ยวข้าว มีการนวดข้าว และทางราชการก็ได้ขอพระราชทานข้าวเปลือกที่ปลูกได้ส่วนหนึ่ง ไปใช้เป็นข้าวพระราชพิธีในพระราชพิธีพืชมงคล และพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ กับแจกให้กับชาวนาและเกษตรกร โดยใส่ถุงพลาสติกเล็ก ๆ ในปีต่อมา ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาแรกนาเข้าไปหว่านข้าวในแปลงนาทดลอง ต่อท้ายจากงานพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญทุก ๆ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้มีผู้น้อมเกล้าฯ ถวายโคนมตัวเมีย ๕ ตัว ตัวผู้ ๑ ตัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการเลี้ยงโคนมร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ เฉพาะวัวตัวเมียให้ใช้วิธีผสมเทียม และวัวตัวผู้ก็พระราชทานให้เป็นวัวพันธุ์ จำหน่ายนมสดที่รีดได้แก่สมาชิกของโรงโคนมสวนจิตรลดา ๗ ปีต่อมาก็เกิดภาวะนมสดล้นตลาด ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ สมาชิกผู้เลี้ยงโคนมก็ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาให้ทรงช่วยเหลือ จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงนมผงขึ้น พระราชทานชื่อว่า โรงนมผงสวนดุสิต นี่คือที่มาของโครงการส่วนพระองค์เกี่ยวกับการเกษตรสวนจิตรลดา"

พัชรินทร์ "แล้วการจัดเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ นี้ แบ่งเป็นกี่ระบบ และก็มีอะไรบ้าง"

นายแก้วขวัญ "โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดานี้ แบ่งออกเป็น ๒ แบบด้วยกัน เป็นโครงการกึ่งธุรกิจแบบหนึ่ง กับโครงการไม่ใช่ธุรกิจอีกแบบหนึ่ง"

พัชรินทร์ "พอพูดถึงโครงการกึ่งธุรกิจ และไม่ใช่ธุรกิจ อยากจะเรียนถามว่า แตกต่างกันอย่างไร"

นายแก้วขวัญ "โครงการกึ่งธุรกิจ หมายถึงโครงการที่มีรายได้และรายจ่าย ส่วนโครงการที่ไม่ใช่ธุรกิจ ก็หมายถึงโครงการที่หน่วยราชการต่าง ๆ เข้ามาช่วยสนับสนุน โครงการกึ่งธุรกิจ ก็มี โรงโคนม โรงนมผงสวนดุสิต ศูนย์รวมนม โรงสีข้าวทดลอง โรงบดแกลบเป็นเชื้อเพลิง โรงนมเม็ด โรงทำน้ำผลไม้ ทำน้ำส้มและน้ำอ้อยพลาสเจอร์ไรท์ ส่วนโครงการที่ไม่ใช่ธุรกิจ ก็มีป่ายางนา ป่าไม้สาธิต นาข้าวทดลอง มีทั้งนาดำและข้าวไร่ มีเลี้ยงปลานิล มีห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ในการควบคุมคุณภาพผลผลิต การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ มีห้องปฏิบัติการจุลชีววิทยา และโรงทดลองทำแอลกอฮอล์จากอ้อย"

พัชรินทร์ "โครงการส่วนพระองค์เกี่ยวกับการเกษตรสวนจิตรลดา ก็มีหลายอย่าง ในเรื่องของระบบบริหารหรือการดำเนินงานนั้น ผู้อำนวยการโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ได้จัดแบ่งระบบอย่างไรบ้าง"

นายแก้วขวัญ "ในการบริหารโครงการ ใช้ระบบบริหารตามวัตถุประสงค์ หมายถึง มอบหมายหน้าที่ให้แต่ละหัวหน้าหน่วยทุกคน นำไปปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดให้ และรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้มอบหมายให้ไป"

พัชรินทร์ "แล้วมีปัญหาและอุปสรรคใด อะไรบ้าง"

นายแก้วขวัญ "ส่วนใหญ่ก็ไม่มีปัญหาอะไร เพราะว่าทุกคนก็ตั้งใจสนองพระ-เดชพระคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว"

พัชรินทร์ "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานคำแนะนำอะไรเพิ่มเติม"

นายแก้วขวัญ "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จฯ มาตรวจเยี่ยมโครงการเกือบจะเป็นประจำทุก ๆ ปี ในวันที่มีงานพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ในวันนั้น ก็จะได้พระราชทานพระบรมราโชวาท และทรงแนะนำ และในขณะที่ทรงตรวจเยี่ยมนั้น ก็พระราชทานข้อคิดเห็นและพระราช-ทานกำหนดงานต่าง ๆ ให้กระทำ คล้ายเป็นการบ้านสำหรับปีต่อ ๆ ไปด้วย"

ดนตรี บรรยาย โครงการส่วนพระองค์เกี่ยวกับการเกษตรสวนจิตรลดา ประกอบไปด้วยโครงการหรือกิจการย่อย ๆ อันได้แก่ **โรงโคนมสวนจิตรลดา**ซึ่งเป็นการส่งเสริมและเผยแพร่การเลี้ยงโคนม ตลอดจนศึกษาค้นคว้าทดลองวิชาการแผนใหม่ เพื่อเป็นความรู้สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมอีกด้วย **โรงงานนมผงสวนดุสิต** อันเป็นโรงงานตัวอย่างและส่งเสริมให้ประชาชนบริโภคนมที่ผลิตได้ภายในประเทศ **โรงนมเม็ด, ศูนย์รวมนมสวนจิตรลดา** ซึ่งซื้อนมดิบจากผู้เลี้ยงโคนม และผลิตนมสดออกจำหน่าย นอกจากนั้นยังมี **การทำน้ำผลไม้สวนจิตรลดา** ที่ช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนส้มและไร่

อ้อย ให้สามารถขายผลิตผลได้ และเป็นการส่งเสริมให้ดื่มน้ำผลไม้กันมากขึ้น โครงการย่อยอีกโครงการหนึ่งที่ได้ผลและประโยชน์มาก ได้แก่ **โรงสีข้าวตัวอย่างสวนจิตรลดา** นอกจากนั้นยังมี **โรงบดแกลบ** และ**ห้องปฏิบัติการทดลองทางวิทยาศาสตร์** ซึ่งโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อความเป็นอยู่และชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนทั้งสิ้น ดังที่คุณรสริน สมิตะพินทุ หัวหน้าหน่วยควบคุมคุณภาพผลผลิต โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ได้เล่าให้ฟังถึงโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ ตั้งแต่เริ่มดำเนินการและความก้าวหน้า ดังนี้

คุณรสริน "โรงนมผงสวนดุสิต ยังเป็นโรงเดียวในประเทศไทย ซึ่งทำการผลิตมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๒ แล้วขณะนี้ ในระยะแรก ๆ นี่ หลายคนยังคงจะไม่รู้จักชื่อโรงนมผงสวนดุสิต แต่ว่าตอนนี้จะรู้จักกันมากขึ้น ก็เพราะผลิตภัณฑ์นมเม็ดที่ออกไปตามท้องตลาด ทำให้นมผงของเราพลอยขายดีไปด้วย การที่ขายดีนี้ เราก็ไม่ได้ตั้งใจจะขยายต่อไป เพราะว่าเป็นพระราชประสงค์อย่างนั้น ที่ยังจะคงให้เป็นการทดลอง ไม่ใช่ว่าได้กำไรแล้ว เราจะขยายออกไปเรื่อย ๆ เราอยากให้เอกชนเริ่มทำนมผงออกมาจำหน่ายในเมืองไทยเอง โดยไม่ต้องสั่งเข้า ซึ่งตอนนี้ โรงเดียวในประเทศไทย ก็คือโรงนมผงสวนดุสิตนี้ สำหรับการเลี้ยงปลานิล เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยที่เจ้าฟ้าอากิฮิโต มกุฎราชกุมารญี่ปุ่นมาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท แล้วก็ทูลเกล้าฯ ถวายปลานิล ประมาณ ๕๐ ตัว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงเลี้ยงไว้ในบ่อปลา แล้วก็พระราชทานลูกปลานิลให้กรมประมงไปขยายพันธุ์แจกจ่ายประชาชนทั่วประเทศ กับพระราชทานชื่อทับศัพท์วิทยาศาสตร์ว่าปลานิลจากชื่อวิทยาศาสตร์ว่า นีโลติก้า จาแปนนีก้า พอในปี ๒๕๑๔ ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงสีข้าวทดลอง เพราะว่ามีผู้น้อมเกล้าถวายเครื่องสีข้าวแบบต่าง ๆ ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้มีพระราชปรารภว่า ชาวนิคมช่วยตนเองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กราบบังคมทูลว่า ผลผลิตจากข้าวไร่น้อยมาก ไม่เพียงพอกับค่าครองชีพ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทดลองปลูกข้าวไร่ เป็นข้าวแบบหยอดหลุม ขึ้นในบริเวณโครงการต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ก็ได้จัดสร้างโรงบดและอัดแกลบขึ้น ให้เป็นเชื้อเพลิงแท่ง โดยเป็นผลพลอยได้จากโรงสี ให้ผลิตแกลบบดออกมาผสมกับพวกปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยคอกและก็จำหน่ายปุ๋ยสูตรต่าง ๆ ซึ่งได้รับความสนใจและความนิยมพอสมควร ต่อมาในระยะหลัง ประมาณปี ๒๕๒๖ ทางโครงการระยะนั้น ยังไม่มีห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ก็ส่งตัวอย่างต่าง ๆ ไปที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ แล้วเราก็พยายามที่จะจัดสร้างห้องปฏิบัติการขึ้นมา เพื่อตรวจสอบคุณภาพของผลผลิตเอง โดยเฉพาะ

คุณภาพของนมพาสเจอร์ไรท์และนมผง ในการจัดสร้างห้องปฏิบัติการนี้ ก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ พระราช-ทานตู้เย็นมาใช้ในราชการ ๑ ตู้ และก็มีสหกรณ์โคนมเนเธอร์แลนด์ได้เข้ามาน้อมเกล้าฯ ถวายเครื่องมือเพื่อใช้ปฏิบัติการ เนื่องในโอกาสที่ได้มาเยือนโครงการ ต่อมาประมาณปี ๒๕๒๗ ได้ผลิตนมเม็ดขึ้นมาด้วย หลังจากที่ได้เคยทดลองผลิตเมื่อปี ๒๕๑๒ แล้ว แต่มีอุปสรรคทางเทคนิค ไม่สามารถจะดำเนินการต่อได้ ปัจจุบันนี้เรามีเครื่องตอกเม็ด ๔ เครื่อง และก็สามารถผลิตนมเม็ดได้ถึงวันละ ๖,๐๐๐ ถึง ๘,๐๐๐ ซอง ซองละ ๑๕ เม็ด จำหน่ายราคาถูกเพียงซองละ ๓ บาท และก็นมเม็ดนี่เอง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมมาก และช่วยให้การจำหน่ายของนมผง ซึ่งแต่ก่อนนี้ยังมีปัญหาเรื่องการคล่องตัว ให้หมดปัญหาต่าง ๆ ไปได้ จากนั้นในปีนี้เอง (๒๕๒๘) ก็ได้พิจารณาจัดสรรเงินรายได้ส่วนหนึ่งไปสนับสนุนการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อซึ่งเป็นวิทยาการสมัยใหม่ ซึ่งจะทำให้สามารถขยายพันธุ์ไม้ได้จำนวนมากและก็รวดเร็ว โดยคำนึงถึงพันธุ์ไม้ เราจะใช้พันธุ์ที่มีอยู่ในพระราชฐานหลายชนิด เช่น ต้นสมอ ที่ปลูกตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ และก็พันธุ์ดอกพุด ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นพันธุ์ดี ดอกตูม แข็งและแน่น และก็ยังมีพวกขนุน สาเก และก็พวกกระเบา เป็นการอนุรักษ์พันธุ์ไม้”

บรรยาย นอกเหนือจากงานประจำที่ปฏิบัติอยู่แล้ว โครงการส่วนพระองค์เกี่ยวกับการเกษตรสวนจิตรลดา ยังให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจในโครงการนี้อีกด้วย คุณรสริน สมิตะพินทุ หัวหน้าหน่วยควบคุมคุณภาพผลผลิตโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ได้เล่าให้ฟังถึงผู้ที่สนใจขอเข้าชมโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ว่า

คุณรสริน “ทุก ๆ ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ แล้ว เราก็ได้เชิญหน่วยงานต่าง ๆ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการแทบทุกโครงการ เข้ามารับพระราชทานพระบรมราโชวาท และก็รวมทั้งเกษตรกรโคนมจากต่างจังหวัด สันนิบาตสหกรณ์ และก็สมาชิกที่รับนมของเรา ทั้งสหกรณ์ต่าง ๆ และก็สมาชิกตามบ้าน ก็จะเข้ามาร่วมกันประมาณ ๓,๐๐๐ คน ในวันนั้นแล้วปกติแล้ว ทุก ๆ ปี นักเรียน นักศึกษา แล้วก็ยังมีข้าราชการเกษตรกรเอง ก็สนใจเข้ามาศึกษา คล้าย ๆ เป็นที่ศึกษา ก็ปีละประมาณเป็นหมื่นคนต่อปีทุกปี”

พัชรินทร์ “สำหรับผู้ที่สนใจอยากจะเข้าไปชมและดูโครงการต่าง ๆ นี้ จะต้องทำอย่างไรบ้าง”

คุณรสริน “ปกติแล้ว โรงเรียนต่าง ๆ ก็จะทำหนังสือเข้ามา โดยเขียนจดหมายถึงผู้อำนวยการโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา พระราชวัง

ดุสิต กรุงเทพฯ ๓ ขอเข้าชมมา ปกติเราก็จะเปิดให้เข้าชมวันอังคารกับพฤหัสบดี ประมาณ ๙ โมง ถึงเที่ยงโดยได้รับพระบรมราชานุญาตไว้แล้ว"

พัชรินทร์ "แล้วผู้ที่เคยเข้าชมมาแล้ว โดยเฉพาะพวกเกษตรกร เคยมีข่าวแจ้งให้ทราบหรือเปล่าคะว่า เขาได้ไปทำอะไรซึ่งเป็นที่ก้าวหน้า หลังจากที่ได้ชมโครงการนี้แล้ว"

คุณรสริน "อย่างตัวอย่างที่เกษตรกรนำไปทำ อย่างเช่นผลพลอยได้จากโรงโคนมที่ทำอยู่มูลวัวที่ได้ เราได้รับความร่วมมือจากกรมอนามัย และคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ช่วยทำแก๊สชีวภาพ เป็นการผลิตซึ่งเกษตรกรเองสามารถมาชมแล้วกลับไปดำเนินการเองได้ เรามีทั้งขนาดที่เป็นโครงการทดลอง ที่เป็นหมู่บ้าน แล้วก็เป็นระดับที่เกษตรกรเองจะไปทำเองได้ด้วย"

เพลง : สถิตย์ในหทัยราษฎร์

บรรยาย ประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์ที่ทรงคุณอันประเสริฐอย่างแท้จริงพระราชกรณียกิจและพระราชภารกิจทั้งปวง ที่ทรงบำเพ็ญปฏิบัติทุกอย่าง ก็เพื่อประโยชน์สุขของราษฎรทั้งสิ้น ทรงเข้าพระราชหฤทัยในปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร สนพระราชหฤทัยในเรื่องความเป็นอยู่ การศึกษา สุขภาพอนามัย ตลอดจนการส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ ของพสกนิกรทุกคนโดยทั่วหน้ากัน

มูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *ปราณี ลิมปวณิชพันธ์*
ผู้ร่วมรายการ *พล.ร.ต. ประกอบ วะสีนนท์*

ดนตรี "โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช"

บรรยาย คงจะจำกันได้ว่า เมื่อวันที่ ๓ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๐ เป็นวันมหามงคลของชาวไทย นั่นคือ งานพระราชพิธีอภิเษกสมรสของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร กับ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา และรัฐบาลในสมัยนั้นได้จัดสร้าง *"โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช"* ขึ้น เพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นของขวัญ โดยรัฐบาลได้ร่วมกับพสกนิกรทั่วประเทศได้บริจาคเงินบริจาคทรัพย์สินและที่ดิน ตั้งเป็น *"มูลนิธิ"* ขึ้น เรียกว่า *"มูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช"* และได้ใช้เงินจากมูลนิธิในการก่อสร้างโรงพยาบาลขนาด ๓๐ เตียงขึ้นในท้องถิ่นทุรกันดารรวม ๒๐ แห่ง ใน ๒๐ จังหวัด โดยใช้เงินงบประมาณทั้งสิ้นกว่า ๑๖๐ ล้านบาท และมอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รับผิดชอบในการก่อสร้าง และให้การสนับสนุนด้านบุคลากรทางการแพทย์, เจ้าหน้าที่วัสดุครุภัณฑ์ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ทางการแพทย์ จนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า ๘ ปีแล้ว โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชได้ให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป ทหาร และตำรวจอย่างกว้างขวาง ทำให้เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชน จึงมีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคสมทบในมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช เป็นค่าก่อสร้างในการขยายโรงพยาบาลให้ใหญ่ขึ้น ตามที่พลเรือตรี ประกอบ วะสีนนท์ รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ซึ่งท่านรับผิดชอบในมูลนิธิดังกล่าวนี้ ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับจำนวนและที่ตั้งของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชว่า

พล.ร.ต.ประกอบ เกี่ยวกับจำนวนและที่ตั้งของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ๒๐ แห่ง ใน ๒๐ จังหวัด ก็มีโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี, ที่จอมบึง จังหวัดราชบุรี, ที่เลิงนกทา จังหวัดยโสธร, ที่เดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี, ที่ท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย, ที่บ้านดุง จังหวัดอุดรธานี, ที่กระนวน จังหวัดขอนแก่น, ที่ด่านซ้าย จังหวัดเลย, ที่กุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์, ที่ธาตุพนม จังหวัดนครพนม, ที่สว่างแดนดิน จังหวัดสกลนครที่เชียงของ จังหวัดเชียงราย, ที่ปัว จังหวัดน่าน, ที่ตะพานหิน

จังหวัดพิจิตร, ที่นครไทย จังหวัดพิษณุโลก, ที่หล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ที่ฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ที่เวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ที่สายบุรี จังหวัดปัตตานี และ ที่ยะหา จังหวัดยะลา สำหรับในปีงบประมาณ ๒๕๒๘ นี้ได้จัดตั้งอีก ๑ แห่ง ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างดำเนินการก่อสร้าง คือ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเด่นชัย จังหวัดแพร่

ปราณี จากการที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชในชั้นต้นเป็นโรงพยาบาล ๓๐ เตียง ๒๐ แห่ง ใน ๒๐ จังหวัดนั้น เกี่ยวกับการขยายขนาดของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช จะได้มีการกำหนดไว้ต่อไปอย่างไรบ้าง

พล.ร.ต.ประกอบ ในปัจจุบัน โรงพยาบาลสมเด็จพพระยุพราชต่าง ๆ มีปริมาณงานทางด้านรักษาพยาบาลให้แก่ทหาร ตำรวจ พลเรือน และ ประชาชนทั่วไปเป็นจำนวนมาก จึงได้ขยายเป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ขึ้น คือ เป็นโรงพยาบาลขนาด ๙๐ เตียง ๒ แห่ง และโรงพยาบาลขนาด ๖๐ เตียง ๙ แห่ง ดังนี้ โรงพยาบาลขนาด 90 เตียง 2 แห่ง คือโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี และ โรงพยาบาลสมเด็จยุพราชตะพานหิน จังหวัดพิจิตร สำหรับการขยายโรงพยาบาลขนาด ๖๐ เตียง ๙ แห่ง ก็มีโรงพยาบาลยุพราชเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี, ที่กระนวน จังหวัดขอนแก่น, ที่ธาตุพนม จังหวัดนครพนม, ที่สว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร, ที่ที่บ่อ จังหวัดหนองคาย, ที่ปัว จังหวัดน่าน, ที่หล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์, ที่ฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ ที่เชียงของ จังหวัดเชียงราย นี่ก็เป็นโรงพยาบาลที่ขยายเป็น ๖๐ เตียง ๙ แห่งด้วยกัน

ปราณี นับตั้งแต่การก่อตั้งโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๐ จนถึงปัจจุบันนี้ ขอเรียนถามว่า ผลงานและปริมาณงานด้านการรักษาพยาบาล จะได้ให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ อย่างไรบ้าง

พล.ร.ต.ประกอบ เราแบ่งงานออกเป็นงานทางด้านการรักษาพยาบาล งานด้านการส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งมีงานเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว งานคลอด งานทันตกรรม งานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค นอกจากนั้นก็ยังมีการตรวจเลือด ตรวจปัสสาวะ ตรวจเสมหะ และงานเอ็กซ์เรย์ นี่ก็เป็นงานของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ในงานรักษาพยาบาล ได้แก่

ปราณี ท่านพลเรือตรี ประกอบ วะสีนนท์ รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง ได้กล่าวถึงผลงาน หรือ ปริมาณงานทางด้านการรักษาพยาบาล ไม่ว่าในเรื่องของการรักษาพยาบาล งานส่งเสริมสุขภาพ งานคลอง งานทันตกรรม งานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ก็นับว่าให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ และได้ช่วยเหลือชีวิต หรือ ช่วยรักษาโรคต่าง ๆ ได้อย่างดีทีเดียว ก็คิดว่าจากการให้บริการประชาชนใน

ท้องถิ่นทุรกันดารต่าง ๆ เหล่านั้นน่าจะมีปัญหาและอุปสรรคที่ทางโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชจะต้องแก้ไขบ้าง

พล.ร.ต.ประกอบ เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชก็มีอยู่บ้าง ทั้งนี้เนื่องจากการที่เราไปสร้างโรงพยาบาลในถิ่นที่ทุรกันดาร ๒๐ แห่งนี้ ก็ปรากฏว่ามีประชาชนให้ความสนใจได้มารับบริการจากโรงพยาบาลเป็นจำนวนมาก แต่ว่าขณะนี้สถานภาพทางการเงินของมูลนิธิโรงพยาบาลพระยุพราชมีจำนวนค่อนข้างจำกัด จึงไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างเพิ่มเติมได้ เราได้ขยายโรงพยาบาล ๓๐ เตียง เป็นโรงพยาบาล ๙๐ เตียงอีก ๒ แห่ง ขยายเป็นโรงพยาบาล ๖๐ เตียง ๙ แห่ง ยังเหลืออีก ๙ แห่งที่ยังไม่ได้ขยาย การที่เราไม่สามารถจะขยายโรงพยาบาลออกไปได้ ทั้งนี้เนื่องจากว่า ปัญหาสถานภาพทางการเงินของมูลนิธิฯ ยังไม่อำนวยให้ เพราะฉะนั้น เราจึงจำเป็นต้องหาทางหางบประมาณเพิ่มเติมให้แก่มูลนิธิฯ เพื่อนำมาใช้ในการที่จะปรับปรุงและขยายโรงพยาบาล ๓๐ เตียงให้ใหญ่ขึ้นเพื่อเพียงพอที่จะให้บริการประชาชนต่อไป

บรรเลง บรรยาย จากการที่มีประชาชนผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคเงินสมทบในมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช เพื่อนำไปใช้ในการก่อสร้างโรงพยาบาล และให้บริการแก่ประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดาร โดยมีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเป็นองค์นายกกิตติมศักดิ์ และ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการของมูลนิธิฯ ซึ่งได้ดำเนินการมาครบ ๘ ปีแล้ว ทางคณะกรรมการของมูลนิธิฯ จึงได้มีมติให้จัดนิทรรศการมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชขึ้น ในระหว่างวันที่ ๑๙-๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๘ ที่บริเวณชั้น ๑ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว. สำหรับวัตถุประสงค์ของการจัดนิทรรศการครั้งนี้ พลเรือตรี ประกอบ วะสีนนท์ ในฐานะเลขานุการคณะอนุกรรมการนิทรรศการฯ ได้เล่าว่า

พล.ร.ต.ประกอบ วัตถุประสงค์ของการจัดนิทรรศการก็มีอยู่ ๓ ประการ ประการแรกก็เพื่อต้องการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมโอรสาธิวาชสยามมกุฎราชกุมาร ในฐานะที่ทรงเป็นองค์นายกกิตติมศักดิ์ ประการที่สองก็เพื่อประชาสัมพันธ์ผลงานของมูลธินิและโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชทั้ง ๒๐ แห่ง ให้ประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่ได้ร่วมบริจาคเงินมาตั้งแต่ต้นได้เห็นว่า ทางรัฐบาลได้ดำเนินการสร้างไปเพียงไรแล้ว และโรงพยาบาลได้ให้การสนับสนุนในการให้บริการทางการแพทย์แก่ประชาชนไปอย่างไรบ้าง และประการสุดท้ายก็เพื่อดำเนินการหาทุนเพิ่มเติมให้มูลนิธิฯ สำหรับการดำเนินการหาทุนเพิ่มเติมนั้น คณะกรรมการมูลนิธิฯ ได้มีมติให้จัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อใช้ดอกลา กองทุนละสามหมื่นบาท ท่าน

จะสมัครซักกี่กองทุนก็ได้ หนึ่งกองทุน สองกองทุน สามกองทุน สิบกองทุนก็ได้ เพื่อนำดอกผลดังกล่าวไปใช้ในการบริหารงานของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช นอกเหนือไปจากงบประมาณประจำปีของกระทรวงสาธารณสุข เงินกองทุนเพื่อใช้ดอกผลนี้ได้มาจากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธาทั้งหลาย เพื่อใช้บริหารงานโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชต่อไป และเนื่องในโอกาสที่เราจะเปิดนิทรรศการในวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๒๘ นี้ ทางคณะมูลนิธิฯ ได้กราบบังคมทูลเชิญสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ ทรงเปิดนิทรรศการ และโอกาสเดียวกัน จะเป็นผู้พระราชทานใบประกาศเกียรติคุณของมูลนิธิฯ แก่ผู้มีจิตศรัทธาที่ร่วมบริจาคในพิธีเปิดนิทรรศการดังกล่าวด้วย

ปราณี ในการจัดนิทรรศการในระหว่างวันที่ ๑๙-๒๑ เดือนนี้ ที่ชั้น ๑ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าวนั้น อยากเรียนถามถึงนิทรรศการและกิจกรรมต่าง ๆ ในงานว่า มีอะไรบ้าง

พล.ร.ต.ประกอบ เราจะมีนิทรรศการ ๔ อย่างด้วยกัน อย่างแรกก็คือ นิทรรศการพระราชประวัติสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และ พระวรชายา ประเภทที่สองก็คือ นิทรรศการความเป็นมาของมูลนิธิฯ และผลงานในรอบ ๘ ปี ของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชทั้ง ๒๐ แห่ง ประเภทที่สาม คือ นิทรรศการเกี่ยวกับที่ดินว่า ขณะนี้มูลนิธิยังมีที่ดินเหลือเท่าไร และการเงินของมูลนิธิฯ ใช้ในด้านอะไรบ้าง จะมีการรับมอบเงินกองทุนเพื่อใช้ดอกผลและพิธีมอบใบประกาศเกียรติคุณ นอกจากนี้ จะมีการจำหน่ายวัตถุมงคลของมูลนิธิฯ และจำหน่ายหนังสือมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช พร้อมทั้งรับเงินที่ประชาชนผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคในบริเวณที่จัดนิทรรศการ และจะมีการให้บริการและเอ็กซ์เรย์ปอดโดยไม่คิดมูลค่าตลอดเวลา สำหรับด้านบันเทิง ก็จะมีการแสดงบนเวทีของหน่วยงานต่าง ๆ และการตอบปัญหาของนักเรียนด้วย คณะกรรมการมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช จึงขอเชิญชวนผู้สนใจทุกท่านร่วมชมนิทรรศการมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ในระหว่างวันที่ ๑๙-๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๘ ณ บริเวณชั้น ๑ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว

บรรยาย จากปีพุทธศักราช ๒๕๒๐ จนถึงขณะนี้ก็เป็นเวลานานถึง ๘ ปีแล้ว แต่ประชาชนชาวไทยก็ยังร่วมบริจาคเงินในมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชอยู่อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากความเลื่อมใสศรัทธาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะเห็นได้จากเมื่อคราวที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมประชาชนที่บริเวณย่านสำเพ็ง ได้มีประชาชนเฝ้ารับเสด็จอย่างคับคั่ง และยังได้ร่วมบริจาคเงินโดยเสด็จ

พระราชกุศลอีกจำนวนมาก อันหมายถึงความซาบซึ้งและศรัทธาในพระองค์อย่างไม่เสื่อมคลาย ดังนั้นโอกาสที่พระองค์มีพระชนมายุครบ ๓๓ พรรษาในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ศกนี้ พวกเราชาวไทยทุกคนขอพระองค์จงทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน เป็นมิ่งขวัญของปวงประชาชนชาวไทยชั่วนิจนิรันดร์

เพลง ไชโย โอรสาธิราชฯ.....

มิ่งขวัญแห่งนาคร

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๒๘ เวลา ๗.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *จารุลินทร์ มุสิกพงษ์*
ผู้ร่วมรายการ *สุรินทร์ แปลงประสพโชค*
คุณหญิง ดร.ภรณี มหานนท์

ดร.ภรณี จะเป็นการเสด็จออกให้บุคคลหรือคณะบุคคลต่าง ๆ เข้าเฝ้า การเสด็จต้อนรับพระราชอาคันตุกะ การเสด็จในงานพระราชพิธี งานรัฐพิธี งานพระราชกุศลประเพณีและอื่น ๆ และทรงขาดมิได้ก็คือ การเสด็จเยี่ยมราษฎรในท้องถิ่นต่าง ๆ โดยทั่วถึง ซึ่งทำให้สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถได้ทรงพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ซึ่งมีอาชีพทางเกษตรกรรม มีรายได้ไม่พอเลี้ยงดูครอบครัว ดังนั้น ในขณะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริในโครงการทางด้านการเกษตรเพื่อช่วยเหลือราษฎรนั้น สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถก็ทรงมีพระราชดำริให้ราษฎรมีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มเติมรายได้จากอาชีพหลัก ทรงพิจารณาเห็นว่าคนไทยมีฝีมือในการประดิษฐ์ มีความประณีตและมีความอุตสาหพยายาม และในท้องถิ่นแต่ละภาคก็มีวัสดุพื้นเมืองและมีงานหัตถกรรม พื้นบ้านที่ทำกันมาแต่ดั้งเดิม หาได้ปรับปรุงให้งานหัตถกรรมพื้นบ้านนั้นมีประโยชน์ทางด้านใช้สอยมากขึ้น นอกจากจะเป็นการรักษาศิลปวัฒนธรรมของไทยแล้ว ยังช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย จึงทรงสนพระราชหฤทัยในด้านนี้เป็นพิเศษและทรงสนับสนุนงานฝีมือให้แต่ละภาคตามความเหมาะสม

บรรยาย ในการดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริมอาชีพหัตถกรรมในครัวเรือนให้แก่ราษฎรนี้ ได้มีผู้มีจิตศรัทธาร่วมกันทูลเกล้าฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลเป็นจำนวนมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า โปรดกระหม่อม จัดตั้งเป็นมูลนิธิพระราชทานนามว่า **"มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ"** โดยทรงรับเป็นองค์ประธานมูลนิธิ ให้อยู่ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ตั้งแต่วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๑๙ วัตถุประสงค์สำคัญของมูลนิธิก็คือ ส่งเสริมการหารายได้พิเศษให้แก่ชาวนาชาวไร่นอกฤดูทำนา ให้ความรู้เกี่ยวกับการอุตสาหกรรม จัดหาอุปกรณ์ และจัดหาตลาดผลผลิตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดในต่างประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่า ไม่ว่าจะเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศใด จะทรงนำศิลปหัตถกรรมไทย และสินค้าประดิษฐ์ของมูลนิธิศิลปาชีพ

พิเศษไปเผยแพร่เป็นการเปิดตลาดสินค้าหัตถกรรมของไทยให้กว้างขวางขึ้นเสมอ ดังเช่น ที่คุณหญิง ดร.ภรณี มหานนท์ วิทยากรพิเศษ กองราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถได้บรรยายประกอบสไลด์ที่ห้องประชุมหอสมุดแห่งชาติ ท่าวาสุกรี เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๒๘ บางตอนดังนี้

ดร.ภรณี การเสด็จไปอเมริกานั้น ท่านคงจำได้เมื่อต้นปีนี้คือเดือนมีนาคม วันที่ ๕ มีนาคม เป็นวันที่เสด็จพระราชดำเนินออกไปจากเมืองไทย เหตุผลในการที่ท่านเสด็จไปนั้น คือเนื่องจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ ได้รับคำกราบบังคมทูลเชิญจากกลุ่มบุคคลและสถาบันต่าง ๆ ให้ทรงนำผลิตผลหรือฝีมือของช่างศิลปาชีพในโครงการส่งเสริมศิลปาชีพที่สมเด็จทรงตั้งขึ้น ออกไปเผยแพร่กับชาวต่างประเทศให้ได้เห็นฝีมือของคนไทยฝีมือของคนไทยไม่ใช่เป็นช่างฝีมือมาก่อนแต่เป็นชาวไร่ชาวนาทั้งสิ้นแต่เมื่อชาวต่างประเทศได้มาเยี่ยมชมโรงฝึกศิลปาชีพทั้งที่วังสวนจิตรและที่บางไทรก็ต่างตื่นเต้นในฝีมือชาวไร่ ชาวนาไทยและได้บอกว่าดูกันเฉพาะในเมืองไทยไม่พอ ก็เลยอยากจะเชิญเสด็จให้ ท่านนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เหล่านี้ไปแสดงที่เมืองนอกด้วย เพราะฉะนั้นวัตถุประสงค์คือการนำฝีมือคนไทยไปโชว์ให้คนต่างประเทศได้ดู ได้เห็น และได้ชื่นชมแต่จะไม่มีการนำสินค้าไปขาย การเสด็จครั้งนี้ไม่มีการขายสินค้าแม้แต่ชิ้นเดียว แต่ถ้าใครสนใจให้ส่งเรามีใบจองใบส่งสินค้า เพราะสินค้าแต่ละอย่างไม่สามารถจะผลิตเป็นโหลแบบโรงงานอุตสาหกรรมได้ ต้องสั่งจองเราได้ส่งสินค้ารุ่นแรกออกไปหลังจากเวลาผ่านไป ๕ เดือนเพราะของแต่ละชิ้นนั้นใช้เวลาอย่างน้อย ๓ เดือน และ ๕ เดือนนั้นเป็นเวลาที่สมบูรณ์ที่สุดที่จะทำของแต่ละชิ้นเพราะเป็นงานศิลปจริง ๆ แต่การเสด็จไปครั้งนี้สมเด็จพระนางเจ้าฯ ท่านทรงเล็งเห็นว่าการที่จะนำเฉพาะผลิตภัณฑ์ของศิลปาชีพไปแสดงนั้น ยังไม่เป็นการเพียงพอเพราะว่า ฝรั่งอาจจะมองและไม่เข้าใจว่าคนไทยไปเอาแบบอย่างศิลปาชีพมาจากไหน อาจจะไปคิดว่าลอกเลียนแบบชาติอื่นมา เพราะฉะนั้นท่านก็เลยทรงให้นำของศิลปวัตถุโบราณเป็นเครื่องราชูปโภค ที่ใช้อยู่ในพระมหาราชวังต่าง ๆ นั้นไปแสดงด้วย จะได้เห็นว่านี่คือ ต้นฉบับของผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพที่โปรดให้ทำขึ้นใหม่เพื่อรื้อฟื้นศิลปโบราณไม่ใช่เป็นของใหม่ที่ไปลอกเลียนแบบใครเค้ามา ของเรามีของเราเองดั้งเดิมตั้ง ๗๐๐ ปีมาแล้วตามประวัติศาสตร์ของชาติไทย

บรรยาย อีกตอนหนึ่งคุณหญิง ดร.ภรณี มหานนท์ ได้บรรยายประกอบสไลด์เกี่ยวกับผลงานของศิลปาชีพที่นำไปแสดงนิทรรศการที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ว่า

ภาพที่เห็นข้างหน้าก็เป็นภาพที่เกิดจากการ ปัก ซอย ปักละเอียดจนเป็นแผ่นภาพแล้วก็กรอบนั้นทำด้วยถมทองก็ฝีมือของช่างศิลปาชีพ ที่เห็นเป็นตุ๊กตาอยู่บนแท่นนั้นก็คือนางเอื้อยกับปลาบู่ทอง ซึ่งสมเด็จท่านโปรดให้ทำรูปเหล่านี้จากวรรณคดีไทย ๆ เพื่อที่จะสอนให้คนรุ่นหลังได้สำนึกถึงเรื่องของวรรณคดีพื้นบ้านและก็ยังให้ชาวต่างประเทศได้เห็นถึงความงดงามของฝีมือของช่างไทยในปัจจุบัน และอันนี้ก็เป็นฝีมือจากช่างบางไทร อันนี้เป็นของโบราณพระแสงปืนตั้งแต่สมัย ๒๐๐ ปีที่ผ่านมา ซึ่งที่ด้ามจะเห็นเป็นทองนั้นเป็นการฝังคร่ำ การฝังคร่ำคือการฝังเส้นทองลงไปบนเนื้อโลหะ หรือเนื้อไม้ข้างล่างเป็นพระแสงดาบอายุใกล้เคียงกันประมาณ ๑๕๐ ปี ฝักดาบเป็นการฝังคร่ำทั้งหมดคือเส้นทองอัดลงไปในปลอกที่เป็นเหล็กซึ่งปัจจุบันสมเด็จและสมเด็จพระเทพท่านก็ทรงหาครู ซึ่งอายุ ๙๐ แล้วมาสอนถ่ายทอดวิชานี้ให้กับนักเรียนศิลปาชีพได้อย่างน้อย ๕ คนแล้ว ที่จะรักษาศิลปนี้ไม่ให้หายไปพร้อมกับครูคนเดียวที่ยังหลงเหลืออยู่ในโลกนี้ ที่เห็นข้างหลังทางขวามือของคนที่แต่งชุดข้างบนสีขาวก็คือการฝังแบบใหม่ ที่สมเด็จท่านทรงริเริ่มขึ้นเป็นครั้งแรก แทนที่จะเป็นการฝังมุก ท่านให้เอาปีกแมงทับมาฝังลงในเนื้อไม้ เป็นรูปใบโพธิ์ที่เป็นเขียว ๆ นั้นเป็นปีกแมงทับ ใช้เทคนิคเดียวกับการฝังมุก ก็ออกมาได้งดงามและคิดว่าจะทำออกสู่ท้องตลาดได้ในระยะอันใกล้หลังจากครูที่ท่านได้ทดลองทำนั้น ได้ฝึกสอนลูกศิษย์ออกมาแล้วและนี่ก็เป็นกระเป๋าย่านลิเพามีแต่ใบล่างเท่านั้นที่เป็นรูปเหมือนสมุด คือใบดั้งเดิมของสมเด็จพระพันวษาที่ไปทรงค้นพบมาของโบราณแล้วท่านก็คิดความคิดว่า เอ ถ้าเกิดเป็นของสมเด็จพระพันวษาที่อยู่มาได้เป็น ๑๐๐ ปี โดยไม่บุบสลายเลยย่านลำเพานี้ก็คงจะอยู่คงทนมาก ท่านก็เลยโปรดให้ฟื้นฟูขึ้นใหม่ ของใหม่แต่ละอันนั้นกว่าจะได้ฝีมือละเอียดเท่านี้ยากเหลือเกิน เพราะว่าการปั้นหรือฝึกนักเรียนศิลปาชีพมาจากเด็กยากจนมาจากครอบครัวที่ไม่มีที่ดินทำกินนั้น ฝีมือมักจะหยาบและไม่สวยงามเท่ากับของดั้งเดิม ปรากฏว่าผู้ที่มีฝีมือที่สุดไม่ใช่คนที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน แต่จะกลายเป็นคนพิการที่พระประแดง คนพิการนี้เป็นยอดฝีมือและเป็นบรมครูได้ แต่คนธรรมดาฝีมือจะสู้คนพิการไม่ได้ เพราะอาจจะเป็นคนธรรมดามีเวลาไปวิ่งเล่นเยอะคนพิการนั่งอยู่กับที่ก็เลยทุ่มเทฝีมือให้กับงานได้อย่างเต็มที่ และเค้าก็ภาคภูมิใจ เป็นสิ่งชดเชยความพิการได้ดีที่สุด อันนี้ก็เป็นการโชว์ผ้าไหมต่าง ๆ ผ้าไหมหมัดหมี่และไหมอื่น ๆ ที่เป็นฝีมือของศิลปาชีพ

บรรยาย ความเอาพระทัยใส่ในงานศิลปาชีพอย่างจริงจังของสมเด็จพระ-นางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไม่เพียงเป็นที่ประจักษ์ชัดในความรู้สึกของ

คนไทยเท่านั้น ชาวต่างชาติก็ซาบซึ้งในพระวิริยะอุตสาหะของการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมในโครงการของพระองค์ จึงได้จัดตั้งมูลนิธิศิลปาชีพสาขาอเมริกันขึ้น ซึ่งคุณหญิง ดร.ภรณี มหานนท์ เล่าว่า

ดร.ภรณี ไม่ใช่เราไปตั้งมูลนิธิที่อเมริกา แต่คนอเมริกันที่เค้าเคยมางานตอน ๒๐๐ ปี และได้มาเห็นงานศิลปาชีพก็มีความศรัทธา เห็นว่างานศิลปาชีพของท่านนั้นขยายออกไปกว้างขวางทุกปี ๆ และใช้เงินมากเหลือเกิน เพราะว่าคนที่ยังยากจนไร้ที่ดินทำกินยังมีอีกเยอะ เสด็จไปไหนก็ทรงเจออยู่เรื่อย ๆ จะปล่อยให้รัฐบาลรับภาระก็ไม่ไหวแค่นี้ก็แย่อยู่แล้ว มูลนิธิศิลปาชีพซึ่งได้จากการบริจาคล้วน ๆ ต้องใช้จ่ายอย่างสิ้นเปลือง พวกนั้นก็เลยตั้งมูลนิธิขึ้นที่นิวยอร์คโดยมีคนอเมริกันอย่างเช่น ทูตอเมริกันประจำสหประชาชาติ เพื่อน ๆ ทั้งหลายที่เป็นทนายเป็นประธานขององค์การทั้งหลายช่วยหาเงินให้กับมูลนิธิศิลปาชีพ และมูลนิธิเมื่อมีความต้องการหรือโครงการอะไรก็ส่งแผนงานไปขอเงินจากมูลนิธิที่อเมริกา เขาก็พิจารณาและส่งเงินมาให้เพื่อที่จะนำเงินมาใช้ในงานของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ เช่น สร้างโรงฝึกช่างแกะสลักไม้ สร้าโรงปั้นเซรามิค โรงหล่อโลหะต่าง ๆ

บรรยาย และจากการเสด็จพระราชดำเนินไปยังสหรัฐอเมริกาเพื่อทรงนำผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพและศิลปวัตถุโบราณของไทยไปแนะนำเผยแพร่เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๒๘ นี้เอง มูลนิธิเอเชียก็ได้ถือโอกาสทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลด้านมนุษยธรรม ซึ่งเป็นรางวัลแรกของมูลนิธิเอเชีย หลังจากได้ก่อตั้งมาได้ ๓๐ ปี คุณหญิง ดร.ภรณีฯ วิทยากรพิเศษกองราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ อธิบายว่า

ดร.ภรณี **เหตุผลอันที่ ๑** ที่ทำให้ถวายรางวัลทางด้านมนุษยธรรมอันนี้คือว่า เขาเห็นว่าเมืองไทยนั้นเป็นประเทศตัวอย่างที่สำคัญในประเทศแถบเอเชียด้วยกัน ซึ่งผสมผสานความทันสมัยเข้ากันกับความเก่าแก่ของศิลปวัตถุโบราณ และรากฐานทางศาสนาได้อย่างกลมกลืนถือเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์และความทันสมัยผสมผสานกันโดยไม่ต้องสูญเสียอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าก็เป็นองค์สัญลักษณ์ของความหวังของอนาคตของเอเชีย

เหตุผลอันที่ ๒ ที่ทำให้เขาถวายรางวัลนี้คือ สะท้อนให้เห็นวัตถุประสงค์ของมูลนิธิเอเชียซึ่งมุ่งที่คน และงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้านั้น ก็มุ่งที่การช่วยเหลือปรับปรุงความเป็นอยู่ของคนในประเทศ โดยเฉพาะผู้ที่ยังมีความเป็นอยู่อยู่ที่ตกต่ำอยู่ โดยเฉพาะในต่างจังหวัดต่าง ๆ นั้นยังต้องการความช่วยเหลือในด้านการศึกษา การแพทย์ และด้านอาชีพ ซึ่งทรงถือว่าผู้ที่มีความเป็นอยู่

ที่ดีก็ควรจะมีเมตตากรุณาและลงมือปฏิบัติช่วยเหลือผู้ที่มีความเป็นอยู่ยากไร้กว่า เพื่อคนเหล่านั้นจะได้ยืนหยัดด้วย ลำแข้งของตัวเองได้ต่อไป อันนี้คือเหตุผลที่ ๒ ที่ทำไมเขาถึงถวายรางวัลนี้

เหตุผลสุดท้าย ก็คืองานของเอเซียโซไซตี้นั้นเกี่ยวกับวัฒนธรรมและศิลปและงานของสมเด็จก็เกี่ยวข้องกับศิลปและวัฒนธรรมดังจะเห็นได้จากงานศิลปาชีพที่ท่านทรงตั้งขึ้น เพื่อที่จะให้คนที่ยากจนยากไร้ในภูมิภาคนั้นได้มีอาชีพที่จะมาช่วยเสริมอาชีพหลักและยังเป็นการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาติอีกด้วย เพราะฉะนั้นศิลปและฝีมือที่นำมาแสดงก็สะท้อนให้เห็น ฉะนั้นเมื่อเหตุผล ๓ ประการ รวมกันแล้วก็เห็นว่าทรงสมควรที่จะถวายรางวัลด้านมนุษยธรรมเป็นอย่างยิ่ง และเป็นองค์แรกก็เลยถวายรางวัลนี้เป็นสัญลักษณ์ของเอเซียของเอเซียโซไซตี้เป็นรูปสิงห์ หลังจากรับถวายแล้วก็มีพระราชดำรัสทรงขอบใจที่ถวายรางวัลและรับสิ่งว่าเกียรติที่ถวายนั้นไม่ใช่ของพระองค์เอง แต่ควรจะเป็นของคนไทยทั้งชาติเพราะคนไทยนั้นเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามสิ่งที่เป็นอุดมการณ์ของเอเซียโซไซตี้ทั้งหมด ไม่ว่าเรื่องของการรักษาความผสมผสาน ความสมัยใหม่กับประวัติศาสตร์ การอนุเคราะห์ต่อคนที่ยากไร้กว่า ไม่ว่าจะเป็นคนชาติเดียวกันหรือคนต่างชาติ แล้วก็ในเรื่องของศิลปวัฒนธรรมที่จะอนุรักษ์จะทำลำพังเพียงพระองค์เดียวไม่ได้ ก็ต้องเป็นผลงานของคนไทยทั้งชาติก็ทรงรับการถวายรางวัลอันนี้ในนามของคนไทยทั้งหมด

บรรยาย การส่งเสริมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านให้ราษฎรจนสามารถมีรายได้เสริมในครอบครัวนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของพระมหากรุณาธิคุณที่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้พระราชทานแก่ประชาราษฎร์จนยากที่จะพรรณาได้ ในวโรกาสแห่งวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม วันนี้ ในนามของปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า ขอถวายอาศิรวาทราชสดุดีด้วยคำประพันธ์ ของ ท่านผู้หญิง สมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา อนุกรรมการเอกสารภาษาไทยในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ดังต่อไปนี้

มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพันธุ์พืชแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๙.๓๐
ผู้จัดรายการ *สิริพร ทองคำวงศ์*
ผู้ร่วมรายการ *นายพิศิษฐ์ ณ พัทลุง*
นายเดิมทร์ โรจริง

ดนตรี

บรรยาย มนุษย์เราเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติมานานแสนนาน ตลอดเวลาที่ผ่านมามนุษย์ได้ศึกษาเรียนรู้และใช้ประโยชน์จากสิ่งเหล่านี้ทั้งสิ้น จนในที่สุดมนุษย์ก็สามารถนำสัตว์และพืชมาเลี้ยงใช้เป็นอาหารและช่วยผ่อนแรงจนทำให้มีความเป็นอยู่อย่างสะดวกสบายมากขึ้น เมื่อประชากรเพิ่มขึ้น การใช้ทรัพยากรธรรมชาติก็ทวีขึ้นเป็นลำดับ แต่ทรัพยากรธรรมชาติในโลกนี้มีจำกัด ในที่สุดความสมดุลของธรรมชาติอันละเอียดอ่อนก็ถูกทำลาย ผลภัยก็สะท้อนกลับมาสู่มนุษย์ เช่น น้ำท่วม ความแห้งแล้ง ความอดอยาก ถึงเวลาที่เราจะต้องช่วยกันนำความสมดุลของธรรมชาติกลับคืนมาเราต้องปรับตัวให้เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ รู้จักใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ปัจจุบันนี้พื้นที่ป่าที่อุดมสมบูรณ์ของเราลดน้อยลงมีเหลืออยู่เพียง ๑๘ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ประเทศทั้งหมด ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการตัดไม้ทำลายป่า การล่าสัตว์เพื่อทำมาหากิน เพื่ออยู่อาศัย ตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่าง ๆ เราจะต้องช่วยกันอนุรักษ์และเสริมสร้างธรรมชาติให้กลับสู่สภาพเดิม แม้แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ ก็ทรงสนพระทัยในสิ่งเหล่านี้มากเช่นกัน ดังพระราชดำรัสสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถที่ขออัญเชิญมาอ่านให้ฟัง ดังนี้.-

"ในระหว่างที่ข้าพเจ้าเดินทางไปเยือนต่างประเทศครั้งล่าสุด ข้าพเจ้าได้พบกับผู้ทรงคุณวุฒิในด้านสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ธรรมชาติหลายท่าน ท่านเหล่านั้นได้แสดงความวิตกห่วงใยถึงภาวะการตัดไม้ทำลายป่า และสัตว์ต่าง ๆ ของประเทศไทยมาก ข้าพเจ้าจึงได้ตระหนักว่า เราได้มองข้ามความสำคัญของทรัพยากรอันล้ำค่าเหล่านี้เป็นเวลานาน ในขณะที่ผู้อื่นในต่างประเทศพยายามติดตามและศึกษาหาความเคลื่อนไหวในด้านนี้ตลอดมา สัตว์ป่านานาชนิดของเรากำลังจะสูญพันธุ์ไป เช่น นกหว้า

ไก่ฟ้าพญาลอ วัวกระทิง กูปรี และแรด เป็นต้น แม้แต่ช้างซึ่งเป็นสัตว์คู่บ้านคู่เมืองของไทย และมีความสำคัญในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของบ้านเมืองเรามาช้านาน ก็กำลังลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว จากการที่ข้าพเจ้าสังเกตเห็นเสมอว่าชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทเหล่านั้นยากเข็ญขึ้นทุกที ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ซึ่งเป็นผลมาจากการทำลายป่าไม้สัตว์ป่า อันทำให้เกิดความกระทบกระเทือนไปถึงสภาพดินฟ้าอากาศ ข้าพเจ้าจึงมองเห็นทางออกที่ดีที่สุดอยู่อีก อีกทางหนึ่ง คือ พวกเราทุกคนต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังในการแก้ไขสภาวะแวดล้อมให้ดีขึ้นหรือใกล้เคียงกับที่เคยเป็นมาแต่ก่อน สิ่งนี้เท่านั้นที่จะนำคุณค่าแห่งชีวิตกลับคืนมาสู่ชาวชนบท เราต้องปกป้องรักษาป่าไม้และสัตว์ป่าที่ยังเหลืออยู่ไว้ให้จงได้สิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้สภาวะแวดล้อมกลับสู่ความอุดมสมบูรณ์ อันจะนำความอยู่ดีกินดีมาสู่ชาวไทยอีกครั้งหนึ่ง เราต้องเข้าใจให้ลึกซึ้งว่าทรัพยากรป่าไม้นั้นสำคัญต่อพวกเรามาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าไม้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่ให้ความชุ่มฉ่ำต่อแผ่นดินและป่าไม้ต้องมีสัตว์เพื่อช่วยในการขยายพันธุ์และสร้างความสมดุลของธรรมชาติ ส่วนสัตว์ป่านั้นก็ต้องมีแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยจึงกล่าวได้ว่ามนุษย์ป่าไม้และสัตว์ป่า มีความสัมพันธ์กันอย่างละเอียดลึกซึ้ง จนไม่สามารถจะขาดส่วนหนึ่งส่วนใดไปได้ ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกคนจะมีความรู้สึกเช่นเดียวกับข้าพเจ้า และพร้อมที่จะร่วมมือกันรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์และความสวยงามอันล้ำค่าของแผ่นดินเป็นมรดกจากบรรพบุรุษรักษาไว้ไม่ใช่เพียงเพื่อตัวเราเองเท่านั้นแต่เพื่อลูกเพื่อหลานของเราต่อไป" ในที่สุดด้วยสายพระเนตรที่กว้างไกลสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงเห็นว่าถ้าปล่อยให้มนุษย์ทำลายธรรมชาติไปเรื่อย ๆ ผลที่สุดมนุษย์นั่นองที่จะต้องถูกทำลายเพราะเมื่อไม่มีป่าไม่มีต้นไม้ก็จะไม่มีต้นน้ำลำธารและสิงห์สาราสัตว์ทั้งหลายก็จะสูญไปจากโลกและแผ่นดินไทย และเมื่อเป็นเช่นนี้แม้เทคโนโลยีจะทันสมัยเพียงใดก็ไม่สามารถจะทดแทนธรรมชาติได้ ด้วยเหตุนี้จึงพระราชทานแนวพระราชดำริที่จะชักชวนให้ทุกคนตระหนักถึงภัยและร่วมแรงร่วมใจกันอนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์ป่า โดยทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพันธุ์พืชแห่งประเทศไทยไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ดังที่ นายพิศิษฐ์ ณ พัทลุง เลขาธิการมูลนิธิได้เล่าให้ฟังว่า

นายพิศิษฐ์ มูลนิธิก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๒๖ โดยที่เราเข้าไปอยู่ภายใต้พระบรมราชินูปถัมภ์ก็เนื่องจากว่า เราทราบมาว่า สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถของเราทรงสนในเรื่องป่าไม้สัตว์ป่าซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อคุณค่าของคนไทย ต่อสิ่งแวดล้อมและต่อความ

สมบูรณ์ของแผ่นดินเป็นอย่างมาก เมื่อเราทราบเรื่องนี้ดี เราก็ทำหนังสือกราบบังคมทูลขอให้ท่านทรงรับมูลนิธิของเราไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ซึ่งท่านก็ได้ทรงตอบรับมาตั้งแต่เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๗

สิริพร ท่านทรงพระราชทานแนวพระราชดำริในการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

นายพิศิษฐ์ พระราชดำริที่ท่านทรงให้ไว้นั้นกว้างมากคือว่า ท่านทรงมีพระราชประสงค์ที่จะเห็นประชาชนทั้งประเทศนี้มองเห็นความสำคัญของป่าไม้และสัตว์ป่าระยะยาวไม่ใช่ว่าป่าไม้เป็นสัตว์ป่า เราไม่ได้มีไว้บูชา เรามีไว้ใช้ประโยชน์แต่ต้องใช้ประโยชน์ให้ได้ในระยะยาว คือสรุปง่าย ๆ ว่าการอนุรักษ์ธรรมชาติป่าไม้และสัตว์ป่าจะต้องไม่ไปขัดขวางกับการพัฒนา แต่การพัฒนาในระยะยาวจะสำเร็จไม่ได้หากไม่ใช้มาตรการในการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง นี่คือจุดประสงค์กว้าง ๆ ในทางอ้อมท่านทรงมีพระราชประสงค์ว่าประชาชนจะต้องเข้าใจว่าการอนุรักษ์นี้เราไม่ได้ทำเพื่อสัตว์หรือว่าเพื่อป่า แต่เราทำเพื่อคนผู้ที่ได้รับประโยชน์สุดท้าย ก็คือคนนั่นเอง ไม่ใช่ป่าหรือสัตว์

สิริพร ทราบว่าเวลาที่ท่านเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐาน ก็มีประชาชน ทูลเกล้าถวายพวกสัตว์ป่าต่าง ๆ มากมาย เมื่อถวายแล้วสัตว์พวกนี้ท่านได้มีรับสั่งอย่างไรหรือว่าให้ผู้ใดนำไปทำอะไรบ้าง

นายพิศิษฐ์ อันนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างสวนนกที่บางไทร คือในอดีตนี้เมื่อสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถของเราเสด็จไปต่างจังหวัดจะมีประชาชน บางครั้งจะนำหนังสัตว์ ซากสัตว์ หรือสัตว์เป็น ๆ มาทูลเกล้าถวายแล้วบอกว่า กรุณาเอาไปฆ่าหรือเอาไปทำอะไรเพื่อจะใช้หนังใช้ขนอะไรก็แล้วแต่ ซึ่งอันนี้ไม่ถูกต้องตามพระราชประสงค์ ก็ได้ทรงรับสั่งไปว่าอย่าฆ่าเขาเลย เอาชีวิตเขาไว้เถอะ ก็เกิดจะเรียกว่าเข้าใจผิดหรือเปล่าไม่ทราบ ตอนนี้มีการถวายสัตว์เป็น ๆ กันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคใต้ เมื่อเป็นอย่างนี้ขึ้นมา พระองค์ท่านก็ให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยแนะนำว่าสัตว์บางชนิดพันธุ์ไหนที่หายากก็ทรงเก็บไว้และมีพระราชดำริให้หาที่เพาะเลี้ยง นี่คือบ่อเกิดของสวนนกบางไทร และศูนย์เพาะเลี้ยงสัตว์บางแห่ง ส่วนของที่หาง่ายแล้วก็มีมากก็ทรงปล่อยไปให้เป็นอิสระอย่างเดิม สัตว์ที่นำมาเพาะเลี้ยงไว้นี้ก็เพื่อประโยชน์ในภายภาคหน้าอีกเช่นกัน ป้องกันไม่ให้เขาตายสูญพันธุ์ไปจากโลก จากประเทศไทย เพราะเขาเป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดินไทย ในอนาคต เมื่อคนไทยเลิกล่าสัตว์ตัดไม้ทำลายป่า เข้าใจเรื่องอนุรักษ์ดีแล้ว เราก็ได้นำสัตว์พวกนี้ไปปล่อยป่าอีกครั้งหนึ่ง

สิริพร สำหรับสวนเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าหรือเพาะพันธุ์สัตว์ป่ากับสวนนกที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรมีลักษณะอย่างไรบ้าง

นายพิศิษฐ์ จุดประสงค์จริง ๆ ของสวนนกบางไทรก็คือ ให้ประชาชนได้เข้าใกล้ชิดสัตว์ได้เห็นความสวย เราใช้แต่นกไทยและพืชไทยเท่านั้นสร้างเป็นศูนย์ขึ้นมา เพื่อให้เป็นที่ปลูกฝังว่าของไทยเรานี้ก็สวยมีค่าน่าทนุถนอมน่าห่วงแหนเป็นจุดเริ่มต้นให้หันมาเห็นว่าการอนุรักษ์นั้นเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนศูนย์เพาะเลี้ยงสัตว์ที่อื่นนั้น ไม่ได้ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าชมแต่ส่งเสริมให้ศึกษาเพื่อขยายพันธุ์สัตว์ให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อนำไปปล่อยในอนาคตบางไทรก็มีจุดประสงค์เดียวกันแต่หนักในด้านสร้างความตื่นตาตื่นใจในการอนุรักษ์ให้ได้ใกล้ชิดได้เห็นและเกิดความรักความเข้าใจดีกว่าเดิมที่มีอยู่

สิริพร ที่บางไทรมีนกอะไรบ้างที่หายากในตอนนี้

พิศิษฐ์ ก็มีนกหว้า ไก่ฟ้านานาชนิด นกยูงบางชนิด มีนกที่หายากหลายอย่าง เช่น นกแต้วแล้ว นกชาปิไหน นกกลุมปู นกกระทุง มีมากมายเป็นร้อย

สิริพร อยากจะขอเรียนถามทางด้านมูลนิธิบ้างว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร

นายพิศิษฐ์ วัตถุประสงค์ของมูลนิธิกว้าง ๆ คือ

๑. เราจะส่งเสริมสร้างความตื่นตัวให้ประชาชนทุกระดับในประเทศไทยหันมามองเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ว่ามีผลโดยตรงต่อชีวิตเราอย่างไร มันให้คุณค่ากับชีวิตเราอย่างไร ให้การพัฒนาประเทศชาติในระยะยาวนี้เป็นไปได้อย่างไร

๒. เราเป็นหน่วยงานที่หาเงินโดยการบริจาค หรือวิธีใดก็ตามมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อสนับสนุนโครงการวิจัย โครงการสำรวจ โครงการอะไรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์เพาะเลี้ยงสัตว์หายาก ทั้งของรัฐบาลและเอกชน เงินก้อนนี้ เราได้มาจากประชาชนทั่วไป เรานำมาฝากธนาคารแล้วก็เอาดอกเบี้ยมาใช้จ่ายในการอนุรักษ์นะครับ ทั้งของรัฐและเอกชน

๓. เราหวังว่าเราจะมีเงินพอที่จะหาซื้อสัตว์หายาก ซึ่งในขณะนี้ถูกนำไปเป็นอาหาร ถูกนำไปเลี้ยงในที่ที่ไม่เหมาะสม ทำให้ตายไป สูญพันธุ์ไป เราซื้อสัตว์พวกนี้มาเพาะไว้ สักวันหนึ่งข้างหน้าเราจะได้ดำเนินการตามพระราชประสงค์คือปล่อยป่ากลับไปอีกครั้งหนึ่ง

บรรยาย เลขาธิการมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพันธุ์พืชแห่งประเทศไทย นายพิศิษฐ์ ณ พัทลุง ได้เล่าถึงความเป็นมาวัตถุประสงค์ และการดำเนินงานของมูลนิธิให้เราได้ทราบแล้ว จะเห็นได้ว่าสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ ไม่เพียงแต่จะอนุรักษ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืชไว้เท่านั้นยังทรงวางโครงการที่จะให้มีการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าต่าง ๆ ของไทยไว้ เพื่อมิให้สูญพันธุ์ไปหลังจากที่เราได้เคยเสียใจกับการสูญพันธุ์ของสัตว์ป่าของไทยไปแล้วหลายชนิด และไม่เพียงแต่เราคนไทยเท่านั้นที่จะร่วมกันอนุรักษ์สิ่งเหล่านี้ แม้แต่ชาวต่างชาติก็ให้ความร่วมมือและเข้ามาช่วยเหลือมูล-

นิธินี้ คือ นายเดิทร์ โรวริ่ง ซึ่งได้เข้ามาร่วมงานกับมูลนิธินี้และได้ให้ความเห็นว่า

นายเดิทร์ ข้อสำคัญอยู่ที่การศึกษา เมื่อประชาชนยังมีความรู้น้อยในด้านอนุรักษ์หรือธรรมชาติบางคนก็ไม่เข้าใจเหตุผลที่มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าอยู่ที่นี่ซึ่งการให้ประชาชนทราบเหตุผลนี้ก็สำคัญมากทีเดียว

ศิริพร คุณเดิทร์คิดว่า ถ้าเราร่วมมือกันในอนาคตธรรมชาติและสัตว์ป่าจะสามารถอยู่อย่างสงบสุข แล้วก็ส่งผลมาถึงประชาชนทั่ว ๆ ไปได้ไหมคะ หมายถึงเมืองไทยสามารถที่จะทำอย่างนั้นได้ไหม

นายเดิทร์ ได้อย่างแน่นอน เพราะว่าความรักสัตว์อยู่กับเด็กแล้ว สำหรับผู้ใหญ่เองหลาย ๆ ครั้งเห็นเขาเดินในเขาดินก็มีหรือว่าแถวเขาใหญ่หรือทั่ว ๆ ไป คนไทยก็ชอบความสวยงาม และเมื่อเขาทราบเหตุผล และผลประโยชน์ด้วยทุก ๆ อย่างก็ดีขึ้น และความมั่นใจในด้านอนุรักษ์สำหรับประชาชนจะมากขึ้นทีเดียวเลย

ดนตรี บรรยาย .....

มูลนิธิได้ดำเนินการมา โดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายเป็นอย่างดีและในอนาคตมูลนิธิมีโครงการอะไรที่จะขยายบ้าง นายพิศิษฐ์ ณ พัทลุง ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า

นายพิศิษฐ์ ในขณะนี้มีหลายโครงการตัวอย่างกว้าง ๆ ก็คือโครงการที่สำคัญเวลานี้คือโครงการสร้างภาพยนตร์เกี่ยวกับป่าไม้และสัตว์ป่าของไทย คนไทยเรานี้เป็นพุทธศาสนิกชนมีความรักเมตตาสัตว์อยู่ในตัว แต่ว่ามองไม่เห็นคือว่ามันไกลตัวนิดหน่อย เขามัวแต่วุ่นอยู่กับการทำมาหากิน เราก็เลยอยากจะสร้างภาพยนตร์เกี่ยวกับป่าไม้และสัตว์ป่าของไทยขึ้นให้เขาเห็นว่าสัตว์ป่าไทยที่น่าสนใจสวยงาม สัตว์ป่าไทยนี้มันมีประโยชน์ต่อเราอย่างไรให้เห็นผลประโยชน์ที่หมุนกลับมาหาคนในเมือง ให้เขาเห็นว่าของเรานี้สวยงามไม่แพ้ต่างประเทศ เราไม่ต้องไปเที่ยวป่าต่างประเทศของเรานี้สวยงามไม่แพ้ต่างประเทศ เราไม่ต้องไปเที่ยวป่าต่างประเทศของเรานี้ดูกันชั่วชีวิตก็ไม่จบ อยากจะสร้างภาพยนตร์เรื่องนี้ขึ้นมา รัฐบาลจะได้เห็นด้วยว่าเราควรจะหันมาทุ่มเทในเรื่องนี้บ้างให้งบประมาณทางนี้ให้มากขึ้นเขาจะได้ปกป้องเอาไว้ให้ได้ เพราะในเมืองไทยขณะนี้ ป่าไม้ถูกทำลายไม่น้อยกว่าปีละ ๔,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร เมืองไทยเหลือป่าอยู่เพียงประมาณ ๒๐ เปอร์เซ็น เท่านั้น เพราะฉะนั้นคนไทยจะต้องเห็นสิ่งที่ถูกทำลายลงและเห็นสิ่งที่เหลืออยู่ เพื่อให้ทุกคนหันมาสนใจในเรื่องนี้และหยุดยั้งการทำลายนี้ให้ได้ ก่อนที่จะสายเกินไป โครงการต่อไปที่สำคัญมากของเราในขณะนี้คือการ ทำภาพยนตร์เรื่องพุทธศาสนากับการอนุรักษ์ เรากำลังจะหาคณะบุคคลกลุ่มหนึ่ง เงินก้อนหนึ่งมาวิจัยในคำสั่งสอนของพุทธศาสนาว่ามีส่วนใดบ้างที่พูดถึงการอนุรักษ์และพิมพ์เป็นหนังสือแจกโรงเรียน มหา-

วิทยาลัย วัดวาอารามทั่วประเทศ เป็นการปลุกสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์โดยใช้พุทธศาสนาเป็นเครื่องมือ อันนี้เราหวังว่าจะประสบผลสำเร็จเหมือนกัน

บรรยาย เป็นที่น่ายินดีที่มูลนิธินี้ไม่ได้หยุดนิ่งและได้ริเริ่มโครงการใหม่ ๆ ขึ้นมา เพื่อสนองแนวพระราชดำริ ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถในการที่จะอนุรักษ์ธรรมชาติ และสัตว์ป่าไว้เพื่อคนไทยและลูกหลานไทยในอนาคตดังที่นายพิศิษฐ์ ได้กล่าวสรุปในตอนท้ายนี้ว่า

นายพิศิษฐ์ ถ้าเราจะพูดถึงการอนุรักษ์แล้ว เราอย่าพูดถึงเด็กมากนัก เพราะเด็กนี้ไม่ได้ทำลายอะไรเลย คนที่ทำลายทุกสิ่งทุกอย่างนี้คือผู้ใหญ่ เราต้องพูดถึงว่าคนจำนวนมากที่ทำลายป่า และสัตว์อยู่ทุกวันนี้คือคนจนเราจึงร่วมกับมูลนิธิร่วมกับสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนของคุณมีชัย วีระไวทยะ ท่านนำเงินก้อนหนึ่งซึ่งได้มาจากต่างประเทศไปที่หมู่บ้านซับใต้ อำเภอกลางดง จังหวัดนครราชสีมา เรานำเงินก้อนหนึ่งไปตั้งชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์ป่าและสิ่งแวดล้อมขึ้น และเรานำเงินก้อนนี้ไปช่วยชาวบ้านสร้างฐานะเขาให้ดีขึ้น โดยการให้เขาหลุดหนี้จากพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเวลานี้ให้เขากู้เงินในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๕๐ เราไปให้เขากู้ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑ แต่เงินดอกเบี้ยนั้นก็กลับคืนไปให้เขาแล้วเราไปสอนเขาว่าเราจะต้องเลิกตัดไม้ทำลายป่า เลิกทำลายเขาใหญ่เขาอยู่ติดกับเขาใหญ่ แล้วเราสอนให้เขาเห็นว่าการอนุรักษ์นี้จะมีประโยชน์กับเขาในระยะยาวโดยเอาเงินก้อนนี้ไปให้เขากู้ให้เขาใช้ อันนี้เราคิดว่าสำคัญมาก ถ้าอันนี้สำเร็จเราก็กระจายไปสู่หมู่บ้านอื่นได้อีกนับเป็นหมื่นเป็นพันแห่ง นี่คือการนำโดยที่ไม่บอกเขาว่าคุณอย่ายิงสัตว์คุณอย่าตัดไม้นะ พูดเฉย ๆ ไม่สำเร็จ เราต้องมีข้อแลกเปลี่ยนนี้คือการนำเงินก้อนหนึ่งไปช่วยสร้างหมู่บ้านเขาให้เจริญ ให้เขาหันมามีอาชีพที่ดีกว่าการตัดไม้ทำลายป่า และล่าสัตว์ อันนี้ ผมอยากจะขอฝากไว้ว่า การอนุรักษ์ธรรมชาตินั้น เราไม่ได้ทำเพื่อป่า หรือเพื่อสัตว์เราทำเพื่อคน เราต้องช่วยกันทุกคนและอย่าไปหวังเด็กอย่าไปบอกว่าเยาวชน ผู้ใหญ่เป็นผู้ทำลาย ผู้ใหญ่ต้องรับผิดชอบอย่าโยนความผิดเหล่านี้ไปให้เด็ก ผู้ใหญ่คือผู้กระทำผิดอันนี้ เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ต้องเป็นผู้แก้ปัญหานี้ เรามาร่วมมือกันความหวังมีมาก เมืองไทยเป็นของเรา เราต้องช่วยกันอนุรักษ์ไว้ เพื่อความเจริญของเราเอง เพื่ออนาคตของเราเอง

มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๕ กันยายน ๒๕๒๘ เวลา ๑๙.๓๐
ผู้จัดรายการ *พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ*
ผู้ร่วมรายการ *ร.ศ. นพ.ศรีสกุล จารุจินดา*

ดนตรี
บรรยาย ท่ามกลางความปิติยินดี และด้วยแรงศรัทธาของเหล่าพสกนิกรที่เห็น *"สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี"* พระมิ่งขวัญของปวงชนชาวไทย ทรงมีพระชนมายุครบ ๓๐ พรรษา เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๒๘ ที่ผ่านมา ความชื่นชมในพระบารมีของพระองค์ ยังเป็นที่กล่าวขวัญกันอย่างมิรู้จางและตลอดไป ด้วยพระองค์ทรงมีพระปรีชาสามารถในทุกด้าน ทรงสนพระทัยในกิจการต่าง ๆ อันเป็นทางที่จะช่วยประเทศชาติและคนในชาติ ให้มีความเจริญและผาสุก โดยเฉพาะเด็ก ๆ ซึ่งจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไป พระองค์ทรงตระหนักว่า เด็ก ๆ ทุกคน ควรจะมีฐานที่มั่นคงในการดำรงชีวิต รวมทั้งมีการพัฒนาสภาพร่างกายและจิตใจด้วย

ดนตรี .....

บรรยาย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์อุปนายิกาผู้อำนวยการสภากาชาดไทย ได้มีพระราชปรารภว่า เด็กกำพร้าที่สภากาชาดไทยได้เลี้ยงดูอยู่นั้น ควรจะได้รับการดูแลให้ดีขึ้น ให้ได้รับความอบอุ่น ปราศจากปมด้อย เพื่อจะได้เป็นกำลังของประเทศชาติต่อไปในอนาคต จึงทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทยขึ้น และพระองค์ทรงรับเป็นองค์ประธานของมูลนิธิฯ รายละเอียดของการจัดตั้ง รวมถึงการสงเคราะห์เด็ก ดังที่ รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ศรีสกุล จารุจินดา กรรมการของมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย ได้เล่าให้ฟัง ดังนี้

รศ.นพ.ศรีสกุล "มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย จัดตั้งขึ้นโดยพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อุปนายิกาผู้อำนวยการสภากาชาดไทย พระองค์ทรงห่วงใยเด็กกำพร้าที่สภากาชาดไทยได้เลี้ยงดูอยู่ที่ตึกวชิราลงกรณ โดยพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ว่าควรจะได้

รับการเลี้ยงดู และได้รับการศึกษา เพื่อจะได้เป็นกำลังของชาติต่อไป เด็กเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มารดาคลอดแล้วทิ้งไว้ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สำหรับมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทยนี้ ให้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า *"ไทย เรด ครอส ชิลเดน โฮม"* ได้รับอนุญาตก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๔ โดยมีสำนักงานของมูลนิธิฯ อยู่ที่ตึกวชิราลงกรณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และใช้สถานที่นี้เป็นที่เลี้ยงเด็กในระยะเริ่มแรก"

พัชรินทร์ เมื่อมีการก่อตั้งขึ้นมา ก็ต้องมีวัตถุประสงค์ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทยนี้ มีอย่างไรบ้าง

รศ.นพ.ศรีสกุล "จุดมุ่งหมายในการที่มูลนิธิฯ นี้ ตั้งขึ้นก็คือว่า จะให้การสงเคราะห์แก่เด็กและผู้เยาว์ที่ถูกทอดทิ้งไว้กับสภากาชาดไทย หรือถูกทอดทิ้งในที่อื่นแล้วนำมาให้แก่สภากาชาดไทยอุปการะ เพื่อทำหน้าที่ดังต่อไปนี้ **หนึ่ง** สืบหาบิดา มารดา หรือญาติของเด็กและผู้เยาว์ เพื่อดำเนินการช่วยเหลือให้เด็ก และผู้เยาว์ที่มั่นคงและผาสุกในครอบครัวของตนเอง **สอง** เด็กหรือผู้เยาว์ ในกรณีที่ไม่สามารถสืบหาบิดา มารดา หรือญาติของเด็กหรือผู้เยาว์ได้ หรือในกรณีที่เด็กหรือผู้เยาว์ไม่อาจที่จะอยู่กับครอบครัวของตนเองได้ มูลนิธิฯ ก็จะได้จัดผู้ที่จะรับเด็กไปอุปการะเลี้ยงดูภายในครอบครัว **สาม** เพื่อจัดบริการบุตรบุญธรรมให้แก่เด็กและผู้เยาว์ โดยดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย **สี่** เพื่อให้การอุปการะเลี้ยงดูเด็กและผู้เยาว์ในสถานสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย รวมทั้งการให้การศึกษา การฝึกอาชีพ การอบรมทางศาสนา และจริยธรรม การรักษาพยาบาล การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตามความสามารถและความต้องการของเด็กและผู้เยาว์แต่ละราย และ **ห้า** ส่งเสริมการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับงานสวัสดิภาพของเด็กและครอบครัว"

พัชรินทร์ ในเรื่องของการสงเคราะห์เด็ก ของมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทยนี้ มีหลักเกณฑ์อย่างไร

รศ.นพ.ศรีสกุล "มูลนิธิฯ นี้ มีเด็กในความอนุเคราะห์ทั้งหมดประมาณ ๕๐ คน เด็กที่รับมานั้น ๙๙ เปอร์เซนต์ เป็นเด็กที่มารดาคลอดที่ตึกคลอดของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ แผนกทารกแรกคลอด แล้วก็มารดาก็หนีไปทิ้งเด็กไว้โดดเดี่ยว ซึ่งปีหนึ่ง ๆ นี้ มีประมาณ ๕๐ ถึง ๖๐ รายทุกปี และในจำนวนนี้เอง ซึ่งจะต้องเป็นภาระของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ที่จะต้องดูแลต่อไป จึงได้มีกำเนิดของมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย เพื่อรับช่วงเด็กพวกนี้มาให้การดูแลและได้ตามจุดม่งหมาย หรือจุดประสงค์ที่ได้กล่าวไปแล้ว

ดนตรี .....

บรรยาย มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย ได้ทำการสงเคราะห์เด็กโดยรับเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิด ที่มารดามาคลอดที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์แล้วทิ้งไป รวมถึงเด็กและผู้เยาว์ที่ถูกทอดทิ้ง แล้วสภากาชาดไทยรับเลี้ยงไว้ โดยทางมูลนิธิฯ ได้ทำการติดตามและสืบหาบิดามารดาและญาติของเด็กเหล่านี้ตลอดมา นอกจากนั้นแล้ว ก็ยังมีผู้ไปขอรับเด็กของมูลนิธิไปอุปการะเลี้ยงดูอีกด้วย โดยทางมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย ได้วางขอบข่ายกฎเกณฑ์การขอรับอุปการะไว้ ทั้งนี้เพื่อที่จะให้เด็กเหล่านี้ได้อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นและมีพัฒนาการที่ดีต่อไป ดังที่รอง-ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศรีสกุล จารุจินดา กรรมการของมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย ได้เล่าให้ฟัง ถึงเรื่องการขอรับเด็กจากมูลนิธิฯ ไปอุปการะ ว่า

ร.ศ.นพ.ศรีสกุล "สำหรับผู้ที่จะรับเด็กเหล่านี้ไปอุปการะนั้น ทางมูลนิธิฯ ได้จัดเป็น ๒ แบบ แบบที่หนึ่งคือ การขอรับเด็กไปอุปการะเลี้ยงดูภายในครอบครัว ซึ่งหมายความว่า ผู้มีใจกุศลและพร้อมที่จะรับเด็กไปเลี้ยงดู ให้ได้รับความรัก ความอบอุ่น และให้การศึกษา จะขอติดต่อเรื่องราวและรายละเอียดได้ที่ตึกวชิราลงกรณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ในกรณีเช่นนี้ เด็กยังคงเป็นสิทธิ์ของมูลนิธิฯ อยู่ แต่ถ้าหากเป็นแบบที่สอง คือ การขอรับเด็กไปเป็นบุตรบุญธรรม ในกลุ่มนี้ ผู้ที่มีความประสงค์จะขอรับเด็กของมูลนิธิฯ ไปก็ได้โปรดติดต่อที่ตึกวชิราลงกรณด้วยเช่นกันเมื่อนักสังคมสงเคราะห์ได้ปรึกษา คุย ดำเนินการปรึกษาดูแล้วว่า อยู่ในขอบเขตที่สมควร และจะได้ดำเนินการต่อไปตามกฎหมายให้ถูกต้องเป็นขั้นตอนไป"

หมายความว่า เมื่อทางมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทยรับเด็กกำพร้ามาเลี้ยงดูแล้ว ถ้ามีผู้ที่จะอุปการะเด็กเหล่านี้ ก็ขอมาได้ทางมูลนิธิฯ โดยติดต่อที่มูลนิธิฯ ภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สำหรับเด็กที่กำลังเลี้ยงดูโดยยังไม่มีผู้มาขออุปการะนั้น ทางมูลนิธิฯ ใช้เงินจากไหนบ้างในการเลี้ยงดู

ร.ศ.นพ.ศรีสกุล "มูลนิธิฯ มีเจ้าหน้าที่ ทั้งแพทย์ พยาบาล และพี่เลี้ยงเด็กพอเพียง โดยสภากาชาดไทยได้เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในงบประมาณทั้งหมด รวมทั้งการเลี้ยงดูเด็กทั้งสิ้น นอกจากนั้นก็ยังได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ที่มาช่วยงานทั้งหลาย เช่น อาสากาชาด และผู้มีใจกุศลทั้งหลาย ที่สมัครมาช่วยเพื่อการเลี้ยงดูเด็ก และมีในวิทยาลัยบางแห่ง ได้ส่งนักศึกษามาอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วย เราก็ยินดีที่จะรับ นอกจากนั้นแล้ว ยังมีผู้บริจาคทรัพย์และสิ่งที่จะช่วยในการที่จะเป็นอาหารก็ดี หรือเป็นเสื้อผ้าก็ดี ที่จะเป็นประโยชน์แก่เด็ก ทางมูลนิธิฯ ก็ยินดีที่จะรับทั้งนั้น"

พัชรินทร์ สำหรับเด็กที่อยู่ในอายุเข้าเกณฑ์นี้ ทางมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาดชาดไทย ได้ส่งเรียนที่ไหน และถ้าเด็กนั้นยังไม่มีผู้ขอรับไปอุปการะ จะต้องทำอย่างไร หรือว่าจะส่งให้เรียนจนโต

รศ.นพ.ศรีสกุล "สำหรับเด็กที่มีอายุเข้าเกณฑ์ที่จะถึงอนุบาลได้แล้วนั้น องค์ประธานทรงโปรดฯ ให้ไปทำการศึกษาอยู่ในโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ ซึ่งในขณะนี้มีอยู่ ๗ คน ด้วยกัน เช้าขึ้นก็มีรถจากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์นำไปส่งที่โรงเรียน และเย็นก็รับกลับมาที่ตึกวชิราลงกรณ์ เด็กในขณะนี้มีถึงอายุ ๔ ปี เพราะฉะนั้น ถ้าหากว่าท่านผู้มีอุปการะคุณ ได้รับเด็กไปทั้งหมดได้ ก็จะเป็นผลบุญที่ได้กระทำขึ้น เพราะว่าการพัฒนาการของเด็กจะงอกงามอย่างที่สุดก็ต่อเมื่อมีพ่อแม่ มีครอบครัวที่เป็นเจ้าของตัวเขาอย่างเต็มที่ สำหรับเด็กโตขึ้นต่อไปนั้น ก็คงจะต้องเป็นภาระสภากาชาดไทย หรือมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทยนี้ ก็จะต้องดำริที่จะต้องขยายขึ้นต่อไปข้างหน้า ซึ่งอาจจะต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นอย่างสูงต่อไปข้างหน้าด้วย"

พัชรินทร์ ปัญหาของมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทยนี้ มีบ้างหรือเปล่า

รศ.นพ.ศรีสกุล "ปัญหาที่มีใหญ่ ๆ ก็มีอยู่พอจะแบ่งได้เป็น ๒ ข้อ ข้อที่หนึ่งคือ เจ้าหน้าที่กรมประชาสงเคราะห์มาตรวจสถานที่แล้ว แจ้งว่าสถานที่คับแคบไปสำหรับเลี้ยงเด็ก มูลนิธิฯ จึงดำเนินการที่จะขยายสถานที่ โดยการต่อเติมสถานที่เก่า และสร้างเพิ่มติมขึ้น เพราะฉะนั้น ถ้าหากผู้สนใจจะบริจาคสมทบสร้างตึก หรือบริจาคสิ่งของเพื่อใช้ในกิจการของมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย ก็ได้โปรดติดต่อมาที่ทางแผนกประชาสัมพันธ์ของสภากาดชาดไทย

พัชรินทร์ แล้วในเรื่องปัญหาที่สอง

ร.ศ.นพ.ศรีสกุล ปัญหาที่สองเป็นปัญหาที่ในการรับเด็กไปทั้งสองแบบดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น เด็กในสถานเลี้ยงเด็กที่ตึกวชิราลงกรณนี้ ปรากฏว่า ผู้มาขอรับไปเลี้ยงดูเป็นบุตรบุญธรรมนั้น ส่วนใหญ่ท่านตั้งหน้าตั้งตาแต่จะรับเด็กผู้หญิง ทั้งนั้น จึงอยากจะขอร้องให้ผู้ที่มีใจรัก ได้ขอรับเด็กผู้ชายไปบ้าง เพราะมีเด็กผู้ชายที่น่ารัก น่าเอ็นดู คอยความรักจากผู้ที่มีอุปการะคุณทั้งหลายนั้น เด็กเหล่านี้มีตั้งแต่อายุ ๑ เดือนขึ้นไป จนถึงอายุ ๔ ปี และเด็กเหล่านี้ทั้งหลายก็คอยรับความรักความเอ็นดูจากท่านผู้มีใจรักเด็กที่จะรับเด็กไปอุปการะ ซึ่งถ้าจะรับไปอุปการะ ก็ได้โปรดติดต่อที่ตึกวชิราลงกรณ์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โทรศัพท์ ๒๕๒๘๑๘๑ ต่อ ๑๗๘

ดนตรี บรรยาย .....

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์ประธาน

ของมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย ทรงสนพระทัยในกิจการของมูลนิธิฯ และทรงเอาพระทัยใส่ต่อเด็กของมูลนิธิฯ เสมอมา

รศ.นพ.ศรีสกุล

"ในการประชุมคณะกรรมการอำนวยการมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย ครั้งสุดท้ายเมื่อวันพุธที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๔.๐๐ น. ที่ห้องประชุมตึกบริพัตร สำนักงานกลาง สภากาชาดไทย องค์ประธานท่านทรงมีรับสั่งถามถึงกิจการของมูลนิธิฯ ว่าเป็นไปด้วยดี เรียบร้อย พร้อมทั้งที่ทรงให้ความดำริในการที่จะสร้างต่อเติมตึก ตามที่ได้กราบบังคมทูลเสนอขึ้นไป นอกจากนั้นแล้ว ยังมีเด็กที่อยู่ในมูลนิธิ ๒-๓ ราย ซึ่งทรงสนพระทัยถามทุกครั้งที่มีการประชุม คนแรกคือเด็กชายปรินโชคเจริญ ซึ่งเป็นเด็กที่มีความพิการทางหูมาแต่กำเนิด และมูลนิธิฯ ได้รับเด็กนี้มา ก็ได้อบรมเลี้ยงดูเรื่อยมาจนกระทั่งเวลานี้ อายุได้ ๔ ปี กับ ๒ เดือนแล้ว เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกายดี สติปัญญาดี แต่ด้านภาษาช้ากว่าวัยมาก คือพูดได้เพียงบางประโยค เช่น สวัสดีครับ ขอบคุณครับ เป็นต้น แต่พูดไม่ค่อยชัด ทางด้านพัฒนาการทางด้านสังคม เด็กก็ร่าเริงแจ่มใสมาก เข้ากับนักเรียนที่โรงเรียนพระตำหนักฯ ได้อย่างดี และในขณะนี้เจ้าหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์ก็ดำเนินการสืบหาผู้ปกครองของเด็กเรื่อยมา เป็นโชคดีที่ได้พบกับยาย ที่อยุธยา ซึ่งก็ยินดีที่จะรับเด็กไปอุปการะต่อไปข้างหน้า แต่ในขณะนี้ องค์ประธานฯ ก็โปรดให้ทางมูลนิธิฯ จัดให้มีการศึกษาเกี่ยวกับทางหูพิการนี้ ขณะนี้ อยู่ทางโรงเรียนพระตำหนักฯ และต่อไปจะต้องจัดในเรื่องของการเรียนการสอนทางภาษามือ หรือใช้เครื่องช่วยทางหูด้วยครับ นี่ก็เป็นคนแรกที่ทรงสนพระทัยเรื่อยมาตลอดระยะเวลา ๓-๕ ปี นี้อีก ๒ คน เป็นแฝดสยาม ที่เคยได้ยินข่าวแฝดสยามที่ตัวติดกัน ที่ทำการผ่าตัดไปเมื่อประมาณ ๓ ปีที่แล้วนี้ ขณะนี้เด็กทั้งสองนี้อายุ ๓ ปี ๑ เดือน มีชื่อว่าเด็กหญิงปู เป็นแฝดพี่ และเด็กหญิงเป้เป็นแฝดน้อง ทั้งสองขณะนี้พูดได้ เดินได้แล้วทั้งคู่ แต่คนพี่นั้นยังต้องถ่ายปัสสาวะทางหน้าท้อง โดยมีถุงเก็บเฉพาะไว้ ส่วนเด็กหญิงเป้ แฝดน้องก็ต้องใช้ถุงเฉพาะทั้งสองทาง ทางขับถ่ายอุจจาระและทางขับถ่ายปัสสาวะ ขณะนี้เด็กทั้งสองได้ไปเข้าโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบแล้ว ก็มีร้องไห้โยเยบ้าง แต่ก็เข้ากลุ่มกับเพื่อน ๆ ได้ นับว่าเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจมากนะครับ ทั้งในด้านการแพทย์ของไทย ที่ได้ทำการผ่าตัดให้เด็กทั้งสองรอดพ้นมาได้ด้วยดี แต่อย่างไรก็ตาม ทรงมีพระดำรัสว่า เด็กทั้งสองคงจะต้องอยู่ในความดูแลของมูลนิธิฯ ต่อไปเรื่อย ๆ แล้วก็ในการจัดหางานอาชีพต่อไปข้างหน้า ก็คงจะให้การศึกษาสูงที่สุดเท่าที่เขาจะทำได้ และอาจจะต้องรับไว้ทำงานเกี่ยวกับสภากาชาดไทยนี่เอง"

ดนตรี

.....

บรรยาย

เด็กกำพร้าซึ่งถูกบิดามารดาทอดทิ้งเหล่านี้ ได้รับความสุขจากการเลี้ยงดูด้วยอาหาร ที่อยู่ ความดูแล ความรัก และความอบอุ่นแทนบิดามารดาที่เขาพลัดพรากจากไป จากมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย ด้วยน้ำพระทัยอันเปี่ยมล้นงดงาม ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระมิ่งขวัญของปวงชนชาวไทยนั่นเอง

โครงการพัฒนาป่าไม้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๒๘ เวลา ๑๕.๓๐ น.
ผู้จัดรายการ *ปราณี ลิมปวณิชพันธ์*
ผู้ร่วมรายการ *นายไพโรจน์ สุวรรณากร*

ดนตรี

บรรยาย ในปัจจุบันนี้ทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไทยได้ลดน้อยลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากจำนวนประชากรสูงขึ้นกว่าเดิมมาก และปริมาณการใช้ไม้อย่างฟุ่มเฟือยก็เพิ่มขึ้น ตลอดจนความต้องการใช้พื้นที่ดินเพื่อประกอบการเกษตรกรรมก็สูงขึ้นและไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ที่ดิน จากพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมดทั่วประเทศประมาณ ๑๒๐ ล้านไร่ ปรากฏว่า ขณะนี้ได้ลดลงประมาณปีละ ๓ ล้าน ๕ แสนไร่ จึงทำให้พื้นที่ป่าไม้ลดเหลือเพียง ๙๗ ล้าน ๖ แสนไร่ นั่นก็คือ พื้นที่ป่าไม้ได้หายไปจากเป้าหมายที่รัฐบาลตั้งไว้ ๓ ล้าน ๒ แสนไร่ จากตัวเลขดังกล่าวนี้ กรมป่าไม้จึงจำเป็นจะต้องเร่งรีบดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าเป็นการใหญ่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จากการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในท้องถิ่นทุรกันดารและห่างไกลความเจริญ พระองค์ทอดพระเนตรเห็นสภาพความเป็นจริงของป่าไม้ในประเทศไทยว่าได้ลดลงไปเรื่อย ๆ ทรงพระราชดำริว่า ถ้าไม่มีการอนุรักษ์ หรือสร้างสวนป่าขึ้นมาทดแทนแล้ว ในไม่ช้า เราก็จะไม่มีป่าไม้ที่ให้ประโยชน์ต่อเราอย่างแน่นอน ความห่วงใยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องของป่าไม้จะมีมากแค่ไหนอย่างไรนั้น เรามารับฟังจากรองอธิบดีกรมป่าไม้ คุณไพโรจน์ สุวรรณากร ที่เล่าให้ฟังว่า

รองอธิบดีกรมป่าไม้ **"พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริในโอกาสที่เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรและหน่วยงานของกรมป่าไม้ ได้ทรงทอดพระเนตรเห็นว่าพื้นที่ป่าไม้ได้ทรุดโทรมและลดน้อยลงไปทุกปี จึงได้ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้กรมป่าไม้เร่งรัดปลูกป่าทดแทนให้เป็นป่าชุมชน และเป็นป่าซึมซับแหล่งน้ำ อันจะเป็นประโยชน์แก่ราษฎรในท้องถิ่นโดยตรง"**

ปราณี "เกี่ยวกับเรื่องนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนับสนุนในเรื่องของการปลูกป่าที่ไหนบ้าง"

รองอธิบดี กรมป่าไม้

"ในทางปฏิบัติของกรมป่าไม้เกี่ยวกับโครงการปลูกป่าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จะเริ่มขึ้นจากแนวพระราชดำริที่พระราชทานให้กรมป่าไม้จัดทำโครงการปลูกป่า ซึ่งก็มีอยู่มากมายในปัจจุบัน ดังเช่น ในท้องที่ภาคเหนือมีทั้งหมด ๑๔ โครงการ ได้แก่ โครงการพระราชดำริปางตอง ๑ ห้วยมะเขือส้ม ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โครงการพระราชประสงค์สวนป่าสิริกิติ์ จังหวัดเชียงใหม่ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำเข็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และ โครงการพัฒนาต้นน้ำดอยสามหมื่น อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนภาคใต้ก็มีโครงการพระราชดำริปลูกไม้โตเร็วโคกไม้เรือ หมู่บ้านโคกไม้เรือ ตำบลไพรวัน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส โครงการพระราชดำริปลูกไม้โตเร็ว บริเวณนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ ตำบลภูเขาทอง อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส และก็โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ส่วนที่ภาคกลางและภาคตะวันออก ก็มีโครงการพัฒนาพื้นที่ปลวกแดง อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง โครงการพัฒนาต้นน้ำตามพระราชประสงค์หุบกระพง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี และ ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็มี ๕ โครงการ เช่น โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าหนองเต็ง-จักราชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา โครงการพัฒนาต้นน้ำตามพระราชประสงค์ทุ่งลุยลาย อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นการปลูกป่ารอบอ่างเก็บน้ำในเขตอุทยาน และสุดท้ายคือที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร รวมทั้งสิ้น ๓๘ โครงการ สำหรับในปีงบประมาณ ๒๕๒๙ กรมป่าไม้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลในการปลูกป่าตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นจำนวน ๒๑,๘๐๐ ไร่ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พระองค์ท่านได้พระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทานจัดสร้างอ่างเก็บน้ำบริเวณเขากระปุก ห้วยตะแปด และห้วยทราย ในขณะเดียวกันได้ทรงย้ำให้กรมป่าไม้ปลูกป่า เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าเหนืออ่างเก็บน้ำทั้ง ๓ แห่งดังนี้ เป็นต้น"

ดนตรี
บรรยาย

ตามที่รองอธิบดีกรมป่าไม้ นายไพโรจน์ สุวรรณากร ได้กล่าวถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานพระราชดำริให้กรมป่าไม้จัดทำโครงการปลูกป่าขึ้นทั้งหมดทั่วประเทศ ๓๘ โครงการนั้น พระองค์พระราชทานแนวพระราชดำริในการปลูกป่าในแต่ละท้องถิ่น แต่ละจังหวัดเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง คุณไพโรจน์ สุวรรณากร ได้เล่าว่า

รองอธิบดี
กรมป่าไม้

"เกี่ยวกับเรื่องนี้ ส่วนใหญ่กรมป่าไม้จะถือปฏิบัติตามแนวพระราชดำริดังต่อไปนี้ ประการแรก ชนิดพันธุ์ไม้ที่ใช้ปลูก ต้องเป็นไม้ท้องถิ่นหรือ ไม้พันธุ์เดิมที่เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศนั้น ๆ ไม้ที่สามารถขึ้นดีตามธรรมชาติตามภูมิภาคต่าง ๆ เช่น ไม้ก่อแป้น ไม้ก่อข้าว ตลอดจนไม้ที่มีค่าชนิดต่าง ๆ อันนี้ขึ้นอยู่กับพันธุ์ไม้ที่เหมาะกับท้องถิ่น ประการที่สอง คือ ไม้ประเภทโตเร็ว ไม้โตเร็วนี้เป็นไม้ที่มีคุณสมบัติ ๓ ชนิด ๓ อย่าง คือ ต้องเป็นไม้ใช้สอย ไม้ผล และไม้ทำฟืน ซึ่งพระองค์ทรงเห็นว่าประเทศเรานี้ได้ใช้ไม้ฟืนนี้ปีละประมาณ ๗๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ดังนั้น ไม้ฟืนจึงมีประโยชน์ต่อพวกชาวบ้าน ซึ่งใช้หุงต้มอาหารในช่วงฤดูหนาว ก็สามารถทำความอบอุ่นให้ได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ปลูกไม้ฟืนเหล่านี้ไว้ใช้สอยในบริเวณหมู่บ้านแทนที่จะปล่อยให้ราษฎรไปตัดฟันไม้ธรรมชาติในป่าออกมา เป็นการลดการทำลายป่าไปในตัว ซึ่งพระองค์ก็ทรงเห็นการณ์ไกลในเรื่องนี้ ส่วนไม้ผลเป็นไม้ที่สามารถให้ผลประโยชน์ คือ ให้ชาวบ้านเก็บผลกินได้ เช่น ไม้สะเดา มะม่วงป่า อันนี้จะสังเกตได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่า ปลูกไม้ผลแล้ว ชาวบ้านนอกจากจะใช้ไม้ผลเป็นอาหารที่บริโภคแล้ว คงใช้เป็นร่มเงาได้ด้วย ส่วนไม้ใช้สอยก็ใช้ได้ในการก่อสร้าง เพราะว่า ไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ ถ้าเราไม่ปลูกเพิ่มเติมลูกหลานของเราก็อาจจะไม่มีไม้ใช้สอย พระองค์ท่านก็ทรงแนะนำให้ปลูกไม้สัก ไม้ยาง ที่เป็นไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ ใช้ปลูกสร้างบ้านเรือนได้นี่เป็นไม้ที่พระองค์ท่านทรงแนะนำให้ปลูก"

ปราณี

"นอกจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะพระราชทานพระราชดำริให้กรมป่าไม้จัดทำโครงการปลูกป่าแล้ว ในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พระองค์ท่านทรงมีแนวความคิดอย่างไรบ้าง"

รองอธิบดี
กรมป่าไม้

"ดราวใดที่พระองค์ท่านเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร ถ้าทอดพระเนตรเห็นป่าไม้เสื่อมโทรม ก็จะทรงแนะนำให้กรมป่าไม้ปลูกป่าไม้ทดแทนขึ้นอยู่เสมอ นอกจากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงเห็นความสำคัญของสัตว์ป่าซึ่งกำลังลดน้อยลง ๆ จนบางชนิดใกล้จะสูญพันธุ์ไป พระองค์จึงได้พระราชทาน

คำแนะนำ ตลอดจนบางครั้งพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อจัดซื้อพันธุ์สัตว์ป่าที่หายากพระราชทานให้แก่กรมป่าไม้ นอกจากนั้น สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมองเห็นการณ์ไกลว่า สมควรที่จะให้กรมป่าไม้จัดตั้งศูนย์เพาะเลี้ยงขยายพันธุ์สัตว์ป่า เพื่อมิให้สัตว์ป่าบางชนิดที่สูญพันธุ์ได้มีปริมาณเพิ่มขึ้น และสามารถนำไปปล่อยในป่าให้อยู่แบบธรรมชาติต่อไป โครงการที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงแนะนำกรมป่าไม้ตั้งศูนย์ธรรมชาติทั้งหมดมี ๕ โครงการ คือ ศูนย์เพาะเลี้ยงขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่ปางตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ศูนย์เพาะเลี้ยงขยายพันธุ์สัตว์ป่าโคกไม้เรือ จังหวัดนราธิวาส ศูนย์เพาะเลี้ยงขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่ภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ศูนย์เพาะเลี้ยงขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่บางละมุง จังหวัดชลบุรี และศูนย์เพาะเลี้ยงขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่เขาสอยดาว จังหวัดเพชรบุรี ส่วนโครงการของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถอีกโครงการหนึ่ง เรียกว่า โครงการป่ารักน้ำ อันนี้เป็นโครงการที่สำคัญมาก สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงจัดตั้งขึ้นหลายแห่งที่ทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะของโครงการนี้ก็คือว่าให้ราษฎรในท้องถิ่นปลูกไม้โตเร็ว โดยแต่ละหมู่บ้านปลูกไม้โตเร็วขึ้นมาเพื่อเป็นไม้ใช้สอยในหมู่บ้าน ทางกรมป่าไม้ก็มีหน้าที่ในการจัดหากล้าไม้ให้ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านที่ปลูกไม้โตเร็วเหล่านี้ เสร็จแล้วเมื่อราษฎรในหมู่บ้านปลูกไม้เหล่านี้ขึ้นมา สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถได้ทรงติดตามผลงานและพระราชทานรางวัลให้แก่หมู่บ้านใดที่ปลูกไม้โตเร็ว และสามารถดูแลป่าไม้ได้ดีที่สุด"

ปราณี "นอกจากในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าแล้ว พระองค์ท่านยังได้มีแนวทางเกี่ยวกับการจัดที่ดินทำกินอย่างไรบ้าง"

รองอธิบดีกรมป่าไม้ "เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากท่านผู้ฟังคงทราบแล้วว่า ราษฎรได้ไปบุกรุกธรรมชาติมากมายเหลือเกิน ทำให้สภาพป่าลดน้อยลงอย่างมากมาย ทางราชการเริ่มจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรอย่างถูกหลักเกณฑ์ ราษฎรก็ยังพยายามบุกรุกป่าไปตลอดเวลา โดยเฉพาะป่าต้นน้ำ หรือป่าอุทยานแห่งชาติที่อยู่ของสัตว์ป่า อันเป็นป่าอนุรักษ์ที่กรมป่าไม้จำเป็นต้องรักษาพื้นที่ป่านี้ไว้ให้ได้ สำหรับโครงการจัดที่ดินทำกินเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอันหนึ่ง ซึ่งพระองค์ท่านได้ทรงกำหนดไว้ว่า จะให้ราษฎรหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่า อย่างเช่น โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมป่าไม้มีกิจกรรมที่จะต้องศึกษา วิจัย ตลอดจนค้นคว้าทดลองหาแนวทางและวิธีการหนึ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาอาชีพป่าไม้ ในอันที่จะนำไปส่งเสริมให้แก่ราษฎรประกอบการทำเป็นอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองได้ พระองค์ทรงให้กรมป่าไม้

ทดลองปลูกต้นไม้ในเขตพื้นที่ชลประทาน และนอกเขตชลประทาน เพื่อสามารถหาข้อมูลเปรียบเทียบว่า การปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ สามารถทำรายได้สู้การปลูกต้นไม้หรือไม่เพียงใด ในประเด็นนี้ ชาวบ้านจะมีความรักและเห็นความสำคัญของป่าไม้ นั่นก็คือ ชาวบ้านจะเริ่มหันเหเข้ามาปลูกป่าในที่สุด”

ดนตรีบรรยาย

การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริให้กรมป่าไม้ได้มีการพัฒนาป่าไม้ ทั้งในแง่การปลูกป่าและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้นั้น ได้ส่งผลประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติอย่างไรและมากแค่ไหน ถ้าพวกเราไม่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ในเรื่องของการป่าไม้แล้ว เราอาจจะไม่ได้เห็นป่าไม้และต้นไม้ที่ร่มรื่น เขียวขจีอย่างเช่นทุกวันนี้ โดยเฉพาะกรมป่าไม้ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการป่าไม้โดยตรง คงจะต้องสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงสนพระราชหฤทัยในเรื่องการป่าไม้ของประเทศไทย ตามที่รองอธิบดีกรมป่าไม้ คุณไพโรจน์ สุวรรณากร ได้ให้ความคิดเห็นว่า

รองอธิบดีกรมป่าไม้

“กรมป่าไม้รู้สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น และได้พยายามหาทางวิธีการต่าง ๆ ที่จะสนองพระราชดำริด้วยประการทั้งปวง ดังเช่น เดิมที่กรมป่าไม้มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอยู่มากมายหลายโครงการ และกระจัดกระจายความรับผิดชอบไปตามหน่วยงานสังกัดกรมป่าไม้หลายแห่ง อันเป็นเหตุทำให้ไม่เกิดความคล่องตัวในด้านการปฏิบัติงานที่จะต้องดำเนินการอย่างฉับพลัน เพื่อสนองตอบพระราชดำริในแต่ละคราว กรมป่าไม้จึงได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานโครงการป่าไม้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือที่เรียกโดยย่อว่า ศ.ปร.ขึ้น เพื่อเป็นองค์กรที่รับผิดชอบโครงการป่าไม้อันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งหมดโดยตรง ตามรูปแบบของสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือโดยทั่วไปเรียกว่า กปร. เกี่ยวกับเรื่องขวัญและกำลังใจของข้าราชการกรมป่าไม้ที่ต้องปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ทุรกันดาร เมื่อพระองค์ท่านได้เสด็จพระราชดำเนินมา ก็ได้เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโครงการต่าง ๆ แล้วพระองค์ท่านยังได้พระราชทานรางวัล และสิ่งของอุปกรณ์ เครื่องใช้สอย ตลอดจนบางครั้งก็จะพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ตามความเหมาะสมให้แก่เหล่าข้าราชการที่ปฏิบัติงานตามโครงการ ซึ่งเรื่องนี้นับว่าเป็นขวัญอันสูงสุดสำหรับพวกเราชาวป่าไม้ ขอได้โปรดให้ความร่วมมือและสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นกำลังกาย กำลังความคิด หรือกำลังทรัพย์ในอันที่จะส่งเสริมโครงการป่าไม้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ให้สำเร็จ

ลุล่วงตามเป้าหมายของโครงการต่อไป”

ดนตรีบรรยาย

พระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงห่วงใยในเรื่องการป่าไม้ของประเทศไทยมีมากมายเป็นล้นพ้น สุดที่จะบรรยายเป็นคำพูดได้ พระเมตตาในเรื่องนี้ได้บังเกิดขึ้นมานานแล้ว และเป็นที่ตระหนักของราษฎร รวมทั้งข้าราชการของกรมป่าไม้อย่างเหลือเกิน ซึ่งทุกท่านจะทราบได้จากกระแสพระราชดำรัสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานกับเจ้าหน้าที่โครงการหลวงพัฒนาต้นน้ำเมื่อปี ๒๕๒๗ ว่า “การปลูกป่าทดแทนจะต้องรีบปลูกคลุมแนวร่องน้ำเสียก่อน เพื่อให้ความชุ่มชื้นแผ่ขยายออกไป ทำให้ปริมาณน้ำเพิ่มขึ้นสำหรับราษฎรใช้ในการชลประทาน และจะต้องปลูกต้นไม้หลาย ๆ ชนิด เพื่อให้ได้ประโยชน์เอนกประสงค์ คือ มีทั้งไม้ผล ไม้สำหรับก่อสร้าง และไม้สำหรับทำฟืน ซึ่งราษฎรจำเป็นต้องใช้เป็นประจำ ควรจะปลูกไม้ชนิดทำฟืนนี้ไว้ตามบริเวณใกล้หมู่บ้าน อันเป็นการสะดวกแก่ราษฎร แต่ทั้งนี้ต้องพยายามอธิบายให้ราษฎรเข้าใจถึงการตัดฟันไม้สำหรับใช้สอยให้ถูกประเภท ซึ่งจะทำให้ราษฎรไม่ต้องไปตัดไม้มีค่ามาทำฟืน นอกจากนี้ ยังอาจฝึกให้ราษฎรช่วยทำหน้าที่พนักงานดูแลรักษาป่า เพราะต่างฝ่ายต่างก็มีผลประโยชน์ร่วมกัน”

..... จบ .....

